

JACOB NEGRUZZI

SCRIERI COMPLETE

VOLUMUL IV

T E A T R U

NU TE JUCA CU DRACUL.—IMPACAREA.
AMOR ȘI VICLENIE.—O ALEGERE LA SENAT.
O FOVESTE.—BEIZADEA EPAMINONDA

BUCUREȘTI

Editura LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

21, CALEA VICTORIEI, 21.

1895.

Prețul 5 lei.

SCRIERI COMPLETE

Stabilimentul grafic I. V. Socecu.

59, Strada Berzii, 59.

(44410).

Inno. A. 1058
No 721 / 115 / XI / 896

JACOB NEGRUZZI

SCRIERI COMPLETE

VOLUMUL IV

T E A T R U

78138

NU TE JUCA CU DRACUL. — IMPACAREA.
AMOR ȘI VICLENIE. — O ALEGERE LA SENAT.
O POVESTE. — BEIZADEA EPAMINONDA

5797

BUCUREȘTI

Editura LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

21, CALEA VICTORIEI, 21.

1895.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 4956 196

RC 81/04

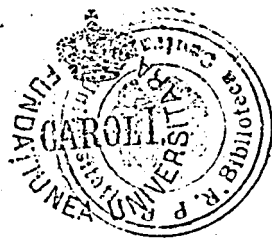
CONTROL 1967

R42

B.C.U. Bucuresti

C7675

NU TE JUCA CU DRACUL

COMEDIE INTR'UN ACT

P E R S O A N E L E

ZOE CASTELLI, tânăra văduvă.

BERBECEANU.

TIMUR, prieten cu Berbeceanu.

MĂNDIȚA, în serviciul d-nei Castelli.

ZARZAVAT, asemenea.

CONDULICI, în serviciul c-ului Timur.

Teatrul reprezintă un salon elegant cu patru uși din care două în fund. cea principală, și cea care dă în grădină. Între amândouă o fereastră. Ușa din dreapta dă în apartamentul d-nei Castelli; cea din stînga în odăea Măndiței.

Acastă comedie a fost jucată pentru întâia oară în 14 Februario 1879 pe teatrul din Iași cu ocaziunea unei reprezentații dată de societate în profitul săracilor. Doamnele Matilda Chirițescu și Natalia Suțu au jucat rolurile Zoei Castelli și Măndiței. Ear d-nii Th. Aslan, Gh. Rosetti, Gh. Negruzzi și I. Duca au reprezentat pe Berbeceanu, Timur, Condulici și Zarzavat.

SCENA I.

Mândița, Zarzavat.

ZARZAVAT.

Duducă Mândița, gata-i cuconița?

MĂNDIȚA

Încă nu. Ce treabă ai?

ZARZAVAT

Voeam să-i spun despre interesele sale. Au venit niște oameni de la moșie... dar fiindcă nu-i gata, ți-oiu spune matale.

MĂNDIȚA

Spune.

ZARZAVAT (după o tăcere).

Am pus să grijască și să văruiască odăile de jos. Canapeaoa și scaunele cele vechi, de care nu mai avea nevoie cuconița le-am im-

brăcat din nou. Să vezi mata ce curățele sunt odăițele mele!... Păcat numai că sunt singur...

MĂNDIȚA

Să spun aceste cuconiței... de la moșie?

ZARZAVAT

Ba nu. Zic așa... pentru mata.

MĂNDIȚA

Ce treabă am eu cu canapelele d-tale?

ZARZAVAT

Am o vacă cu vițel, o căruță, un cal... toate ale mele. Căruța-i nouă, nouă... de cele ungurești care nu scutură. Am și găine și rățe și curcani...

MĂNDIȚA

I! că multe mai ai!

ZARZAVAT

Zău, multe pentru un om singur! Dacă ar mai fi cineva... s'ar putè face o bună gospodărie. Căci știi mata... sunt chipuri... când vine de la țară — cuconița nu se uită așa. deaproape — treaba vătavului este să vadă... ș'apoi vătavul... de! și el e om... face parte

dreaptă... știi mata... una mie, una ție,
una mie...

MĂNDIȚA

Așa ? Vrea să zică d-ta înșeli pe cuconița ?
Ei lasă că am să te spun eu !

ZARZAVAT

Ba să nu faci una ca asta, ducă Măndița. Dimpotrivă, să vii și mata cu mine să ne bucurăm... In casa mea este loc de ajuns pentru doi... Nu mai sunt eu tocmai tinerel, tinerel, dar omul copt e mai bun... înțelegi mata, dă ! că doar nu mai ești copilă... anii au mai trecut...

MĂNDIȚA

Ce ? Ce ? Nu cumva sunt bătrână ca d-ta, vătăje ? Auzi, mă rog ! Anii au trecut ! Dar de când mă știi, vătăje ? Nu erai hîd și bătrîn când am venit la cuconița ia așa de mică, ha ?

ZARZAVAT

Ba ești copilă, păcatele mele ! dar copilă... colea... bună de măritat. Auzi Măndițo, de măritat !

MĂNDIȚA

Măndițo ! Dar de când, mă rog, imi zici

pe nume, vătăje? Vorbește așa cu oamenii d-tale din ogradă, vătăje, dar nu cu mine, că-ți găsești beleaoa, vătăje! Auzi, Mândițo!

SCENA II.

Cei dinainte, Condulici.

CONDULICI

Buna vreme, bine am găsit și cu plecaciune! Cine-i aici mai mare peste cei mai mici?

ZARZAVAT (cu fudulie).

Eă, ce vrei?

CONDULICI (cătră Mândița).

Dar mata cine ești, așa de frumușică?

MĂNDIȚA

Frumoasă, urită, cum a dat Dumnezeu! nu-i treaba d-tale.

CONDULICI

Nu te supăra, fetițo, că n'am zis ceva rău. (Cătră Zarzavat). Am venit din partea stăpânului meu d. Timur... Cunoști pe d. Timur?

ZARZAVAT

Nu-l cunosc. (In parte). Neplăcut om!

CONDULICI

Nu face nimic. M'a trimis d. Timur, adică nu d. Timur, d. Berbeceanu, prietenul d-lui Timur. Cunoști pe d. Berbeceanu?

ZARZAVAT

Cunosc. (In parte). Nesuferit!

CONDULICI

M'a trimis d. Berbeceanu cu o scrisoare către stăpâna d-tale, (cătră Mândița) și a mamei tale, frumușico!

MĂNDIȚA (in parte).

Obrăsnicuț, dar nu-i urit. (Tare). Dă scrisoarea. Aștepti răspuns?

CONDULICI

Așa mi s'a zis. (Zîmbind). Ai să zăbăvești, fetico?

MĂNDIȚA

Cât mi-a fi voea.

CONDULICI

Nu prea mult... c'ar fi păcat! (Mândița ese).

SCENA III

Condulici, Zarzavat,

CONDULICI

Frumușică fetiță... dar frumoasă... coz!
Nu-i măritată, ha?

ZARZAVAT

Ce-ți pasă d-tale?

CONDULICI

Nu te bursumfla... se vede că-i fata d-tale!

ZARZAVAT

Fata mea? Nu cumva sunt moșneag ca
să am fete mari? Nu vezi că sunt holteiu?

CONDULICI

Holteiu... tomnatic. — Nici stăpâna d-tale
nu-i măritată?

ZARZAVAT

Ce te mai faci că nu știi? Nu umblă d.
Berbeceanu nebun după dînsa? Cred și eu:
văduvă, tinerică, frumușică, avere bună...
dar și-a mai pune pofta 'n cuiu...

CONDULICI

Puie-și-o despre mine. Ce treabă am eu?

Știu că și el e om cu stare, burlac... dea-
colo acolo, iese pe stăpâna d-tale, sau n'o
iese, cum i-a fi cheful.

ZARZAVAT

Cuconița nici nu se uită la dînsul. Ș'apoi
cine-o silește să se mărite? Nu-i bună vė-
duvia? Când vrea, merge la țară; când nu-i
mai place vine în tîrg, sau aici la vie. Când
i se urêște și aici, o pleacă în țări străine...
De averea ei are cine se îngrijă.

CONDULICI (zimbînd).

Vătavul, ha?

ZARZAVAT (cu fudulie).

Eu, așa să știi d-ta!

CONDULICI

Să fii sănătos și să vătăjești încă mulți
ani!

ZARZAVAT

Mulțumim d-tale, nu ai nevoie să zimbești.
Nu-mi plac oamenii care tot par că vor să-și
bată joc.

CONDULICI

Nu te bursumfla, îți zic, că nu sunt eu

de-aceia; ș'apoi nici nu s'ar cădè, eu sunt tènër, d-ta cam in vîrstă...

ZARZAVAT

Dar e nesuferit de tot! (Tare). Eaca cuconița!

SCENA IV.

Zoe, Mândița, Zarzavat, Condulici.

ZOE (in negligé).

Cine-a venit cu scrisoarea?

CONDULICI

Să trăiți, cuconița, eu, sărut mîna!

ZOE

Slujești la d. Berbeceanu?

CONDULICI

Sărut mîna, slujesc la d. Timur, dar m'a trimis d. Berbeceanu.

ZOE (in parte).

Berbeceanu imi cere voe să-mi presente pe prietenul său Stefan Timur. Fie! (Tare). Spune stêpânului d-tale că sunt bucuroasă. Ii voiu primì pe amêndoi, când or vrea să vie.

CONDULICI

Sărut mâna, erau să vie îndată.

ZOE

Prea bine. (Condulici se inchină și eșind trimite pe furis o guriță Mândiței, care zîmbește. Zarzavat ia sama și face un gest de necaz).

SCENA V.

Zoe, Mândița, Zarzavat.

ZARZAVAT

Au venit oameni de la țară cu un răspuns din partea vechilului...

ZOE (curmându-l).

Bine. Mi-i spune altă dată, du-te. (Zarzavat ese).

SCENA VI.

Zoe, Mândița.

ZOE

Cine-o mai fi și Timur acesta? Dacă samănă cu prietenul său, putea să nu mai vie.

MĂNDIȚA

D-nul Berbeceanu nu-i urit bărbat, numai

cam... serios. Ş'apoi se uită la mata cu nişte ochi...!

ZOE

Tocmai asta mi-e urit. Bărbații imi plac când rîd, când glumesc, dar când sunt stăpâni pe dînșii.

MÂNDIȚA

Apoi dă, cuconița, când are cineva o peatră la inimă, ci-că i se duce veselia, Așa o fi și cu d. Berbeceanu.

ZOE

Câteodată par'că nu-mi displace, dar alte ori când îl vîd suspinînd și stînd trist și serios, mă gîndesc la bărbatul meu d'întai, asemîen în gîndul meu starea de libertate în care sunt, cu viața căsătorească și mă infior de ideea să o schimb.

MÂNDIȚA

Fiindcă d. Berbeceanu nu vîd place, dar ia să-l iubiți...

ZOE

Nu-mi displace, nu pot zice că-mi displace.

MÂNDIȚA

Apoi atunci, de ce nu-l luați, v'ați face o pomană cu bietul om.

ZOE

Tocmai asta-i, nu vreau să-mi fac pomană. Mai bine aş vrea pe unul care... dar nu, n'am să mă mai mărit. Am să rămân veduvă.

MÂNDIȚA

Dacă-i așa, nici eu nu mă mărit! Vătavul imi tot dă a înțelege că m'ar lua dacă m'aș uita numai la dînsul...

ZOE

Dacă-l vrei, spune.

MÂNDIȚA

Vai de mine, cuconiță, e o căzătură, o sbârcitură, ș'apoi mofturos!...

ZOE

Atunci dă-l incolo! Nu te mai mărita și să rămânem împreună.

MÂNDIȚA

Să rămânem, cuconiță!

ZOE (după o pauză).

Tare mi-e urit, Mândițo. Știi tu ce-i uritul, Mândițo?

MĂNDIȚA

Uritul...? Nu știi, cuconiță!

ZOE

Uritul este când... când vrei ceva și nu știi ce ș'apoi vremea trece încet — așa de încet; însfirșit uritul este... când nu mai poți de urit!

MĂNDIȚA

Apoi așa-i când e cine-va singur...

ZOE

Vezi că de multe ori și cu Berbeceanu nu-mi trece. Dar ce mai vorbesc de dinsul, când am hotărît odată să rămân văduvă! Știi una, Mândițo? să mergem la țară că trebuie să fie frumos.

MĂNDIȚA

Dapoi abie am venit de la țară—și ziceați că-i urit acolo.

ZOE

Uitasem. Să ne mutăm în tîrg.

MĂNDIȚA

Da-i cald cuconiță, grozav!

ZOE

Bine zici, că-i vară. Atunci... spune să puie caii.

MĂNDIȚA

Dar trebuie să vă imbrăcați, cuconiță.

ZOE

In adevăr, trebuie să-mi fac toaleta.

MĂNDIȚA

Au să vie și boerii cei doi.

ZOE

Ai dreptate. Haidem! (Eșind). Cine o mai fi ș'acest Timur? Par'c'am mai auzit de dînsul! (Es amêndouș prin dreapta).

SCENA VII.

Timur, Berbeceanu (intrând prin fund).

BERBECEANU

Cam cu sila, dar in sfișit te-am adus.

TIMUR

Fiindc'am venit, fă-mi plăcerea și spune-mi ce vrei de la mine? Mă chemi de la țară, zicêndu-mi că ai să-mi cei o indatorire mare,

in puterea vechiului nostru prieteşug. Plec, sosesc, te întreb... Tu începi a o incurca, până însfirşit mă rogi să fac cunoştinţa d-nei Castelli. Pentru ce? Ştiu că eşti amoretat de dînsa. Dar ce treabă am eu?

BERBECEANU

Stefane, şi in vremea copilăriei şi cât timp ai fost in oştire, şi după ce ai eşit, totdeauna am ţinut împreună. Eu cred că adevăraţii prieteni trebuie să fie totdeauna gata să se jertfească unul pentru altul. Prietenii sunt ca fraţii, ba mai mult încă.

TIMUR

Bine, aşa-i, dar însfirşit...

BERBECEANU

Ori ce i s'ar cere, un prieten nu poate să refuze, ori ce i s'ar cere!

TIMUR (zimbind).

Par'că ai vrea să omor pe cineva, aşa vorbeşti.

BERBECEANU

Nu glumi cu lucruri serioase. Ştii cât sunt de inamorat de d-na Castelli...

TIMUR

Cum să nu știu? Mai pus întâi să scot o copie de pe un portret al ei; apoi mi-ai arătat păretele anume unde trebuie să-l atîrn la mine la țară. Mai pe urmă m'ai silit să fac niște versuri, să le pun într'un privaz și să le atîrn sub portret: tot felul de nebunii!

BERBECEANU

Nebunii îți par ție, dar pentru mine care suspin de opt luni...

TIMUR

Dacă suspini, la dracu! ia-o și să se isprăvească!

BERBECEANU

Nu știu dacă ea mă iubește, sau nu...

TIMUR

De nu vra, las'o și ia pe alta, dacă do-rești numai decât să te însori.

BERBECEANU

Nu vorbi așa, căci tu nu știi ce este amorul. Câteodată par'că mă iubește, alte ori însă mă privește cu atîta răceală par'că-i e greu de mine. Asta ține acum de când o cunosc și eu nu fac nici un pas înainte.

7675
97

TIMUR

I-ai spus că vrei s'o iei?

BERBECEANU

Cum să 'ndrăznesc? Dacă ar răspunde: nu, aş fi perdut.

TIMUR

Perdut, perdut... copilării!

BERBECEANU

Dar trebuie să ştiu de mă iubeşte sau nu. Deaceia am inchipuit planul următor: să te aduc pe tine, prietenul meu, aici la dînsa, să te rog să-i faci curte, să te prefaci că eşti inamorat de ea şi atunci se va hotărî: de ţine la mine, ea te va respinge, ear de nu, va primi curtea ta ca şi pe a mea şi atunci, vîzînd că este o cochetă de rînd, voi şti ce-mi rămîne de făcut.

TIMUR

Berbecene, tu vrei să te joci cu dracul. Părăseşte asemenea idei nebune! Dacă, luîndu-mi rolul de amarez, m'aş inamora în adevăr?—Căci pe cât o cunosc după portret, e foarte frumuşică.—Aşa-i că atunci mă vei avea drept trădător şi te vei preface în cel mai mare duşman? Nu, nu primesc!

BERBECEANU

Te cunosc prea bine; tu nici nu ești în stare să te inamorezi serios.

TIMUR

Mai știi, cine poate răspunde? Dar dacă cumva ea ar lua curtea mea de bună și m'ar iubi... tu nu te gândești..

BERBECEANU

Atunci voi ști ce am voit să știu și voi uita-o. Tu imi ești prieten, mi-ai făgăduit să faci ori ce ți-oiu cere, nu mă poți părăsi.

TIMUR

Gândește-te încă odată.

BERBECEANU

Mai bine ori ce siguranță decât indoeala. Am cuvântul tău, pune-te pe lucru!

TIMUR

Ai să mă urăști... te incredințez...

BERBECEANU

Îți jur că nu mă voi supăra pe tine, ori ce s'ar întâmpla!

TIMUR

Eu îți declar că nu răspund de urmări.

BERBECEANU

Le iau asupra mea.—Treaba-i hotărîtă; nu mai primesc nici o împotrivire. (Deschizând uşa din fund). Condulici!

SCENA VIII.

Cei dinainte, Condulici.

BERBECEANU (cătră Condulici).

Ascultă, după ce ne-a primî cucoana, tu să laşi să treacă puţină vreme ş'apoi să ne chemi sub cuvânt că... sub cuvânt că...

CONDULICI

Că vă caută cineva pentru o treabă însemnată.

BERBECEANU

Prea bine.

SCENA IX.

Cei dinainte, Mândiţa.

MĂNDIŢA

Cuconiţa vă pofteste. (arătând uşa din dreapta)
Aici!

TIMUR (cătră Berbeceanu).

Curte de porunceală! De când sunt n'am făcut! am să spun la prostii...

BERBECEANU

Fă cum te vei pricepe, dar caută de te preface bine! (Intră amândoi in dreapta).

SCENA X.

Mândița, Condulici.

CONDULICI

(o privește zimbînd și resucindu-și musteața).

Fetițo, eu ți-aș spune ceva, dar n'am să-ți spun.

MÂNDIȚA

Atâta pagubă! Te-am întrebat?

CONDULICI

Știu că arzi de poftă să știi, se vede după ochi, dar n'am să-ți spun, nu, mă tem că vei spune la alții.

MÂNDIȚA

Vr'o taină grozavă?

CONDULICI

Ia o taină!—Cum te chiamă pe mata?

MĂNDIȚA

Măndița!—Dar nu-ți mai resuci musteața atâta, c'ai s'o smulgi din loc.

CONDULICI

Mi-a rămas obiceiul de când eram cu stăpânul meu in cavalerie, el era maior și eu sergent... când îmi răsuceam atunci musteața așa, viream pe recruți in boală.

MĂNDIȚA

Apoi aici poți s'o lași in pace că n'ai pe cine infricoșa.

CONDULICI

Zău nu! Mă tem să nu mă infricoșezi mata pe mine, dacă-i tot sta așa de posomorită. Ia mai rizi puțin. Auzi, Măndițo, ia mai zîmbește!

MĂNDIȚA

Te rog să nu-mi spui pe nume, că doar n'am crescut împreună.

CONDULICI

Obiceiu de când eram in cavalerie, nu trebuie s'o iei așa...

MĂNDIȚA

Ce taină voiai să-mi spui?

CONDULICI

Mi-e frică că nu ți-i tinē gurița, că-i lucru mare.

MĂNDIȚA

Am să tac pitic.

CONDULICI

Nu-i spune nimic, nimēruī, nici... vătavului?

MĂNDIȚA

Vătavului? Nu-l pot vedea în ochi!

CONDULICI

Dar lui ii place să te vadă, așa-mi miroasă treaba.

MĂNDIȚA

Se vede că i-au abătut să se insoare și... fiindcă m'am întîmplat eu pe aici...

CONDULICI

Apoi a găsit cu cine să se pue la cale, hîrbul dracului! Cum l'aș dupăci eu!

MĂNDIȚA

Dar nu schimba vorba. Erai să-mi spui ceva, pun remășag că de cuconița, ha, spune drept!

CONDULICI

Hm! Hm!

MĂNDIȚA

Pentru ce d-nul Berbeceanu a adus aici pe stăpânul d-tale? Este ce este.

CONDULICI (in parte).

Dimonul! (Tare). Nu-i asta, e altceva la care nici nu te gândești.

MĂNDIȚA

Ia spune, zău, spune!

CONDULICI

Este că...

MĂNDIȚA (cu curiositate).

Ce, ce?

CONDULICI

Este că... imi ești pe plac, na!

MĂNDIȚA

Ești un obraznic!

CONDULICI

Te-ai supărat?

MĂNDIȚA

Dar.

CONDULICI

Să facem pace. (Se apropie și o ia de talie). O-braznicul mănâncă praznicul! (Vrea s'o sărute).

MĂNDIȚA (apărându-se).

Nu vreau, nu vreau! (Îi lovește peste mână).

SCENA XI.

Cei dinainte, Zarzavat.

ZARZAVAT

Nați-o! (Mândița ese cu fuga). Ascultă-mă, domnișorule, d-ta te porți ca un netrebnic!

CONDULICI (resucindu-și musteața).

Ascultă, căzeturo, păzește-ți vorbele c'ai s'o pați cu mine!

ZARZAVAT

Am să te învăț minte!

CONDULICI (pășind spre dînsul).

Ce-ai spus?

ZARZAVAT (dând înapoi).

Am spus c'am să te învăț minte. (Se dă după o masă). Ia vino încoace! Să-ți arăt cum se face curte la fete.

CONDULICI

Eaca vin. (Se răpede spre dînsul, Zarzavat fuge).

ZARZAVAT

Ești un obraznic, un mișel!

CONDULICI

Ți-oiu inchide eu gura, moșnegărie! (Acelaș joc).

ZARZAVAT

Un potlogar!

CONDULICI

Ei lasă! (se răpede spre dînsul, Zarzavat ese, Condulici il urmează cu fuga).

SCENA XII.

Zoe, Berbeceanu, Timur.

ZOE (cătră Timur).

Ați venit in orașul nostru pe mai multă vreme?

TIMUR

Căt va voi Berbeceanu să mă oprească, doamna mea.

BERBECEANU

Suntem prieteni de mult; am copilărit împreună.

ZOE (cătră Berbeceanu).

Așa? (Cătră Timur). Și ziceți c'ați mai fost pe la noi iarna trecută?

BERBECEANU

Dac'ați fi fost aici v'aș fi prezentat pe amicul meu cu mulțumire.

TIMUR

Cât eram ofițer, am fost tot in alte garnizoane, mai pe urmă, după ce m'am mutat la țară, am venit aici numai astă iarnă, dar d-voastră erați dusă.

ZOE

Eu petrec adese ori o parte din iarnă in-tr'o climă mai caldă decât a noastră.

TIMUR

Cu toate aceste vă cunoșteam după un portret...

ZOE

A! Știu. Mi l'a făcut un pictor la Florența. Dar deatunci au trecut mai mulți ani; eram mai tânăra.

BERBECEANU

Mie imi pare dincontra ca vă arată îmbetrănită.

ZOE (cătră Berbeceanu).

Așa? (Cătră Timur). Cum il găsiți?

TIMUR

Mi-a părut așa de bine lucrat, încât m'am încercat să fac o copie de pe dinsul.

ZOE

Ce fel? Vă ocupați cu pictura?

TIMUR

In momente pierdute, ca un slab diletant.

BERBECEANU

Modestie, doamna mea, simplă modestie. Timur are un adevărat talent.

ZOE (cătră Berbeceanu).

Așa? (Cătră Timur). Aș fi curiosă să văd copia ce ați făcut.

TIMUR

O am la mine la țară in odae pe care am poreclit-o salonul de artă.

SCENA XIII.

Cei dinainte, Condulici.

CONDULICI (cătră Zoe).

Să trăiți! Rog de ertare. (Cătră Berbeceanu).
Este cineva care vă caută; zice că are o
treabă foarte grabnică.

BERBECEANU

Indată. (Cătră Zoe). Vă rog să mă scuzați,
doamna mea; nu voiu întârzia.

ZOE

Nu vă opresc.

BERBECEANU

(după ce se închină la d-na Castelli, incet lui Timur).

Zdravën, zdravën! (Ese).

SCENA XIV.

Zoe, Timur.

ZOE

Ziceați că ați pus portretul în salonul de
artă, ce este acesta?

TIMUR

Un capriciu al meu. Fiind amator de tot
ce este artă, am consacrat o odaie anume

pentru dinsa. Am acolo un clavir, un violoncel... Apoi am câteva tablouri, câteva statui, o mică bibliotecă din poezii cei mai cunoscuți, însă un întreg părete este ocupat numai cu portretul d-voastre. El are locul de onoare.

ZOE

A! și... in această cameră vă place să petreceți singur?

TIMUR

Acolo stau cea mai mare parte a zilei. Ce să fac? De moșie se ocupă arendașul. Când am venit și călărit deajuns, mă întorc cu plăcere in cabinetul meu favorit.

ZOE

Dar vecinic la țară, veți fi ajuns un misantrop...

TIMUR

Sunt omul cel mai vesel când am tovarășie. Dar și d-voastră, doamna mea, vă veți fi obișnuit cu singurătatea...

ZOE

Mi-e urită grozav. (In parte). Nu-i frumos, dar e foarte plăcut. (Tare). Cânt din clavir,

cetesc, vechilul și vătavul imi vorbesc câte odată de trebi: mi-ar plăcè să merg călare dar... n'am cu cine. Stau când la țară, când in oraș dar aici la vie imi e mai drag: Am o grădină veselă cu un pavilion... Ați fost in pavilion?

TIMUR

Nu încă.

ZOE

Trebue să vi-l arăt. El e locul meu favorit ca și cabinetul d-voastre de artă. Al Am să vă rog să-mi scrieți ceva in albumul ce am acolo. In el am adunat toate suvenirile mele cele plăcute.

TIMUR (in parte).

E mult mai frumoasă decât portretul. (Tare). Dacă-mi dați voe, voiu scrie in el patru versuri pe care intr'un moment de inspirare le-am scris sub portretul d-voastre.

ZOE

Ați scris versuri sub portretul meu? Cat sunt de curioasă să le cunosc. Spuneți-mi-le!

TIMUR

Mă iertați, le voiu scrie dar nu le voiu spune. (In parte). O! înțeleg pe Berbeceanu! Așa de frumoasă!

ZOE.

Dacă sunteți dispus, să mergem în grădină...

TIMUR.

Cu mare mulțămire, doamna mea! (Ii dă brațul și es amândoi prin ușa din fund).

SCENA XV.

MĂNDIȚA

(Intră în acel moment prin stînga, merge pe vârful picioarelor până la fereastra din fund și îi urmează cu ochii).

Eaca! Eaca! Eaca! Cum își dau brațul și tot șoptesc amândoi! Uite cât e de roșie! De mult n'am văzut-o așa! Și cum îi zîmbește!... Dar și Berbeceanu, cine l'a pus să mai aducă pe acesta aici? Cum și-o face omul singur, nu i-o face nici dracul! Ha, ha, ha; și par'că Berbeceanu nu-i mai urît decât dînsul, deși acesta are un nu știu ce — dar din toți tot diavolul cel de Condulici e mai cu haz: cu botfortele și pîntenii lui și musteața resucită, par'că-i un gheneariu, hait!

SCENA XVI.

Măndița, Zarzavat.

ZARZAVAT

Ducă Măndița, am venit să-ți spun curat
că istoriile aceste nu-mi plac de loc.

MĂNDIȚA

Ce nu-ți place, vătăje?

ZARZAVAT

Să lași mata pe un om din lumea toată
să te iee așa (vrea s'o apuce de talie).

MĂNDIȚA

Ia mă rog, mă rog! (Il împinge departe).

ZARZAVAT

Un venetic, un tîrie brău!

MĂNDIȚA

Și ce-ți pasă d-tale, vătăje?

ZARZAVAT

Ce-mi pasă? firește că-mi pasă, cum să
nu-mi pese? Eu gândesc că... dar i-am arătat
eu lui!...

MĂNDIȚA

Ba că chiar! ha, ha, ha!

ZARZAVAT.

Eram să-l fac bucăți!

MĂNDIȚA

Deaceea te luase pe fugă? Luați-l de pe mine că-l omor! Ha, ha, ha!

ZARZAVAT

N'am vrut să fac larmă mare căci altfel ai fi văzut mata cum il învățam minte. Dar să nu-mi uit vorba. Am venit să-ți spun că nu se cuvine unei fete bine crescute ca mata să glumești cu așa un pierde-vară. Mata nici nu trebuie să te uiți la dînsul; matale îți trebuie un gospodar așăzat, liniștit, ca...

MĂNDIȚA

Ca d-ta, vătaje, ha?

ZARZAVAT

Firește, firește. Ș'apoi adică nu sunt bun? Sunt un om verde, cu inimă, am căsuța mea, am stărișoara mea. Știu că femeea ce m'a lua va fi norocită!

MĂNDIȚA

Oare?

ZARZAVAT

Ze u așa! Nu te uita că arăt eu, cam aspru, de soiul meu sunt blând ca un miel. Așa sunt de bun și desmierdător...

MĂNDIȚA

Nu te cred.

ZARZAVAT

Cearcă, duduca Măndiță, zău cearcă!

MĂNDIȚA

Cum să cerc, vătaje?

ZARZAVAT

Dar nu-mi tot spune vătaje, duduca Măndiță, zi-mi pe nume: Zarzavat, Zărzăvățel!

MĂNDIȚA

Zărzăvățel! ha, ha, ha!

ZARZAVAT

Ihi! Ce bine îți șede când vorbești așa. (S'apropie). Mata ai un glas așa de dulce, ca o privighetoare, (vrea s'o iea de talie) ca un canaraș. (Vrea s'o sărute).

MĂNDIȚA (respingându-l).

Ai nebunit, fugi incolo, ori te...

ZARZAVAT

Nu-mi vorbi așa, că mă supăr!

MĂNDIȚA

Ei ș'apoi? Mult ce-mi pasă!

ZARZAVAT

Știu eu ce să fac ca să-ți pese.

MĂNDIȚA

Nu cumva mă și ameninți, hîrb bătrân
ce ești!

ZARZAVAT (supărat).

Hîrb bătrân? Lasă că știu ce am să spun
cuconiței.

MĂNDIȚA

Ce ai să spui, putregaiule?

ZARZAVAT

Putregaiu! Bine. Va ști cuconița, cum
lași să te curtenească berbantul cela...

MĂNDIȚA

Așa? apoi am să spun și eu cum știi să-ți
faci trebșoarele, cum mistul averea cuco-
niței: una mie, una ție, una mie...

ZARZAVAT

Minciuni!

MĂNDIȚA

Minciuni? Ei lasă că toate s'or da pe față, lasă...

ZARZAVAT

Bine! Va ști toată casa cum sai in capul tuturor marțafoilor.

MĂNDIȚA

Sar in cap... Na! (Ii dă o palmă). Du-te de spune și asta la toată casa! (Ese).

SCENA XVII.

Zarzavat (singur).

Ce-a fost asta! Vai de mine! De când sunt n'am pățit așa rușine! Hirb bătrân, putregaiu! Și apoi imi mai dă și... (face gestul unei palme)... Asta nu se poate trece așa... Zarzavat nu-i omul care suferă de aceste! Trebuie să-mi răsbun, trebuie să arăt cine sunt! Ei lasă, madamă Mândițo, că ți-oiu da eu nașul in jos, că prea nu te-ajunge cineva cu prăjina! Dar ce să fac? De când a venit Timur ista in casă, cu volintirul cel

de Condulici, s'a făcut toată incurcătura!
Trebue dați afară, trebue dați afară numai
decăt!

SCENA VI.

Zoe, Zarzavat.

ZOE

(intră fără a vedè pe Zarzavat, se așază pe un jilț și
apăsându-și capul pe mână stă pe gânduri).

De sigur i-a plăcut figura mea, căci altfel
de ce ar fi luat o copie de pe portret? L'a
pus in cabinetul unde stă toată zioa, se
uită la dînsul... deatunci oare nu m'am făcut
mai urită... (Se uită intr'o oglindă). Par'că nu!

ZARZAVAT (inaintând).

Cuconită!

ZOE (fără a-l auzi).

Pentru ce acele versuri scrise sub por-
tretul meu... (suspină).

ZARZAVAT

Cuconiță!

ZOE (ca și sus).

A venit iarna trecută in oraș... poate voia
să mă cunoască... dar, desigur... și eu eram
dusă... cât de rău imi pare!

ZARZAVAT

Cuconiță..

ZOE (văzându-l).

Ce vrei? (In parte). Cu cât îl privesc mai mult, cu atât figura lui imi este mai simpatcă.

ZARZAVAT

Eram să vă spun...

ZOE

De vechilul de la moșie... mă rog, altă dată...

ZARZAVAT

Ba nu, cuconiță, eram să vă spun că de când d. Berbeceanu a adus aici pe d-nul ista... cu feciorul său... este o nerânduială în toată casa...

ZOE

N'oiu mai primi pe d. Berbeceanu și n'a mai fi nerânduială.

ZARZAVAT

Nu el; el e foarte de treabă, dar celălalt... are un fecior necuviincios.

ZOE (mânioasă).

Caută-ți de treaba dumitale; și să primești bine pe oamenii străini cari vin in casa mea, m'ai înțeles?

ZARZAVAT

Dar, cuconiță, am înțeles; însă feciorul... mă iertați... se poartă cu Mândița... ca un... nici nu vă pot spune...

ZOE (aprinsă).

El se poartă foarte bine. D-ta ești un ne-trebnic... te cunosc eu!

ZARZAVAT

Eu, cuconiță? Ferească Dumnezeu! Eu sunt omul cel mai credincios, dar d-nul ist străin și feciorul său nu sunt cum se cade... D-voastră nu știți... sunt niște chilipirgii...

ZOE

Ești un obraznic, te amesteci unde nu-i treaba d-tale.

ZARZAVAT

D'apoi bine, cuconiță, mă cunoașteți de atâți ani; erați mititică când am intrat.

ZOE

Mare, mică; m'am săturat de purtarea

d-tale... Dacă nu te-i schimba, am să-ți dau drumul! (Se scoală și se îndreaptă spre ușa din dreapta).

ZARZAVAT (urmând-o).

Vai de mine! Un vechiu fecior credincios ca mine, pentru necuviințele unor străini!...

ZOE (la ușă).

Am să te dau afară! (Svirle ușa și ese).

ZARZAVAT (singur la ușă).

Eaca!! Dar asta ce mai este?

SCENA XIX.

Timur, Condulici (intră), *Zarzavat* (la ușa din dreapta).

TIMUR

Condulici, ai să pui șelele pe cai!

CONDULICI

Așa degrabă, d-nule maior?

TIMUR

Așa degrabă. Nu mai pot sta aici, nu am liniște... lucrul devine serios.

CONDULICI

Serios, pentru d-voastră, d-le maior? dar eu vă știam mai sdravên. Când eram amên-

doi in cavalerie erați cel mai voinic din toți ofițerii. (In parte). Nu-mi vine de loc la socoteală să plecăm!

TIMUR

Sdravăn, sdravăn..., cu bărbații, dar față cu o femeie...

CONDULICI

N'ați făgăduit d-lui Berbeceanu să jucați rolul de amoretat și acum vă este frică?

TIMUR

Frică, mie?

ZARZAVAT (in parte).

Ce însemnează asta? (Se dă după perdea).

CONDULICI

Să trăiți, d-le maior, dar par'că așa se arată: Cine fuge de primejdie...

TIMUR

Eu fug de primejdie! Ai dreptate, trebuie să rămân. Cum, o femeie să mă prindă in laț așa de curând!...

CONDULICI

Nici nu-i vorbă!

TIMUR

Dar dacă... cu toate aceste... tot e mai bine să mergem!

CONDULICI

Eu știu că v'ați dat cuvântul, d-le maior; cât despre mine putem pleca.

TIMUR

Ai dreptate. Mi-am dat cuvântul și trebuie să-l țin. Dar dacă cumva astă femeie...

CONDULICI

Eu nici n'o găsesc așa de frumoasă.

TIMUR

Ba este. O! frumoasă este, fără indoială.

CONDULICI

Să trăiți! Tocmai dacă este, trebuie să nu vă dați. Eu unul nu înțeleg ca noi bărbații, militarii, să ne plecăm așa ca niște trestii, noi suntem voinici!

TIMUR

Cine dracul i-a dat lui Berbeceanu ideea acestei nenorocite ispite!

ZARZAVAT (in parte).

Un complot!

TIMUR

Dac'oiu vedè ş'oiu vedè, am să spun lui Berbeceanu cum stau lucrurile, facă ce-o vrea!

CONDULICII

El v'a dislegat de orice raspundere. A zis așa: iau asupra mea toate urmările *oricare ar fi*. Culeagă ce-a semănat!

ZARZAVAT (in parte).

Satana dracului!...

TIMUR

Așa este... însă... pe din dos, ar fi o trădare. Nu; trebuie să-i spun verde: Berbecene, m'ai pus in foc și m'am aprins, eaca! De aceea nu mai pot da inapoi!

CONDULICII

Adică... lăsați-l să vă intrebe el...

TIMUR

Și *Ei* trebuie să-i spun, numai decât, altmintrelea nu ar fi nobil, din partea mea... dar tu pune șelele—ce-i bine nu-i rău. Trebuie să fim gata.

CONDULICII

Bine, mă duc să gătesc. (In parte). Să las pe Mândița in ghiarele moșneagului!

TIMUR

Mergi, și așteaptă ordinele mele.

CONDULICI

Doresc sănătate! (Ese).

ZARZAVAT (incet).

Așa v-ți povestea? Ispite, comploturi! Ei lasă că voi eu pe față! (Ese pe ușa grădinei).

SCENA XX.

Berbeceanu (intrând iute prin ușa din fund), *Timur*.

BERBECEANU

Imi pare bine că te găsesc. Ei spune-mi, cum merge?

TIMUR

Nu merge cum trebuie să meargă.

BERBECEANU

Ai adus vorba despre mine?

TIMUR

Nu, despre tine nu. (In parte). Trebuie să-i spun tot.

BERBECEANU

Foarte bine; nici trebuie să pomenești de mine. Cum ți s'a părut, tristă ori veselă?

TIMUR

Nici tristă, nici tocmai veselă. Ascultă, Berbecene...

BERBECEANU (curmându-l).

Nu suspina câteodată așa in taină?

TIMUR

Imi pare... nu știu bine... dar, par'că suspina câteodată.— Rolul ce mi-ai dat...

BERBECEANU (ca și sus).

Suspina?... Bine... foarte bine. Și tu nu te-ai făcut că iei sama și n'ai întrebat-o de ce suspină?

TIMUR

Ba, par'că am întrebat-o. (In parte). Nesuferită poziție! (Tare). Berbecene, lucrurile nu pot merge așa mai departe.

BERBECEANU

Cred și eu... dacă te găsesc aici in loc ca să fii cu dînsa. Du-te la moment... caut'o... vorbește-i... la dracu!

TIMUR

Nu mă duc, ori nu mai răspund de urmări.

BERBEOEANU

Nu ți-am spus că răspund eu? Dar du-te astăzi! (Uitându-se pe fereastră). Eaca, o ved în grădină, colo in aleaoa ceea... aleargă!

TIMUR

Dacă mă voiu inamora...

BERBEOEANU

Se 'nțelege că trebuie să arăți inamorat. Du-te răpede, haide! (Il impinge afară, Timur ese). Ce îndărătnic! Nu știu pentru ce am o pre-simțire că astăzi se va hotărî soarta mea. Ea era tăcută, suspina... *fără* a pomeni numele meu... tocmai asta-i un semn... dar, inima imi spune că astăzi, chiar astăzi voiu fi fericit... numai puțină răbdare încă... trebuie să mă țin ascuns... și când mă voiu arăta... in adevăr am avut o luminoasă idee! (Ese prin fund).

SCENA XXI.

Condulici, intră prin ușa grădinei, apoi *Mândița*.

CONDULICI

Oare unde să fie pușorul cel de fetiță? Am căutat-o peste tot locul și nu-i nicăiri... par'că aud ceva colo in odaea ceea (se uită pe

borta cheei). Tocmai ea este. (Tușește). Hem, hem, hem! Se face că n'aude șireata. (Cântă un aer de marș). Bum, bum, bum! Nu vrea să audă!—Mândițo, pst, Mândițo!

MĂNDIȚA (deschizând ușa și scoțând capul).

Ce-i?

CONDULICI

Ia vin incoace, c'am să-ți spun o oarecică!

MĂNDIȚA

N'am vreme, am treabă! (Închide ușa).

CONDULICI (in parte).

Drăcoaica! (Tare). Ia mai lasă treaba, că nu dau Tătarii!

MĂNDIȚA (deschizând ușa și arătându-se).

Ba dă un Tătar mustețos și obraznic. (Vrea să închidă ușa, Condulici se răpede și o apucă de mână).

CONDULICI

Te-am prins, păserico; deacum n'am să te mai las!

MĂNDIȚA (făcându-se că vrea să se ducă).

Ba lasă-mă zău, lasă-mă, că trebuie să mă duc.

CONDULIOI

Ba-i mai sta și cu mine: că om sunt și eu.

MĂNDIȚA

Ia fii cu minte, că are să ne vadă vătavul.

CONDULIOI

Nu ne a mai vedè el că am să-i scot ochii!
— Mândițo, Mândițo... tare n'ascuți mata!

MĂNDIȚA

Ba bine că te-oiu asculta, că bune lucruri
mă 'nveți.

CONDULIOI

Tot mai bune decât dihania cea de moș-
neag.

MĂNDIȚA

Dar nici d-ta nu ești mai de treabă. —
Ear îți resucești musteața?

CONDULIOI

O răsucesc c'asa făceam pe soldații mei
să m'asculte. Când le vorbeam, ei nu in-
drăzneau să zică nici cărc!

MĂNDIȚA

Dar vezi că eu îndrăznesc.

CONDULIOI

Cum te-aș învăța puțin șmotru.

MĂNDIȚA

Șmotru? Ha, ha, ha! Ce fel de șmotru?

CONDULIOI

Când oi zice: Stați drept, să nu te miști din loc!

MĂNDIȚA

(zimbînd și ținîndu-se dreaptă cu mâinile încrucișate și fața cătră scenă).

Așa?

CONDULIOI

Bine. Când oi zice: Mănile 'n jos! Să lași mâinile să cadă și nu trebuie să le ridici pînă nu ți-oi da voe. (Comandând). Mănile 'n jos!

MĂNDIȚA (tot zimbînd).

Eaca! Așa-i bine?

CONDULIOI

De minune. La dreapta!

MĂNDIȚA

Cum să fac?

CONDULICI

Să te întorci cu fața la mine. (Comandând).
La dreapta! (Mândița se întoarce). Dar nu ridică
mănilor, că n'ai voce!—Bine! Ține minte că
nu poți ridica mănilor. (Se apropie de dînsa).

MĂNDIȚA

Dar ce vii lângă mine?

CONDULICI

Pst! Soldatul nu trebuie să vorbească în
front! Sergentul poate face ce-i place. (Co-
mandând). Ochii în jos!

MĂNDIȚA

Să plec ochii la pământ? baiu!

CONDULICI

Trebuie s'ascuți.

MĂNDIȚA (în parte).

Șiretul! Știu eu după ce umblă!

CONDULICI (comandând).

Ochii în jos! Bine. (Se apropie de dînsa și o
sărută).

MĂNDIȚA

A!—Ești un obraznic!

CONDULICI

Măndițo dragă!

BERBECEANU (afară).

Condulici!

MĂNDIȚA

Aleu! vine cineva. (Fuge în dreapta).

SCENA XXII

Berbeceanu (intră), Condulici.

BERBECEANU

Cine ți-a spus să pui șelele pe cai?

CONDULICI

D-nul maior. (În parte). Cine dracul l'au adus!

BERBECEANU

Vrea să plece și să scape de mine, acum când totul are să se hotărască. Du-te și pune caii la grajd. Avem să mai stăm aice.

CONDULICI

Dacă porunciți, bucuroș.

BERBECEANU

Se 'nțelege! Du-te iute.

CONDULICI

Alerg! (Condulici ese iute și se lovește pept in pept cu Zarzavat care intră). Ho!

SCENA XXIII.

Berbeceanu, Zarzavat.

ZARZAVAT

Ia sama nebunule, că restorni oamenii!
(In parte). Lasă că voiu resturna și eu pe voi!
(Tare). Cuconașule!

BERBECEANU

Cine-i? A! vătavul. (In parte). Imi place omul ista; are o figură de treabă.

ZARZAVAT

Cuconașule, vă căutam ca să vă spun că cuconița-i in grădină.

BERBECEANU

Știu, știu!

ZARZAVAT

Cuconița nu-i singură... este cu domnul cela.

BERBECEANU

Cu Ștefan, știi.

ZARZAVAT

Doamne, cuconașule, se vede că Dumnezeu a umplut lumea cu ce-a putut, și cu răi și cu buni.

BERBECEANU

Negreșit.

ZARZAVAT

Or fi și prieteni buni pe lume, dar răi știi că sunt mulți...

BERBECEANU

Se 'nțelege, dar ce are a face?

ZARZAVAT

De la cine nu te-aștepți, acela te vinde. Nici nu știi de unde sare epurile.

BERBECEANU

Așa este. Dar la ce capăt vrei s'o scoți?

ZARZAVAT

Eaca de pildă domnul... pe care l'ați adus... domnul... cum ii zic?... Timur. Cine-ar crede? Eu aș fi pus rămășag că vă este prietenul cel mai bun...

BERBECEANU

Așa îl cred și eu.

ZARZAVAT

Ei, nu-i!

BERBECEANU

Ce-mi spui tu acolo?

ZARZAVAT.

Stăpâna mea e văduvă, tânăra, frumoasă, cu stare. D-voastră sunteți holteiu, bogat... Ce bine s'ar fi potrivit...

BERBECEANU

Te rog sfârșește. Nu-mi place ca slugile să se amestece în trebile stăpânilor.

ZARZAVAT

Să nu bănuieți. Doresc să vă fac un bine și aveți să-mi mulțămiiți. Ați adus aici pe d-nul Timur și cine vă sapă? Chiar el!

BERBECEANU (zimbînd).

Aha! Pricep.

ZARZAVAT

Umblă după cucoana noastră... și-i vorbește și o măgulește și o curtenește...

BERBEOEANU (tot zimbînd).

Știu, știu! Dacă n'ai avut alta de spus, asta o știam și eu.

ZARZAVAT

Ba nu știți; nici habar n'aveți ce se petrece în ascuns. D-voastră ați voit să faceți o glumă și când colo, lucrurile s'au schimbat cu totul...

BERBEOEANU

Ce fel?—De unde știe el?...

ZARZAVAT

Știu eu. Am mirosit punerea la cale ce ați avut. Dar ce folos! Nu-i pentru cine se gătește, ci pentru cine se nimerește.

BERBEOEANU

Ce-mi spui acolo?

ZARZAVAT

Ați fost tras pe sfoară!

BERBEOEANU

Ia sama la vorbele tale. Imi dai un prepus grozav!

ZARZAVAT

Sunt gata să dovedesc cele ce spun. La

inceput, d. Timur a luat-o și el drept glumă dar pe urmă cuconița i-a plăcut — se 'nțelege cu așa o stare!—și a gândit că e mai bine să culeagă pentru dînsul decît pentru alții. A lucrat, a stăruiț pân' ce a prins-o in undiță!

BERBECEANU

Nu voi crede niciodată!

ZARZAVAT

S'o vedeți cît e de schimbată!... Cînd îl vede se face roșie ca para-focului.. Mă ocărăște pe mine și ține la cazacul cel de Condulici care au adus numai zizanie in casă... pe mine, vechiu vătav care am îmbetrănit in casa ei, vrea să mă dea afară, pentrucă pîresc pe potlogarul cela... asta nu-i lucru curat!—D. Timur i-a căzut tronc la inimă și pace!

BERBECEANU

E cu neputință!

ZARZAVAT

Să-i fi văzut pe amîndoi in grădină cum își zimbeau și se țineau de mână... ca doi porumbași...

BERBECEANU (furios).

Ești un intrigant!

ZARZAVAT

Ferească Dumnezeu! *El* e un viclean...

BERBECEANU (apucându-l de pept).

Să-mi dai dovezi, hoțule, ori te... (Il sgâlție).

ZARZAVAT

Dar lăsați, pentru Dumnezeu! nu sunt eu de vină; el, el...

BERBECEANU

Îți spun că te fac praf și pulbere de spui minciuni.

ZARZAVAT

Eaca imi pare că vine cuconița. Vorbiți cu dînsa...

BERBECEANU

Am să-i vorbesc... O! Am să-i vorbesc...

ZARZAVAT

Și dacă îți mai vrea dovezi, lăsați pe mine. (Ese iute).

SCENA XXIV.

Berbeceanu, Zoe (intră și se așază pe un scaun).

BERBECEANU

Doamna mea, vă rog să mă scusați, dacă am stat așa de mult... un interes insemnat...

ZOE

D. Berbeceanu? Ați fost dus?...

BERBECEANU (in parte).

Cum? Nici n'a luat seama?... (Tare). Inșă m'am grăbit să mă întorc. O zi petrecută în societatea d-voastre este pentru mine o zi de serbătoare...

ZOE (distrasă)

Azi e serbătoare?

BERBECEANU

Ziceam că o zi petrecută în societatea d-voastre este pentru mine o zi de serbătoare.

ZOE

(jucându-se cu degetele pe masă, nerăbdătoare).

A!

BERBECEANU

Decând v'am fost prezentat — sunt opt luni — la un bal daca vă mai aduceți aminte...

ZOE

Așa... mi se pare...

BERBECEANU

Era la cotilion. Acele momente au rămas neșterse în memoria mea.

ZOE

Nu vă pare că-i cam frig astăzi?

BERBECEANU

Din contra e cald, zi de vară. Dar atunci eram în mijlocul ernei, era în șapte Ianuarie..., nu voi uita această dată... ulițele erau acoperite cu zăpadă... a treia zi — era o Duminică — când am venit să vă ved...

ZOE

Așa, așa!... nu știu pentru ce par'că simt niște fiori.

BERBECEANU

Nu vă simțiți bine?

ZOE

Mă cam doare capul; am un început de migrenă.

BERBEOEANU (cu necaz).

A! vă doare capul? Se vede că v'a apucat deodată; azi dimineată erați bine...

ZOE

Așa sufăr adeseori... (In parte). Ce supărăcios!

BERBEOEANU (asemenea).

Și... vă ține mult?

ZOE

Nu e nimic... Imi trece, dacă mă odihnesc puțin.

BERBEOEANU

Mă retrag, doamna mea...

ZOE

La revedere!

BERBEOEANU

Voiu veni îndată cu Timur să luăm concediu.

ZOE (In parte).

Cu Timur? (Tare). Puteți sta, îndată imi

va trece. (Se scoală). Nu e nevoie să vă duceți; mă întorc la moment. (Se închină și ese).

BERBECEANU (se închină).

Doamna mea!

SCENA XXV.

Zarzat (intrând prin fund), *Berbeceanu*.

BERBECEANU (primblându-se furios prin casă).

O asta trece peste marginile politeței!

ZARZAVAT (umblând după dînsul).

Ei, v'a plăcut?

BERBECEANU

Să nu-și aducă aminte de întâia noastră intîlnire, când am vorbit de acel moment de atâte ori.

ZARZAVAT

A uitat tot, tot!

BERBECEANU

Să zică că o doare capul!

ZARZAVAT (arătînd inima).

Ici o doare!

BERBECEANU

Să-mi dea a înțelege că societatea mea îi este supărătoare !

ZABZAVAT

Dar ia să fi fost celălalt !

BERBECEANU

O ! sunt furios !

ZABZAVAT

Veniți să vă mai arăt eu...

BERBECEANU (oprindu-se).

Ce vrei să-mi arăți ?

ZABZAVAT

Veniți cu mine, veniți !

BERBECEANU

Deaceea Stefan cerea numai decât să plecăm... il muștra cugetul...

ZABZAVAT

Ienicarul cel de Condulici l'a indemnat să nu slăbiască ! Nu știți ce hoț de codru e acela !

BERBECEANU

Mai bine ar fi fost să plecăm, când mi-a propus.

ZABZAVAT

Era prefacere. D. Timur e un viclean ca
și panțirul lui.

BERBEOEANU

O!

ZABZAVAT

Veniți cu mine să vă dovedesc.

BERBEOEANU

Dacă m'oiu încredința... atunci...

ZABZAVAT

Haidem, haidem! (Es amândoi).

SCENA XXVI

Timur (intră pe ușa ce dă în grădină).

Mi-am făcut datoria. Am vroit să-i spun
și n'a vrut să mă asculte. Deacum nu mai
dau inapoi! A lui e vina! Aș fi un nebun
să jertfesc fericirea care abia imi zimbește...
Acum trebuie să-i vorbesc ei, trebuie să-i
mărturisesc totul și ea, respingă-mă dacă
voește!... Eat'o!

SCENA XXVII.

Zoe (intră), Timur, apoi *Berbiceanu* și *Zarzavat*.

TIMUR

Doamna mea, sunt fericit de a vă întâlni acum. Trebuie să vă vorbesc, să vă fac o mărturisire...

ZOE

O mărturisire cu un ton așa de grav? Mă spărieți!

TIMUR

Am mințit; n'am cerut eu să vin aici, amicul meu m'a adus. Vrând să se incredințeze dacă răceala ce-i arătați era adevărată, m'a făcut instrumentul ispitirii sale.

ZOE

Domnul meu!...

TIMUR

M'am impotrivit cererii lui... i-am zis că această încercare poate avea urmările cele mai fatale.

ZOE

O asemenea purtare!

44410. Scrieri complete. IV.

TIMUR

Eu sunt nevinovat.

ZOE

Nu vă credeam în stare să jucați un asemenea rol!

TIMUR

Nu mă osindiți căci eu sunt cel mai pedepsit. Am venit să vă cer ertare. Bună și îndurătoare precum sunteți, nu mă veți ur pentru un joc ce-l credeam nevinovat.

ZOE (făcându-i un semn cu mâna).

Duceți-vă, fugiți!

TIMUR

V'am văzut... și din întâiul moment toate iluziile tinereței mele, au reapărut vii în inima mea.

ZOE (își acopere fața cu mâinile).

O! Ce-am trebuit să aud! (În acest moment Zarzavat și Berbeceanu intră în fundul odăii și se ți ascunși după perdea, arătându-se numai din vreme în vreme).

TIMUR

Nu vă întoarceți fața de la mine! Un cu-

vânt ce veți spune, va hotărî dacă trebuie să blăstem intîmplarea ce m'a adus aicea, sau dacă trebuie s'o fericesc pentru totdeauna!

BERBECEANU (în fund încet).

Ce-aud?

ZARZAVAT (asemenea).

Ce v'am spus eu?

ZOE

Nu vă cred, nu pot să mai cred!...

TIMUR (căzînd în genunchi).

Credeți în amorul cel mai adînc, cel mai arzător.

BERBECEANU (încet).

Lasă-mă, lasă-mă, am să-l!...

ZARZAVAT (asemenea, șîindu-l).

Ferească Dumnezeu! Să nu cumva...

ZOE (fără a 'ntoarce fața).

Sculați-vă!

TIMUR

Un semn, un singur semn că nu disprețuiri pe acel ce vă iubește!... (Zoe fără a in-

toarce fața îi întinde mâna, Timur i-o sărută cu pasiune, apoi sculându-se) O! sunt omul cel mai fericit!

ZOE

Ce-am făcut! (Fuge în odaia ei).

SCENA XXVIII.

Berbeceanu, Zarzavat (înaintând), Timur.

BERBECEANU

A, domnișorulule, de aceștia imi ești!

TIMUR

Ce este?

BERBECEANU

A! D-ta ai venit aici ca să mă vinzi?

TIMUR

Știi tot? Imi pare bine, căci pe mine nu mă mai ascultai.

BERBECEANU

Indrăznești încă a-mi vorbi cu acest ton!

TIMUR

Ai spus că primești urmările încercării tale oricare ar fi. Tu ești vinovatul!

BERBECEANU

In loc ca să intri in pământ de rușine,
tu imi faci încă muștrări!

TIMUR

Tu ești orbit de patimă, nu știi ce spui...

BERBECEANU

Ba știi, știi prea bine. Te-ai folosit de
mine; ai ascuns sub masca prieteniei ne-
grele tale planuri.

TIMUR

Berbecene!

ZABZAVAT (in parte, frecându-și mânilor).

Bravo! bravo!

BERBECEANU

Mi-ai legat ochii ca să nu pot vedea.

SCENA XXIX.

Cei dinainte, Mândița.

MĂNDIȚA (in parte).

Ce este, ce vuet e acesta?

TIMUR

Berbecene, nu uita că aici in casă un
scandal ar fi neertat...

BERBECEANU

A! vicleanule!

TIMUR

O insultă... deajuns! Nici un cuvânt mai mult!

MĂNDIȚA

Vai de mine! Au să s'apuce de pept. Trebuie să spun cuconiței. (Ese).

ZARZAVAT (in parte).

Dați de tot!

BERBECEANU

Ești un trădător!

TIMUR

Ai să-mi dai seamă!

BERBECEANU

Aceasta o doresc și eu, chiar la moment.

TIMUR

Chiar la moment! (Vor să easă).

SCENA XXX.

Zoe vine din cabinetul ei, urmată de *Mândița*; *Condulici* intră de altă parte; *Timur*, *Berbeceanu*, *Zarzavat*.

ZOE (intrând).

Stați!—D-le Berbeceanu, ați uitat că vă aflați în casa mea.

BERBECEANU

Doamna mea...

ZOE

Vă opresc de a merge mai departe.

MĂNDIȚA (arătând pe *Zarzavat*).

El i-a întărtat; el i-a inverșunat! (Se apropie de *Condulici*).

ZOE (cătră *Zarzavat*).

De azi înainte nu mai ești în serviciul meu.

ZARZAVAT

Na! Vai de mine!

ZOE (cătră *Berbeceanu*)

Ispita la care ați voit a mă supune, a avut resplata ce merita.—Domnule *Timur*, eram aici—(arată ușa). M'am incredințat de adevărul celor ce mi-ați spus.

TIMUR (apropiindu-se).

Viitorul va dovedi mai bine că sunt omul cel mai iubitor. (îi sărută mâna).

BERBECEANU (in parte).

Ce infamie !

CONDULICI

(inaintând și ținând pe Mândița de mână).

Cuconiță, dacă voiți—sărut mâna—să aruncați ochii și asupra noastră...

ZOE

Ce răspunzi, Mândițo?

MÂNDIȚA

Ce să răspund? Nu știu singură...

CONDULICI

Vrea, cuconiță, vrea; ascultați-mă pe mine!

ZOE

Înțeleg; aveți incuviințarea mea.

ZARZAVAT (in parte).

Crăp de ciudă!

BERBECEANU

Nu-mi rămâne decât a mă retrage.

ZARZAVAT

Cuconașule, dacă vă trebuie un vatav, eu sunt liber.

BERBEOEANU

. Bine, hai cu mine !

MĂNDIȚA

Și să învățați că nepedepsit, nimeni nu poate să se joace cu dracul !

(Cortina cade).

IMPACAREA

SCENETĂ

1865

Teatrul reprezintă un salon elegant. In dreapta o canapea, o masă pe care se află o lampă, o bisăctelută și un album de fotografii.

SCENA I.

(La ridicarea cortinei, Cămpeneasca șede pe canapea și coase la gherghef).

D-na OÂMPENESCU (singură).

Toată lumea-i la ball! Mă tem că astăzi au să mă lase singură. (Se uită la ciasornic). Opt și jumătate și încă n'a venit nimeni! Ei bine, voiu rămâne singură! Mai bine așa decât să mai fac toaletă, să mă ostenesc, să șed până târziu... dar când s'a întoarce Aglăiță ce o să fac? Voiu trebui vrând nevrând s'o duc pe la baluri, pe la teatru, eu care-i țin locul de mumă! Câteva zile încă și voiu strânge-o în brațe! (Pune ghergheful la o parte, deschide bisăcteluța și scoate o scrisoare). S'a pornit în trei a luni de la Dresda, poimâne sau joi cel mult trebuie să ajungă. Cum am să mă mândresc cu ea! Le întrece pe toate în creștere, în frumuseță! Par'că ved pe

toți tinerii noștri, inamorați până în gât, învîrtindu-se care de care împrejurul ei, cu ochii infocați și cu vorbe dulci. Ea, strălucind ca o regină, respinge cu modestie pe cei mai isteți, vorbește cu amabilitate cu cei mai timizi și încântă pe toți! Un lucru numai îmi pricinuește grijă: Nenorocirea ce era să i se întâmple în drumul de fer cu doi ani în urmă, când s'a dus în Svițera cu guvernanta ei, întâmplare ce nu-i mai ese din minte! Nu-mi scrie o scrisoare în care să nu jertfească cel puțin câteva rînduri acelei întâmplări, tînerului care i-a scăpat viața, recunoștinții ce-i datorește... și mi se pare că sub așa numita recunoștință s'ascunde și altă ceva. Așa sunt fetele la vîrsta ei: cea mai mică împrejurare le pune pe gînduri... mai cu seamă pe una ca dînsa, de natură cam exaltată! Dar când se va fi întors în țară, nu mă indoesc că cercul nou în care intră, schimbarea deplină a tuturor împrejurărilor sociale, vor face-o să uite întâmplările copilăriei. (S'aude o trăsura). O trăsura? Oare cine a mai gîndit la mine în astă sară? (Se scoală și se uită pe fereastră). Ah! Neîmpăcatul meu antagonist! (Se așază ear pe canapea).

SCENA II.

D-na Cămpenescu, Costrel.

COSTREL (intră, se 'nchină și-i sărută mâna).

Bună seara.

D-na CĂMPENESCU

Bună seara! Român în toate, până și în *bună seara*. Dar mă rog șezi, domnule naționalist!

COSTREL

Preferiți să vă zic *bonsoir*, foarte bine; voi zice deacum înainte *bonsoir*.

D-na CĂMPENESCU

Nicidecum, zi cum îți place, numai nu cere ca să fie toată lumea de părerea d-tale.

COSTREL

Nu cer de la alții, decât de la cei care împărtășesc ideile mele.

D-na CĂMPENESCU

Ved că începem ear a ne certa: (Zimbind). Cum pășești peste pragul ușei mele s'a-prinde flacăra discordiei în casa în care alt-fel nu domnește decât pacea!—Vezi că știu și eu să întrebuintez frase frumoase.

COSTREL

Nu sunt eu de vină că trăim în neconținută neînțelegere, cel întâiu cuvânt ce am pronunțat v'a părut demn de-o observațiune.

D-na CÂMPENESCU

Observațiune! *țiuine!* Mă rog scutește-mă de *țiuine*; cât oi trăi n'oiu rostii un cuvânt ca *observațiune*.

COSTREL

Foarte bine, nici nu cer să vă plecați la ideile mele, dar ar fi drept ca nici d-voastră să nu-mi impuneți ideile d-voastre.

D-na CÂMPENESCU

Dar spune-mi, mă rog, cum de te vîd în astă sară la mine, nu te-au atras balul vecinei mele?

COSTREL

Eram gata să mă duc, când mi-am adus aminte, că un bal adună pe toți cei doriți de a juca și de a vedea, adică aproape pe toată lumea, și că d-voastră veți rămâne singură. Deaceea am lăsat balul și m'am hotărît să vă țin tovarășie în astă seară, (zimbînd) măgulindu-mă cu speranța că-mi veți fi recunoscătoare, dar vîd că m'am a-

măgit. Abia am intrat și ați reinceput nesfârșita noastră ceartă.

D-na CÂMPENESCU

Așa dar pentru mine ai făcut jertfa balului? Drept să-ți spun, jertfa d-tale imi pare foarte suspectă, cine știe ce împrejurare te-a oprit...

COSTREL

O!

D-na CÂMPENESCU

Ei bine, oricum va fi, voiu să te cred; inchipuește-ți că te cred și-ți mulțumesc.— Ei, spune-mi ce mai veste, ce se mai petrece prin lume?

COSTREL

Legi noue, instituții noue, ziare noue!

D-na CÂMPENESCU

Tot nou și ear nou; nu se mai întorc niciodată la cele vechi; s'au despărțit cu totul de bietul trecut! Și spune-mi ce fel de legi, ce fel de instituții?

COSTREL

Tot după exemplul frances, nimic național.

D-na CĂMPENESCU

Și asta vă place d-voastre! Mai bine decât ați lăsa să mai aibă putere una sau alta rămasă de la străbuni, vă place să introduceți acele ce ați învățat în Franța, fără a vedea de se potrivesc sau nu într-o țară ca a noastră! Vă vine mai ușor să aduceți cu topuzul legi străine făcute gata, decât să vă bateți capul a prelucra legi nouă care să fie copii drepecți ai celor vechi.

COSTREL

Astă mustrare nu mă atinge pe mine care, precum știți, am făcut studiile mele în Germania.

D-na CĂMPENESCU

Așa! Uitasem că d-ta nu ai urmat în școlăle Parisului. Dar cu toate aceste, se vede că simpatizezi cu cele ce se petrec.

COSTREL

Cu *unele*, nu cu *toate*.

D-na CĂMPENESCU

Mai dăunăzi imi căzù din întâmplare în mână un jurnal de-al d-voastre și neavând

ce face incepui a ceti; ei bine, mē crezi, cā dacā am ințeles ceva, este numai pentru cā știi franțuzește, altfel...

COSTREL

Vē cred, cu atāt mai mult cā și mie imi vine greu câteodată.

D-na OĂMPENESCU

Cum se poate? D-ta care ești neologist, purist, mai știi eu ce: ba mi se pare, cā mai ești încă, pe lângă avocat, și poet.

COSTREL

Mē incerc intr'adevăr și eu in oare perdute să-mi aștern simțirile și impresiunile pe hârtie, dar n'am de loc pretențiunea de a fi poet. Aceasta ar fi și greu cu limba de astăzi și cu sentimentele străine lățite la noi. Inșă pentru aceasta o mare parte din vină nu cade și asupra d-voastre, doamnelor?

D-na OĂMPENESCU

Asupra noastră? Sunt curioasă să aflu cum suntem noi de vină cā limba se strică?

COSTREL

Mē mai întrebați? Dar aruncați o privire asupra societății! Priviți la doamnele no-

stre! Ele au frumosul rol de a insufla copiilor din cea mai fragedă juneță, amor pentru tot se este național. Implinesc ele datoria lor? Nu vedeți că limba noastră pare a fi cea franceză, nu cea română? Convorbirile toate in limba franceză; tot ce se învață, se învață in limba franceză. Știu istoria Franciei și n'au idee de istoria noastră, in care poate chiar străbuni de-ai lor au jucat un rol insemnat. Vă mirați că toate acum merg la noi după modelul Parisului, și cauza cea dintâi sunteți insuș d-voastre.

D-na OÂMPENESCU

Ei, ei! Prea departe mergi in patriotismul d-tale! Să nu se învețe franțuzește, când in toate inaltele societăți din lume s'a adoptat limba franceză, ca limbă a conversării, când franceza este limba diplomatică...

COSTREL

Aceasta mi se spune din toate părțile: S'a adoptat in toată lumea. Ași dori să știu in care lume? Ați auzit vreodată Italiani, Germani sau Engleji vorbind in țara lor, intre dânșii o altă limbă decât a lor?

D-na OÂMPENESCU

Inșă nu veți pute țagădui că limba fran-

cesă e mai... cum aş zice, mai *culantă*... mai...

COSTREL

Eu vęd că vorbim de o oară româneşte şi că ne vine foarte uşor.

D-na CĂMPENESCU

Vęd că vrei să nu se mai înveţe limba cea mai perfectă, pentru că nu o iubeşti d-ta.

COSTREL

Eu o iubesc foarte mult şi conyin că studiul ei este neapărat. Inşă studiul limbei noastre trebuie să fie lucrul principal, *temelia*, limbile străine numai *ornamenturi*.

D-na CĂMPENESCU

D-ta te arunci în estremul contrariu! Dar aşa sunteţi cu toţii care aţi fost în Germania. Nepoata mea Aglae nu-mi scrie decât în româneşte, nu visează decât românismu, sunteţi cu toţii exaltaţi!

COSTREL

Nepoata d-voastre va fi cea întâi domnişoară care va simpatiza cu mine. Aştept cu nerăbdare momentul în care voi face cunoştinţa domnişoarei Aglae.

D-na CÂMPENESCU

Momentul nu este departe. Peste două trei zile va sosi. Cât despre simpatie, pare-mi-se că cu tot contrastul ce pretinzi că este în ideile d-tale și ideile tuturor domnișoarelor noastre, totuș s'a găsit vre una care te-a făcut gânditor...

COSTREL

Pe mine? Vă înșălați!...

D-na CÂMPENESCU

Mă tem că nu. La vârsta d-tale, să fugi de baluri, să preferi a petrece o sară întreagă, cântând un duet cu o bătrână ca mine... Îți spun încă odată că-mi pare suspect. Domnișoarele noastre, cât de puțină simțire patriotică să aibă, după zisele d-tale, sunt grațioase și plăcute și știți, amorul nu-și bate capul de limba în care se exprimă, chiar graiul ochilor îi este deajuns pentru a produce înțelegerea cea mai armonioasă...

COSTREL

Așa este... însă nici una din domnișoarele noastre nu mi-a intunecat mintea.

D-na CÂMPENESCU

Ochiul meu e prea experimentat pentru a greși.

COSTREL

Vă dau covântul meu că...

D-na OAMPENESOU

Atunci ți-a rămas vre-o femeie din Germania încă foarte vie în memorie. (Costrel tace). De ce taci?

COSTREL

Fiindcă... pentru că...

D-na OAMPENESOU

Fiindcă... pentru că... Am găcit înșfîșit enigma pentru ce nu simpatizezi cu Franțezii!— Va fi vre-o blondă cu ochii albaștri, vre-o jună încântătoare cu părul de aur și cu stea în frunte. Dar răspunde! Dece nu răspunzi? Ce pleci ochii la pământ?

COSTREL (cu învâlmășag).

Să răspund?... ce voiți să răspund?

D-na OAMPENESOU

Sunt curioasă să știu ce fel este doamna care se vede că te-a robit așa de cumplit. Și ea de sigur are idei romantice, privește lumea prin vëlul idealului. N'ați cetit împreună *Suferințele lui Werther*? Vezi că cunosc și eu unele produceri ale literaturii ger-

mane, deși in traducere francesă. Aș pune
rămășag că se numește *Lotte*.

COSTREL

Vă înșălați, are un nume care vă este
foarte cunoscut, se numește *Aglae*.

D-na CÂMPENESCU

Aglae, ca nepoată-mea? Asta o face indoit
de interesantă in ochii mei. Dar spune-mi,
istorisește-mi; cum v'ați cunoscut, cum?...

COSTREL

Ce curiositate!

D-na CÂMPENESCU

Mă faci nerăbdătoare. Mărturisește ți pē-
catele și vei dobândi ertare!

COSTREL

Vă așteptați la vr'un roman, la vre-o
istorie estraordinară, plină de aventuri și
veți auzi o intîmplare nu se poate mai
simplă și mai prosaică.

D-na CÂMPENESCU

Incepe mă rog, fără preambule.

COSTREL

Aveți să mă rideți.

D-na CĂMPENESCU (zîmbind).

Mult ai să mă mai faci s'aștept? Hai!
Ia-ți curagiul in dinți, tușește și începe!

COSTREL

Știu că-mi sap eu singur groapa, dându-vă
pentru viitor materie indestulă pentru a
mă lua in ris, dar ce e de făcut? Incep.

(Un servitor aduce ciaiul).

D-na CĂMPENESCU

Luati o ciască de ciai pentru a vă ră-
cori memoria.

COSTREL

Doi ani s'au trecut acum, de când mi-am
sfîrșit studiile la universitatea din Bonn.
Inainte de a pleca in țară mă hotării să
mai vîd pe un vechiu amic care locuște
in Heidelberg. Cine a călătorit prin marele
ducat de Baden, știe cât e de frumoasă
partea intre Darmstadt și Heidelberg. In-
timplarea voise ca să mă aflu singur, acu-
fundat in cugetări, când la Darmstadt, se
suiră in vagonul meu două doamne, cea din-
tăi, inaintată in vîrstă, a doua eră tînără,
frumoasă, incântătoare.

D-na CĂMPENESCU

: Blondă ca Lotta lui Werther.

COSTREL

Cu părul negru și ochii albaștri. (D-na Cămpenescu arată mirare). Fie starea cam exaltată în care mă vîrîse privirea frumusețelor naturei, fie o simțire spontană, o... un...

D-na CĂMPENESCU

Înțeleg! Înțeleg! Urmează!

COSTREL

Infățișarea acestei domnișoare imi pricinui un neastîmpăr sufletesc necunoscut. După o îndelungă tăcere, o ruină măreață ce se vedea în depărtare, deschise convorbirea între noi. Eu, cunoscînd locurile pe acolo, numiam munții și ruinele, istorisiam legende atîngătoare de ele.

D-na CĂMPENESCU

Legende frumoase, de cavaleri, de urieși...

COSTREL

Așa se trecură mai multe oare ca un singur moment.

D-na CĂMPENESCU

Dar cine era, n'ai avut curiositatea să întrebi?

COSTREL

Tot ce știu este, că tovarășa ei o numea Aglae și că amândouă se duceau în Svițera.

D-na CĂMPENESCU

A!

COSTREL

Nu departe de Heidelberg se vedeau în stînga ruinele unui frumos castel, despre care începui a spune toate cele ce povestește legenda. Domnișoara Aglae, voind a privi mai bine acele rămășiți ale trecutului, se plecă pe porțița vagonului, când deodată...

D-na CĂMPENESCU

Când de odată...

COSTREL

Drumul de fer sbura în iuțala cea mare; porțița care nu era bine incuiată se deschise... o clipeală și era perdută... un țipăt... (D-na Cămpenescu pune mâna pe pept și-și oprește resuflarea). Abia avui timpul s'o cuprind în brațe și

s'o culc leșinată pe canapea. Mai multe minute se trecură în care avui timpul să o privesc, era albă ca lăcrămioarele și frumoasă ca ele. Insfîșit deschise ochii, și-i preumblă rătăciți împrejur căutând a-și aminti cele petrecute. Când își redobândi simțirile șuerul lung al mașinei ne vesti că am ajuns în Heidelberg, unde eu trebuia să le părăsesc. Era încă prea slabă ca să vorbească; își opri un moment ochii săi albaștri spre mine; imi întinse mâna drept mulțumire, și... mă depărtai amețit... Deatunci n'am mai văzut-o!

D-na CĂMPENESCU (în parte).

Era Aglae, era Aglae!

COSTREL

Doi ani s'au trecut deatunci și astăzi intimplare mi-a rămas încă atât de vie în memorie ca și când s'ar fi petrecut ieri. Infătoșarea ei nu mă mai părăsește...

D-na CĂMPENESCU (strângându-l de mână).

Îți mulțumesc! O! Îți mulțumesc!

COSTREL

Pentru ce?

D-na CĂMPENESCU

Nu știi cât îți sunt de recunoscătoare de...
(indreptându-se) de istorisirea ce mi-ai făcut și
deatunci, zici, că n'ai mai văzut-o?

COSTREL

Nu, nici știu cine este.

D-na CĂMPENESCU (in parte).

Ce idee! Fotografia ei pe care mi-a trimis-o în scrisoarea din urmă se află în acest album... (Tare). Era o Germană, și nu putea să aibă grațiile ce caracterizează pe domnișoarele noastre.

COSTREL

Nu știu dacă Germanele în genere sunt mai puțin grațioase decât Românele, dar știu că *ea* intrună toate însușirile care încântă pe un om. Dacăți fi cunoscut-o...

D-na CĂMPENESCU

Poate o judecam altfel decât d-ta, căci eu ași fi privit-o cu ochi nepărtinitori. Deschide acest album, în care se află toate frumusețile noastre și vei vedea cât îi sunt de superioare (i dă albumul în mână și-l deschide). Eată Domnișoara *Cordescu* în costum de amazonă! Privește ce fisionomie aleasă... ce ochi ma-

lițioși... (intoarce fila). Eată Domnișoara *Zărneanu*. N'ai spune că e o Madonă eșită din din penelul lui Murillo? Ce regularitate în trăsături! A! eată și domnișoara *Nazoni*. Ce zici de această frumuseță?

COSTREL (cu distracție).

Dar sunt toate frumoase! (Intoarce filele albumului cu nepăsare și deodată se oprește). A!

D-na CÂMPENESCU

Ce este?

COSTREL

Ce asemănare!

D-na CÂMPENESCU

Cu cine? Mă pui în mirare.

COSTREL (acufundat în contemplare).

Cu dînsa!

D-na CÂMPENESCU (în parte).

Cu Aglae! Nu mă înșalam. Costrel era tînărul pentru care simțea Aglăița, aceea ce ea numește *recunoștință*. Mai bine așa. Peste trei zile va veni. Atunci vom vedea! Dar imi vine o idee! Mă duc s'aduc o altă fotografie. Până atunci las pe poetul nostru în neastîmpărul cugetărilor lui. (Ese).

SCENA III.

Costrel (singur).

Imi pare că visez! Și nu mă amănesc, nu! Este portretul ei! Eată ochii săi albaștri, oglinda cea mai credincioasă a sufletului, eată surisul său blând și dulce! Curios și neînțeles! O văd un singur moment în viața mea; se trec ani la mijloc—părăsesc Germania—mă duc într'o altă lume, nepăstrând alta de la dinsa decât o amintire neștearsă—și o găsesc în copie în albumul d-nei Cămpenescu! (Se preumblă neliniștit prin casă și se oprește). Cine știe! Poate că acum este soția vre unui German, vre unui *neamț ghețos și pedant*; va fi uitat pe tovarășul ei de călătorie, care n'a fost poate în viața ei alta, decât aceea ce este o furtună trecătoare într'o zi de vară! Și la mine a fost o furtună, dar mi-au rămas urmele trăsnetului! (Se așază pe jilț). Dar ce enigmă neînțeleasă este asta? De unde vine portretul ei în acest album? (Stă un moment pe gânduri). Va fi o amicică a nepoatei d-nei Cămpenescu, a domnișoarei Aglae. (Tresărind). Aglae? Oare nu cumva?... Ce idee imi trece prin cap? Oare domnișoara Aglae să nu fie domnișoara din drumul de fer? *Ea* trebuie să fie; ne-

poata d-nei Cămpenescu, crescută în Germania ; ea și-a trimis fotografia mătușei sale și vine însași peste câteva zile... A ! era o compatrioată ! Ce turburare mă cuprinde deodată ? Hai ! Costrel fii bărbat ! Ai trecut anii copilăriei !

SCENA IV.

Costrel, D-na Cămpenescu.

D-na CĂMPENESCU (se apropie zimbînd).

June poet, te vîd cufundat în meditațiuni. Asupra cărui obiect îți îndreptaseși cugetările ?

COSTREL.

Gîndeam...

D-na CĂMPENESCU

Dar nu iei seama la progresul ce am făcut ? Nu vezi că și eu vorbesc în *țiu*ne ?

COSTREL

Intr'adevăr, nu luam seama...

D-na CĂMPENESCU

Esti distras ? Ce ai ? Gîndei poate la desertăciunile lumii ?

COSTREL

In albumul acesta, am găsit...

D-na CĂMPENESCU

Sau la un nou sistem de ortografie română?

COSTREL

Am găsit portretul unei doamne pe care...
de nu mă 'nșel...

D-na CĂMPENESCU

Sau poate la un plan de a restabili ve-
chile margini ale Daciei, zidind o nouă ca-
pitală și numind-o *Zermizaghetuza* !

COSTREL (distras).

Nu! Voiam să știu pe cine infățișează
astă fotografie ; figura imi pare cunoscută...

D-na CĂMPENESCU (in parte).

Să-mi supun dușmanul la o mică tortură...
(Tare, cu indiferență). Aceasta? Este o amică a
nepoatei mele, care de curând s'a măritat
cu un ofițer Saxon. Dar ce ai?

COSTREL

Sărut mâna (vrea să cașă).

D-na CĂMPENESCU

Stăi, ce-ți este? Ce grabă?

COSTREL

Mă ertați, am să mă... trebuie să... am o întâlnire cu un prieten...

D-na CĂMPENESCU

Intâlnire la unsprezece oare de noapte? Glumești! Cu asemenea povești, nu mă mulțumești pe mine. Stăi, sau sunt silită să cred că ai vre-o altă pricină, vre-o întâlnire cu o prietenă frumoasă...

COSTREL

Ei bine, dacă voiți să vă spun adevărul. Eu pățimesc adeseori de congestii la cap, care mă fac incapabil de orice convorbire.

D-na CĂMPENESCU

Congestii la cap? Șezi! Am să te învăț o foarte bună doftorie care te îndreaptă îndată.

COSTREL

Uf!!

D-na CĂMPENESCU

Eu ca și multe alte bătrâne am un defect: defectul de a stărosti. Când ved doi tineri

care par făcuți unul pentru altul; când se potrivesc în vîrstă, în nume, în avere, mă pun pe atîta și-i căsătoresc! Mulți imi datoresc fericirea lor.

COSTREL

Fericire, când este potrivire în poziție și avere, fără să fie simpatie între suflete? Când bărbatul și femeia formează două persoane deosebite una de alta și nu au acea armonie în simțiri care singură este baza fericirii conjugale? Și aceasta o numiți fericire? Dar cum poate să nu fie la noi despărțirile cele multe, creșterea cea rea a copiilor, când căsătoriile se fabrică, când...

D-na CÂMPENESCU

Puuu !!!... Ce foc! Ce văpae! Vorbești ca un copil care inoată încă în iluzii. Înaintează în vîrstă și vei vedea cum vei adopta părerea mea.

COSTREL

Niciodată! Dacă aceste sunt iluziuni, lăsați-mi iluziunile! Mai bine să trăiesc într'o lume fantastică cu dinsele, decât învățat prin experiență fără ele!

D-na CĂMPENESCU

Ei bine, cu toate ideile d-tale, mi-am pus
in gând să te insor.

COSTREL

Pe mine?

D-na CĂMPENESCU

Dar! Ocupi acuma o poziție, ți-ai făcut,
têner încă, un nume, îți trebuie o consoartă;
(zîbind) chiar când ar fi numai ca să-ți treacă
congestiile la cap.

COSTREL

Eu să mă 'nsor după voia altora, să-mi
țes singur pânza nenorocirii! Niciodată! Mai
bine...

D-na CĂMPENESCU

De-ai cunoaște domnișoara ce-ți destinez...

COSTREL

Fie cine-a fi! Când imi voi schimba ideile,
când imi voi pierde iluziunile, insurați-mă
cu câți saci de bani veți voi, până atunci...

D-na CĂMPENESCU

Eată-i portretul! Dacă ai ști cât e de fru-
mușică, cât e de bună, ce caracter nobil!...

Privește cum se reflectă calitățile sufletului
in figura ei... privește!

COSTREL

Poate să fie oricât de frumoasă, când nu
este reciprocă iubire...

D-na CĂMPENESCU

Dar privește numai, poate că după ce-i fi
văzut, vei zice altfel. (Ii intinde fotografia).

COSTREL

In zadar! Niciodată nu voi... (Se uită la
fotografie). A!

D-na CĂMPENESCU

Ei bine, ce mai zici?

COSTREL

Fotografia din album?

D-na CĂMPENESCU

Ba alta, intocmai ca aceea. Ei, urmează-ți
pledoria; tună și fulgeră in contra căsăto-
riilor fabricate! (Arată fotografia). Și nepoata
mea Aglae e crescută in Germania și im-
părtășește asemenea ideii!

COSTREL

Această domnișoară e nepoata d-voastre?

D-na OĂMPENESCU

Da, nepoată-mea, cu care ai călătorit împreună, pe care ai scăpat-o când era să cadă din vagon, de care mi-ai făcut dinioarea o descriere atât de poetică.

COSTREL

Și... cu dînsa... voiți... să mă insurați?

D-na OĂMPENESCU

Da, cu dînsa. Te mulțumești?

COSTREL

Ce fericire! Dar... cine știe dacă d-ei s'ar învoi.

D-na OĂMPENESCU

N'aibi teamă! In toate scrisorile vorbește de d-ta și de recunoștința ce-ți datorește. Înțelegi ce vrea să zică *recunoștință*?

COSTREL

M'ai făcut omul cel mai fericit! (I sărută mâna).

D-na OĂMPENESCU

A! dar uitasem! (Zîmbind). Cum se poate să-mi dau nepoata după d-ta, dușmanul meu cel mai neimpăcat!—Mărturisești că tinerii pot încă învăța mult de la bătrâni; că timpul

de față trebuie să fie copil ascultător al trecutului?

COSTREL

Mărturisesc din toată inima!—Dar nu tăgăduiți, că nici trecutul nu are cuvânt de a desprețui pe prezent. Tinerii au pășit un pas mai departe spre progres, pe care bătrânii, departe de a-l condamna, trebuie să-l recunoască.

D-na CĂMPENESCU

Cată vreme nu se vor depărta de experiența trecutului. — Impăcarea e gata! Ne poate iți dau pe Aglae!

AMOR ȘI VICLENIE

COMEDIE IN TREI ACTE IN VERSURI

PERSOANELE

ESMERALDA

ELENA

CONRAD

COSTIN

AURICA

ACTUL I.

Un pavilion. Ușa din fund dă în grădină.

SCENA I.

Conrad, Costin, Aurica.

AURICA

Stăpână-mea vă roagă să așteptați puțin,
Indată va veni.

COSTIN

Era și domnișoara
Elena în odaie?

AURICA

Era și domnișoara.

COSTIN

Ai spus numele nostru?

AURICA

Am spus cine-a sosit.

COSTIN

Nu ai uitat cum-va să spui că sunt și eu,
Și m'ai numit pe nume?

AURICA

De sigur, v'am numit.
(zimbind).

Uitați că am de mult onoarea de-a vă ști?

CONRAD

Prea bine, așteptăm.

(Aurica ese).

CONRAD

Ajuns'am insfirșit la locul mult dorit
Al suferinței tale. Aici dar, la această
Moșie locuește, cël ânger minunat
Atâta de frumos ș'atât de rău și crud,
Ce inima-ți răpi, ce-amor așa ferbinte
Știu ca să-ți inspire, ș'apoi schimbând de-
odată,
Departe te-a respins nepăsător și mândru.—
Sunt curios să vëd și eu acea minune.

COSTIN

Glumești, Conrad, glumești. — De-ai ști ce
e amorul
De-ai ști, dac'ai putè să-ți faci idee numai
Ce'n suflet am simțit, ce dor și ce durere
Adâncă m'au cuprins, decând m'am hotărit

Să sfărâm pentru etern acest lanț de vrăjje
De dinsa ce mă leagă; să fug, să n'o mai văd,
Să pot din peptu-mi stinge ist foc ce mă
consumă...

Și cum făr' de putere, oricâte-am încercat,
Decât a-mi stinge focul, mai mult l'au a-
prins încă --

De-ai ști.. atunci desigur nu mi-ai vorbi astfel,
Ai fi cu îndurare și compătimitor.—
Imi pare c'aud pași.

CONRAD

Te'nșăli, nu vine nime.—
Amice, ce să-ți spun? Ce-i drept, eu n'am
simțit

Amorul niciodată așa aum il descrii
Și nici nu pot pricepe văpaea astă mare
De care de opt zile imi spui necontenit.
Amar trebui să fie, atâta înțeleg.—

Te las cu minte, teafăr, mă despărțesc de
tine

O jumătat' de an, mă 'ntorc și ce să văd?
Amicul meu intim, odat'atât de vesel,
Ce-abe din când, in când, in oarele perdute
Melancoliei blande jertfea câte-un moment,
Acum il găsesc palid, cu ochii plini de la-
crimi,

Uitând a noastre planuri de mândru viitor

De care înălțasem clădiri așa frumoase,
Perdut și zi și noapta în gânduri de durere,
Neașteptând scăpare decât în moarte numai,
Cetind întregi volumuri de poezii de jale
Ce le uda cu lacrimi... acest aspect așa
Neașteptat și straniu făcu să mă decid —
Sau n'aș fi fost amic — să vindec a ta boală.
Nu știu cine-i persoana, dar fie ori și cine
Ea este o femeie, și ca *femeie* trebui
Curând sau mai târziu amor și ea să simtă.
Dar tu, serman amic, în visuri cufundat,
Orbit de-al tău amor, lăsași să te răpească
Torrentul pasiunii și n'ai știut, sêrmane,
Că în amor ca 'n toate din astă lume falsă
Trebuie lucrat cu *arte*, de vrei să isbutești.
Acuma cunoști planul ce ți-am format. Cu-
rajul

Nu trebui să-ți lipsească. Amorul ce simțești
Ascunde-l și-l afundă în inimă adânc.
Silește-te să ștergi durerea, îngrijirea
Ce'n fața ta se vede. Privirea ta aprinsă
O stinge 'n nepăsare. Fii mândru, fi bărbat,
Să simtă domnișoara că nu are a face
C'un suflet pre plecat. Cum? tu, ce din toți
junii

Te distingeai prin spirit, curaj și bărbație,
Ce mândru și frumos făceai ca să suspine,
Și fete și neveste, acum, schimbându-ți firea
Să plângi ca o muiere?

COSTIN, (suspină)...

De-ai ști ce e amorul,
De-ai ști spre ce diavol și ânger totodată
Destinul m'a impins!—Nu cred c'a fost in
lume

Amestecate 'n una atâta rău și bine
Atât amar și dulce.

Dar fie; voiu urma așa precum imi spui.
Amorul voiu ascunde, voiu scoate nepăsarea
De unde voiu găsi-o ș'acoperindu-mi fața
Cu dinsa, voiu căta s'arăt precum nu sunt.
Dar n'am să isbutesc, ah! nu mai am speranță.

CONRAD

Increde-te in mine! Acuma spune-mi cine
E soră-sa mai mare, stăpâna proprietății
Pe care ne aflăm.—E văduvă cât știu,
Dar ce ființă este?

COSTIN

Cu trei sau patru ani
Mai mare decât dinsa, părinții o dădură
Dup'un amic al casei pe care nu-l iubea.
Căsătoria lor ținù câteva luni,
Când, dintr'o intimplare, bărbatul Esmeraldei
Rânindu-se cu pușca, murì la un vënat.
Acum de mai mulți ani, rămasă văduvă,
Trăește-aici la țară cu soră-sa mai mică.

Din când in când s'arată pe scurtă vreme
numai
Cu soră-sa 'n oraș și grabnic redispere.
Precum in noaptea neagră s'arată doi lu-
ceferi...

CONRAD (zîbind).

Prea bine: Văduvă și jună și frumoasă...
Eu cred că n'ar strica să-i faci puțină curte.

COSTIN

O!

CONRAD

Așa-s femeile: chiar dacă nu iubesc
Doresc a fi iubite. Puțină gelosie
Ar trebui'ntărtată. Aceasta face bine.
Pe-aici cine mai este? Nu sunt vecini, vecine?

COSTIN

Nu-i nime: singure, ca intr'o mănăstire
Inchise trăesc ele in ist castel frumos
Incunjurat de câmpuri, isvoare și grădine.

CONRAD

Cine era fetița ce ne-a eșit 'nainte?

COSTIN

Cameriera lor.

CONRAD

Cameriera lor?

După împrejurări ea poate să ne fie
De mare ajutor. Cu dinsa te-ai pus bine?

COSTIN

Cu dinsa, cum puteam... ce fel să mă pun
bine?

Aveam eu ochi, urechi, puteam să am simțire
Pentru oricine'n lume decât pentru Elena? —
O! numele ei singur mă face ca să tremur!

CONRAD

Serman nesocotit! Cameriera este
De-un ajutor nespus. Nu știi în care chip
Aceste se câștigă? Ș'apoi pe ici pe cole
Să lași și cătră dinsa să cad'o vorbă dulce
Aceasta mult ajută.

COSTIN

Imi pare c'aud pași

CONRAD

Ast'dată nu te'nșăli. Sunt ele, vin spre noi.

COSTIN (puind mâna pe inimă).

O! Doamne!

CONRAD

Fii bărbat!

SCENA II.

Esmeralda, Elena, Conrad, Costin, Aurica.

ESMERALDA (cătră Costin).

Am fost plăcut surprinsă, văzând că n'ați
uitat

Pe vechile amice, că v'ați adus aminte
De izolarea noastră...

COSTIN

Ertăți, doamnele mele
Să vă infățișez pe-amicu-mi cel mai bun—
(Conrad se inchină).

ESMERALDA (cătră Conrad).

Deși nu ne-am văzut, de mult noi ne cu-
noaștem.

Amicul vostru des de voi ne-a povestit,
Incât eu vă privesc ca vechie cunoștință.

CONRAD

Onoarea care-mi faceți e tot atât de mare
Ca dorul meu ferbinte ce-ayui de-a vă cu-
noaște.

ESMERALDA

Sperez că n'ați venit la noi in treacăt numai
Și c'om avè plăcerea de-a vă vedè mai mult.

COSTIN

Vom sta...

CONRAD (curmându-l).

Afaceri grave nu ne-or permite poate
Prea mult de-a ne opri; dar fie cât de scurtă,
Oprirea noastr'aceia va fi destul de lungă
Ca să luăm cu noi plăcute amintiri.

ESMERALDA

Sunteți foarte amabil, dar cred că amintirea
N'a fi unicul lanț ce ne-a lega deacum,
Căci iarna viitoare, gândim să o petrecem
Intreagă in oraș, acolo ne-om vedè.

CONRAD

Și domnișoara cred n'a fi nemulțămită
Ca să revadă lumea ce-atâta o dorește,
Și care o așteaptă cu baluri și petreceri.

ELENA

Singurătatea-mi place. Orașul pentru mine
Atragere nu are. Nu am pe nime-acolo
La care aș ținè.

COSTIN

Nici merită vre unul
Această 'naltă onoare. Comoara prețioasă
Departate se ascunde de-a lumii lacomi ochi.
Și vai, de-acel serman ce umblă s'o găsească.
Sumeață-i osteneala nu află respătire!

ELENA

Nici trebuie să afle. Dece cu îndrăzneală,
El umblă să găsească aceea ce s'ascunde?

COSTIN

Mai rău e când o află ș'apoi, privind-o bine
El vede că aceea ce-atât a căutat
Nici este o comoară.

CONRAD (iute).

Grădină ca a voastră în flori așa bogată
Eu încă n'am văzut. Se vede că stăpâna
Prin flori numai se află în elementul ei.

ESMERALDA

Sunt mare iubitoare de flori, dar ce-ați văzut
Nu e nimica încă. Doresc să vă arăt
Și florăria mea de care mă simt mândră.

CONRAD

Cu mare mulțămire.

(Esmeralda, Elena, Conrad și Costin se îndreaptă spre fund. Ajunși la ușă, Costin se întoarce, ceilalți es).

SCENA III.

Costin, Aurica în fund.

COSTIN

„Orașul pentru mine atragere nu are
Nu am pe nime-acolo la care aș ține!

Acesta e întâiul cuvânt care mi-a spus!
O Doamne! Patru luni de dînsa despărțit,
O sută douăzeci și două zile lungi
In care n'am trăit o singură minută
Făr' a gândi la dînsa—atâta dor și chin,
Atâta desperare—atât, atât amor—
Ca cel întâiu cuvânt in oara revederii
Să fie o săgeată umplută de venin
Spre peptu-mi plin de-amor, cu ură îndrep-
tată! —

Și dac'ar fi fost ură, dar nu! E răutate,
E numai răutate!—O nu, așa ceva
N'a fost de când e lumea!—Dece-am venit
aice?

Dece n'am stat departe? In gându-mi cel
puțin

Puteam să m'amăgesc că tot ceva amor
Ea trebuie să simtă. Acuma am venit
Să ved c'a mele gânduri, erau o amăgire!
(S'așează pe scaun).

AURIOA (s'apropie).

Vă ved pe gânduri, trist. Păreți nemulțămīt
De-a fi venit aice.

COSTIN (cu pornire).

Eu par nemulțămīt! De-aș fi nemulțămīt
De-aș fi numai atâta! Dar vezi, in peptul meu
Simțiri mult mai profunde și mult, mult
mai amare,

S'adună și m'omooară... Vezi tu... (îndreptându-și tonul) s'au dus cu toții Să vadă florăria? Arată-mi care-i drumul?

AURICA

Vă coboriți în stînga și mergeți drept înainte.

COSTIN

Prea bine. (Merge spre ușa din fund, Aurica spre o ușă laterală, Costin se 'ntoarce). Aurică!
(Aurica se întoarce).

Iubești pe-a ta stăpână ?

AURICA

Iubesc pe amîndouă
Și cum nu le-aș iubi? Cu ele am crescut...

COSTIN

Elena te iubește ?

AURICA

Sunt soră-sa de lapte.
Pîn' astăzi nici o zi noi nu ne-am despărțit.

COSTIN

Și-ți spune ce gîndește ? iți spune tot ce simte ? —

Respunde. Ce zimbești ? Responde, nu veți tu
Cu cîtă nerăbdare aștept să-mi spui o vorbă ?

AURICA

Când noaptea-i naintată și singure-am rămas
Imi spune câteodată gândirile secrete
Ce-ascunde al său suflet. Mă 'ntreabă și pe
mine

De ce părere sunt când stă la indoială.
Și eu atunci...

COSTIN

Aurică! O! spune-mi, spune-mi tot.
De mine ți-a vorbit? Ți-a spus câte odată
Gândirile secrete ce sufletu-i ascunde?
Ce crede, ce gândește, ce-a spus?

AURICA

Mi-a spus de multe ori... Am și uitat. —

COSTIN

De multe ori...

AURICA

Așa.

COSTIN

Dar ce ți-a spus? —

AURICA

Spunea... Zău! nu-mi
aduc aminte.

COSTIN

Aurică, mă: torturi. Orice cuvânt ai spune,
Mă poate face omul acel mai fericit
Și cel mai neferice.

AURICA

Dar dacă am uitat.

COSTIN (scoate un inel).

Vezi tu acest inel? El este pentru tine.

AURICA

Voiți să-mi vând stăpâna, să spun a sale taine!

COSTIN

Ia, ia; nu vreau nimica. Nu vreau să-mi spui
nimica.

Voesc să-ți fac un dar... așa... cred că-i ertat.

AURICA

Dac' e numai un dar și nu cereți nimica...

(Ia inelul).

COSTIN

Elena mă urește; așa-i că mă urește?

AURICA

Dece să vă urască?

COSTIN

Ea știe c'o iubesc?

AURICA

Dar cum să nu o știe? voi singur i-ați fost spus-o.

Și chiar de n'ați fi spus o, e greu să fii găcit?

COSTIN

Ah! Eu eram așa de plin de-al meu amor!
Ca riul ce se umflă când curg in primăvară
Pârăele de munte și, neputând cuprinde
In sênul său cel strimt, șiroiele de apă,
Se varsă peste câmpuri ș'inundă tot in juru-i;
Așa nici pieptul meu, deodată desghețat,
Nu mai putu cuprinde șiroiul de simțire
Ce'n el se grămădise.

AURICA

Aceasta n'a fost bine.

COSTIN

Dar ce era să fac?

AURICA

Știu eu? — Dar poate toate spre bine s'or
intoarce.

COSTIN

Aurică, ce spui tu? Ah! imi redai viața.

AURICA

Lăsând să treacă timpul, dac'ați avè răbdare...
Acel ce-i răbdător la multe poate-ajunge.

COSTIN

Ea dar nu mă iubeste?

AURICA

Aceasta nu am spus-o.

COSTIN

Și crezi că m'a iubi?

AURICA

Nu știu, dar cu răbdare
Se pot ajunge multe.

COSTIN

Răbdare, o, răbdare!

AURICA

Așa-i, când cineva au alergat prea iute
El trebui să s'oprască mult timp să se resufle,
Acela însă care a mers incet dar sigur
Pe calea sa 'nainte, ajunge mai degrabă
Și fără de osteneală.

COSTIN

E drept, e drept, răbdare! —

Dar tu nu vei uita, viind v'o dată vorba
De mine...

AURICA

Voiu vedè. Dar eată domnișoara
E singură și pare a nu fi prea voioasă.

COSTIN

Mă duc, nu pot s'o vèd (ese).

AURICA

Sermanul! Mă'ntristez să vèd cum pătimește.
(Se dă spre fund).

SCENA IV.

Elena (intră), *Aurica* (in fund).

ELENA

Ce ton neobicînit! Așa nu mi-a vorbit
Pân' astăzi niciodată „Mai rău când s'a con-
vins
Că ceea ce-a cătat nici este o comoară!“
Și asta cu ce ton! Cuvântul ca și tonul
Erau insultătoare. — *Eu* nu sunt comoară?
Și cine-mi spune asta? Acel ce tremura
Când mă vedea departe. A! domnișorul meu,
Ai luat'o pe-altă cale și crezi că cu mândrie
Vei dobândi aceea ce n'ai putut ajunge
Cu rugi, cu duioșie, blândetă, umilire!

A! Nu mă cunoști încă! Voește sa-mi arate
Că e nepăsător, gândind că il voiu crede...
Deaceea n'a venit cu noi jos in grădină.
Așteaptă, tu nu știi cu cine ai a face.
Deacuma —

AURICA (inaintând),
Domnișoară!

ELENA

A! tu ești, Aurică,
Dar ce făceai aici?

AURICA

Domnul Costin, văzând
Că trec prin pavilion, mă întrebă mai multe.

ELENA

Te-a întrebat mai multe? Te-a întrebat de
mine?

AURICA

Ba nu, despre moșie, grădină, de pădure
Și alte de aceste.

ELENA

De mine n'a vorbit?

AURICA

Nu. Ce era să-i spun? Nu v'a văzut pe voi?
Pe voi putea să'ntrebe de tot ce-ar fi dorit.

ELENA

Sunt lucruri despre care nu poți să te-a-
dresezi
Deadreptul la persoana de care este vorba.

AURIOA

Nu m'a 'ntrebat nimica.

ELENA

Acum s'a dus de-aceia?

AURIOA

Vězându-vă viind, fugi in altă parte.

ELENA

El a fugit de mine!

AURIOA

De voi!—Nu cred aceasta.
Dar a eșit pe ușă.

ELENA

De ce-a rămas in urmă
Când noi ne-am coborit cu toții in grădină?

AURIOA

De sigur osteneala... O 'ntreagă zi pe drum...

ELENA

O 'ntreagă zi pe drum —ș'amicul său Conrad
Venì o zi întreagă și nu-l vėd ostenit.

Din contra vęd că spune cu multă vioşie.
Mulţime de istorii şi soră-mea l'ascultă
Cu mare mulţămire. — Aurică, sau mă 'nşal,
Sau vęd că s'a schimbat Costin, pe care tu
Il sprijiniai cu-atâta ardoare, părtinire.

AURICA

Eu nu am luat sama la el nici o schimbare.
Imi pare tot acel plăcut, frumos bărbat,
Precum era 'nainte.

ELENA

Eşti azi nesuferită!
Când spun că s'a schimbat, nu spun de ochi
şi gură.
Vorbesc — nu mă 'nţelegi? — vorbesc că s'a
schimbat
In suflet, in simţire. Imi pare mult mai rece
Şi mai nesimţitor. Sau se preface bine,
Sau nu mă mai iubeşte.

AURICA

Să nu vă mai iubească!
De ce nu v'ar iubi? Au nu sunteţi aceeaşi
Precum eraţi înainte, frumoasă, strălucită —

ELENA

Aşa-i că nu se poate? Amorul nu dispare
De la o zi la alta. De sigur se preface

Spereaz'a isbuti pârënd nepăsător.
Dar se inşal'amar. Acum şi mai puţin
El a să-mi fie drag. Cu vremea a s'ajungă
A-mi fi nesuferit.

AURICA

Dacă-i așa cum spuneți și eu sunt de părere
Că merită deacuma el numai nepăsare.
Așa sunt toți bărbații. Azi par a ne iubi
Cu-atâta infocare, încât să poți jura
C'or ingropa amorul cu dinșii în mormânt.
Și mâne de odată îi vezi de tot schimbați.
Ei nu mai simt nimica, sunt reci, indiferenți—
Și noi care-i iubim petrecem în durere
O viață lungă, tristă, amară cum e fierea.
Dacă Domnul Costin așa s'a fost schimbat,
Precum imi spuneți voi, sau e un om viclean,
Ș'aceia nu iubesc; sau nu vă mai iubește
Și e un nestatornic. Și într'un, cas și'n altul,
E bine să-l uriti.

ELENA

De nu mă mai iubește—

AURICA

Părea așa 'nfocat, așa nenorocit,
Vězënd că nu răspundeți l'amorul ce simțea,
Încât îi țineam partea, crezënd că bietul june
Impins de desperare și-a face singur samă.
Ș'acum așa schimbare!

ELENA

Cum? Crezi că disperarea
L'ar fi împins să facă un pas așa grozav!

AURICA

Mișei sunt toți bărbații! Nici umbră de curaj
Nu au în a lor suflet. Ce, greu era să iee
O armă încărcată în mână și spre pept
S'o 'ndrepte—să sloboadă...

ELENA (iute).

Aurică! Ce spui tu?
Aceasta e grozav!—

AURICA

Nu mai gândiți la dînsul.
Azi poate, cine știe, pe alta el iubește
Și a venit aice ca să v'arăte numai
Că i-a trecut amorul. Bărbații toți sunt răi,
Nu merit'un suspin, nu merit'o privire!

ELENA (fixând-o).

Pe alta să iubească!

AURICA

Se poate; nu știu sigur;
Dar poate se preface.

ELENA

Pe alta să iubească!
Amorul său părea atât de infocat,
Părea atât de sincer! — Cât îl uresc acum!

(Vrând să easă, întâlnește pe Costin. Aurica eșe pe
altă ușă).

SCENA V.

Costin, Elena.

COSTIN, ELENA (întilnindu-se, împreună).

A!

ELENA

De la sosirea voastră eu nu v'am mai văzut.

COSTIN

Eram cam ostenit de drum și m'am retras.
Dar voi ce-ați mai făcut?

ELENA

Cu toții prin grădină
Ne-am preumblat puțin. Amicul vostru este
Mare-amator de flori cum e și soră-mea.
Ei sunt în florărie să admireze încă
Mai multe flori frumoase ce se găsesc acolo.

COSTIN

Și voi i-ați părăsit?

ELENA :

Domnul Conrad spunea
Mulțime de istorii și soră-mea-asculta
Cu multă luare-aminte.

COSTIN

Ș'acele povestiri.
Nu vă interesau?

ELENA

Da, însă mă chemare
Afaceri casnice ș'am trebuit să-i las.

COSTIN

A! sunteți ocupată și poate că vă supăr...

ELENA

Acuma am sîrșit.

COSTIN

Oricum, nu vreau să supăr.—
Eșind pe astă ușă, gîndesc că i-oiu găsi.

ELENA (mai viu).

Ori pe-unde ați eși voi trebui să-i găsiți.

COSTIN (zimbînd).

Vă rog să mă iertați dacă vă las acum,
Nu voiu să vă împiedec de-a nu îndeplini
Afacerile casei.

ELENA (mai iute).

Nici cum nu's supărată.
Pe-aiice este drumul.

(Costin se 'nchină și ese).

ELENA (singură).

A! tu îți urmezi rolul, vorbești cu ironie...
Cu mine ironie!—Arăți nepăsător...
Ei bine, nepăsarea pre mult nu va ține.
Ea trebui să dispară, să facă earăș loc
Iubirii ca 'nainte și chinului amar.
Chiar drept pedeaps'acuma eu vreu să mă
iubești.

Ear trebuie să te vęd plecat și umilit,
Precum erai odată; eu vreu încă mai mult:
Aici naintea mea eu vreu să 'ngenunchezi
S'aștepți să-ți spun din milă o vorbă mai
duioasă,

Ș'atuncea cu mândrie departe voiu respinge
Pe-acel ce-a îndrăznit cu mine să se joace.
O! N'am să am repaos păn ce nu te-oiu vedē
In pulbere 'nainte-mi... ș'atunci ce biruință,
Ce'ncântător moment!—Dar cum voiu isbuti?
Să fiu mai rece încă, s'arăt mai simțitoare?
Rēceala l'ar durē dar nu il va pleca;
Simțirea-l poate face mai mândru decât este.

(Cu hotărīre).

Receală și simțire voiu ști după olaltă

Să schimb la trebuință, și când te-a obori
Simțirea și. amorul—atunci triumf, triumf!

(Ese).

SCENA VI

Conrad, Esmeralda (intră pe ușa din fund. Conrad
ține o floare în mână).

ESMERALDA

De mult dar vă cunoașteți?

CONRAD

De când eram copii.
Cu dînsul împreună am învățat a scrie,
Cu dînsul mai târziu am fost la școala naltă.
Și pasul cel întâiu în viață mână 'n mână
Cu dînsul l'am făcut.

ESMERALDA

Amici așa de buni!
Cu toate-aceste-mi pare că văd o deosebire
În caracterul vostru. El este mult mai viu,
Mai iute, mai pornit, pe când—de nu mă'nșăl—
Sunteți mai cumpănit. El, fără a judeca
Se las'a fi răpit de cea întâi simțire,
Pe când—de nu mă'nșăl—voi judecați cam
mult
Și poate chibzuinței jerfiți simțirea însăși.

CONRAD

E drept, aceasta este aproape deosebirea
De dînsul și de mine. — Cu toate-aceste 'n
suflet

Ne-asemănăm prea mult. Acea ce el iubește
Acea iubesc și eu și ce urește el
Nici eu nu pot să sufăr.

ESMERALDA

O! Astă simpatie
Periculoasă-mi pare. De s'a 'ntîmpla v'odată
Ca inimile voastre să bată împreună
Avînd aceeași țintă, atunci luați adio
Etern de amicie.

CONRAD

De-aceasta nu mă tem.
In ceea ce privește simțirea noi avem
Idei așa opuse, că e cu neputință
Să ne 'ntilnim v'odată. El e pornit, cum
spuneți,
Simțirii ce-l domină, cu greu s'impotrivesc.
Când eu nici pot să cred că voi simți v'odată
Atîta de adînc, încît să perd puterea
Ce am asupra mea.

ESMERALDA

Nu știu dacă 'n trecut
Această siguranță avu vre o ispită.

CONRAD

De câte ori ispita s'apropia de mine
De dînsa am fugit.

ESMERALDA

Dar poate că și vouă
Momentul va veni, când toată energia
Ce spuneți a avè va dispăre 'naintea
Simțirii prea puternici. Pînă astăzi poate încă
Ispitele n'au fost așa primejdioase,
Dar cine poate ști aceea ce v'așteaptă!

CONRAD

Se poate; aș vrea chiar
Să fiu supus odată la încercări mai grele.

ESMERALDA

Aceste încercări, se spune, sunt plăcute.

CONRAD

Aș vrea să văd odată de-i drept cea ce se
spune.

ESMERALDA

Atunci o nouă viață, se spune că trăești
Și tot ce este 'n lume îți pare mai frumos:
E aerul mai dulce, câmpia e mai verde
Duios șoptește riul ce curge 'n cetișor,
A păsării cântare cu jale îți vorbește
Ș'a lunii blânde raze mai blând te luminează.

CONRAD

Divin trebuie să fie; dar voi ce-astfel vorbiți
Simțit'ați vre odată?

ESMERALDA

Ce să simțesc?

CONRAD

Acea

Ce face ca viața să-ți pară mai frumoasă,
Și aerul mai dulce și câmpul etern verde
Ș'a păserii cântare mai jalnic să-ți vorbească
Și a lunii blânde raze mai blând să lumineze.

ESMERALDA

Această întrebare de ce mi-o faceți mie?

CONRAD

Oricare pe pământ odată 'n a sa viață
A trebuit să simtă—

ESMERALDA

Ce lucru trebuiește
Să simtă ori și care?

CONRAD

Pe cât am auzit cel lucru se numește...

ESMERALDA

El e numit...

CONRAD

Amor.

ESMERALDA (plecând ochii).

A!

CONRAD

Și niciodată încă amorul n'ați simțit?

ESMERALDA

În cărți despre aceasta adesea am cetit.

CONRAD

Dar încă n'ați deschis a vieții mare carte?

ESMERALDA

Dar, însă cu cetirea eu n'am ajuns departe.

CONRAD

Adesea într'o oară se'ntorc mai multe file
Cum nu se pot întoarce în ani întregi de zile.

ESMERALDA

Dac'aș avè o oară de-așa dulce cetire
N'aș vrea în a mea viață mai mare fericire.

(Conrad și Esmeralda ridică ochii și se uită lung unul la altul; ea pleacă ochii în jos; fiecare se depărtează încet spre o parte opusă a scenei).

CONRAD (în parte).

Ce însemnează aceasta? Ce-a fost acest cuvânt,
Ce-a fost acea privire atât de duioasă,
Ce'n suflet mi-a pătruns? Amor, să fie amor?

(după un moment).

Nu! Nu! Este o cursă, se vede că-i și ea
Ca soră-sa, îi place să cate să atragă
Pe ori și cine 'n lanțu-i. Conrad, păzește-te
Aice e pericol. — Dar dacă n'ar fi cursă
Și ar simți... o! nu! De astăzi ne cunoaștem,
Aceasta nu se poate. Dibaciu trebuie să fiu.
Pe mine nu me-ți prinde ușor ca pe Costin.
Trebuie să mă prefac, să creadă că o cred.
Ei bine — mă primesc.

ESMERALDA (în parte).

Ce-a fost acea privire? Un tremur mă cu-
prinde.

Ah! inima îmi bate cu-atâta infocare...

Așa nu am fost încă. (După un moment). De
ce îmi spune însă

Că e nesimțitor? — Nesimțitor să fie?

De ar fi... dar nu se poate un om nesimțitor
Astfel ca să vorbească. — Dar dacă tot ar fi?

(Conrad s'apropie de Esmeralda. În acel moment intră
Aurica și se oprește în fund).

CONRAD

În mână tot țin încă această roasă mândră

Ce singur ați cules-o. — E roșie ca focul.
Puteti a înțelege a florilor vorbire?

ESMERALDA

A florilor vorbire? Și florile vorbesc?

CONRAD

In viață sunt momente, când toate in natură
Vorbesc cu eloquentă.

ESMERALDA

Ce spune rosa roșie?

CONRAD

O rosă insemnează când arde-atât de roșie
Amor nemărginit.

ESMERALDA

Nemărginit...

CONRAD

Amor!

ESMERALDA

Eu am cules pe-aceasta, părându-mi dintre
toate

A fi cea mai frumoasă.

CONRAD

Cea mai frumoasă este,
Fiindcă insemnează din toate de pe lume
Ce este mai frumos.

(li intinde floarea).

Primiți-o de la mine.
Imi refusați?...

ESMERALDA (după o scurtă tăcere).

Primesc.

(O ia și se îndreaptă spre o ușă laterală. Conrad o urmează cu ochii. Ajunsă la ușă, ea își întoarce ochii încă odată, apoi es amândoi în părți opuse).

AURICA (înaintând).

Visez eu sau văd bine? Ș'aceștia... deacuma
Tot are să se'ncurce. Auric'ai să ai treabă!

(Cortina cade).

ACTUL II

Grădina. In dreapta un boschet ascuns; in stînga
o bancă și o masă.

SCENA I.

Conrad, Costin (intră iute). Aurica (ii urmează).

(COSTIN (țîind o hârtie in mână)

Acesta este locul adesa unde șede ?

AURICA

Aici pe astă bancă ea șede și lucrează
Adesa oare 'ntregi.

CONRAD

Pe astă mas' o pune.
Nu poate să n' o vadă; vîzînd, să n' o ce-
tească ;
Cetînd, să nu gîndească, gîndînd...

COSTIN

Nu știu de ce

Imi pare că fac rău căci astă poezie
Cu totul alta spune de ceea ce simțesc.

CONRAD

Ear vîi cu conștiința? Ți-am spus de mii
de ori

Că nu buna credință, ci numai viclenia
In lume isbutește. Cu buna ta credință
Tu știi ce ai pățit.

COSTIN (pune hârtia pe masă).

Așa, așa e drept.

CONRAD

Adresa este scrisă așa precum ți-am spus
Și semnătura ear?

COSTIN

Sunt toate cum mi-ai spus.

CONRAD (in parte).

Dac'aș avè noroc, pre lesne s'ar putea
Aceasta să m'ajute și 'n planurile mele.

(Tare).

Ascultă-mă, Costin; dacă din intîmplare,
Vorbînd cu Esmeralda, te va'ntreba de mine,
De viața mea trecută, să-i spui atunci că eu
Am iubit mult odată și n'am fost fericit.

COSTIN

Dar nu-i adevărat.

CONRAD

Ce face? Spune-așa.

COSTIN

De ce așa minciună?

CONRAD

Așa am un capriciu,
Ce-ți pasă?

COSTIN

Bine, bine. Dar nu 'nțeleg nimica.

AURICA

Ce-i scrisă pe-acea hârtie?

CONRAD

Minciuni în versuri scrise.

AURICA

În versuri, ce-i aceea?

CONRAD

Când inima te doare
Și scrii — atunci sunt versuri.

AURICA

Așa?... Dar pentruce,
Pe mas' aici o puneți? Chiar dacă domnișoara
Găsind, o va ceti, ce-ați folosit cu-aceasta?

COSTIN

Cetind, trebuie să creadă că nu o mai iubesc
Că eu gândesc la alta —

CONRAD (incet lui Costin).

In veci nu poți să taci?
Ce trebuia să-i spui...

COSTIN (asemenca).

Ne este devotată.

CONRAD

Ear te increzi in fete? — Aurico, noi ne
ducem
Ear tu rămâi aice; pândeste de-a veni.

COSTIN

Să-mi spui dac'a cetit și tot ce-ți va vorbi.

AURICA

Prea bine. Las' pe mine. (Conrad și Costin es).
Ți-oiu spune cât voi crede.
Cât nu, voi ști să tac.

SCENA II.

Elena (intră cu lucrul în mână). *Aurica*.

ELENA

Nu înțeleg nimica. — Conrad care umbla
Mai mult cu Esmeralda, acum mai mult cu
mine.

Costin de altă parte mai mult cu Esmeralda.
Și ea abia se vede, de mine se ascunde?—
Ce se întâmplă aici? Tot pare o enigmă
Și nu pot găsi cheia. — Aurică!

AURICA

Domnișoară?

ELENA

Ce face Esmeralda?

AURICA

De astăzi dimineată

Eu nu am mai văzut-o.

ELENA :

Dar domnii unde sunt?

AURICA

Nu știu de's în grădină.

ELENA (se pune pe bancă lucrând).

Nu-ți pare că acum
Suntem mai liniștite, decât mai înainte
Când singure eram? Deși suntem mai mulți
Tot pare-a fi pustiu.

AURICA

Ii ved pe toți pe gânduri.
Se vede fiecare atât de mult gândește
Că nu mai are vreme să spue vre o vorbă.

ELENA

La ce gândesc atâta? Costin la ce gândește?
Și Esmeralda insași, nainte-așa voioasă...
Conrad de altă parte... Mă crede, nu pricep...
Dar ce-i hârtia asta?

AURIOA

Nu știi, nu am văzut-o.

ELENA (luând hârtia).

Adresa cătră E... E... și mai multe puncte
Elena însemnează. E dară pentru mine.

(Deschide hârtia).

Ce vîd, o poezie și jos cine-i subscris?
Un C... și earăș puncte?—Acesta e Costin!
Cum? El a îndrăznit să-mi fac'o poezie?
Sumeață încercare! Nici nu voiui să cetesc!...
Dece să n'o cetesc? Voiui pune-o ear la loc
Ș'oiu face că nici știi. Ia să vedem ce scrie.

(Cetește).

Intăiul amor.

Se spune, iubită, că omul simțește
Odată in viață un dulce amor;
De trece acesta, in pept se'mpetrește
Pêtruns este vecinic de-al iernei fior.

Dar iarna nu trece și ear primăvară
Nu 'nvie natura cu blânde șoptiri?
Ea trece, ea trece—ah! azi iubesc eară
Cu'ntăiul meu farmec, cu-aceleași simțiri!

Greșit care crede că omul în viață
Odată iubește cu farmec și dor.
Sunt june, sunt liber de fior și de ghiță—
Amorul oricare e 'ntăiul amor!

AURICA

Ah! Tare e frumos!

ELENA

Sunt june, sunt liber de fior și de ghiță
Amorul oricare e 'ntăiul amor.

Ce însemnează aceasta? Acel care iubește
Și nu e fericit, astfel nu se exprimă.
Astfel vorbește-acela care-a iubit odată
Și n'a fost fericit ș'apoi un alt amor
Îl mângâie de 'ntăiul... Cum să 'nțeleg aceasta?
Costin pe cât cunosc, pân' ce nu m'a văzut
Nu mai iubise încă.—Aurică, ce gândești?

AURICA

Nu știu ce să gândesc dar văd că de amor
Se zice pe hârtie, de fior și împetrire
Că iarna trece, trece, că vine primăvara...
Ah! tare e frumos!—Imi vine mai să plâng!

ELENA (cetind poesia cu ochii).

Cu cât mai mult cetesc, găsesc că-i mai
frumos.

Acel care a scris-o a trebuit să simtă:
E vorba inimei.—Al doilea amor

Il mângâie de chinul ce-i dete cel intăiu —
Oricum aş combina, nici cum se potriveşte.
Prefacere să fie ş'această poezie?
De nu e pentru mine, la cine-i adresată?...
A! Ce idee-mi vine! Adresa-i cătră E...
Dar dacă acel E... n'ar insemna Elena,
Ci poate Esmeralda? — Teribilă gândire!
Dar, astfel e de sigur! Deaceea i-am văzut
In zilele din urmă şoptind tot împreună!
Şi Esmeralda, altfel atâta de voioasă,
Acum era tăcută ş'adeseori suspinuri
Eşeau din sênul său! O! Este cu neputinţă!
Nu ştiu ce simt, imi pare că inima-mi se
strînge!

AURICA

(care mersese spre fund, s'apropie).

Eată şi doamna vine la braţul lui Costin.

ELENA

Costin cu Emeraldă! (pune iute hârtia pe masă).

Aurică, eu m'ascund.

Să nu cumva să spui că m'ai văzut pe-aice
Sau c'am cetit aceasta. (S'ascunde in boschet)

SCENA III.

Esmeralda, Costin (intră).

AURICA (eşind şopteşte către Costin).

Hârtia s'a cetit. Stăpâna mea s'ascunde
Aicea şi vă vede.

COSTIN

Ce spui?

(Aurica ese).

ESMERALDA

Ați spus ceva?

COSTIN

Nimic, nimic; ziceam că-mi place foarte mult
Boschetul ist retras. Aicea uiți cu totul
Că este o altă lume. La umbră misterioasă
Te acufunzi cu dulce în visuri melancolici.

(În parte).

Aici să fie-ascunsă!

ESMERALDA

În visuri melancolici!—
Nu văd pe-amicul vostru pe-aicea niciodată.

COSTIN

Nu-i place lui ca mie în visuri să s'afunde
Pe dînsul îl atrag plăcerile mai vii
Îi place să vîneze, să'ncalece, s'alerge
În goană peste cîmpuri. (În parte).

Ea dară a cetit!

ESMERALDA

El are o natură indiferentă, rece.

COSTIN

O! nu-l cunoașteți încă. El nu-i indiferent.
El simte și iubește și-i compătimitor

ELENA (ascunsă).

Șoptesc așa de 'ncet... nu pot s'aud nimica.

ESMERALDA

El simte și iubește!

ELENA (ascunsă).

Ce spune că iubește?

COSTIN

El știe să iubească dar nu a fost ferice.
Amorul ce-a simțit avu un trist sfârșit.

(In parte).

Așa mi-a spus să spun. Dece? Nu mă pri-
vește.

ESMERALDA

Amorul ce-a simțit? El a simțit amor?
Acum, acum —

COSTIN

Ba nu. Deatunci s'au trecut ani.

ESMERALDA

Ani s'au trecut deatuncea? Dar nu mi-a
spus nimic

De-acea a lui simțire.

COSTIN

Pre-adâncă a fost rana,
De dînsa nu vorbește. El vrea ca să ucidă
Această amintire, sperând că va găsi
V'odată respătire in alt amor ferice.

(In parte).

Ea se ascunde-aice — nici nu știu ce mai spun.

ELENA

El vrea ca să ucidă această amintire,
Sperând că va găsi resplată 'n alt amor!

ESMERALDA

Ș'acest amor ferice, v'a spus că l'a găsit?

COSTIN

Așa, așa-mi pare. (In parte). Dar unde se as-
cunde?

ESMERALDA

Și ce v'a mai spus încă?

COSTIN

Mi-a spus...

ESMERALDA

Dar ce hârtie
Pe masă v'ed aice? (Se apropie de masă).

COSTIN

Nu știu ce poate fi.
(Se uită cu îngrijire împrejur).

ESMERALDA

Adresa către E.. E este Esmeralda.

(Deschide).

Sunt versuri? Pentru mine? Un C... văd
subsemnat,
De cine sunt făcute?

COSTIN

Nu știu, de mine nu.

(In parte).

Vai mie! Imi perd capul — mai bine e să fug.

(Ese).

SCENA IV.

Esmeralda, Elena (ascunsă).

ESMERALDA

Intăiul amor. (Cetește încet).

ELENA (observând-o).

Ce fericire simte, se luminează fața-i.

ESMERALDA

Ah! Ce frumoase versuri și cât sunt de
simțite!

Dar iarna nu trece și ear primăvară
Nu'nvie pământul cu blânde șoptiri?
Ea trece, ea trece, ah! azi iubesc eară
Cu 'ntăiul meu farmec, cu-aceleași simțiri

(După o tăcere).

Să fie oare drept, că omul in viață
De două ori să poată simți amor in suflet?
La un bărbat, se poate, ei sunt mai nesta-
tornici,
Dar la femeie—nu! O nu! Odată numai
In viață iubesc ele ș'atunci pân' la mormânt.
De câțiva ani simțeam un gol așa de-adânc
In suflet, și acuma cum toate s'au schimbat!
Acea ce simțesc, etern eu voi simți-o!—
Cum toate-mi par frumoase! Și cerul și
grădina
Și florile și păseri! Și el—il vęd in toate—
Ce mândru-i și sumeț călare când aleargă,
Și cum vorbește bine. Imi pare că-mi tot
sună
Cuvintele duioase ce'ntăia zi mi-a spus.
Imi sună ca un cântec și zioa și in visuri.—
Deatuncea nu-mi mai spune nimic, puțin
vorbește

Dece aceasta oare? De-ar ști ce simțesc eu,
S'ar arăta altfel!... O Doamne! Fă ca visul
Ce gându-mi îl clădește să fie implinit!

ELENA

Ce aud? Am impetrit... Să fie cu putință?

ESMERALDA

Bărbații nu iubesc așa cum iubim noi.
Ei nici nu pot pricepe nici știu ce e amorul.
Dar mă iubește oare? Această poezie
O spune și o cred. O! Cât sunt de fericite!

ELENA (ese).

Nu pot să stau mai mult!

ESMERALDA

Aci erai, Elenă?

ELENA (turburată).

Eram aice, da. Ce ai, te vęd uimită?

ESMERALDA

Elenă, dac'ai ști ce se petrece 'n mine...
Dar tu ești o copilă. Copilă e femeea
Cât încă n'a iubit. Acuma vęd aceasta.

ELENA

Tu ești inamorată?

ESMERALDA

Așa 's de fericită!

ELENA

De cine? spune-mi, spune...

ESMERALDA

Cetește-aceste versuri — de cel ce le-a compus.

ELENA (in parte).

Trădare neauzită! (Tare). De unde știi tu însă
Că te iubește el?

ESMERALDA

Mi-o spune presimțirea.

ELENA

Și crezi că cel întâiu amor ce-l pătrunsese,
Cu totul i-a trecut?

ESMERALDA

N'o spune singur el?

Cetește poesia!

ELENA

Ei bine, eu cred sigur,
C'aceasta nu se poate. Amorul cel întâiu
De loc nu i-a trecut.

ESMERALDA

Elenă, ce spui tu?

ELENA

Aceasta o știu sigur.

ESMERALDA

De-ar fi așa cum spui
Atunci— dar nu se poate. O! inima nu'nșală!

ELENA (in parte).

Imi vine mai să plâng! (Tare). Ei bine, te
inșală

Căci singur el mi-a spus că tot il stăpânește
Amorul cel întâiu. Ș'asa trebui să fie.

De ce te vîri a treia să strici amorul vechiu.

Tu nu ești soră bună, nici când nu m'ai iubit!

(Ese).

ESMERALDA

Elenă, ce aud? Ce însemnează aceasta?

Elenă, stai, Elenă!

(Aleargă după dînsa).

SCENA V.

Conrad, Costin.

COSTIN

Urmez din punct in punct consiliurile tale
Dar totul e zadarnic, nu vîd nici o schim-
bare:

Ca statua rămîne, de piatră, făr' de suflet,

Precum era 'nainte. Și eu de altă parte

Pe zi, pe zi ce merge mai mult înc'o iubesc;

Ah! Astă îngrijire nu poate să mai ție

S'a dus al meu repaos ș'etern n'a mai veni.

CONRAD

Iți trebuie răbdare. Nimic înastă lume
Atinge nu se poate, decât lucrând încet,
Cu multă sîrguință și cu perseveranță.

COSTIN

Deșerte vor fi toate. Crezi tu că vre odată
În marmora cea rece o rază de simțire
Să poată a străbate? *Mai* rece este ea.
Altfel e Esmeralda. Ea pare-atât de bună
Ș'atât de simțitoare.

CONRAD

Tu crezi că-i simțitoare?

COSTIN

De-aceasta sunt convins și nu știu de m
'nșal
Când presupun că tu, de-ai fi pe lângă dînsa
Mai cu luare-aminte...

CONRAD

Eu îți mărturisesc
Că Esmeralda-mi face adîncă 'ntipărire.

COSTIN

Eram cu dînsa singur și nu mi-a vorbit alta
Decît de tine numai.

CONRAD

Te-a întrebat de mine?

Și tu ce i-ai răspuns?

COSTIN

Așa cum mi-ai prescris, deși nu mai știu
bine
Ce-am spus, căci Aurica, trecând pe lângă
mine

Imi zise la ureche că în boschet acolo
Elena sta ascunsă; cetise poesia.

CONRAD

Cetise poesia? Prea bine, de minune!

COSTIN

Vorbind de Esmeralda, imi pare de amor...

CONRAD (cu nemulțumire).

Tu ai vorbit cu dînsa de-amor și pentru ce?

COSTIN

Mă întreba de tine, ș'așa spuind mai multe,
Incet, se înțelege, cealaltă să n'audă—
Eu glasul ridicam când îi vorbiam de-amor.
Elena să socoată că sunt inamorat
De soră-sa acuma... știi planul ce mi-ai dat.

CONRAD

Aşa; mi-aduc aminte. — Te rog deacum nainte
De-amor să nu-i vorbeşti.

COSTIN

Dar pentru ce, nu ştii...

CONRAD

Vezi tu — acum şi eu — acum eu am alt plan.

COSTIN

Am înţeles, ți-e dragă. Ei bine n'oiu mai face.
Şi îți doresc succes. Cât vęd, mai fericit
Ești tu, decât am fost, căci Esmeralda-mi
Că ține mult la tine. pare

CONRAD

Imi spune inima
Că trebui să mă 'ncred și pe de altă parte
Când stau și chibzuesc... femeie e femeie
De-ar fi numai un joc ?

COSTIN

Îți faci prea rea idee,
Conrade, de femei. Nu's toate ca Elena.

CONRAD

E soră-sa mai mare. Ori cum ar fi nu trebui
Să știe c'o iubesc. De-ar ști eu sunt perdut...

La cel întâiu prilej voi face-o încercare.
Dar cine vine-acolo?

SCENA VI.

Elena intră iute pe scenă; îndată pe urmă *Esmeralda*
Conrad, *Costin* ascunși.

ELENA

Așa să mă tradeze!
Dar n'ai să ai triumful; acum cu tine 'n luptă
Eu vreu să mă arunc, să vęd cine-a învinge!

ESMERALDA (după scenă).

Elenă! Elenă!

ELENA

Mă chiamă, vine-aicea? Nici vreau să o mai
vęd!

(Ese).

CONRAD (ascuns).

Ce este? Ce se'ntimplă, Costin, sau mă'nșăl
foarte
Sau planul mi-a fost bun.

COSTIN (idem).

De fel nu înțeleg..

ESMERALDA (intrând).

Elenă!—A fugit.

CONRAD

Ți-oiu esplica pe urmă
Acuma fugi, mă lasă, voesc să-i vorbesc
singur.

COSTIN

Mă duc, dar vin pe urmă, să-mi spui ce so-
cotești!

(Ese).

(Costin ese. Conrad inaintează din boschet pe scenă).

ESMERALDA

Domnul Conrad, aice?

CONRAD

Aice, doamna mea.

ESMERALDA

Și singur, ce făceați?

CONRAD

Gândeam — gândeam la multe.

ESMERALDA

In gândul vostru poate făceați v'o poezie?

CONRAD

O poezie, eu? Eu nu mă știu poet.

ESMERALDA

Imi pare c'am cetit odată niște versuri.

Ce-au fost de voi compuse, și le-am găsit
frumoase
Și foarte mult simțite.

CONRAD

Vă înșălați, de mult,
De când eram copil eu versuri n'am făcut.

ESMEBALDA (in parte).

De ce tăgăduiește? Să schimb această vorbă.

(Tare).

În zilele din urmă îmi pare că vă văd
Mai trist, mai gânditor decum erați înainte.
De ce sunteți mai trist, aveți o supărare?
Spuneți-mi ce aveți; amicul totdeauna
Găsește o vorbă bună. Și cred sunteți con-
vins

De amicia mea?

CONRAD

O! sunt deplin convins.

(In parte).

Dacă i-aș spune-acuma că o iubesc... mo-
mentul
Îmi pare favorabil. Dar nu, să mai aștept
Dincontra voiui fi rece și dacă mă iubește
Atunci s'a arăta.

ESMERALDA

Sunteți convins, imi spuneti,
Deplin? Imi pare nu. Amicul cătr'amic
De toate îi vorbește.

CONRAD

Dar dacă n'am nimica —
N'am nici o supărare.

ESMERALDA

Sunteți de mai mult timp
Departe de oraș, de viața voastră vechie.
Trăiți aici la țară și poate vă uriți?

CONRAD

Să mă uresc aice, in o societate
Atâta de plăcută!

ESMERALDA

Când are cineva un gând ce-l prigonește,
O amintire tristă, ori unde s'ar găsi,
El nu e fericit.

CONRAD

O amintire tristă,
Un gând ce-l prigonește? Nu știu ce vreți
să ziceți.

(In parte).

Costin i-a spus minciuna.

ESMERALDA (în parte).

Nici cum nu vra să spuie.

(Tare).

Când cineva în dorul mai scump care-l hră-
nește

Cu visuri și speranță, se află amăgit

Ș'acea gândire neagră de dor și amăgire

Nu poate s'o mai uite, aceasta o numesc

O crudă prigonire.

CONRAD

Prea bine; însă asta

La mine nu s'aplică. În veci nu am avut

Nici dor, nici prigonire.

ESMERALDA

Eu înțeleg tăcerea

Durerilor trecute, dar când speranța are

Să poată câștiga aceea ce dorește...

CONRAD

Speranță are-acela ce are o dorință

Dar eu care nu am...

ESMERALDA

N'aveți nici o dorință?

Sunteți neînțeles, când ziceți într'un fel

Și când vorbiți în altul. Acum sunteți aprins

Ș'acum sunteți de ghiță.

CONRAD

Natura mea e rece.

ESMERALDA

Nu pot să cred aceasta de-acel care compune
Așa simțite versuri. — Dece tăgăduiți?
(Scoțând poesia).

Aici am poesia ce-ați pus pe astă masă.
De-ați ști cu ce plăcere cetii și recetii
Simțirile descrise cu-atăta măestrie,
N'ați fi așa tăcut.

CONRAD (luând hârtia, în parte).

Acum trebuie să fac
Că sunt inspăimântat, c'ar fi căzut în mână
Greșite poesia și astfelu gelosia
Amorui să'ntărească. (Tare și cu aer turburat).
Această poesie
Voi ați găsit-o, voi? — Permiteți să mă duc
Mă simt cam turburat.

ESMERALDA

Vă duceți?

CONRAD

Mă simțesc...

Nu știu... o turburare...

(Eșind, în parte).

Cât e de palidă!

Imi pare, prea departe am mers și mă căesc...

ESMERALDA (singură).

Se duce? El se duce! Ce-a fost acel cuvânt:
Voi ați găsit'o, voi? c'un ton inspăimântat?
Dar cine s'o găsească, dacă nu eu — adresa
Nu este pentru mine? un E... Ce gând grozav!
De n'aș fi eu aceea! Elena tot cu E...
Se'ncepe — O! trădare. Deaceea a fugit
Si nu vra să mă vadă! Să fie cu putință?
Mai bine-aș vra otravă să curgă 'n al meu
sânge

Decât ideea asta ce gându-mi otrăvește.

O, ce nenorocire! (Ese).

SCENA VII.

Elena, Costin.

ELENA

Adesa până astăzi n'avut'am mulțămirea
Cu voi să mă preumblu.

COSTIN

A mea nu a fost vina!
Dacă din intîmplare v'odată vă 'ntilneam,
Fugeați in altă parte.

ELENA

Fugeam in altă parte?
Cum ați crezut aceasta, de ce să fug de voi?

(In parte).

Acum mē pot convinge de mē iubește încă.
Amabilă voiu fi cum n'am fost niciodată.
Să vĕd ce impresiune aceasta îi va face!

COSTIN

Sunt simpatii pe lume și sunt antipatii.
Cu cei ce sunt simpatici ne place mult a sta,
De ceilalți fugim. Pe cât am luat sama
Printre acești din urmă mē numărați pe mine.

ELENA

Se spune 'n adevĕr că sunt antipatii
Și simpatii pe lume. Simțirile aceste
Sunt însă totdeauna reciproce, imi pare.
Un om ce pentru altul simțeste simpatie,
Nu poate de acesta cu rău a fi plătit.
Natura-așa voește, simțirea să deștepte
La rândul ei simțire.

COSTIN (in parte).

Cum imi vorbește astăzi!
(Tare).

De-ar fi așa cum spuneți, nu s'ar vedea pe
lume

Amor nefericit. Cu toate aceste des
Amorul cel mai sincer cu ură e respins.

ELENA

Aceasta nu se poate, aceasta n'o pot crede.

COSTIN

Se poate, se prea poate, eu singur...

ELENA

Singur voi...

COSTIN

Eu singur... am văzut-o. — Istoria e tristă
Mă tem să v'obosesc.

ELENA

Mi-o spuneți, vă rog spuneți.

COSTIN

(cu cât vorbește cu atâta glasul său devine mai pasionat).

Aveam eu un amic, un om plăcut și bun
Și sincer; el era cum fața-l arată.
Avea însă greșala de-a fi prea simțitor.

ELENA

Aceasta nu-i greșală, e merit.

COSTIN

E greșală,
De care oamenii curând te pedepsesc.
Odată o femeie văzù așa frumoasă
Că din acel moment amor fără de margini
I se trezi în suflet. La dînsa zi și noapte
Visa cu desfătare, imaginea-i divină
S'întipări în gându-i, nimic în astă lume

N'ar fi putut s'o șteargă. Și ea era cu dînsul
Atât de iubitoare cum nu era ca nime:
Hrănea a sa speranță cu vorbe 'ncântătoare
Și cu priviri divine. In fața ei atata
Plăcere se cetea când il vedea viind,
C'ai fi crezut c'această plăcere pentru dînsa
Ar fi cea mai inaltă ce lumea-i poate da.

ELENA

Și dînsa nu-l iubea ?

COSTIN

Voi insași judecați.
Trecuse cîtva timp. Amorul lui mai mare,
Din ce in ce mai mare acuma devenise:
Un gând avea el numai, un dor, un singur
scop...
Și scop și dor și gânduri se resumau in ea.
A vieței fericire acum intrevăzuse
Prin vëlul ce-o ascunde: un pas avea a face
Avea a 'ntinde mîna să scoată acel vël
Și fericirea toată ce lumea poate da
El o avea 'nainte. Cel pas, de-un dor puternic
Și neimpotrivit silit, el il făcù,
Intinse cu orbire o mînă umilită —
Atunci vai! ce vèzù? Imaginea divină,
Schimbând a sa figură, se prefăcù in peatră
Nesimțitoare, rece, ce făr' de indurare
Respînse cu dispreț cutezătoarea mînă.

ELENA

Aceasta de-a făcut-o, era copilă încă
Și nu putea pricepe ce mare fericire
Amorul îți aduce. Dar el ce a făcut?

COSTIN

Perdut și desperat el se lăsa durerii.
Iertați să nu mai spun ce'n suflet a simțit,
Prea trist e și grozav!

ELENA

Și i-a trecut amorul?

COSTIN (invălmășit).

De mult nu l'am văzut.

ELENA

El e amicul nostru?

COSTIN

Din toți amicii mei el este cel mai vechiu.

ELENA

De-aș ști cine-i femeea ce-atât el a iubit
V'aș spune de se poate ca ea să nu-l iu-
bească.

COSTIN

De-ați fi în locul ei ați fi nesimțitoare
Precum a fost și ea?

ELENA

De-ați fi în locul lui
Ați mai iubi-o încă ?

COSTIN

Dac'aș avea speranță,
Cred c'ași iubi-o încă.

ELENA

Și ea, văzând aceasta,
Gândesc că l'ar iubi.

COSTIN (cu pasiune).

Și dacă azi, acum
El ar veni ș'ar spune că focul ce-l ardea
Cu pară mai aprinsă acum îl arde încă,
Că doru-i mai puternic...

ELENA

Să vie azi, acum
Ce fel, nu înțeleg, vedeți, sunt turburată...

COSTIN (în genunchi).

O! pleacă înspre mine un ochiu îndurător!
Aici stau înainte-ți, aștept cu umilire
Cuvântul cel divin. Răspunde, o! răspunde!

ELENA

(Schimbând deodată espresiunea, se uită câțva timp la
dînsul cu mândrie).

Așa vrui să te vîd în pulbere 'nainte-mi,
Plecat și umilit. Crezuși că viclenia
Acea va aduce ce n'a putut amorul?
Primește-a ta pedeapsă! O! dulce resbunare!

COSTIN

(în genunchi, își ascunde fața în cea mai mare agitație
și luptă, deodată adunându-și toate puterile se scoală
rizînd).

Ha! ha! ha! ha! ha! ha! E gluma minunată!
Pe voi așa șireată putut'a să vă prindă
O curs'ășa de simplă! Ha! ha! nu pot de ris!

ELENA (uimită).

Ce însemnează aceasta?

COSTIN

Aceasta însemnează
Că dacă viclenia în leagăn v'a fost dată,
Tot trebui luat seama dacă aveți a face
Cu altul mai viclean. Ha! ha! ha! ha! ha! ha!
Zeu! am să mor de ris. Mă duc să povestesc
Această întâmplare la alții. Ha! ha! ha!

(În parte).

Te sfarmă și sdrobește, o! inimă 'nșălată!

(Ese).

ELENA

Aceasta nu-i un vis? el ride, el, de mine?
Cu-atâta răutate! Vai mie, ce durere!
Simțiri opuse, crude c'o mie de săgeți
Străbat în al meu suflet și 'n două mi-l
despică!

(Își ascunde fața căzând pe bancă).

(Cortina cade).

ACTUL III.

Pavilionul.

SCENA I.

AURICA (singură).

S'a incuiat și una și alta în odaie
Și amândouă plâng și sunt nenorocite.
Hârtia cea cu versuri e singură de vină,
De când au fost cetite nu vor să se mai vadă.

Am înțeles prea bine ce scopuri urmăreau
Cu versurile-acele și am tăcut, crezând
C'or isbuti mai lesne. Dar ved că am greșit.
Depart de-a-i aduce la o sfârșire bună,
Mai mult decât ori când sunt mânieți cu
toții.—

Nu trebui o femeie s'ajute pe bărbați!
Sărmanele stăpâne! — Ce este de făcut.

Ca să îndrept greșala? Dece gândesc atâta?
Am să le spun curat, cum ei s'au înțeles,
Cum toate-au pus la cale, ș'apoi la rândul
nostru
Să chibzuim pedeapsa ce lor li se cuvine.
A! Eată și stăpâna! — Cum pare intristată!

SCENA II.

Esmeralda. Aurica.

(Esmeralda intră și se pune pe o canapea. Aurica s'apropie de dînsa).

AURICA

Păreți așa de tristă!

ESMERALDA

Cuvinte am destule
De-a fi așa cum sunt.

AURICA

Nici sora d-voastre
Nu este mai voioasă.

ESMERALDA

Nici nu-mi vorbi de dînsa.

AURICA

V'a supărat cumva? Nu-i vina ei de sigur.

ESMERALDA

Nu știu a cui e vina, dar știu că ea... destul!
De altele-mi vorbește.

AURIOA

De nu e vinovată
Am să o chem incoace să faceți împăcare.

ESMERALDA

Ți-am spus, nu vreau s'o văd. — Să fie vina ei
Sau a fatalității, tot una-i pentru mine.
Oricine te-ar lovi, ori oamenii, ori soarta
Atâta știu, amar, amar ca fierea este
Când inima te doare

AURIOA

Eu știu a cui e vina:
E numai a hârtiei în care se zicea
De dragoste în versuri. — Nenorocite versuri!
De cine-au fost scornite, că mult fac ele rău!

ESMERALDA

Mult rău, dar și mult bine
Când gândul la iubită dictează poezia
Acelui ce iubește. — Dar altul când răpește
Prin amăgiri perfide o inimă iubită
Atunci...

AURIOA

Cine răpește o inimă iubită?

De-a vrut domnul Costin pe cineva să 'nșăle
Scriind acele versuri, acel cineva este
De sigur domnișoara.

ESMERALDA

Costin? Ce spui acolo?
De el e poesia?

AURICA

De dînsul, da.

ESMERALDA

De dînsul?
Aceasta nu se poate, acolo se vorbește
De un amor trecut, apoi de mîngăerea
Ce altul îi aduce. Aceasta cu Costin
Nici cum se potrivește. Credeam că... celă-
lalt...

AURICA

Prefacere e totul. Tot a fost pus la cale.
Dar eată domnișoara.

(Elena intră).

SCENA III.

Elena, Esmeralda, Aurica.

AURICA (cătră Elena).

Veniți, veniți de grabă!

ELENA (intrând cu ochii plecați).

Ce este ?

AURICIA

Amăgite

Ați fost cu viclenie. Ați plâns fără de cuvânt.

ESMERALDA

Am plâns fără de cuvânt ? De unde știi c'am
plâns ?

ELENA

Să plâng ? In veci n'oiu plânge. Eu mă sim-
țesc prea mândră !

AURICIA

Ei bine, nu ați plâns. Și nici n'aveți dece.
Apropieți-vă și faceți împăcare !

(Esmeralda și Elena stau departe cu ochii in jos).

De ce v'opriți departe ? Veniți la împăcare !

ESMERALDA (fără a se mișca).

Eu sunt mai mare soră,
Elena se cuvine să facă 'ntăiul pas.

ELENA (asemena).

Ce trebui împăcare ? Noi nu am fost certate.

AURICIA

Apropieți-vă. Așa nu poate merge

Când domnii ar vedè că nici nu vă vorbiți,
Că plângeți supărate, ce bucuroși ar fi
Că viclenia lor a isbutit deplin!

ELENA

Ce viclenii a lor?

AURICA

Nu înțelegeți încă?
Costin de-amor perdut, neștiind ce să mai
facă
La cale au fost pus de-amicul său să scrie
In versuri altceva de ceea ce simțește,
Scriind atât adresă cât și subsemnătură
Cu inițiale numai ca să vă amăgească,
Să creadă domnișoara că nu o mai iubește,
Că este el acuma de alta 'namorat
Ș'această alt'ar fi...

ELENA

De-ar fi așa cum spui
Dece ca mai 'nainte, el nu mă căuta
Ci caută... pe alta.

AURICA

Voia prin gelosie
Amor să vă deștepte și, dacă nu mă'nșal,
A isbutit deplin.

ELENA (incet)

Te 'nșăli, n'a isbutit.

ESMERALDA

Dar eu nu înțeleg ce rol amicul său
In toate-aceste joacă.

AURICA

Acelaș rol : voia
Inamorat cum este, și el să profiteze
De versurile-acele, să vadă de-i iubit.

ESMERALDA

Voia incredințare... dacă-i iubit... de cine?

AURICA

De voi, nu înțelegeți? Deaceea a scornit
Minciuna cu amorul ce-ar fi avut odată
Ca să se potrivească cu cea ce-i scris in
versuri.

ESMERALDA

Cum, nu-i adevărat, aceea-i o minciună?

AURICA

Minciună tot atât de mare ca ș'aceea
Ce-a spus Costin in versuri. Inamorați sunt ei,
Sunt prăpădiți de-amor, Costin care-i mai
têner

De sora cea mai mică; Conrad ca mai în
vîrstă
De cea mai mare soră. Acum ați înțeles?

ESMERALDA și ELENA

A!

(Aleargă una spre alta și se îmbrățișează).

ESMERALDA, ELENA (împreună).

Iubita mea Elenă!

Iubită Esmeraldă!

AURICA

Bravo! Așa imi place!

ESMERALDA

Ce fericire simt!

ELENA

Și eu ce mulțămire!

ESMERALDA

Deacuma înainte

Tot a să mergă bine!

ELENA

Și noi ne vom iubi mai mult ca pîn'acuma.

ESMERALDA

Dar ei unde se află? Elenă dragă, vino
Să mergem în grădină. Dacă-i găsim, atunci...

ELENA

Ce facem noi atunci ?

ESMERALDA

Aurică, ce să facem ?

AURICA

Dacă m'ați asculta pe mine, eu aş crede
C'o mică resbunare nu ar putea strica.
Vicleni au fost cu voi, nu trebuie ca bărbații
Să poată 'n viclenie să 'ntreacă pe femei.
Și voi ar trebui să le-arătați puțin
Că *noue* viclenia drept arme ne-a fost dată.

ESMERALDA

Dar n'ar fi oare rău ?

ELENA

Ce-avem să isbutim ?

AURICA

Prea mândri sunt acum și trebui pedepsiți.

ESMERALDA

Voind a-i pedepsi pe dinșii, Aurică,
Nu ne-a durea pe noi ?

ELENA

Așa ? Oare mai rău
Nu ne vom pedepsi pe noi, decât pe dinșii ?

AURICA

Mândria nu ne iartă ca să-i lăsăm a crede
C'au fost invingători; femeea chiar invinsă,
Cu dibăcie trebui să'ntoarcă astfel lucru,
Bărbații să gândească că ei sunt cei bătuți.

ESMERALDA

E drept.

ELENA

Are cuvânt.

ESMERALDA

Ce este de făcut?

AURICA

Isbânda cea mai mai mare atunci e, când
dușmanul

Cu propria sa armă se vede biruit.

Costin a vrut s'arate că e inamorat

De doamna Esmeralda, Conrad că face versuri

La domnișoar' Elena. Acuma drept pedeapsă

Socot că-i nimerit să 'ntrați in jocul lor.

(Cătră Esmeralda).

Veți face că sunteți acum induioșată

De-amorul lui Costin; (cătră Elena) și voi de-a
lui Conrad.

De veți preface bine, vor trebui s'o creadă,

Vor fi nenorociți, se vor privi cu ură

Ca dușmani nempăcați, și vor vedè la urmă

Că'n viclenii bărbații etern nu vor pute
Cu noi să se măsoare.

ESMERALDA

Eu nu mă pot preface.

AURICA

Cercați și veți vedea că merge foarte lesne.

ELENA

Mă tem ca nu cumva...

AURICA

Aud viind, fugiți.

Voesc a-i pregăti.

(Esmeralda și Elena es).

SCENA IV.

Conrad, Costin, Aurica.

CONRAD

Mai bine ar fi fost când nu ai fi lăsat
Astfel să te inșale. Dar inșalat odată
Trebuia să profitezi de pozițiunea ta
Pe cât puteai mai bine și asta ai făcut-o.
Ce ciud' a fi simțit! Ce mină consternată
Trebuia să fi făcut când te-a văzut rizând,
Pecat că n'am fost față!

COSTIN

Eu singur nu pricep
Cum am avut puterea astfel să mă prefac.
Amar de mine însă! Simțesc mai mare chin,
Căci ved că mai departe de dînsa sunt acuma
Decum era 'nainte! Aceast'am dobândit
Cu planul tîu cel fin! — Mai bine ar fi fost
Să nu-mi sdrobesc eu singur o inimă sdrobită!

CONRAD

Nu te'nțeleg, Costine! Tu singur nu pricepi
C'asemenea cuvinte nedemne's de-un bărbat?
Și eu iubesc ca tine, dar nu voi să mă plec
Și nu mă voi pleca. — Precum stau față
'n față

Două oștiri dușmane și ambele pîndesc
Și cată să se'nvingă prin ori și care chipuri
Așa stă de o parte tot sexul femeesc,
De alta stau bărbații. Acel ce are 'n sine
Incredere mai multă și un curaj mai mare
Acela va învinge, dar cel ce se dă prins
Cum poate să învingă?

COSTIN

Ciudată teorie!
Aș vrea să știi de unde le scoți aceste toate?
Ce fel să fim dușmani când noi nu le urim —
Ce zic nu le urim? Când le iubim atîta

C'am da tot ce avem pentr'un cuvânt mai
bland,
Pentru o privire dulce? — Și tu, ce-ai isbutit
Cu planul tău dibaciu? Suspini cu întristare
Și stai întreaga noapte pe gânduri ca și mine.

AURIOA (apropiindu-se).

Domnul Conrad pe gânduri a stat întreaga
noapte
Ș'a suspinat amar?

CONRAD

Ce-ți pasă, Aurică,
Ce ai să te amesteci în vorbă de bărbați?

AURIOA (cătră Costin).

Si voi ați suspinat amar această noapte?

COSTIN

Eu nu tăgăduesc. E drept, am suspinat.

AURIOA

Rău faceți amândoi.

COSTIN

Ușor vorbește-acela
Ce singur nu simțește.

AURIOA

Eu știu că se suspină

Cat timp nu ești iubit dar când a venit oara
Cea dulce-a fericirii, atunci se schimbă toate.

COSTIN

Ce oar'a fericirii ?

AURIOA

Atunci când ești iubit.

COSTIN

Aurică, nu glumî cu lucruri serioase.
Azi nu mă mai înșală speranțele deșerte.
Vorbește lămurit.

AURIOA

De-aș spune ce știu eu
Și unuia și altui, socot că amândoi
N'ați fi nemulțamiți.

CONRAD, COSTIN (împreună).

Vorbește! spune iute!

AURIOA

Ba nu. La fiecare
În parte voiu să spun.

COSTIN

În parte, împreună
Cum vrei, numai vorbește!

AURICA

Dacă domnul Conrad
Ar merge in grădină, i-aș spune lui întâi...

COSTIN

Te du, Conrad, te du
Și 'ntoarce-te de grabă.

CONRAD (cătră Costin).

Mă duc. Șireată fată!

(Ese cu Aurica).

SCENA V.

Costin, Esmeralda (intră).

ESMERALDA (in parte).

Nu știu cum s'o incep.

(Tare).

De ce așa de grabă fugit'ați din grădină
Ieri sară?

COSTIN

Am gândit...

ESMERALDA

Ați dispărut deodată.
Voiam să vă mai fac mai multe întrebări.

COSTIN

Vă rog să mă scusați...

ESMERALDA

Erați cam turburat....
Voiam să vă întreb...

COSTIN

Despre amicul meu?

ESMERALDA

Despre amicul vostru? Ba nu, dece de dinsul?
Voiam să vă întreb — dar nu știu de se cade —
De cauza turburării în care vă vedeam.

COSTIN

Eu singur nu prea știu...

ESMERALDA

Prea bine-am luat sama
C'atunci când am văzut pe masă poesia
Ș'am vrut să o cetesc, cu grijă ați privit
Atunci în jurul vostru ș'apoi v'ați dus. Eu
însă

Frumoasa poezie cetit-am cu plăcere.
De ce-ați tăgăduit că voi sunteți autorul?

COSTIN

Sunt scrise niște lucruri...

ESMERALDA

O! prea frumos simțite,
De-ar fi adevărate..

COSTIN (invălmășit).

De unde știți că eu
Am scris aceste versuri ?

ESMERALDA

De unde am aflat,
De unde știu? — E greu de a găci gândirea
Ce versurile voastre au inspirat? E greu
De a găci — când dorul, (plecând ochii și cu glas
mai slab) când inima îți spune...

(In parte).

Nici cum nu vrea să meargă.

COSTIN (cu mirare).

Ce spuneți? Nu 'nțeleg. Imi pare... nu știu
bine...

ESMERALDA (suspînând).

Ah!

(In parte).

Abia de-mi opreșc risul.

COSTIN (in parte).

Suspînă? Cum se uită
La mine de duios! Ce dracu! Nu mă'nșal?

(Tare).

Imi pare, doamna mea...

ESMERALDA (blând).

Ce este, domnul meu?

COSTIN

Imi pare, doamna mea, că este o eroare...

ESMERALDA

De-a fost păn azi eroare deacum să nu
mai fie.

COSTIN

Tocmai ca să nu fie aş vrea să vă esplic...

ESMERALDA (făcându-se turburată).

Nu astăzi, altă dată.

COSTIN

Ba astăzi, chiar acum.

ESMERALDA

Aşa sunteţi bărbaţii, impetuoşi, pripiti,
Sunteţi fără de milă. Nu vreţi să ne daţi
timpul
Să ne'trebăm mai bine noi inşi-ne ce simţim.

COSTIN

Dar doamna mea nu-i vorba de timp şi de
simţire

E grav, e foarte grav...

ESMERALDA

Tocmai fiindcă-i grav
Mai aşteptați puțin și singur vă'ntrebați
De nu-i o amăgire. Adesa omul crede
Că are o simțire, ș'apoi se 'ncredințează
Că singur se înșală.

COSTIN

Nu pot să mă înșăl
Eu unul nu mă'nșăl, eroare poate fi
Din partea voastră numai. Vă rog să m'as-
cultăți!

ESMERALDA

O zi, vă rog o zi, o oar', o jumătate
Acum nu sunt în stare—

COSTIN (în parte).

Sermanul meu amic!

(Tare).

Dar fiți îndurătoare, mă ascultați!

ESMERALDA

Nu, nu!
Fiți voi îndurător, nu pot — la revedere,
La scurtă revedere!

COSTIN

Vă jur...

ESMERALDA

O nu jurați!
Acum nimic nu-mi spuneți, nu pot să vă
ascult.

(Mai blând).

Acea ce-mi puteți spune, dincolo voiu ceti-o
In versurile voastre, in gingașele versuri
Ce-atâta mi-au plăcut.

COSTIN

Vai mie!

ESMERALDA

Revederea
Va fi cu-atât mai dulce. (Se duce și se 'ntoarce).
La scurtă revedere
Iubitul meu amic! (mai incet) Sperez că in
curând
Alt nume vă voiu 'da.

(Ese).

COSTIN (aruncându-se pe un jilt).

Uf! (sculându-se).
Mă duc să-l cat, să-i spun... O! cine-ar fi
crezut!

(Ese).

SCENA VI.

Conrad intră pe altă uşă, apoi *Elena*.

CONRAD

Şireata ast' de fată m'a dus din vorbă 'n
vorbă

Şi nu mi-a spus nimica.— „C'aş fi prea fericit,

„Că este cineva ce ține mult la mine,

„Că nu o știe sigur dar c'a văzut indicii

„Ce multe ar proba“... și când voiam să
'ntreb

Să-mi spue tot ce știe, atunce a fugit.

Aş vrea s'o întilnesc pe dînsa in persoană,

Să-i zic că-mi pare rău de-am supărat-o

ieri.—

Ce-i drept am mers departe. — Mă tem a

mea purtare

Să n'o fi indignat.— Aud viind incoace,

Voesc să-i spun acuma... nu-i ea, e sora ei.

(*Elena* intră).

Cum sunteți astăzi, bine ?

ELENA

Eu? bine — binișor.

CONRAD

Cum ați dormit ast' noapte ?

ELENA

Așa ș'asa, dar voi ?

CONRAD

Și eu așa ș'asa. Și doamna Esmeralda
E bine?

ELENA

Cred că-i bine.

CONRAD

Azi încă n'am văzut-o.

ELENA

Sunteți neliniștit și plin de îngrijire?

CONRAD

Ba nu, ziceam așa...

ELENA

Am să mă duc să-i spun
Că nu puteți de dor a o vedea...

CONRAD

Vă rog!

S'ar supăra pe mine.

ELENA

Țineți prea mult se vede
A nu o supăra!

CONRAD

Firește, țin prea mult.

ELENA

De ce așa de mult ?

CONRAD

Fiindcă... e imi pare destul de
natural. —

Ce întrebări imi faceți ! Nu știu in care carte
Eu am cetit odată că domnișoarele
Sunt toate curioase ; acuma mă conving
C'atorul zicea drept.

ELENA

Mă credeți curioasă ?
Curiositatea credeți mă'mpinge să vă'ntreb ?
Dacă din carte numai cunoașteți pe femei
Inveci nu le-ți cunoaște ; ast'dată cel puțin
Vă înșelați de sigur.

CONRAD

Ce alt cuvânt ar fi
De-a vrea să le știți toate ?

ELENA (plecând ochii).

Nici unul.

CONRAD

Neînțeleasă

Sunteți azi pentru mine. Ba nu, eu vă pricep
Sunteți distrasă astăzi și știu din care cauză.

ELENA

Din care ?

CONRAD

Dați-mi voie
Să tac ceea ce știu. De ar fi în locul meu
Un altul, poate-acela ar fi în drept a spune.

ELENA

De ce mai mare drepturi un altul ar avea ?

CONRAD

Sunt oareși cari drepturi, inchipuite poate,
Ce are-acel ce simte.

ELENA

Acel care simțește, *atuncea* are drepturi
Când nu este respinsă simțirea ce-l domină.

CONRAD

Nu cred eu în respingeri. Amоруlui îi place
Să chinuiască'un timp pe-acel ce a rănit
Dar până la sfârșit el toate le îndreaptă.

ELENA

Când *poate* să îndrepte, dar când acel iubit
Iubește ear pe altul (Cu jumătate glas). — Ce-am
spus ?

CONRAD

Ce-am auzit!
Sperez că'n casul nostru aceasta nu va fi.

ELENA (suspină).

Ah!

CONRAD (in parte).

Suspină, pleacă ochii, arată turburată,
Imi pare curios! — Dece imi spune mie?

(Tare).

Ar fi nenorocit, de-ar fi așa cum spūneți—
Iertat imi este oare de-a ști cine-i acela,
Acel prea fericit? (In parte). Sermanule Costin!

ELENA

O! nu mă întrebați!

CONRAD

De este indiscret
Mai mult eu nu vă supăr.

ELENA

Voi nu mă supărați.
Nici este indiscret.

CONRAD

Ei bine?
...

ELENA

Niciodată!

Nu pot să spun mai mult. Și ceea ce am spus
Ar fi trebuit să tac.

CONRAD

Cuprins sunt de mirare;
Eu nu știam că altul să fi vorbit cu voi
V'odată de amor —

ELENA

Gândiți că e nevoe de-amor să ne vorbească
Ca să simțim amorul? El vine, ah! nu știu
Cum vine și rănește dar știu că e grozav!

CONRAD (mai iute).

El dară nici nu știe cât este de ferice!

ELENA (fixându-l cu vederea).

De inima nu-i spune, nimic nu poate ști.

CONRAD

Dar cine este, cine?

ELENA (suspină).

Ah!

CONRAD (in parte).

Iși bate joc de mine,
Sau vrea fatalitatea pe toți să pedepsească.

(Tare).

Vă rog să-mi spuneți cine, prea mult sau
prea puțin
Mi-ați spus, nu vă opriți, sau totul sau nimic!

ELENA

Nimic, destul, nimic! Ah! de-aș putè să fac
Nespuse cele spuse. Și tocmai vouă, vouă—
Vorbeam în rătăcire, n'am vrut să spun
nimica.

CONRAD

Și tocmai mie, mie? Ce mină consternată!
Găcit'am bine oare? Vai mie de-am găcit!

ELENA

Vai mie! de-am lăsat ușor a fi găcită!

CONRAD

Mă credeți domnișoară, că sunt într'o uimire...

ELENA

Uimit, numai uimit?

CONRAD

Dar când acela care...
Acel bărbat ferice, și care nici visa,
Pe alta ar iubi...

ELENA

Pe alta? ce aud?

CONRAD

Vă spun: că nici visa de-această fericire.

ELENA

Uitați ce-ați auzit! Ah! Ce-am făcut? Vai
mie!

Fugiți, fugiți de-aicea! Lăsați aceste locuri
De vreți al meu repaos!

CONRAD

Imi vine nebunie!

ELENA

Adio! ah! adio! Amar! ce am făcut!

(Iși acopere fața și ese).

SCENA VII.

Conrad, Costin, pe urmă Aurica.

COSTIN

Te căutam, Conrad.

CONRAD

Și eu te căutam.

COSTIN

Aveam ceva a-ți spune.

CONRAD

Și eu voiam să-ți spun
Ceva prea serios.

COSTIN

Promite-mi să m'ascuți
Făr' a te supăra. -- Ducându-te de-aice,
Avui cu Esmeralda o scurtă convorbire
Ei bine—nu prea știu cum trebuie să-ți spun,
Ei bine, ea mi-a spus, mi-a dat a înțelege...
— Dar te incredințez că nu e vina mea —
Mi-a dat a înțelege—că ea nu te iubește
Că inima-i răpi un altul decât tine,
Și c'acel alt ar fi — îți jur nu-i vina mea—
Tu mă cunoști pre bine, eu sunt amicul tău
Amicul cel mai bun...

CONRAD

O! soarta crudă-aice de noi își bate joc!
Ea dar nu mă iubește, la altul ea visează...
Ce demon m'a împins să vin să te ajut
In dragostele tale?... Dar cine-i acel altul?

COSTIN (invălmășit).

Aceasta nu mi-a spus.

CONRAD

Să fie cine-a fi,
Tot una-i pentru mine. Costin, aceeași soartă
O 'mpărtășești și tu, acum a' fost Elena
Aice și mi-a spus că ea nu te iubește,
Că altul fără voie in inim'a rănit-o
Și ce e mai grozav, acesta altul este...
Sunt eu — trebui s'o spun.

COSTIN

Pe tine te iubește?
Elena te iubește, pe tine? A! Aceasta
E amicia ta!

CONRAD

Tu mă 'nvinovățești
Costin, făr' de cuvânt!

COSTIN

Acum înțeleg totul!
Aceasta a fost ținta vicleanului tău plan.
Deaceea imi spuneai să fiu cu dînsa rece
Ca să te las pe tine să ai mai liber câmpul,
Să-ți las destulă vreme să fii cu dînsa singur
Să-i spui ce-ți va plăcè. — Mai crede in amici!

CONRAD

Costin, nu m'așteptam astfel ca să-mi vor-
bești.
Dar chinul te orbește și nu voi să mă mâniu.

COSTIN

Da, chinul mă orbește! — Nu-i limpede ca zioa,
C'acesta ți-a fost scopul? — Ai pus frumos
la cale
Să fac că n'o iubesc ca să te las pe tine
Să umbli tot cu dînsa, ear eu cuvinte dulci
Să spun la cealaltă. Acuma Esmeralda

A început a crede că o iubesc pe dînsa,
Dinioarea mi-a făcut declarațiune 'n formă;
Elena de-altă parte pe tine te-a crezut!

(Aurica intră și stă in fund).

CONRAD

Cum? tu ești acela altul de care Esmeraldă
Ar fi inamorată? Tu, tu?

COSTIN

Da, eu, eu insumi!

CONRAD

Și spui că amicia aș fi trădat-o eu?
Tu ești cel trădător!

COSTIN

Eu sunt cel trădător?
Aceasta e prea mult!

CONRAD

Și tu te lauzi încă
Că știi ce-i amicia?

COSTIN

Deajuns! cine-i amic
Și cine-i trădător aiurea vom desface.

CONRAD

Prea bine, te urmez. (Să indreaptă amândoi spre ușă).

AURICA

Mai stați!

CONRAD

Ce vrei?

AURICA

Mă ascultați puțin să spun și eu o vorbă.

(Zimbînd).

Pe cât am înțeles nici unul și nici altul
N'ați isbutit așa precum vă era gândul.

Dar pe de altă parte sunteți prea fericiți

Căci amândoi amor adânc ați inspirat.

Propunerea mea-i simplă: să faceți o schim-
bare

Și totul se impacă și merge de minune.

Ce ziceți de aceasta?

CONRAD

Iși bate joc de noi!

COSTIN

Viperă! fugi de-aicea, *tu* numai ești de vină!

CONRAD

Dar *tu* ai urzit totul!

AURICA

Frumoasă mulțămire

Pentru serviciul meu. — Stăpânele vin însă

Cu dînsele mai bine puteți a vă 'nțelege.

SCENA VIII

Esmeralda, Elena, Conrad, Costin, Aurica.

ESMERALDA (auzind cele din urmă cuvinte).

Ce ne'nțelegeri sunt ce trebuie explicate?

CONRAD

Nimic, nu e nimic!

ELENA

Vorbiți, domnul Costin!

COSTIN

Vă rog ca să-mi dați voie să mă retrag acum.

CONRAD

Voesc să plec chiar astăzi.

COSTIN

Și eu asemenea.
Afaceri foarte grave mă chiamă astăzi chiar.

ESMERALDA

N'or fi așa urgente. Mai stați încă o zi!

ELENA

Și eu vă rog să stați!

CONRAD

Imi pare foarte rău,
Dar e cu neputință!

ESMERALDA

Speram c'asa curând
Noi nu ne-om despărți și cunoștința noastră
Da nu e tocmai vechie, domnul' Conrad,
speram
Că mai intemeiată ar fi decât cum este.

ELENA

Domnul' Costin pre vechie și pre temeinică
E cunoștința noastră ca s'o curmăm așa.

CONRAD

Și eu credeam odată... dar astăzi nu mai cred.

COSTIN

In inchipuirea mea eu imi clădeam speranțe...
Ea inchipuire!

ESMERALDA (cătră Conrad).

Vorbiți cu amărăciune.

ELENA (cătră Costin).

Cuvântul vostru este prea aspru și nedrept.

CONRAD

Disamăgire crudă!

COSTIN

O! Visurile mele!

ESMERALDA

De vreți să știți secretul..

ELENA

Vorbiți cu Aurica.

AURICA

Dorind a fi iubit, acel care iubește
Prin viclenii amorul in veci nu dobândește,
Chiar când prin viclenie v'odat'a isbutit
Cu viclenii mai mari el trebui pedepsit.
Amicii fericiți acuma in amor
Să insemneze bine aceasta 'n viitor.

CONRAD (cătră Elena).

Cum ceea domnișcară, ce-ați spus adinioarea ?

ELENA

A fost o glumă numai.

COSTIN (cătră Esmeralda).

Cum scena cea grozavă?...

ESMERALDA

A fost numai pedeapsă!

CONRAD (cătră Esmeralda).

Și pot spera deacuma că sincera-mi iubire
Va dobândi dorita și dulcea resplătire ?

ESMERALDA

Dorita resplătire de mult ați fi avut
Dac'a lungi dorința voi singuri n'ați fi vrut.

COSTIN (cătră Elena).

Sosit'a oara mândră, adânca mea durere
Să fie alinată de dulce mângăere?

ELENA

Invinsă-mi e mândria; adâncului amor
Raspunde cu blândetă un suflet simțitor.

CONRAD (in genunchi inaintea Esmeraldei).

O oară 'ncântătoare de 'naltă fericire!

COSTIN (in genunchi de cealaltă parte).

O! lasă să mă perd in dulcea ta privire!

AURICA (inaintând).

Uitând deacum că este pe lume viclenie,
In viață călăuzul amorul să vă fie!

(Cortina cade).

O ALEGERE LA SENAT

COMEDIE IN PATRU ACTE*)

*) Representată pentru întâia oară pe teatrul din Iași în 19 Ianuarie 1878.

PERSOANELE

IANCU PĂLTINAȘ, proprietar mare.

ANDREI MIRTESCU, asemenea.

LEON TEOVEANU, nepot depărtat al lui Păltinaș.

PETRAȘCU, prefectul județului.

PANAITE DUDULEA, avocat.

ILIE ROGOJINĂ, răzeș bogat.

GAVRILAȘ SIMCONOVICI } alegători.

NECULAI CAȘCALONI }

IONIȚĂ BUHALOF }

GOSPODIN, subprefect.

IȚIC SIN ȘLOIM,

CUCOANA ZOIȚA, muma } lui Păltinaș.

ASPASIA, soția }

ZULNIA, fiica }

CUCOANA ANTIȚA, cumnata lui Cașcaloni, văduvă.

I-iul alegător.

Al 2-lea alegător.

Al 3-lea alegător.

Un fecior al lui Păltinaș, un aprod, invitați, servitori etc.

ACTUL I.

Se petrece în casa lui Păltinaș din capitala județului. — Un salon elegant, ușă în fund, uși laterale, fereastră laterală, masă în mijlocul casei, etc.

SCENA I.

Iancu Păltinaș, cu o gazetă în mână la masa din mijloc; Garrilaș Simconovici, Leon Teoveanu, împrejurul mesei; în stînga pe o canapea Cucoana Zoîța și alături Aspasia Păltinaș cu un lucru de mână; în dreapta Andrei Mirtescu și Zulnia Păltinaș joacă șah.

PĂLTINAȘ (citind o gazetă).

„La această interpelare asupra abuzurilor prefectului Petrașcu ministrul nu respunde nimic... Cel mai elementar simțimînt de rușine a dispărut din membrii acestui guvern anticonstituțional, nedemn și incapabil, care urmărește numai scopul interesat de a rămâne la guvern cu ori ce preț în contra voinței națiunii...” Așa-i dă, mai departe o coală întregă... grozava opoziție!

ASPASIA

Nu-ți e urit să mai cetești? eu una nici mai pot arunca ochii pe asemenea defăimări.

GAVRILAȘ SIMCONOVICI

Are dreptate cucoana Aspasia, când cetești tot aceea și ear aceea, de la o vreme ți se urește.

LEON

Tocmai așa rău nu vorbește jurnalul. Guvernul acesta face o foarte proastă alegere de funcționari. Pe tinerii capabili îi lasă la o parte și numește în funcții numai niște favoriți ai miniștrilor.

CUCOANA ZOIȚA

Are funcționari așa de fudui și cu nasul în sus, încât ai crede că cine știe ce sunt!

SIMCONOVICI

Are dreptate cucoana Zoița, asta-i cam așa.

CUCOANA ZOIȚA

Prefectul ista... cum îi zice?...

PĂLTINAȘ

Costache Petrașcu, de dînsul se vorbea în jurnal...

CUCOANA ZOIȚA

Așa, așa. Nici măcar cătadicsește să sărute mâna la cucoanele bătrâne, par'că-i cine știe ce boer mare!

SIMCONOVICI

In privința aceasta cam are dreptate cucoana Zoița, d-nul prefect nu-i tocmai...

MIBTESCU (cătră Zulnia).

Nu puteți mișca nebunul din loc, rămâneți in șah.

ZULNIA

Am greșit. Pot să-mi trag pionul înapoi?

MIBTESCU

Vă rog.

PĂLTINAȘ

Eu trăesc bine cu prefectul. E un om altfel indatoritor.

SIMCONOVICI

In adevăr, nu se poate spune că prigonește pe cineva.

CUCOANA ZOIȚA

Nu prigonește... nu prigonește... atâta ar mai trebui, să mai și prigonească!... Dar dece au ales pe Dumescu president la con-

silhul județan și nu pe Iancu, după cum se
cuvinea?

ASPASIA

Fiindcă Dumescu e mai bătrân; el e cel
puțin cu 10 ani mai mare, decât bărbatu-meu.

CUCOANA ZOIȚA

Ș'apoi dacă-i mai bătrân! Vra să zică nu-
mele, averea, reputația nu mai sunt nimic?

PĂLTINAȘ

In adevăr... dar... vezi că... n'am pre stă-
ruit nici eu.

SIMCONOVICI

Negreșit că dacă cuconul Iancu ar fi stă-
ruit...

CUCOANA ZOIȚA

Trebuia să-l propue fără stăruință. Dar
i-a plăcut mai bine Dumescu care-i crea-
tura lui!

SIMCONOVICI

Are dreptate cucoana Zoița, Dumescu nu
ese niciodată din cuvântul prefectului.

LEON

Nu știu ce tot țineți la prefectul ista! O
singură bună recomandatie de funcționari.

n'a făcut pentru județul nostru ; trebile merg numai Dumnezeu știe cum ! (Se scoală și se apropie de masa de șah).

ZULNIA

Domnule Mirtescu, imi pare că vă lăsați bătut de bună voe, nu-i frumos, șah !

LEON

D-nul Mirtescu e prea galant. Nu vrea să câștige partide de la domnișoare.

MIRTESOU (fără a ridica ochii).

N'am luat sama.

ZULNIA

Perdeți partida... șah !

LEON

Bine, prea bine !

PĂLTINAȘ (care urmasa a cetii).

Amarnică opoziție ! Mă tem că n'are să mai țină ministerul !

LEON (intorcându-se iute).

A căzut ministerul ?

PĂLTINAȘ

Sau poate se va dizolva senatul.

CUCOANA ZOIȚA

Eu zic că are să cadă ministerul.

SIMCONOVICI

Par'că așa se arată... are dreptate cucoana Zoița...

PĂLTINAȘ

Eu zic că au să dissolve senatul.

SIMCONOVICI

In adevăr, și mie imi vine a crede...

PĂLTINAȘ

Dacă se duce ministerul, cade și prefectul și drumul nostru județean rămâne nehotărit.

ZULNIA ...

Mat!

MIRTESCU

Sunt bătut! (Se scoală și se apropie de masa din mijloc).

PĂLTINAȘ (cătră Mirtescu).

Cucoane Andrei, dacă propunerea mea se primește, șoseaoa va trece pe dinaintea casei mele și a grădinei d-tale, dacă însă se pune temei pe cererea răzeșilor, ea va merge mai sus pe sub dealuri. Pentru noi aceasta este de cea mai mare însemnătate.

MIRTESCU

Trebue să așteptăm raportul inginerului.

PĂLTINAȘ

Socot că vom avea majoritatea, mai ales dacă ne-a sprijini și prefectul!... (Indreptându-se spre Simconovici). Cred că și Cuconul Gavrilaş va vota cu noi?...

SIMCONOVICI

Negreșit... negreșit, mai ales dacă și prefectul...

PĂLTINAȘ

Din toți răzeșii mă îngrijesc de Rogojină. Șiretul și-a pus în cap s'aducă șoseaoa prin satul răzeșesc, și nu se lasă.

ZOIȚA

Tărănoiul!

LEON

Când am trecut azi dimineață pe la prefectură, mi se pare c'am auzit ceva de raportul unui inginer.

PĂLTINAȘ (sculându-se).

S'a depus raportul? Mă duc să ved. Cucoane Andrei, Cucoane Gavrilaş, haidem!

SIMCONOVICI

Mă ertăți... am astăzi o treabă...

MIRTESCU

Tot avem mâni ședință, atunci vom vedea raportul.

ASPASIA

Lăsați pe mâni!

ZOIȚA

Ba du-te chiar azi Iancule, trebuie să știm numai decât. Dacă drumul se face pe la răzeși, avem un inconvjur de 20 minute până la țară, du-te, du-te!

PĂLTINAȘ

Sunt nerăbdător, mă duc. (Iși ia pălăria).
Vino și tu, Leone.

LEON

Sunt gata. (Cătră Zulnia). Mă întorc la masă verișoară.

ZULNIA (rece).

Poftim.

SIMCONOVICI

Sărut mâna, cucoană Zoitică; sărut mâna cucoană Aspasică, duducuță...

ZOIȚA

Sluga d-tale, cucoane Gavrilaş. (Aspasia și Zulnia se inchină, Iancu, Simconovici și Leon es).

SCENA II.

Zoița, Aspasia, Mirtescu, Zulnia.

ASPASIA

Cine a câștigat partida?

MIRTESCU

D-șoara Zulnia joacă așa de bine, încât nici îndrăznesc să mă mai măsor cu d-ei.

ZULNIA

Spuneți mai bine ca v'ați lăsat bătut, domnule Mirtescu.

MIRTESCU

Dimpotrivă!

ZULNIA

Lăsați... am luat eu sama... (ia un lucru de mână și începe să lucreze, Mirtescu se așază lângă dinsa).

ZOIȚA (incet către Aspasia).

...Cât umblă moșioara lui acum?

ASPASIA (asemenea).

Mi se pare că 3,000 galbeni pe an. (Tare).
Când vă duceți la țară domnule Mirtescu?

MIRTESCU

Pe săptămâna viitoare. Aștept să se in-
chidă consiliul județan. Dar d-voastră?

ASPASIA

Și noi cam tot peatunci. Grădina tot așa
de frumoasă este?

ZOIȚA

Așa mi se pare... Era frumoșică grădina...
am văzut-o când trăia încă cuconul...

MIRTESCU.

Tată-meu?

ZOIȚA

Da... cuconul... cum îi zicea?... cuconul
Vasile.

MIRTESCU

Am mai infrumusețat-o; o caut eu singur
cu îngrijire.

ZULNIA

M'am plimbat într'însa când eram copilă...
d-voastră erați dus...

MIRTESCU

Ar trebui să o vedeți acum; am sădit sălcii pletoase în jurul lacului. În fața terasei am pus să-mi croască straturi cu tot soiul de flori... sunt multe și de aceste (arată banda) dar nu așa frumoase.

ZULNIA (zimbînd).

Vă bateți joc?... de necazul partidei de adineaorea?

ASPASIA

Avem să venim să vă admirăm grădina.

MIRTESCU

Chiar eram să vă rog, suntem așa de aproape vecini.

ZOIȚA (incet împingînd pe Aspasia).

Nu-i da atîta nas!

MIRTESCU (cătră Aspasia).

Între moșia d-voastră și a mea este o depărtare de jumătate de cîas. Călare și mai puțin. (Cătră Zulnia). De mult nu v'am mai văzut călare.

ZULNIA

Calul meu s'a imbolnăvit.

MIRTESCU

Dacă mi-ați da voie, v'aș pune la dispoziție un roib al meu, foarte blând.

ZULNIA

Sunteți foarte amabil. Umblă bine, sare peste bariere?

MIRTESCU

Minunat de bine.

ASPASIA

N'aș vrea să vă luăm calul de călărie...

MIRTESCU

Mai am doi, cuconiță.

ZOIȚA

Hm... Vom vedè... Vom vedè.

ZULNIA

Vă mulțumesc d-nule Mirtescu; primesc bucuros, dar cu condiție să mă intovărășiți.

ZOIȚA (răpede).

Hm, hm, Zulnio, nu zici de dulceți? hm, hm...

MIRTESCU

Voiam chiar să vă cer voe, d-șoară.

ZOIȚA

Hm... hm... N'auzi Zulnio, să zici de dulceți?

MIRTESCU (se scoală și ia pălăria).

Vă duceți, domnule Mirtescu? Cred că veți veni astăzi la noi la masă!

MIRTESCU (se închină).

Cucoana Zoîța... (incet către Zulnia). Chiar poruncesc să aducă roibul de la țară.

ZOIȚA

Sluga, d-nule... (Mirtescu ese).

SCENA III.

Zoîța, Aspasia, Zulnia.

ASPASIA

E un om foarte indatoritor.

ZULNIA

Nu se poate mai amabil. (Se apropie de fereastra din dreapta).

ZOIȚA

Nici de cum nu-mi vine să vă văd dându-i așa nas. Nu vedeți cât e de fudul? Cui faci din cap pe fereastră, Zulnio?

ZULNIA

D-nul Mirtescu m'a salutat din trăsură.

ZOIȚA

De ce stai la fereastră? Ce deprinderi sunt aceste?

ZULNIA

Aud bunică?

ZOIȚA

Du-te la d-ta in odaie, du-te, avem de vorbit ceva.

ZULNIA

Mă duc, mă duc. (Ese).

SCENA IV.

Aspasia, Zoia.

ZOIȚA

Îți spun drept Aspasio, că nu vë mai pricep de loc. Ce era să-i primești calul, ce era să-l poștești la masă chiar pe azi?

ASPASIA

Ce rău am făcut?

ZOIȚA

Il faci încă mai fudul sărindu-i astfel in cap. S'ar crede că este cine știe ce partidă!

ASPASIA

Il am de om foarte cum se cade.

ZOIȚA

Fiul lui Vasile Mirtescu, unui arendaș, ce au adunat două, trei parale cu munca lui. Biete trei mii de galbeni venit!

ASPASIA

Se bucură de o bună reputație; se zice că-i om drept, inteligent, gospodar.

ZOIȚA

Am înțeles! Așa și rězășul Ilie Rogojină e gospodar bun.

ASPASIA

Dar mamă, ce are a face? El e un om din lumea noastră...

ZOIȚA

Minunat! Minunat! Nu-i trimeți poate răspuns, că vrei să-l ai ginere? Eu nu vă mai înțeleg! Tu, Aspasio, care ești în toate mințile, să pui în acelaș rând pe băetul Mirtescului cu fiul vornicului Păltinaș! Democratizați-vă cu toții și va merge bine în țară!

ASPASIA

Trebue să luăm vremile cum sunt.

ZOIȚA

Se'nțelege! Dacă Iancu și alți boeri vor lăsa toate trebile statului pe mâna democraților, frumoase vremi or să fie! Noroc că mai vîd câțiva boieri în ministerul de astăzi, că mă amețisem de atîția ciocii.

ASPASIA

Nici Mirtescu nu se amestecă în politică și bine face.

ZOIȚA

Nici nu-i treaba unuia ca d-nialui. Vă rog încă odată, slăbiți-mă cu omul acesta... Nu cumva a și luat vorba?

ASPASIA

Oare cineva mi-a dat mai dăunăzi a înțelege...

ZOIȚA (răpede).

Nu-i da nici un răspuns. Toată averea lui Iancu are să rămăe Zulniei; pretendenți au să fie prea mulți.

ASPASIA

N'aș vrea să se prelungească din cale afară. Teoveanu prea se rotește împrejurul ei!

ZOIȚA

Leon! Ei, vom vedè, vom vedè!

ASPASIA

Copila e ténără... mi-e frică să n'o amețească cumva cu vorbele lui.

ZOIȚA

Dar de când se mărită fetele după voea lor? Ce vremi! Ce vremi! Vorbă scurtă: nu te hotărî, atâta spun! (În parte). De-o mie de ori mai degrabă Leon, decât un ciocoiu boerit ca acesta. (Tare). Îți spun nu te grăbi. (Ese în dreapta).

ASPASIA

Nu mă grăbesc, dar mă gândesc. (Ese în dreapta).

SCENA V.

LEON TEOVEANU

(vîră întîi capul pe ușa, apoi intră încet).

Nici baba, nici Aspasia, nici Zulnia!... treaba nu merge bine!... Mirtescu îmi incurcă toate ițele!... Dacă l'aș pute strica cu moșu-meu ca să nu-i mai calce în casă!... Poate prin babă... care tot nu-l poate suferi. De la șoseaoa asta? Dar aici interesul lor e comun. De-ar fi vre-o alegere!... Cine știe? Atunci poate mi-aș crea și eu o poziție. Petrașcu nu vrea cu nici un chip să mă

numească subprefect. Of! dacă am avè o alegere!... Despre fată, treaba va fi mai ușoară. Dacă am perdut averea mea, Păltinaș e cel mai bogat proprietar din ținut. Eaca baba!

SCENA VI.

Zoița; Teoveanu.

ZOIȚA

Ear aici, nepoțele?

LEON

Plecând adineaorea am aflat că Ilie Rogojină umbla să deschidă proces moșului pentru zece fălci de pădure care sunt lângă hotarul rězășilor și am venit să-i spun.

ZOIȚA

Auzi d-ta, mojicul!

LEON

Se laudă peste tot locul că are să-i iee pădurea.

ZOIȚA

Asta nu-i din capul lui, il indeamnă cineva.

LEON

Așa mi se pare: sau Petrașcu, sau mai degrabă... găci cine?

ZOIȚA

Cine?... spune iute... nu cum va Dumescu?

LEON

Nu, nici nu-ți trece prin minte. Pe cât miros eu, aici și-a vîrit nasul d-nul Mirtescu, nobilul cavalier.

ZOIȚA

N'am zis eu că nu-i vr'un soiu?

LEON

E un intrigant. Pe deoparte se lingusește aici în casă, pe de alta întartă pe oameni asupra moșului meu.

ZOIȚA

Auzi d-ta ce fel de... dar lasă!...

SCENA VII.

Cei de sus, un fecior, apoi Antița Safinachi.

FECIORUL (anunțând).

Cucoana Antița Safinachi.

ANTIȚA

(făcându-se că voește să sărute mâna cucoanei Zoiței).

Sărut mâna, cucoană Zoiță.

ZOIȚA (făcându-se că o oprește).

Sluga, cucoană Antiță, dar lasă, lasă, șezi
mă rog.

ANTIȚA

Sunteți sănătoșică, bine?

ZOIȚA

Slava Domnului. Dar sora d-tale, cucoana
Cristița?

ANTIȚA

Din ce frică am scăpat! Inchipuiți-vă că
ieri sara, pe neașteptate... abia am avut
vreme să aduc moașa!...

ZOIȚA

Să-i trăească!

ANTIȚA

(uitându-se împrejur, în jos și 'n sus).

Dar cucoana Aspasia, nu-i acasă? hm!
hm! duducuța-i bine? hm! hm!

ZOIȚA (în parte).

Are vre-o treabă. Ia vezi nepoțele dacă
Aspasia nu-i în grădină. (Leon ese).

SCENA VIII.

Zoița, Antița.

ZOIȚA

Par'că era să-mi spuneți ceva, cucoană Antiță?

ANTIȚA (in parte).

Poate dacă le-oiu face un bine, vor primi să boteze copilul surorii mele. (Tare). Vorbisem mai deunăzi cu cucoana Aspasia... cuconul Andrei Mirtescu e un om pre cum se cade... ce frumoasă moșie are!

ZOIȚA

I-a lăsat-o bătrânul.

ANTIȚA

Dar cum a îndreptat-o, cum o caută! După cărți cucoană Zoiță, nu șagă. Apoi ce faitonuri, ce cai și ce livadă! Are niște persici ia așa de mari! (arată pumnii).

ZOIȚA (cu nepăsare).

O fi având!

ANTIȚA

Și câtă carte știe... de prin școli!...

ZOIȚA

Ia nu-l mai lăuda atâta, cucoană Antiță.

ANTIȚA

Dar cum să nu-l laud? E un bărbat bogat, frumos, bun de insurat... (pausă) căci i-a venit vremea, și pe cât aflu, chiar dorește... (pausă, în care examinează figura Zoiței) chiar dorește... (în taină) și-a pus ochiul pe o duduică foarte frumoșică.

ZOIȚA (cu nepăsare).

Așa?

ANTIȚA

Pe cea mai frumoasă din toate (pausă). Doamne, nu găciți cucoană Zoiță, când zic: *cea mai frumoasă* (făcându-se că vorbește cu sine), adică de ce n'aș spune? pe duduca Zulnia.

ZOIȚA (făcându-se că n'aude).

Aud?

ANTIȚA

Eu cred că d-nul Mirtescu e cea mai bună partidă din tot ținutul, e un bărbat care știe să caute de treabă, nu ca d-nul Teoveanu care s'a ruinat cât ai bate în palme.

ZOIȚA

Ș'apoi dacă s'a ruinat? au avut nenorociri. — Dar să vă spun cucoană Antiță, asta nu-i treaba mea: cum or vrea părinții.

ANTIȚA

Dacă ați pune și d-voastră un cuvânt...

ZOIȚA

Ziceați că cucoana Cristița are un băețel sau o fetiță?

ANTIȚA

Un băețel ia așa de mare. — Moșia lui aduce acum peste 4,000 de galbeni; știu bine.

ZOIȚA

De mulți ani n'am mai văzut pe sora d-tale.

ANTIȚA (in parte).

Oare ce-o apucă? (Tare). Să nu credeți cucoană Zoiță, că vin din partea lui. Nu, ia așa mă luasem mai deunăzi de vorbă cu bărbatu-meu și gândeam, de ce să nu faci un bine când poți... dă, un bine nu-i nici odată pierdut... azi o stăruință, mâni o cu-metrie...

ZOIȚA

Ați făcut dulceți de zarzări?

ANTIȚA

Am făcut. Dacă-mi dați voe v'aș trimite un gavanos. Să vedeți ce bune au eșit.

ZOIȚA

Mulțămesc, mulțămesc, avem destule.

ANTIȚA (in parte).

Baba are pe altul in gând. (Tare). Cucoana Aspasia e in grădină ?

ZOIȚA

Are treabă, are astăzi foarte multă treabă.

ANTIȚA

Am să vin mâne! (In parte). Cu dînsa nu mă pot înțelege. (Tare). Sărut mâna!

ZOIȚA

Plecăciune.

ANTIȚA

(eșind și întîlnind la ușă pe Păltinaș).

Zioa bună, cucoane Iancule.

SCENA IX.

PĂLTINAȘ (intrând și făcîndu-i loc).

Plecăciune, plecăciune, cucoană Antiță !
(Merge și se aruncă intr'un jilt). Raportul inginerului hotărește că șoseaoa să se facă pe sub deal, pe la rîzăși.

ZOIȚA (se scolă).

Inginerul a fost cumpărat.

PĂLTINAȘ

După atâta osteneală... eată isprava!

ZOIȚA

Nu trebuie să te dai. La cele din urmă tot voi aveți să hotăriți.

PĂLTINAȘ

Mă tem că prefectul va ține cu inginerul.

ZOIȚA

Spune-i curat că te strici cu dînsul.

PĂLTINAȘ (ingrijit).

Să mă stric cu prefectul?

ZOIȚA

Doamne, cum vorbești Iancule? *Lui* trebuie să-i fie frică de a se strica cu tine. Spune-i că deacum înainte n'ai să mai votezi cu dînsul.

PĂLTINAȘ

Dar nu știi ce om este? Are să se îndărătnicească.

ZOIȚA

Ai o mulțime de prieteni. Să vedem de ce ajutor i-a fi Rogojină? Știi că Rogojină vrea să-ți deschidă proces?

PĂLTINAȘ

Ce ? Ce spui ?

ZOIȚA

Cere zece fălci de pădure.

PĂLTINAȘ (se scoală).

Cum ? Cu ce drept ? Nu s'a statornicit hotarul odată ? Auzi d-ta !

ZOIȚA

Dacă-i lăsa să-și bată toți joc de tine, au să-ți iee cu vremea toate moșiile. Dar ia arată-le colții și-i vedè.

PĂLTINAȘ

Cui s'arăt colții ?

ZOIȚA

La toți, lui Rogojină, lui Mirtescu...

PĂLTINAȘ

Lui Mirtescu ? Il am de cel mai bun prieten.

ZOIȚA

Frumos prieten ! Am aflat eu cine este d-lui ! Sborșește-te odată la dînsul, la inginer, la Dumescu, la prefect și-i vedè !

PĂLTINAȘ

Vai de mine! D-ta vrei pe semne să-mi ridici lumea 'n cap!

ZOIȚA

Dac'aș fi eu bărbat ar vedea ei toți... dar ești un fricos precum era și tată-tău, Dumnezeu să-l erte! Fii mai cu inimă, vorbește-le verde, spune prefectului că ai să-i faci opoziție... spune inginerului că ai să stăruie să-l dea afară, bagă groaza în țăranul de Rogojină!

SCENA X.

Intră feciorul, cei de sus.

FECIORUL

D-nul Ilie Rogojină.

ZOIȚA

Eată bătăranul. Primește-l cum se cuvine, auzi?

PĂLTINAȘ (către fecior).

Zi-i să vie!

SCENA XI.

Cei de sus afară de fecior, Rogojină.

PĂLTINAȘ

Bine că te vëd, moș Ilie.

ROGOJINĂ

Bine am găsit, cucoane Iancule!

ZOIȚA

Frumos te porți bade... moș... d-nule Rogojină!

ROGOJINĂ

Cum dă Dumnezeu, cuconiță.

PĂLTINAȘ

Am auzit că vrei să-mi deschizi proces, dar nu-mi vine a crede.

ROGOJINĂ

Apoi dă, cucoane, dreptatea e dreptate.

PĂLTINAȘ

Ce dreptate? N'a fost statornicit hotarul de inginer?

ROGOJINĂ

S'a făcut greșală la măsurătoare. Tocmai de asta venisem. Dă, gândeam, ce să ne mai

judecăm împreună ? D-voastră sunteți drept, eu sunt om cu frica lui Dumnezeu. Am documente cucoane Iancule, și dacă te-i incredința de dreptățile mele, poate mi-i da de bună voe.

ZOIȚA

Auzi mă rog, dreptățile lui !

ROGOJINĂ

Apoi am documente cuconiță, știți vorba : ai carte, ai parte !

PĂLTINAȘ

Dacă-i treaba pe documente, apoi voiu scoate și eu pe ale mele.

ZOIȚA

Vom scoate, vom scoate și atunci om vedea cât fac tîrfaloagele d-tale !

PĂLTINAȘ

Dacă s'a căuta bine, apoi nu știu de nu mi-ai impresurat d-ta moșia.

ZOIȚA

Cu petecul d-tale !

ROGOJINĂ

Crede-mă, cucoane Iancule, mai bine o in-voială strîmbă, decât o judecată dreaptă.

ZOIȚA

Vra să zică, mărturisești că n'ai dreptate...
cauți numai cârciocuri... se vede c'au venit
vremile ca țărani să prade pe boeri!

ROGOJINĂ

Apoi de!... poate că și noi suntem feciori
de oameni. Cu hirzobul din cer n'a căzut
nimeni.—Cucoane Iancule, vorba lungă, să-
răcie. La o invoială, unul mai dă, altul mai
lasă. Dacă nu vrei, eu mă duc până la scara
murgului.

PĂLTINAȘ (slăbind).

O invoială!...

ZOIȚA

Ce invoială! Auzi vorbă! Doar mai sunt
judecători în țara asta, mai sunt advocați.

ROGOJINĂ

Advocați? câtă frunză și earbă, numai
parale să ai!...

ZOIȚA

Nici nu vreau să știu de invoială.

SCENA XII.

Cei de sus, Teoveanu (prin ușa din dreapta).

ZOIȚA

Te rog, Leone, să mergi până la avocatul nostru.

ROGOJINĂ

Nu vă mai osteniți cucoane Leonte.

LEON (fudul).

Leon.

ROGOJINĂ

Apoi așa zic eu, cucoane Leonte. Dacă-i vorba de advocați, vă trimit eu o duzină acuș. Ei, cum rămâne, cucoane Iancule?

PĂLTINAȘ

Cum să rămâne?

ZOIȚA

Remâne că avem să te învățăm noi.

ROGOJINĂ

Apoi unde nu cântă cucușul...

ZOIȚA

Ești un obraznic!

ROGOJINĂ

Cucoană! Cucoană!...

LEON

Păzește-ți gura moșule, ori ai a face cu mine!

ROGOJINĂ

Ia nu te amesteca și d-ta, cucoane Leonte, că ne cunoaștem cine suntem.

ZOIȚA

Apoi bine, Iancule, îl lași să te batjocorească în casa ta?

PĂLTINAȘ

Moș Ilie, te treci cu vorba!

ROGOJINĂ

Cucoane Iancule, eu mi-am făcut datoria, dacă nu vrei, ne-om judeca!

PĂLTINAȘ

Ne-om judeca!

ROGOJINĂ

Și cu bine! Sărut mâna cucoană Zoiță, să nu fie cu bănat! (Ese).

ZOIȚA (cătră Leon).

Să te duci chiar acum la Dudulea.

LEON

Il aduc la moment. (Ese).

PĂLTINAȘ

Na și alta acum! Inginerul imi schimbă drumul și răzășul imi pradă pădurea. (Arun-cându-se pe jilt). Numai necazuri!...

ZOIȚA

Mi-e și milă când te vęd așa făr' de inimă.

SCENA XIII.

Cei de sus, Aspasia.

ZOIȚA (cătră Aspasia).

Poftim, vezi-ți bărbatul in ce stare este... pentru că s'a schimbat planul unui drum și că i se cer zece fălci de pădure, uite-l!... mi-e nu știu cum să-l mai vęd așa. (Se scoală și se indreaptă spre ușă). Așa era și bietul reposatul, Dumnezeu să-l erte! (Ese).

ASPASIA

Se poate să te descurajezi, pentru o ni-mica toată?

PĂLTINAȘ

Mie imi place liniștea dragă, uresc judecățile.

ASPASIA

Vom stărui să se facă un alt drum de la șosea până la poarta noastră, și mai tot la una are să easă. Cât despre rezăș, cu dînsul te-i judeca, mai mult este?

PĂLTINAȘ

Să mă tăvălesc prin tribunaluri?

ASPASIA

Fie-care trebuie să-și caute drepturile sale. Dar să lăsăm aceasta dragă, eram să-ți vorbesc de ceva mai serios. Nu ți se pare c'a venit vremea să gândim la viitorul Zulniei?

PĂLTINAȘ

Să ne mai despărțim și de dînsa? Trăim acum așa de liniștiți!

ASPASIA

Trebuie să ne facem datoria.

PĂLTINAȘ

Bine, dar nu pot să o dau așa... trebuie să o ceară cineva.

ASPASIA

Cum îți pare Mirtescu?

PĂLTINAȘ (se scoală).

Mirtescu? Foarte de treabă. Sunt prieten cu dînsul. Am cunoscut și pe tată-său. — Gospodar bun.

ASPASIA

Suntem și vecini cu moșiile.

PĂLTINAȘ

De la Păltinești la dînsul: trei sferturi de cîas, nu-i mai mult.

ASPASIA

Dacă s'ar infățișa el? Am fi așa de aproape unii de alții, ne-am vedea în toate zilele, am putea zice că Zulnia a rămas chiar la noi.

PĂLTINAȘ

Minunat! Foarte de treabă om. Ce zice Zulnia?

ASPASIA

Nu știu încă, nu i-am vorbit.

PĂLTINAȘ

Trebue să vedem întâi cum gîndește Zulnia. Dar mama ce zice?

ASPASIA

Mama știi... e cam bătrână. Are ideile ei.
Vede lumea tot ca 'n vremile d-sale.

PĂLTINAȘ

N'aș vrea să se supere.

ASPASIA

Vom împăca-o noi.

PĂLTINAȘ

Mă duc să văd care-i părerea ei.

ASPASIA

Mai lasă, mai lasă, avem vreme.

PĂLTINAȘ

Ba nu, trebuie să știe. Fără știrea d-sale
nu fac nimic.

SCENA XIV.

Cei de sus, Zulnia.

PĂLTINAȘ

Ce face mama?

ZULNIA

E la d-ei in odae.

PĂLTINAȘ

Mă duc să-i vorbesc. (Se îndreaptă spre ușă)

ASPASIA (urmându-l, in parte).

Soacră-mea ne-ar pute strica tot planul.
Nu-l pot lăsa. (Il urmează și ese).

SCENA XV.

Zulnia, apoi Teoveanu.

ZULNIA

Se petrece ce se petrece. Tot vorbesc și se feresc de mine. (Se așează). L'am văzut călare pe calul cel roib. El avea botfori și pinteni; eu am să-mi pun costumul cel nou de amazonă. (Pausă). El nici nu știe c'am fost deunăzi in grădina lui, când era dus in oraș. Ce frică imi era că se va intoarce și m'a vedè! (Suspină și stă pe gânduri).

LEON (intrând răpede).

S'a disolvat senatul! Mata ești verișoară?

ZULNIA (in parte).

Ear Leon? (Tare). Eu sunt.

LEON

S'a desolvat Senatul!

ZULNIA

Ei ș'apoi?

LEON

In adevăr, matale ce-ți pasă?

ZULNIA

Se vede că d-tale iți pasă grozav.

LEON

Negreșit, eu mă interesez de soarta patriei.

ZULNIA (zimbind).

Bine faci, căci altfel s'ar prăpădi biata țară de tot.

LEON

Decă imi vorbești cu ironie, verișoară? Dacă ai cunoaște mai bine simțirile mele...

ZULNIA

Pentru patrie?

LEON

Dacă ai cunoaște mai bine simțirile mele, ai avè mai multă cruțare. Sub o aparență rece, eu am un suflet blând și iubitor.

ZULNIA (in parte).

E sentimental astăzi verișorul.

LEON

Adesa, când sunt singur, mă gândesc la cele ce s'au petrecut, reproduc in mintea mea imaginile ce am văzut... și atunci simțirile mele se imbracă in formă poetică.

ZULNIA

Faci poesii sentimentale? Eu știam că scrii numai satire asupra miniștrilor și prefectilor.

LEON

Acele sunt glume, bune pentru momente pierdute. Inspirația mea se îndreaptă spre un țel mult mai nobil, spre sentimentul cel mai dulce, cel mai înalt... amorul!

ZULNIA (se scoală).

Amorul?

LEON

Da, amorul, care te cuprinde, te pătrunde...

ZULNIA

Așa?

LEON

Nu presimțesti cine mă inspiră, cine este

regina gândurilor mele... (mai dulce) dă-mi voe să-ți spun...

ZULNIA (in parte).

Se trece cu șaga. (Tare). Te rog, verișorule...

LEON

Cu un cuvânt mă poți face fericit! Zulnio, dacă ai ști...

ZULNIA

D-nule Teoveanu, te rog să iei sama la ceea ce spui sau nu-ți mai vorbesc nicio dată! (Se îndreaptă spre ușă).

LEON (cu foc).

O! nu te duce și iartă-mă dacă împins de focul ce mă consumă, am cutezat...

ZULNIA

Domnule Teoveanu!...

LEON

Am cutezat să-ți marturisesc secretul inimii mele!

ZULNIA (cu ironie).

Când ai ști cât de puțin te prinde să fii sentimental și pasionat!...

LEON

Domnișoară!...

ZULNIA

Umblă mai bine după o funcție cu satirele d-tale.

LEON (furios).

A! știi eu cine te face să-mi vorbești astfel! Cunosc eu cutezătorul și-mi voiu resbuna!

ZULNIA

Nu înțeleg ce spui, și te rog să curmi această vorbă. (Ese).

SCENA XVI.

Leon, apoi Cucoana Zoița.

LEON

Așa îți e povestea, ducă Zulnio? O! deacum înainte cu nici un chip nu vei fi a lui. A mea ai să fii; cu voe, fără voe! De nu-i vrea tu, părinții tăi or vrea. Trebui să-i stric cu Mirtescu cât mai de grabă. Să-și bată joc de mine! A! (Se plimbă furios prin casă, intră cucoana Zoița).

ZOIȚA

Ai fost la Dudulea?

LEON

Vine acuș.—Nu știi ce s'a întâmplat?

ZOIȚA (cu curiozitate).

Nu știi, ce este?

LEON

S'a disolvat Senatul.

ZOIȚA

Ce spui? Cum se poate?

LEON

Mătușică, ce gândești, moșul n'ar fi bun de senator?

ZOIȚA

Berbantule, de unde mi-ai găcit gândul?
De mult aveam planul să-l aleg senator.

LEON

E rușine să rămăe deoparte. El, cel mai bogat proprietar din ținut, și să-i treacă pe dinaintea nasului toți ceilalți!

ZOIȚA

Toți ciocoi! Oare prefectul va ține cu dînsul?

LEON

Nu cred, dar il vom alege și fără prefect.

ZOIȚA

Minunată idee aceasta a Senatului! Mer-
gând iarna la București, vom merge și noi;
acolo vom găsi o altă partidă pentru Zulnia
decât Mirtescu.

LEON

Mirtescu? Mirtescu umblă să ceară pe
Zulnia? Crezi mata că un intrigant ca dînsul
ține la verișoara? Alt scop are el! El caută
avere ca să se mai imbogățească, intrând
în neamuri.

ZOIȚA

Îți spun că nu-l pot suferi!

LEON

Trebue să mai potolim prietenia moșului
pentru dînsul.

ZOIȚA

Asta-i și dorința mea, dar cu incetul, avem
nevoe de dînsul la alegere.

LEON

Ce influență are Mirtescu? atâta că-i pri-
ten cu prefectul care-i face toate interesele;
noi avem să facem opoziție.

ZOIȚA

În opoziție are să fie greu.

LEON

Ușor! Toată lumea-i nemulțămîtă. (In parte). Moșul trebuie să fie candidatul opoziției, nu ca să easă, căci ducerea familiei la București mi-ar sfărâma toate planurile, dar ca să se strice cu clica lui Mirtescu și a prefectului.

SCENA XVII.

Cei de sus, Dudulea.

DUDULEA (intrând).

Ați auzit? S'a desolvat Senatul!

ZOIȚA

Așa, d-nule Dudulea, am auzit. — Vă rugasem să treceți pe aici pentru un proces.

DUDULEA

Cu Rogojină? (Iute). Am să-i dau o tran-teală să mă pomenească! Cheltueli de proces, de avocat, taxe de portărei, timbru. Are să simtă!... De pe acum mi-am făcut planul: am două excepții dilatorii și una peremptorie... vai de capul lui!

ZOIȚA

Bine, bine, nu mă indoesc. Vrea să zică,

o să avem alegeri? Cum gândești că are să
easă?

DUDULEA

Au să fie inriuriri, violențe și presiuni
guvernamentale, dar avem să țipăm!

ZOIȚA

Nu vă grăbiți, nu știți încă pe cine va
pune prefectul. Poate va urma o înțelegere
cu dînsul.

DUDULEA

Nu știu pe cine pune? L'am simțit. El
pune pe Dumescu, un bătrân, dobitoc, servil,
interesat, fără nici o idee de mecanismul
constituțional.

ZOIȚA

Pe Dumescu? Ce infamie!

LEON

Nu ți-am spus că trebuie să facem opo-
ziție?

DUDULEA

O! avem să facem opoziție! Prefect e
acesta? Ține în postul de avocat public pe
Somir, un ignorant care compromite inte-
resele statului. Am să scriu articole fulge-
rătoare contra lui în jurnalul nostru „Sal-

varea Patriei"!—Nu știu pe cine am pune candidat la colegiul întâiu, aici e greul.

ZOIȚA

Trebue să alegem un om cu greutate.

DUDULEA

Numai să-l găsim. Eu n'am șansă in colegiul întâi, ș'apoi la senat... dacă am găsi pe cineva...

LEON

Am o idee!... o idee minunată!

DUDULEA

S'auzim.

LEON (luând la o parte pe Dudulea).

Noul senator va stăruî să fii numit avocat public.

DUDULEA (incet).

Și d-ta subprefect.

ZOIȚA (cu nerăbdare).

Dar spune astăzi, s'aud și eu.

LEON

Am gândit... la moșul meu Iancu Păl-tinaș!

DUDULEA

D-nul Păltinaș? D-nialui în opoziție, d-nialui contra prefectului, d-nialui cu democrații, d-nialui roș!

ZOIȚA

Roș, neroș, când e ambiția la mijloc...

DUDULEA

Dacă primește, am isbutit!

ZOIȚA

Eată-l că vine, nu-l apucați prea răpede!

SCENA XVIII.

Cei de sus, Iancu Păltinaș, Aspasia.

PĂLTINAȘ (cătră Dudulea).

Vă așteptam cu nerăbdare pentru un interes.

DUDULEA

Procesul cu Rogojină! — Știți că s'a desolvat senatul? Asta-i lucru mare! Mă duc la prefect să aflu cum... ce fel... pentru ce... oare pe cine vor să pue?

ZOIȚA

Dacă oare cineva ar fi cum l'aș vrea eu, știu pe cine l'ar alege senator proprietarii mari.

DUDULEA

Cuçoane Iancule, acum e vremea să votăm și să lucrăm!

PĂLTINAȘ

Vom vota, vom vota și noi.—Sunt curios s'aud ce zice prefectul.

LEON

Am și auzit vorbindu-se astăzi printre alegători... toți ar dori să se aleagă senator...

PĂLTINAȘ

Cine?

DUDULEA

Un bărbat demn, nobil, neatârnat, incorruptibil, cu avere, cunoscând mecanismul sistemii constituționale.

PĂLTINAȘ

Dar cine?

ZOIȚA

Cine s'a alege senator, dacă are vre-un proces il câștigă.

DUDULEA

Adică atiră și de la avocat.

ZORIȚA

Dacă are vre-un interes de la administrație, pe loc i se face. De pildă : o șosea județană...

ASPASIA (in parte).

Soacra ar vrea să pue pe bărbatu-meu. Ce nebunie !

DUDULEA (inaintând).

D-le Păltinaș, pe d-voastră vă desemnă opiniunea publică !

PĂLTINAȘ (cu mirare).

Pe mine ?

DUDULEA

Pe d-voastră. Vorbesc in numele opiniunii publice.

LEON

D-ta moșule, ești întâiul proprietar din județ, și prin urmare de la sine se indreaptă ochii tuturor asupra d-tale.

PĂLTINAȘ (cu grijă).

Vorbit-a cineva cu prefectul ?

DUDULEA

Prefectul va trebui să plece capul inaintea voinții națiunii.

PĂLTINAȘ

Nu vreau nicidecum să mă stric cu prefectul, sunt prieten cu Petrașcu, l'am sprinjinit cu bună credință.

ASPASIA

Tu ești prea nervos dragă, nu-i pentru tine. Dece să lăsăm liniștea noastră?

ZOIȚA

Tatul tău, bietul repositat sermanul, bunul tău, cu toții erau în fruntea treburilor țării, numai tu să rămâi la o parte?

ASPASIA

Erau alte vremi pe atunci.

DUDULEA

Interesele țării chiamă pe orice bărbat patriot la cârma afacerilor, și lumea știe cât sunteți de patriot!

PĂLTINAȘ

Negreșit, imi iubesc țara ca și alții, poate mai mult decât alții...

ZOIȚA

Miniștrii atunci vor ține samă de voința ta, în toate zilele te vor pofti la masă, la baluri, poate chiar Vodă...

PĂLTINAȘ

Mă știe Măria Sa; a fost la mine in gazdă când a vizitat județul.

DUDULEA

Sunt sigur că chiar Măria sa Vodă ar dori să fiți ales.

PĂLTINAȘ

Măria Sa Vodă?... nu... nu știu... dar prefectul?

ASPASIA

Eu n'aș dori să faci și tu opoziție, și să te strici cu toți prietenii.

LEON

Toți miniștrii au să te intrebe de îmbunătățirile ce trebuie făcute in județ. Județenii au să te aibă de cel mai mare binefăcător!

DUDULEA

Cât e de frumos a face bine semenilor sei!

PĂLTINAȘ

Negreșit, negreșit, e bine să faci bine... numai să poți.

ZOIȚA

Măria Sa Vodă, se va consulta cu tine, asupra trebilor țerii; te va întreba dacă trebuie să ție ori să schimbe ministerul.

DUDULEA

Și Tronul și Națiunea vă aclamă!

PĂLTINAȘ

Nu știu ce zice prefectul!

DUDULEA

În alegători residă suveranitatea națională.

PĂLTINAȘ

Vra să zică ați auzit vorbindu-se printre alegători că mă vor pe mine?

SCENA XIX.

Cei de sus, Simconovici.

SIMCONOVICI (intrând).

S'a desolvat Senatul!

TOȚI

Știm! Știm!

SIMCONOVICI

Altă veste : a fost astăzi ședință la consiliu și s'a hotărit ca să se primească propunerea răzășilor pentru șoseaoa județană.

PĂLTINAȘ

Nu se poate. Mâni trebuie să se ia în cercetare.

SIMCONOVICI

S'a hotărit astăzi. (Incet către Iancu). Eu am votat pentru d-voastră.

DUDULEA

V'a trădat prefectul !

ASPASIA

Nu putea să-l tradeze, căci Iancu nu vorbește încă cu dînsul.

LEON

A fost trădare ! Petrașcu trebuie resturnat !

PĂLTINAȘ

Dar cum se poate să se hotărască așa de răpede !

ZOIȚA

Aici e lucru vădit, pipăit... a fost trădare !

SIMCONOVICI

Are dreptate cucoana Zoîța, deși... n'a stăruit atât prefectul, cât mai ales Dumescu.

DUDULEA

Dumescu este candidatul prefectului pentru Senat.

PĂLTINAȘ

Dumescu!

SIMCONOVICI

Așa am prins și eu de veste. Chiar imi vorbea de votul meu...

ZOIȚA

Noi punem candidat pe Iancu.

SIMCONOVICI

Elei!

ZOIȚA

Cred că n'ați făgăduit votul d-voastre, cucoane Gavrilaš?

SIMCONOVICI

Nu, negreșit. (În parte). Am apucat a făgădui.

ZOIȚA

Nu mă indoesc că veți vota pentru Iancu.

SIMCONOVICI

.. Mai rămâne indoială, cucoană Zoitică? Mai ales dacă și prefectul...

ZOIȚA

Chiar dacă n'a vrè prefectul!

DUDULEA

Cuconu Iancu chiar are majoritatea.

SIMCONOVICI

Elei!

ASPASIA

Eu mă tem de o cădere, și atunci ar fi și mai rău. Deaceea zic să nu te pui înainte.

ZOIȚA

Să se lese lovit in interesele sale?

PĂLTINAȘ

Sunt lovit!

LEON

Să i se prefere un netrebnic ca Dumescu?

DUDULEA

Cand națiunea il chiamă!

ZOIȚA

De nu primești, nu te am de viță dreaptă
a Păltineștilor!

DUDULEA

Nici de patriot!

PĂLTINAȘ (după o scurtă cugetare).

Votezi pentru mine, cucoane Gavrilaş?

SIMCONOVICI

Mai rămâne vorbă?

PĂLTINAȘ

Atunci primesc... M'am hotărit! Să mă
inșele Petrașcu cu drumul județan!

SCENA XX.

Cei de sus, Mirtescu.

PĂLTINAȘ (mergându-i înainte).

Imi pare bine c'ai venit, iubite prietene.
Ai fost la consiliul județan?

MIRTESCU

N'am fost astăzi.

PĂLTINAȘ

Drumul s'a hotărit să meargă pe la răzăși.

MIRTESCU

Aşa? Imi pare foarte rău. Socot că trebuie să fi fost motive puternice.

ZOIȚA (in parte).

Cat mi-e de nesuferit! (Tare). Ce motive puternice? Intrigi au fost.

ASPASIA

Nu cred. Pentru ce să presupunem totdeauna răul?

ZOIȚA

Spuneți, cucoane Gavrilaş, n'au fost numai intrigi?

SIMCONOVICI

Are dreptate cucoana Zoițica, par'că au fost... deși se zicea in raport că pământul pe dincoace este supus vărsăturilor.

ZOIȚA

Pretexte! Nu știm noi aceste?

DUDULEA

Intrigi și pretexte! Prefectul aflase de candidatura d-voastre, d-le Păltinaș, și vă prigonește.

PĂLTINAȘ

Sunt prigonit, nu mai incapa indoială!

MIRTESCU

Nu credeți, cucoane Iancule. Nimeni nu
vra să vă prigonească. Sunteți un om prea
drept și toată lumea vă stimează.

DUDULEA

Așa este. Deaceea toți vă vor senator!

MIRTESCU

Senator?

DUDULEA

Nu știți că senatul a fost desolvat?

MIRTESCU

Nu aflasem nimic. Ce rău imi pare! Ear
au să fie intrigi... dușmăanii..

SCENA XXI.

Cei de sus, Zulnia (care se inchină la toți).

DUDULEA

Duduca...

SIMONOVICI

Duduița...

MIRTESCU

Domnișoara...

DUDULEA

Am onoare a vă inștiința că aveți să jucați în curând la bal la curte.

ZULNIA

Eu la bal la curte, cum așa?

DUDULEA

Când cuconu Iancu va fi ales în senat, precum sperăm... ce zic sperăm?... precum suntem siguri.

ZULNIA

La senat?

ASPASIA

Lucru încă nu e hotărît, d-le Dudulea!

ZOIȚA

Te înșeli Aspasică, lucrul e hotărît.

PĂLTINAȘ

Da, lucrul e hotărît!...

SCENA XXII.

PECIORUL (intrând).

Poftiți la masă!

SIMCONOVICI (dând brațul cucoanei Zoiței).

Dacă-mi dați voe, cucoană Zoițică! (Trec amândoi).

DUDULEA (dând brațul cucoanei Aspasia).

Doamna viitoare senatrice...

ASPASIA

Vă rog, d-nule Dudulea... (Trec).

MIRTESOU către Zulnia).

Domnișoară... (Incet). Aici este o intrigă ce nu înțeleg.

ZULNIA (asemenea).

Trebue să vă vorbesc. (Trec).

LEON (urmându-i de aproape, în parte).

Au șoptit ceva incet... (Trece).

PĂLTINAȘ (singur, impreunându-și mânilor).

Eu candidat la senat și încă în opoziție!
Ce schimbare a lucrurilor!

(Cortina cade).

ACTUL II

Cabinetul prefectului.

SCENA I.

Petrașcu. Mirtescu.

MIRTESCU

Aici nu sunt păreri politice contrare. Sunt numai intrigi.

PETRAȘCU

Resultatul e acelaș, ce pot face? Am fost prieten cu Păltinaș; l'am indatorit de câte ori am putut. Cine putea crede că deodată imi va intoarce spatele și s'a arunca in opoziție?

MIRTESCU

Nu-i el de vină, l'au impins alții. Știi cum e Păltinaș: e greu să-l pornească cineva, dar odată ce-l hotărești, merge orbiș înainte.

PETRAȘOU

Ce vrei să faci c'un om pe care o babă ambițioasă, un băet intrigant și un avocat cârciocar il duc de nas?

MIRTESOU

Nu s'ar putea schimba lucrurile? Stăruind tu pe lângă Dumescu, el s'ar retrage și Păltinaș s'ar alege, dacă nu sub patronajul guvernului, cel puțin cu invoirea lui.

PETRAȘOU

E cu neputință. Ministrul de interne stăruie numai decât pentru Dumescu care-i e prieten.

MIRTESCU

Păltinaș nu este omul să facă opoziție in senat.

PETRAȘOU

Vrënd, nevrënd, va trebui să facă. Chiar de-ar vrea să fie cuminte, alegătorii și agenții lui nu l'ar lăsa. Unul a voi să fie subprefect, altul judecător, altul să fie păsuit pentru câștiuri, altul să i se schimbe primarul de la țară, altul va cere o pensie.. nu-i știi cum sunt? Apoi nu este de demnitatea guvernului! Candidatura lui Dumescu este pusă;

dacă acesta s'ar retrage de hatîrul lui Păltinaş, s'ar crede că guvernul e slab, că se teme de opoziție, și tot prestigiul ar dispăre.
— Cu neputință!

MIRTESCU (se scoală).

Nu-ți pot spune cât de rău imi pare.

PETRAȘCU

Incearcă tu să faci pe Păltinaş să se retragă; punându-te pe atât, poate vei isbuti.

MIRTESCU

Nu cred, îl cunosc dar voiu cerca!

PETRAȘCU

De nu-i isbuti, tu trebuie să votezi cu mine.

MIRTESCU

Să dau votul meu lui Dumescu!

PETRAȘCU

Trebuie să-l dai, caci altfel s'ar crede că și tu ești supărat pentru drumul județan care nu mai trece dinaintea grădinei tale.

MIRTESCU

Eu sunt prea cuminte ca să nu înțeleg greutățile ce s'au ivit.

PETRAȘCU

Da, tu ești cuminte, însă lumea ar crede că votezi din paraponisală. Ș'apoi ce s'ar zice de tine când ai vota azi cu guvernul și mâni încontra lui ?

MIRTESCU

Negreșit, nu pot să votez cu opoziția; eu știu prè bine ce vor aceia.

PETRAȘCU

Nici să te abții de la vot nu poți. Lumea ar zice...

MIRTESCU

Deajuns! Dacă încercarea mea va fi zădarnică, votez pentru Dumescu.

PETRAȘCU

Îți mulțumesc... Te vèd cam trist!

MIRTESCU

Nimic, nimic!

PETRAȘCU

O săptămână după alegeri lucrurile se vor împăca și totul va fi ca mai înainte.

MIRTESCU (după o pauză).

Petrașcule, va veni o zi în care ți-oiu cere să întinzi tu cel întâiu mâna lui Păltinaș, vei face-o?

PETRAȘCU .

Purtarea lui m'a indignat.

MIRTESCU

Voiu cere aceasta de la tine ca cea mai mare îndatorire de prieten.

PETRAȘCU

Ei bine, îți făgăduesc. Dar nu fii așa de trist, ce dracu!

MIRTESCU

Nu-i nimic, la revedere. (Ese).

SCENA II.

Petrașcu, apoi Gospodin.

PETRAȘCU

Imi pare rău de Mirtescu, dar e pre târziu, nu mai pot da înapoi! (Sună clopoțelul, un aprod intră). Să poftească d-nul subprefect Gospodin. (Aprodul ese, intră Gospodin).

PETRAȘCU

Cum stau voturile în plasa d-tale?

GOSPODIN

D-nule prefect, trebile nu merg tocmai cum ar trebuie. Candidatura lui Păltinaș ne face mult rău, șansele stau ia așa. (Face din mână semnul cumpenei).

PETRAȘOU

Nu putem căde cu nici un preț. Adevărat e că Teoveanu cutrieră tot județul și stăruie pentru Păltinaș? Netrebnicul! Fiindcă nu l'am numit subprefect.

GOSPODIN

D-nul Teoveanu aleargă in adevăr, de la moșie la moșie, dar lucrează cam ciudat: stăruie și nu prea.

PETRAȘOU

Cine știe ce intrigi mai țese!

GOSPODIN (scoțând un carnet din buzunar).

Samsoniu mi-a vorbit de dreptul ce ar ave să i se mărească pensia.

PETRAȘOU

Bine, m'oiu înțelege cu dinsul.

GOSPODIN

Buhalof se tângue de judecătorul de pace din ocolul său, pentru niște boi ce au căzut

de pripas. Dacă i s'ar schimba judecătorul, el votează cu noi, cel puțin așa am înțeles din vorba sa misterioasă. El e chiar aici, așteaptă...

PETRAȘOU

Să jefesc unui nătărău ca Buhalof pe judecătorul de pace?

GOSPODIN

Judecătorul s'ar putea permuta în plasa *Doroftiana*, unde locul e vacant. Buhalof are două voturi, al lui și al cumnatului său.

PETRAȘOU

Voiu permuta pe judecător.

GOSPODIN

Dacă în locul rămas vacant, s'ar numi băetul preotului lui din sat, unul Minea, Buhalof e sigur.

PETRAȘOU

Cine-i acest Minea, om de treabă?

GOSPODIN

Cam prostuț, dar însfirșit...

PETRAȘOU

Vom vedea...

GOSPODIN

Cu votul lui Buhalof, majoritatea imi pare câștigată.

PETRAȘCU

Voiu numi pe Minea. (Se scđală). Mai fă câte o vizită pe la proprietarii d-tale și vezi să le găcești gândul. Nu lua nici pe unul cu o perdea mai sus, înțelegi? Unde va fi nevoie, voi face eu aceasta.

GOSPODIN

Mă pun îndată pe lucru... știți că Buhalof așteaptă... (Gospodin ese).

PETRAȘCU

Mai aștepte puțin, nu voi să le fac temenele la toți, mai ales acum; m'ar crede slab!

SCENA III.

Petrașcu, Dudulea intră.

DUDULEA (intrând).

Vă veți fi mirând de a mă vedè la dumneavoastră, d-le prefect?

PETRAȘCU

A! D-nul Dudulea! Ce-mi procură mulțumirea... ?

DUDULEA

Treceam tocmai pe aici și am venit să aflu dacă sunteți sănătos... veți fi având acum treabă multă.

PETRAȘOU

Ca totdeauna, nici mai mult nici mai puțin.

DUDULEA

Poate tot mai mult ceva acum... alegerile sunt la ușă.

PETRAȘOU

Nu mă ocup de dinsele. (Zimbind). Respectez suveranitatea națională, d-le Dudulea... dar d-voastră ce faceți? Până acum vă ved alergând puțin. Sunt deprins să vă știu totdeauna în fruntea opoziției; d-voastră un redactor de la „Salvarea Patriei“!...

DUDULEA

Și opoziția-i trebuitoare. Fără opoziție guvernării ar pute crede că țara-i numai a lor.

PETRAȘOU

Negreșit, țara-i a tuturor.

DUDULEA

Dar opoziția nu-i bună totdeauna. Când

nu-i la vremea ei, opoziția e chiar vătămătoare.

PETRAȘOU (in parte cu mirare).

Auzi mă rog? Oare ce vrea?...

DUDULEA

Să presupunem că guvernul acesta—deși nu simpatizez cu principiile sale—ar avea numai funcționari buni—ce mai poate zice cineva, chiar adversarii lui?

PETRAȘOU

Opoziția găsește totdeauna ceva de zis.

DUDULEA

Luați sama, eu zic in ipoteză: dacă *toți* funcționarii ar fi buni.

PETRAȘOU

Nimic nu poate fi perfect.

DUDULEA

Cu înlăturarea câtorva neglijenți, lucrurile s'ar îndrepta.

PETRAȘOU

Ce voți să spuneți?

DUDULEA

Vorbeam așa... in teorie generală... dar à

propos, fiindcă tocmai imi aduc aminte :
luat-ați sama cum avocatul public de astăzi
neglige interesele statului ?

PETRAȘOU (in parte).

Aha ! eaca buba. (Tare). Cum se poate ? Eu
il credeam foarte bun.

DUDULEA

Eroare, eroare grozavă ! El e cel mai ne-
gligent din funcționarii județului. Eu cred
că sunt alții cu mai mult talent, cu mai
multe cunoștinți care l'ar putè inlocui.

PETRAȘOU (in parte).

Să recomand in locul unui om conștiin-
cios, pe un șiret ca dinsul, atâta ar trebui !
(Tare). Așa dar credeți ?...

DUDULEA

Toți rîd de bietul avocat public... Intre-
bați pe oricine...

PETRAȘOU

Să vorbim lămurit, d-nule Dudulea, care
este propunerea d-voastră ?

DUDULEA

Înțelegeți prea bine... eu nu sunt in drept
a face propuneri... numai fiindcă sunt ale-

geri... și aveți nevoie de sprijinul persoanelor influente... și poate și de-al jurnalului...

PETRAȘOU

Deaceea imi propuneți concursul d-voastră, cu oarecare condiții, nu-i așa? Mă mir foarte mult, eu vă știam partisanul candidaturii lui Păltinaș.

DUDULEA

Candidatura lui Păltinaș nu e serioasă; eu nici nu o sprijin, mai cu samă dacă m'aș incredința că guvernul se apropie de principiile mele.

PETRAȘOU

Adică, dacă v'ar numi pe d-voastră avocat public în locul lui Somir?

DUDULEA

N'am zis aceasta. Deși cunoscându-mi meritele, negreșit nu aș refuza.

PETRAȘOU

Imi pare rău, d-nule Dudulea, dar nu vă pot recomanda. Sunteți foarte bun, dar din nenorocire guvernul ține la cel de astăzi; băgați sama: nu eu, guvernul central.

DUDULEA

Un refus? D-nule prefect, am onoare a

vă spune că vă încredeți prea mult în puterile administrației.

PETRAȘCU

Mă incred în bunul simț al alegătorilor.

DUDULEA

Dacă veți urma cu sistema presiunilor și violențelor, vă voi denunța opiniei publice, care-și va răsbuna.

PETRAȘCU

Faceți ce vreți, dar nu vă pot recomanda pentru postul de avocat public.

DUDULEA (mânios).

Voiți să călcați libertatea poporului în picioare? Prea bine, ne vom vorbi!

PETRAȘCU

Deosebirea principiilor politice nu ne va împiedica să rămânem prieteni.

DUDULEA (cu foc).

Poporul va afla cum violați prerogativele sale cele mai sacre înscrise în pactul său fundamental... (în parte). Mă desfide, deacum la Păltinaș și pe opoziție... (Tare). Vă salut!
(ese)

SCENA IV

Petrașcu apoi Buhalof și Rogojină.

Dacă aș ști că am nevoie de sprijinul lui Dudulea, aș arunca prefectura cât colo. (Sună clopoțelul, intră un aprod). Să poștească domnii care așteaptă! (Aprodul ese și intră Buhalof și Rogojină, care se închină). Ce mai faceți, cucoane Ioniță, plecăciune moș Ilie, poftim, poftim (intinde câte o mână la fie-care).

ROGOJINĂ

Ia am venit să vă mai văd, cucoane Costache.

BUHALOF (în taină).

Sunteți bine, sănătos?

PETRAȘCU

Vă mulțumesc. D-voastre?

BUHALOF

Slavă Domnului.

PETRAȘCU

Cum sunt alegeri, eaca și moș Ilie la prefectură!

ROGOJINĂ

Apoi dă, vorba ceea: „unde-i bine nu-i de mine, unde-i rău, hop și eu!”

PETRAȘOU

Am auzit, cucoane Ioniță, că judecătorul d-voastră de pace, nu prea mulțumește pe imprecinați.

BUHALOF (tainic, punând mâna la gură).

Sst! (Tare). Ba nu, dimpotrivă... n'am auzit.

PETRAȘOU

Știu ce știu; am hotărit să-l mut într'o altă plasă.

BUHALOF (in taină la urechea lui Petrașcu).

Iancu Păltinaș își pune candidatura la Senat. Știu sigur.

PETRAȘOU

Iancu Păltinaș?

BUHALOF (ca sus).

Sst! Să nu afle cumva că v'am spus eu.

ROGOJINĂ

Avem să-i dăm o trântea de cele bătrânești.

PETRAȘOU

Bine moș Ilie, d-ta nici nu ești alegător în colegiul întâiu?

ROGOJINĂ

Dacă n'am vot, ca dînsul, poate el alerga
ca mine? Știți vorba: unde nu-i cap, vai
de picioare!

PETRAȘCU

Eu te știam bine cu Păltinaș, moș Ilie!

ROGOJINĂ

Inchipește-ți cucoane Costache, că-mi tă-
găduște dreptul la zece fâlci de pădure.

PETRAȘCU

Vra să-ți iee pădurea?

ROGOJINĂ

Ba, nu vra să-mi dee, tot la una ese.

PETRAȘCU

Aha! Si se vede că ți-ai mai înmulțit pro-
cesele cu unul?

ROGOJINĂ

Ce să fac? Să se zică de mine că's mișel?
Nu știți vorba: Mai bine c'un voinic la pa-
gubă, decât c'un mișel la dobândă.

PETRAȘCU (cătră Buhalof incet).

Sunt sigur că Păltinaș ți-a trămis răspuns?

BUHALOF (în taină).

Sst, a fost nepotul său, Leon, să mă vadă, dar m'am făcut bolnav.

PETRAȘOU (incet).

Nu l'ai primit? (Tare). Nu cunoști pe unul Minea din plasa d-tale, aud că-i un om precum se cade?

BUHALOF.

Nu-l cunosc... adică... puțin... l'am văzut... (Incet). Băet de treabă... om cinstit... fciior de popă.

PETRAȘOU (incet).

Voeam să-l pun pe dinsul judecător. — Cred că veți vota pe Dumescu la senat?

BUHALOF

(vrea să-i dea parola cu degetul, dar întâlnind privirea lui Rogojină i-o dă pe la spate).

Sunt al d-voastră, vă dau parola mea.

PETRAȘOU

Sigur?

BUHALOF (idem).

Să-mi mănânc copiii fripți, să n'am parte de Sevastița!

PETRAȘOU

Bine, bine. Minea va fi numit.

BUHALOF (idem).

Sunt al d-voastră pentru vecii vecilor.

SCENA V.

Cei de sus, Aprodul care deschide ușa lui Simconovici și la alți trei alegători.

PETRAȘOU

Poftiți d-nilor, poftiți!

TOȚI (se închină).

PETRAȘOU

Imi pare bine că vă vîd domnilor, voiam tocmai să vin pe la d-voastre ca să ne consultăm despre viitoarele alegeri la senat. Guvernul nu se amestecă; pe cine-or voi d-nii proprietari, pe acela l'or alege.

SIMCONOVICI

De când avem fericire să fiți d-voastră prefect, totdeauna județul nostru s'a bucurat de libertate în alegeri.

TOȚI

Așa-i, așa-i!

BUHALOF (în taină către Petrașcu).

Psst! Avem cea mai mare libertate! Am dorî să cunoaștem și părerea d-voastre, domnule prefect.

I-ial ALEGĂTOR

Am dorì să cunoaștem și părerea d-voastre, d-nule prefect.

2-lea ALEGĂTOR

Cum îți spune d-voastră, așa vom face.

3-lea ALEGĂTOR

Din cuvântul d-voastre nu eșim.

ROGOJINĂ (in parte).

Ia să vedem mai întâi, să vedem!

PETRAȘCU

Guvernul nu are candidat. Negreșit el se interesează, dar nu influențează. Din partea d-voastre trebuie să vie propunerea candidatului. D-nule Simconovici, pe cine credeți ?

BUHALOF (in taină lui Petrașcu).

L'am văzut iarna trecută intrând in casa lui Păltinaș. Psst!...

PETRAȘCU (asemenea).

Psst!... (Tare). Ei bine ?

SIMCONOVICI (nedumerit).

Apoi dă... știi eu...

PETRAȘCU (incet lui Simconovici).

Propune pe Dumescu.

SIMCONOVICI

- Eu?... dar.. nu pot... vai de mine... eu sunt prieten cu...

PETRAȘOU (asemene cu energie).

• Propune dacă vrei să rămânem prieteni.

SIMCONOVICI (in parte).

E in stare să mă nenorocească : am o casă de copii. (Tare). Ce ziceți d-lor, despre d-nul Dumescu ?

1-ial ALEGĂTOR (se uită in ochii prefectului).

D-nul Dumescu ?

2-lea ALEGĂTOR (asemenea).

Cuconul Vasile Dumescu ?

3-lea ALEGĂTOR (asemenea).

Presidentul consiliului județan ?

PETRAȘOU

D. Dumescu ? E un om foarte respectabil. Ați avut o fericită idee, d-nule Simconovici.

TOȚI ALEGĂTORII

E bun, e bun !

BUHALOF. (in taină cătră Petrașou).

Dumescu, bun !

SIMCONOVICI

M'am inspirat de dorința alegătorilor. (În parte). Oare ce-oiu spune cucoanei Zoitei? De aici mă duc la Pălținaș.

PETRAȘCU

Am aflat că d-nul Iancu Pălținaș e candidatul opoziției. Imi pare rău că un om cu poziția d-sale și-a pus în cap să restorne guvernul și nu-mi vine a crede că proprietarii cei mari îl vor sprijini.

1-UL ALEGĂTOR

Senatoria nu-i de dînsul!

2-LEA ALEGĂTOR

Schimbă pre ușor opiniile sale politice.

3-LEA ALEGĂTOR

Nu are destul caracter.

BOGOJINĂ

E un cârciogar care caută pricină la toți vecinii.

PETRAȘCU

Impărtășesc și eu părerile d-voastre d-nilor și voiu vota pentru Dumescu. Aștept de la toți acei cari sprijină guvernul să voteze

ca și mine. Eșind opoziția biruitoare, guvernul ar trebui să se retragă, totul s'ar schimba de sus până jos, în țară ar domni cea mai mare neorânduială; ba poate chiar anarhia!

TOȚI

Așa-i, așa-i!

BUHALOF (în taină către Petrașcu).

Dacă ese Păltinaș, avem anarhie!

PETRAȘCU

Imi pare bine că avem aceleași simțiri. (Îa pe Rogojină la o parte, ceilalți alegători se grupează și vorbesc împreună). Moș Ilie, degeaba n'ai venit să mă vezi?

ROGOJINĂ

Apoi dă, cucoane Costache, ia mă gândeam la pricina mea cu cuconul Iancu pentru pădure.

PETRAȘCU

Ce-ți pot face eu?

ROGOJINĂ

Îa... adică așa gândeam eu... ca un om prost ce sunt... dacă ați pune o vorbă la precedentul tribunalului... tot par'că aș ave

mai multă inimă. Vorba ceea : mai bine să ai a face cu Dumnezeu decât cu Sfinții.

I-ful ALEGĂTOR (cătră al doilea).

Eu unul votez pe față.

2-lea ALEGĂTOR

Toți trebuie să votăm pe față.

PETRAȘOU

Moș Ilie, eu nu mă pot amesteca în trebi judecătorești.

ROGOJINĂ

Credeți că n'am dreptate ?

PETRAȘOU

Ba sunt sigur, că dacă aș fi judecător ai câștiga d-ta, dar ca prefect nu-i treaba mea.

ROGOJINĂ (în parte).

Eaca ! Eaca ! (Tare). Adică Vodă vrea și Hâncu ba !

PETRAȘOU

N'am ce-ți face. (Se amestecă pîntre alegători).

ROGOJINĂ

Bine, întrebarea nu-i greșală. (În parte). Dacă-i vorba pe aceea, mai degrabă mă împac cu Păltinaș ; dar și despre alergătură la

alegeri, șterge-te pe guriță! Drumul pe la noi e votat, ce-mi mai pasă!

PETRAȘOU

Da, d-lor, vom vota pe față!

SIMCONOVICI

Noi avem curajul opiniilor noastre. (În parte cu grijă). Oare ce să fac? (Alegătorii își iau pălăriile).

PETRAȘOU

Vă duceți? Vă mulțumesc domnilor, eșim împreună. (La ușă). Pottim d-lor... ba nu... d-voastră întâi, vă rog d-nule Buhalof, aice sunt la mine a casă. (Es alegătorii, apoi Rogojină). Nu vii, cucoane Gavrilăș? (Ese).

SIMCONOVICI (uitându-se dacă au eșit toți).

S'au dus? Nu voiam să mă vadă cineva din casa lui Păltinaș, că am eșit odată cu dinșii. Tare se mai sborșise la mine; ce era să fac? Bree! (Ese).

SCENA IV.

Decorul se schimbă. Cabinetul lui *Dudulea*.

DUDULEA (intrând prin ușa din fund).

Mi-a trântit refuzul în obraz fără cea mai mică cruțare... Dar lasă, lasă, ne-om vorbi

noi, am să-mi resbun! Dar să-mi regulez mai întâi hărțile (Se duce la biurou și caută hărțile). Cererea pentru punerea sub interdicție a lui Antonovici... bun; il vom pune la cale, trebuie să mai aibă și nepoții ceva venituri. (Pune hărțile la o parte și ia alta). Vînzarea moșiiei minorilor Iordănescu. Pentru aceasta am nevoie de avisul a trei jurisconsulți. Toate cheltuelile sunt pe sama mea și nici un coleg n'are să-mi dea un avis favorabil fără plată. Rău! Am să iau trei din cei mai calici: câte zece galbeni de cap! Am să propun lui Hîntea, Brazdă și Postescu. Chiar am să le scriu (ia hărțile și scrie).

SCENA VII.

Cei de sus, Ițic sin Șloim.

IȚIC SIN ȘLOIM (la ușă).

Chicone Panaite...

DUDULEA (ridicând capul).

Cine-i acolo?

IȚIC.

Eu, Ițic sin Șloim, samsar.

DUDULEA

Pus'ai un franc in cutia de la ușă?

IȚIO

Am un perțes...

DUDULEA

Nu știi că nu intră nimeni la mine fără ca să pue mai întâi un franc in cutie? Pune și apoi vorbește!

IȚIO

Eaca pun! (pune). Am un perțes chirecțional pentru abis de incrediri și escricherii...

DUDULEA

N'am vreme azi, vino mâni dimineață la nouă ciasuri. (In parte). Un fleac corecțional: cinci, șase gălbeni.

IȚIO

Dar mâne nu trebuie să mai pun alt franc?

DUDULEA

Vom vedè. Mâni la nouă. (Ițic ese). Cu francul din cutie ce depune ori-cine vine, imi țin bucătăria.

SCENA VIII.

Rogojină, Dudulea.

ROGOJINĂ

Buna vreme, cucoane Panaite.

DUDULEA

Pune un franc in cutia de la uşă. (In parte).
Mare minune, Rogojină la mine. (Se scoală).

ROGOJINĂ

Se vede că aici e treaba pe disc ca la
biserică. (pune).

DUDULEA

Obiceiul casei. (In parte). Dac'oiu găsi un
gologan de cinci bani in cutie, şiretul de
moşneag l'a pus! (Tare). Ai vr'un proces,
d-nule Rogojină?

ROGOJINĂ

Apoi fiecare ştie unde-l stringe ciubota.
Am proces şi aş vrea să n'am.

DUDULEA

Cu cine?

ROGOJINĂ

Apoi nu ştii? D-ta imi eşti duşmanul.

DUDULEA

Nu cumva pricina celor zece fălci de pă-
dure cu Iancu Păltinaş?

ROGOJINĂ

Ai pus mâna pe bubă.

DUDULEA

Am văzut documentele și îți spun în conștiință, moș Ilie că n'ai să iei nici o uscătură din pădure.

ROGOJINĂ

Apoi d-ta cum ai să zici altfel? Dar gândeam că poate ți se urêște și d-tale de la o vreme cu judecățile! Tot e bine să impacii pe ici pe colo câte una; doar creștini suntem!

DUDULEA

De astă dată vezi că nu pre ai cum s'o scoți la capăt și dorești să-ți vin în ajutor.

ROGOJINĂ

Par'că-mi cetesti în gând. Apoi dacă ai învățat carte, așa-i.

DUDULEA

Nu ți-ai găsit omul, moș Ilie. (În parte). Mi-am luat măsurile de mai 'nainte. De se judecă Paltinaș, ori de se impacă, am stipulat acelaș onorar. Dacă aș pute șterpeli ceva și de la răzeș, îi impac!

ROGOJINĂ

Adică dacă ai curma gălceava prin o in-voială, păcat ar fi?

DUDULEA

O împăcare aici are să fie grea, foarte grea, doar să mă pun pe atâta cu tot din-adinsul.

ROGOJINĂ

Dacă mi-ar da măcar patru fălci, tocmai mi-aș rotunji moșioara.

DUDULEA

Greu, foarte greu, de tot greu. Păltinaș e un îndărătnic cum n'am mai văzut, și e bine incredințat că are dreptate.

ROGOJINĂ

Adică greu ți-ar veni să-i spui d-ta... că poate perde... că sunt multe cheltueli de judecată... că portăreii pot să-i calce casa... știu eu?... dē!... d-ta te pricepi... ș'apoi degeaba cine lucrează? Poate că nu-i zice ba când ți-ar trimite cineva vre-o patru stinjeni de lemne... colea pline, câte de opt palme, lemne uscate... bune...

DUDULEA

Eu ard zece stânjani pe iarnă... nici o palmă mai puțin.

ROGOJINĂ

Fie și opt... dă-mi mâna, cucoane Panaite!

DUDULEA

Am dis : zece.

ROGOJINĂ

Ș'așa fie! Intr'un cias bun!

DUDULEA

Noroc să dea Dumnezeu! Acum du-te căci aștept pe Păltinaș și nu trebuie să te vadă la mine; vino săptămâna viitoare.

ROGOJINĂ

Mă duc, mă duc. Mâni dimineată când te-î scula, ai să vezi opt cară de lemne în curte. Să le arzi sănătos! (Ese).

SCENA XI.

Dudulea apoi Antița și Neculai Cașcaloni.

DUDULEA

Trebuia să-i cer doisprezece stinjeni, prea m'am grăbit. Mai cu samă cu tâlharul ist de răzăș trebuie să mă țin țepăn. O para frântă n'am câștigat păn' acum de la dînsul deși a umplut jumătate din archiva tribunalului numai cu dosarele lui. Dar așa sunt eu, neinteresat! Cine vine? (Intră cucoana Antița și N. Cașcaloni). Puneți câte un franc... A! D-voastre sunteți cucoană Antiță, d-voastre cucoane Neculai? Vre-un proces de sigur?

CAȘCALONI

Ba nu, data asta nu-i proces.

ANTIȚA

O altă treabă ne aduce la d-voastră.

DUDULEA (arătându-le scaune).

Poftiți, poftiți. (Antița și Cașcaloni se așază).

CAȘCALONI

Ce mai e nou, cucoane Panaite? Alegeri la senat, ha?

DUDULEA (in parte).

Pii! Cașcaloni votează in colegiul întâiu, uitasem de tot. Am să-l apuc. (Tare). Așa, alegeri, cucoane Neculai. Acum să vedem dacă suntem un popor liber!

ANTIȚA

Mă mir cum te mai gândești la aceasta cumnate când abia ți s'a născut al șaptele copil. (Cătră Dudulea). Dar așa-i cumnatul, totdeauna gândește întâi la alții și apoi la sine.

DUDULEA

Cum credeți, cucoane Neculai? N'a venit oare vremea să ne scuturăm de guvernul actual care risipește finanțele, demoralizează conștiința publică, ruinează țara, falsifică expresia națiunii!...

CAȘCALONI

Apoi dă...

ANTIȚA

Am auzit că cuconu Iancu Păltinaș s'a pus la colegiul întâiu. Oare va eși?

DUDULEA

Ce om, Păltinaș! Plin de virtute, patriot, priceput, făcător de bine. Ar trebui ca alegătorii să-l voteze făr' a mai sta pe gânduri. Nu mă indoesc că și d-voastră îi veți da votul.

CAȘCALONI

Am auzit că și Dumescu stăruie să fie ales.

ANTIȚA

Așa, am auzit și eu de Dumescu.

DUDULEA

Votați pentru Păltinaș, cucoane Neculai, votați, veți face un bine patriei!

CAȘCALONI

Apoi... văzând și făcând...

ANTIȚA

Oare te-ai putè duce la vot, cumnate, trebuie să te gândești și la botezul copilului.

CASÇALONI

Apoi, dacă pân'atunci voi găsi un cumătru!...

ANTIȚA

Doamne, cumnate, la ce mă gândesc? Oare cuconu Iancu n'ar primi să fie naș copilului?

CASÇALONI

Apoi... dacă...

DUDULEA (in parte).

Ce prost sunt! A venit la mine ca să-mi propue o tocmală: unul să boteze altul să voteze. (Tare). Cucoană Antița, imi dăți voo să vorbesc eu cu cuconu Iancu? (Incet lui Casçaloni). Dacă primește a fi naș copilului îi dai votul?

CASÇALONI (incet lui Dudulea).

Apoi... dacă ne-om incumetri, cum să nu-l votez?

ANTIȚA

Eu totdeauna am fost pentru cuconul Iancu... trebuie să-l votezi și d-ta, cumnate.

SCENA X.

Cei de sus, Zoița.

ZOIȚA (intrând).

N'am mai avut răbdare. — Cum merg trebile, d-nule Dudulea? (Salută din cap pe Antița și Cașcaloni.

DUDULEA

Ce onoare pentru mine, cucoană Zoiță? Nu cunoașteți? Vă prezentez pe d-nul Cașcaloni (apăsând) alegător în colegiul întâiu de senatori.

ZOIȚA (în parte).

Alegător!... (Tare). Imi pare bine, cucoane Neculai; de mult doream să fac cunoștința d-voastre. Cucoana-i bine... copilașii?... Cucoana Antița imi spunea mai dăunăzi că vi s'a mai îmbogățit casa... e sănătos mititelul? (Incet lui Dudulea). Cum votează Cașcaloni?

DUDULEA (incet către Zoița).

Caută un cumătru; dacă cuconu Iancu îi botează, e al nostru.

ZOIȚA (către Dudulea).

Cum să boteze unui om pe care nici nu-l cunoaște?

DUDULEA (asemenea).

Asta-i condiția votului.

ZOIȚA (asemenea).

„Va boteza. (Tare). Așa de rar vii acum pe la noi, cucoană Antița.

ANTIȚA

Vă rog să mă ertați, cucoană Zoiță... gospodăria...

ZOIȚA

Doamne! La ce mă gândesc? Cucoane Neculai, am să te rog să-mi dai voe să-ți botez eu sau mai bine, fiu-meu Iancu. Am să te rog. (Cătră Antița). Las c'am să te fac să vii mai des să mă vezi.

ANTIȚA

Ce cinste pentru sora mea!... (In parte). De n'a prins stărostia, a prins votul.

CAȘCALONI

Sărut mâna, cuconiță... nu știu cum să vă mulțănesc!

ANTIȚA

Am auzit că toți vor senator pe cuconu Iancu.

CAȘCALONI

De la început am gândit la d-nialui. Dacă d-nialui se alege, apoi știu că va merge bine în țară.

ZOIȚA

Iancu nu pre vrea, nu știu dacă va primi.

DUDULEA

Noi îl vom sili să primească, țara îl va sili!

CAȘCALONI

Da, da, trebuie să-l silim!

ANTIȚA

Ca cuconul Iancu nu-i altul așa de bun.

ZOIȚA

Mâne chiar va veni Iancu să vă vadă.

CAȘCALONI

Dece să se supere? Voiu veni eu dacă-mi dați voce. (Es amândoi, Dudulea îi duce până la ușă).

SCENA XI.

Zoița, Dudulea.

ZOIȚA

Mi s'a spus de cineva, d-nule Dudulea, că te-a văzut la prefectură. Ce-ai cântat acolo?

DUDULEA (in parte).

A și aflat baba. (Tare). Am fost în adevăr, mă rugase Petrașcu să trec pe acolo.

ZOIȚA

.. Te-a rugat ispravnicul... și d-ta te-ai dus!

DUDULEA

Cunoscând influența mea, prefectul voia să mă câștige, propuindu-mi postul de avocat public. Inchipuiți-vă cât am fost de indignat!

ZOIȚA

Asta-i silnicie, demoralizație!

DUDULEA

Dar i am dat bani pe miere. I-a trece altă dată gustul să-mi facă propuneri de aceste.

ZOIȚA

Trebui să scrii aceste prin gazetă ca să știe lumea.

DUDULEA

Lăsați pe mine, are să fie mulțumit. Dacă l'ați fi văzut ce obraz făcea când i-am spus: d-nule prefect, eu nu-mi jertfesc convingerile mele pentru un miserabil interes material. Patria stă la mine mai pre sus de mica mea persoană. Poate că în partidul d-voastre sunt oameni care-și vând opiniunile, dar în partidul meu sunt numai de cei ce doresc binele națiunii. Noi avem aspirații mai nobile.

ZOIȚA

Bine i-ai spus. Cum ți s'a părut Petrașcu?
Are încredere că va isbuti?

DUDULEA

E prăpădit, pirlit! Candidatura lui cuconu
Iancu i-a căzut în cap ca o ghiulea!

SCENA XII.

Cei de sus, Păltinaș.

PĂLTINAȘ (intrând răpede).

Ei, cum stăm?

DUDULEA

Bine, foarte bine!

ZOIȚA

Zice că Petrașcu e prăpădit!

PĂLTINAȘ

Eu mă îngrijesc grozav.

DUDULEA

Habar să n'aveți; treaba are să meargă
strună.

ZOIȚA

Avem și votul lui Cașcaloni.

PĂLTINAȘ

A lui Cașcaloni? Nu-l cunosc, știu eu...

ZOIȚA

I-am făgăduit că-i botezi tu un copil și te votează.

PĂLTINAȘ

Voiu boteza.

DUDULEA

Chiar acum a eșit de aici. Dar avem mai mult încă, avem pe Rogojină.

ZOIȚA

Pe bădăranul de răzeș?

PĂLTINAȘ

Pe dușmanul meu, cu care sunt în proces?

DUDULEA

Dându-i patru fălci de pădure în loc de zece, îl împăcăm, și ține cu noi până la moarte.

PĂLTINAȘ

Să-i dau de bună voce, când n'are nici o dreptate?

DUDULEA

Hm!... lucrurile nu sunt tocmai așa de limpezi cum le credeam... mi se pare că mă-

surătoarea a fost cam greșită. Cine știe dacă n'ar. eși mai mult de zece fălci când s'ar face o cercetare la fața locului... mai sunt cheltueli de proces... taxe... timbru... apoi judecătorii... cine știe? Azi sunteți in opoziție...

PĂLTINAȘ

Rogojină n'are vot in colegiul întâiu.

DUDULEA

Dar are multă influență și aleargă și stă-rue... chiar mi-a făgăduit.

ZOIȚA

Aleargă pentru noi? Impacă-te Iancule și dă-i patru fălci de pădure!

PĂLTINAȘ

Fie. Să faci hârtiile, d-nule Dudulea.

SCENA XIII.

Cei de sus. Teoveanu.

LEON (intrând).

Vine Mirtescu. Te-a căutat pe-a casă moșule și aflând că ești aici a apucat in coace.

PĂLTINAȘ

Mirtescu votează in colegiul întâiu.

DUDULEA

E cel mai bun prieten al prefectului. Omiul acela nu-mi e drag. De când e, n'au avut nici un proces. Aud o trăsură, trebuie să fie el!

ZOIȚA

N'ar trebui să ne vadă aici.

DUDULEA

Să intrăm alături în salon și să lăsăm pe cuconu Iancu singur.

LEON

Poate că vine să te sfătuească să-ți retragi candidatura.

ZOIȚA

Dac' a vorbi așa, întoarce-i spatele! (Zoița, Dudulea și Leon es pe o ușă laterală).

SCENA XXI.

Iancu Păltinaș primblându-se prin casă, *Mirtescu*.

MIRTESCU (intrând).

Imi pare bine că vă găsesc, cucoane Iancule. V'am căutat pe-a casă.

PĂLTINAȘ

Și mie imi pare bine că te văd, iubite prietene, mă găsești plin de grijă!

MIRTESOU

— Pentru că ați căutat-o singur, cucoane Iancule.

PĂLTINAȘ

Eu nu am căutat-o, Petrașcu m'a virit intr'insa.

MIRTESOU

Nu-i Petrașcu de vină.

PĂLTINAȘ

D-ta imi vorbești? N'ai văzut cum s'a purtat cu mine, cu noi amândoi? Un dușman ar fi avut mai multă considerație. A incuviințat planul răzeșilor, și a dat cu piciorul in proprietarii mari.

MIRTESCU

Si eu aș avea cuvânt să fiu nemulțămît, dacă nu m'aș fi incredințat că șoseaoa, așa precum o propusesem noi, nu este cu putință. Dar oricum să fie, trebuie pentru aceasta să-l părăsim?

PĂLTINAȘ

El a indemnat pe Rogojină să-mi facă proces pentru pădure, încât am fost silit să mă impac cu paguba mea.

MIRTESCU

Să nu credeți, cucoane Iancule. Petrașcu nu-i in stare să facă asemenea intrigi.

PĂLTINAȘ

A fost destui ani de zile prefect, mai vie și alții.

MIRTESCU

Și d-voastră vorbiți așa?

PĂLTINAȘ

Mi-am pus candidatura la Senat in opoziție.

MIRTESCU

N'ați făcut bine, cucoane Iancule, dați-mi voe să vă spun.

PĂLTINAȘ

N'am făcut bine?

MIRTESCU

Vă dau un sfat de prieten, de prietenul cel mai sincer. Retrageți-vă candidatura.

PĂLTINAȘ

Azi am intilnit pe Petrașcu pe uliță și și-a intors capul, făcându-se că nici mă vede.

MIRTESCU

Poate nu v'a văzut. Pentru ce atâta ură?

PĂLTINAȘ

Destul l'am sprijinit. Nu vreau să mai sufăr să-și mai bată joc de mine.

MIRTESCU

Să zicem că aveți dreptate; bine este să părăsim convingerile noastre pentru nemulțămiri private?... Aceasta-i nenorocirea țării noastre... Voiți să faceți și d-voastră ca cei mulți?

PĂLTINAȘ

N'am zis că vreau să părăsesc ideile mele...

MIRTESCU

Voiți să răsturnați astăzi ceea ce ați sprijinit ieri? Nu vedeți că sub nume de principii generale, se urmează tot aceeași cale, cu alți oameni, poate mai răi. Intreaga temelie a statului se sgudue pentru ambiția câtorva și fără ca țara să aibă cel mai mic folos din aceste vecinice schimbări.

PĂLTINAȘ

S'avem stabilitate în rău?

MIRTESCU

Cucoane Iancule, retrageți-vă... sunt mai mult decât un prieten pentru d-voastră. Cea mai de aproape rudă nu stimează și iubește familia d-voastre ca mine...

PĂLTINAȘ

Te cred, prietene, dar acum e târziu.

MIRTESCU

Am să vin cu Petrașcu la d-voastră. El v'a incredința singur că v'ați înșălat asupra purtării sale.

PĂLTINAȘ

Petrașcu ar veni la mine?...

SCENA XV.

Cei de sus, Zoița, Teoveanu, Dudulea.

ZOIȚA (intrând răpede).

D-nule Mirtescu, vă mulțămim pentru sfaturi; vă rog să credeți că fiul meu nu-i o morișcă care merge după cum bate vântul.

MIRTESCU

Cucoană Zoiță!...

ZOIȚA

Fiul meu nu-și schimbă părerile pe fiecare cias.

DUDULEA

Țara e sătulă de abuzurile ce se comit astăzi la guvern. Țara e setoasă de dreptate, de drepturile sale constituționale.

MIRTESCU

D-nule Dudulea, vă rog... cuvinte de aceste...

LEON

Moşul meu e aclamat de tot judeţul. (Încet Zoiţei). Să nu-l slăbeşti!

ZOIȚA

Nu este de demnitatea fiului meu să se retragă. Numele familiei e în joc. Familia noastră nu s'a ridicat de jos de eri de-alaltăieri, ea are tradițiile sale.

MIRTESCU

Cucoană Zoiță...

ZOIȚA

Vei ști d-nule, că Iancu are caracter.

MIRTESCU

Cucoane Iancule, vă rog...

ZOIȚA

Pentru ce taci Iancule, răspunde cum se cuvine la solia prefectului.

PĂLTINAȘ

A! D-ta vii din partea prefectului!

MIRTESCU

Credeți că am venit ca un adevărat prieten.

ZOIȚA

Mai este vorbă? Dar răspunde astăzi Iancule, căci se vede că d-nialui nu te cunoaște bine.

PĂLTINAȘ (cătră Mirtescu).

Acum e prea târziu, n'am ce face, cucoane Andrei.

LEON

Bravo, moșule!

DUDULEA

Ați vorbit ca un adevărat patriot.

MIRTESCU

Imi pare foarte rău.

ZOIȚA

Cred și eu că-ți pare rău.

MIRTESCU

Nu stăruesc mai mult, mă credeți însă că eu vă voiu rămâne deapururea devotat!

ZOIȚA

Suntem foarte măguliți.

MIRTESCU (ese).

SCENA XVI.

Cei de sus, afară de Mirtescu.

ZOIȚA

Auzi intrigantul!

PĂLTINAȘ

Nu-i intrigant, așa sunt părerile lui. Spun drept că m'a cam cutremurat; dar ai dreptate mamă, a da acum inapoi, ar fi o slăbiciune neertată!

LEON

O rușine!

DUDULEA

Ce-ar fi zis națiunea?

ZOIȚA

Acum mai mult decât oricând, trebuie să ne ținem. Dacă nu i-ar fi frică prefectului, ți-ar fi trimis vorba?

DUDULEA

Prefectul tremură ca frunza.

PĂLTINAȘ

Ia să vedem, cum stăm?

DUDULEA

Să cercetăm încă odată lista. S'o puricăm cum s'ar zice.

(Dudulea și Leon duc o masă în mijlocul casei, Toți se grupează împrejur. Dudulea întinde o listă).

DUDULEA

Sunt peste tot patruzeci și doi de votanți, din care doi absenți, trei bolnavi și unul care nu vine niciodată.

LEON

Rest : treizeci și șase.

DUDULEA

Majoritatea-i de nouăsprezece. Am împărțit alegătorii în trei categorii: în siguri, probabili și posibili. Siguri sunt zece.

PĂLTINAȘ

Puțini!

DUDULEA

Probabili doisprezece, posibili opt. Dacă din cei probabili votează opt, avem optsprezece; din posibili să punem jumătate adică patru, fac douăzeci și doi. Avem mai multe decât ne trebuie.

PĂLTINAȘ

Ia să vedem, (se uită pe listă) unu, doi, trei, patru. cinci... cum e Buhalof?

LEON

Bun, am fost la dînsul. (În parte). Nu m'a primit, s'a făcut bolnav.

ZOIȚA

Cum e Samsoniu?

PĂLTINAȘ

Rău mi se pare, are un nepot la tribunal.

DUDULEA

Se ține de Rogojină, ni-l aduce el.

ZOIȚA

Bun.

PĂLTINAȘ

Cașcaloni nouă.

ZOIȚA

Simconovici zece.

PĂLTINAȘ

Cei însemnați cu cruce, sunt toți buni?

DUDULEA

Sfinți!

ZOIȚA

Atunci avem majoritatea.

LEON (in parte).

Atâta rău!

DUDULEA

Eată programa mea. Mâne ne împărțim și facem visite prin oraș care încotro, marți și mercuri pe la moșii, joi botezul, vineri întrunire electorală.

ZOIȚA

Mai bine sâmbătă.

DUDULEA

Fie sâmbătă. Duminică sara petrecere, musică, joc la Păltinești; luni alegerea.

ZOIȚA

Prea bine.

LEON

(la urechia lui Păltinaș, luându-l la o parte).

Ți-am spus că Jubor cere o sută de galbeni pentru vot, dragă Doamne împrumut!

PĂLTINAȘ

Să te duci tu la dînsul cu banii, mie nu-mi dă mâna.

LEON

M'oiu duce. — Mai trebuie vre-o zece galbeni pentru trăsuri.

PĂLTINAȘ

Ți-i dau.

LEON (in parte).

Decamdată mă aleg cu aceasta, pe urmă vom vedè.

DUDULEA (care tot se uită pe listă).

Eu spun drept că am oarecare indoială de Simconovici.

ZOIȚA

Vai de mine! Răspund eu de dînsul. A fost de casa bărbatu-meu, Dumnezeu să-l erte!

PĂLTINAȘ

Dar ce facem la intrunirea electorală?

DUDULEA

Trebuie să espunem alegătorilor programa noastră politică.

PĂLTINAȘ

Care programă?

DUDULEA

Cum, care programă? Programa. Se poate fără programă?

PĂLTINAȘ

Adică... ce fel?

DUDULEA

Ca toate programele. Vom vorbi despre îmbunătățirea finanțelor, îndreptarea abuzurilor în justiție și administrație, descentralizare, înmulțirea școalelor... vom condamna sistemul inriuririi alegerilor... cea mai mare plagă...

PĂLTINAȘ

Vezi că... ea nu mă prea... are să-mi vie greu.

DUDULEA

Cuvântul oficial am să-l fac eu, când vei voi propune candidatura.

ZOIȚA

Dar astăzi știe toată lumea că s'a pus Iancu.

DUDULEA

Nu face nimic. Tot trebuie să vie ca din partea lor.

ZOIȚA

Ce ai să spui în cuvântul d-tale?

DUDULEA

Am să le spun... Puneți-vă d-voastră în partea ceea: (ridică masa, toți patru șed pe scaune în dreapta, Dudulea în picioare în stînga sprijinindu-se pe spatele unui scaun).

LEON

D-nul orator are cuvântul.

DUDULEA (gesticulând).

Hm! Hm! D-nilor alegători! Hm, hm! A sosit momentul ca țara în suveranitatea ei să se pronunțe asupra destinelor sale. Momentul este solemn! Să ne gândim cu maturitate înainte de a hotărî. De la votul d-voastre va atârna menținerea sau căderea patriei noastre.

ZOIȚA

Minunat! Minunat!

DUDULEA

Finanțele sunt ruinate prin delapidările guvernului actual, școalele zac în ruină, administrația e coruptă căci cei de sus sunt corupți.

LEON

Nu uita nepotismul, favoritismul.

DUDULEA

Nepotismul, favoritismul, au ajuns la culme. Să privim în jurul nostru. Ce vedem? Ruine și ear ruine; oameni îmbătrâniți în rele, deprinși de la părinți să trăiască din budgetul statului au năpădit ca locustele peste biata țară. Nașterea își însușește drepturi, ear meritul care este adevărata și singura nobleță, zace uitat, pângărit, tăvălit în noroiu...

ZOIȚA

Lasă boerii la o parte!

DUDULEA

Bine.— Ce să vă spun? În politica esteroară umilință, înlăuntru jaf și abuz, țara este la marginea peirii... noroc însă că avem un bărbat care ne poate scăpa dacă va ave nobilul și desinteresatul d-voastre concurs... un bărbat care...

LEON

Bine.

ZOIȚA

Prea bine.

DUDULEA (cu emoție prefăcută).

Un bărbat care fără cel mai mic interes este gata să se jertfească pentru țară, care a zis totdeauna, care zice și acum: să pier eu, dar țara să fie salvată!

ZOIȚA și LEON (aplaudând).

Bravo, bravo!

DUDULEA

Il cunoașteți pe acest bărbat, nu am nevoie să vi-l numesc. El va îndrepta finanțele, va face ca pensiile să fie plătite la vreme, ce zic? să fie mărite; școalele se vor înmulți, administrația va fi bună și toți cetățenii vor fi mulțumiți. Chiar natura va ține cu dînsul, căci ea ține cu cei drepti. Ploile vor înlocui seceta, mana va fi generală în toată țara!...

ZOIȚA și LEON (aplaudând).

Minunat! (Se scoală).

LEON

Nu se poate mai bine... ce talent oratoric!

PĂLȚIȚAȘ

M'ai emoționat și pe mine.

DUDULEA

Ve mai e frică să cadeți? . . .

PĂLTINAȘ

Am prins la inimă.

LEON

Eu sunt mai mult decât sigur.

DUDULEA

Eu nu m'am indoit niciodată! Dar trebuie lucrat... lucrat...

LEON (in parte)..

Ce-ți dreg-e voi, oiu strica eu.

DUDULEA

Eu trimit chiar astăzi un articol fulgerător la jurnalul opoziției „Salvarea Patriei“.

LEON

Eu mă răped pe la moșii.

ZOIȚA

Eu mă duc prin târg să cumpăr pentru botez, și în vremea aceea fac o vizită cu-coanei Antîței.

DUDULEA

La întrunirea electorală ne revedem.

TOȚI

La lucru, la lucru! (Se împrăștie în toate părțile).

(Cortina cade).

ACTUL III

La Păltinești, salon de vară cu trei uși deschise
în fund, care dau pe o grădină întinsă, bine văzută.

SCENA I.

Dudulea, Rogojină, Păltinaș, Leon
(intră câte doi și se opresc în fața scenei).

PĂLTINAȘ

Vra să zică ne-am împăcat, moș Ilie? De-
acum să trăim în pace ca buni vecini.

ROGOJINĂ

Și noroc să dea Dumnezeu! Dar n'am
făcut încă hărtia între noi...

DUDULEA

Am avut foarte multă treabă zilele ace-
stea și nu m'am gândit. Chiar astăzi am
s'o aștern.

ROGOJINĂ

Și noi om și iscăli-o. (Incet lui Dudulea). N'o face tocmai așa limpede, mai lasă vr'o porțiță deschisă.

DUDULEA (asemenea).

Bine, bine, ne-om înțelege.

LEON

Musicanții au și venit.

PĂLTINAȘ

Nu-i așa că remai și d-ta, moș Ilie?

ROGOJINĂ

Bucuros, cucoane Iancule. Ia m'oiu ținè și eu prin colțuri. Voiu bea și eu un pahar aldămaș.

DUDULEA

Spus-ai lui Samsoniu să vie, cum te-am rugat?

ROGOJINĂ

Ori a veni, ori n'a veni tot una-i; răspund eu de dînsul.

PĂLTINAȘ

Bine. Mă duc să privighez dacă sunt toate puse la cale.

ROGOJINĂ

Păn'atunci ai putè face hârtia, cucoane
Panaite.

PĂLTINAȘ

In cabinetul meu vei ave liniște.

DUDULEA

Eaca merg. (In parte). Imi scoate sufletul
răzeșul!

(Păltinaș ese deoparte, Dudulea și Rogojină de alta).

SCENA II.

LEON (singur).

Dață toate voturile ar fi ca cele ce i-am
adunat eu, apoi Dumescu nici nu mai are
nevoe de stăruință, ele ese de la sine.
Atat ar mai fi trebuit să lucrez singur in-
contra interesului meu! (Se primblă prin casă).
Căzënd moșu-meu, el nu mai merge la Bu-
curești, și претенții ce s'ar fi putut ivi
in capitală, dispar din gândurile tuturor;
baba, dispusă de pe acum, mă sprijine pe
mine cu toate puterile. Avënd pe bētrâna
am și pe moșu. — Păn' aici e bine, dar in-
colo? Fata nu mă vrea, ea dorește pe Mir-
tescu. Chiar acum se plimbă împreună că-
lări și baba cu gândul la alegeri, habar n'are!

Hm... prin fată nu-mi ajung scopul!... am apucat-o și din cale-afară răpede... m'am purtat ca un incepător!... Din toți Aspasia singură o poate intoarce, ea are o influență hotăritoare asupra ei... De am pe Aspasia am și pe fată. Dar aici e greul. Ce e de făcut? (Stă pe gânduri și apoi se scoală). Oare să nu cerc... Aspasia nu poate fi fericită cu bărbatul ei. Iancu slab precum este, ascultă mai mult de mamă decât de femei: baba domnește în casă! Aspasia trebuie să fie amărită de nemulțumire și necaz. Poate că vrea să-și răsbune de bărbatul ei... mai știi?... nu va fi doar o sfântă!... Dacă isbutesc... să pun mâna pe dînsa, ea trebuie să asculte de poruncile mele... Hm!... să încerc mijlocul acesta?... riscată treabă!... dar nu-mi rămâne alt chip. Acum să te ved, Leone! Pe când aveam avere și svirleam aurul cu pumnul, cu multe am scos-o în capăt. Dece n'ar merge și acum?...

SCENA III.

Zoiața, Leon.

ZOIȚA

Te căutam. Azi încă nu mi-ai făcut raportul.

LEON

Nimica nou, lucrurile merg bine. La care uşă am bătut, mi s'a deschis.

ZOIȚA

Jubor a luat suma de bani?

LEON

Numărat și primit.

ZOIȚA

O! dăc'aș vedè alegerea ășită după gândul meu!

LEON

Alegere, alegere, numai de asta vorbești, par'că intr'insa s'a concentrat acum totul.

ZOIȚA

Așa sunt eu când imi pun ceva in gând, trebuie să isbutesc!

LEON

Știu că ești așa... dar pe de altă parte nu trebuie să perdem din vedere și alte lucruri insemnate ce se petrec in jurul nostru.

ZOIȚA (răpede).

Ai aflat vr'o nouă ispravă de-a prefectului?

LEON

Nu, nu. Doamne, mătușică, dar nu vezi ce se petrece? Din toți mi-a rămas ochi numai mie ?

ZOIȚA

Ce vrei să spui ?

LEON

Nu știi că verișoara Zulnia aleargă călare pe câmpuri cu calul lui Mirtescu.

ZOIȚA

Hm... nici nu știam.

LEON

Intîmplarea va aduce ca și Mirtescu să se primble pe aceeași vreme... și tot din intîmplare... se vor intîlni... par'că-i ved cum urmează primblarea împreună... jocheul rămâne cine știe unde... i se perde chiar urma prin pădure... înțelegi...

ZOIȚA

Dapoi bine, omul acela e un rău cum n'are nume !

LEON

Când gîndesc că Aspasia dă voe verișoarei să facă toate aceste, nu știu ce să mai zic. Aspasia a mai poftit pe Mirtescu pe astăzi, de sigur fără știrea d-tale ?

ZOIȚA

Eu am stăruit anume să nu-l poftescă.
Aspasia nu se poartă cum trebuie.

LEON

Mirtescu are să-și inchipuiască că familia
aleargă după dînsul.

ZOIȚA

Hm... trebuie să plecăm mai degrabă cu
toții la București, să despărțim copila de
dînsul.

LEON (suspinând).

Ah!

ZOIȚA

Ce ai, de ce ești trist?

LEON

(aruncându-se pe un scaun și ascunzându-și fața în mâni).

Să plecați cu toții... și eu... să rămân!

ZOIȚA

Ce este, ce ai?

LEON (cu capul ascuns).

Despărțind pe Zulnia de Mirtescu, o des-
părțiți și de mine!

ZOIȚA

Ce ved? Dar eu nu știam că tu...

LEON

Cine se uită la mine? Eu! un risipitor... un desfrănat care mi-am pierdut averea!...

ZOIȚA

Ei bine, aceasta s'a mai întâmplat și altora care au căzut în mâni rele în tinerețe, nu trebuie să desperiți, tu ești din viață nobilă... aceasta nu ți se poate lua.

LEON

Nimeni nu știe că eu aici (se scoală) am o inimă care bate, care simte.

ZOIȚA (în parte).

E amoretzat sermanul băeț! Doamne, Doamne!, (Tare). Liniștește-te, nepoțele.

LEON

Cum să mă liniștesc? Toți se leapădă de mine ca de un om pierdut. (Mai încet). Numai ea nu până acum!

ZOIȚA

Ea nu?

LEON

Dar văzând că părinții mă resping, și ea cu vremea n'a mai ținut la mine... o aruncă toți în brațele celui... o biată copilă nevinovată!...

ZOIȚA

Nimeni nu face aceasta, lasă nepoțele...

LEON (sărutându-i mânilor).

Numai d-ta, mătușică, mă mai poți scăpa. D-ta știi cât te iubesc, cât te venerez! (și sărută mânilor). Dacă o luați la București, se va infățișa altul—ea mă va uita!

ZOIȚA.

Ei lasă, doar nu vom sta cu anii în capitală; se vor îndrepta lucrurile, așa nădăduesc.

LEON.

Făgăduște-mi că mă vei sprijini, și voiu fi fiul d-tale cel mai iubitor!

ZOIȚA (în parte).

Bietul băet! (Tare). Liniștește-te și aibi încredere în mine! Am să fac eu să fie bine. (În parte). Bietul băet! (Ese).

LEON (uitându-se după dînsa zîbind).

S'a spăriet baba. Cu dînsa treaba era mai ușoară. Cealaltă e grea. Eată vine Aspastica. Cu cine? Cu nesuferita cea de Antîța. (Se ascunde în partea grădinei). Ce-or mai fi plănuid amëndouă?

SCENA IV.

Aspasia, Antița, Leon (ascuns).

ANTIȚA

Nu știu cum să vă mulțănesc indestul cucoană Aspasică, ați fost așa de bună pentru noi... dar și cumnatu-meu s'a pus in patru ca să scoată pe cuconu Iancu la senat.

ASPASIA

Cu aceasta nu-mi face un mare bine. Eu sunt nemulțămită de toată politica aceasta.

ANTIȚA

Eu credeam dimpotrivă. Cucoana Zoița așa mi s'a părut de aprinsă!

ASPASIA

Soacră-mea-i ambițioasă, visează lucruri mari... mese la curte... baluri... o partidă strălucită.

ANTIȚA

Să nu vă supărați, cucoană Aspasică, dar eu am înțeles că cucoana Zoița are pe cineva de aici in gând.

ASPASIA

Pe cineva de la noi ?

ANTIȚA

Da... n'ați simțit?... pe d-nul Teoveanu.

ASPASIA (indignată).

Nu e cu putință!

ANTIȚA

Așa mi s'a părut mie.

ASPASIA

Nu voiu da incuviințarea mea!

LEON (in parte).

Vom vedea.

ANTIȚA

Eu gândeam, precum v'am mai spus, că d-nul Andrei Mirtescu este o partidă mult mai bună.

LEON (ascuns).

Vrea să zică femeea asta stărostește!

ANTIȚA

Dac'aș ști că-l primiți, i-aș da eu ideea să facă cererea.

ASPASIA

Ba nu, ba nu, mai cu samă acum când politica l'a depărtat de bărbatu-meu... abia am isbutit să-l pot invita pe astăzi

fără știrea soacrei mele! Să mai lăsăm să treacă vremea.

ANTIȚA

Voiu fi totdeauna gata a vă sluji.

LEON (ascuns).

Și eu!

ASPASIA (intorcând capul).

Mi se pare că au să înceapă a veni invitații. (Es amêndouč).

LEON

Primejdia se apropie. Nu-i vreme de perdut. (Ese).

SCENA V.

Zulnia in costum de amazonă, *Mirtescu* in costum de călărie (intră amândoi in partea opusă).

ZULNIA

Roibul merge prea bine la călărie.

MIRTESCU

A fost anume învățat pentru dame.

ZULNIA

Ați gândit la mine? anume la mine?

MIRTESCU

Am așteptat o ocazie să vi-l ofer și norocul m'a ajutat. Aș dori să facem mai des primblări așa de frumoase ca cele de astăzi.

ZULNIA

Și eu aș dori, dar are să fie greu.

MIRTESCU

Pentru ce are să fie greu?

ZULNIA

Sunt oameni cari nu ne vor binele.

MIRTESCU

Avem dușmani? Noi doi avem dușmani?
Cine pot fi aceia și ce rău le-am făcut?

ZULNIA

Bunica nu vă iubește.

MIRTESCU

Așa mi se pare și mie, deși eu o respectez ca pe o cucoană bătrână.

ZULNIA

Ea de loc nu vă iubește! Este apoi vărul meu Leon care face intrigi.

MIRTESOU

Ce om viclean!

ZULNIA

Nu-l pot suferi! A îndrăznit...

MIRTESOU

Ce-a, îndrăznit?

ZULNIA

A îndrăznit să-mi facă o declarație...

MIRTESOU (increțind sprincenele).

Teoveanu... d-voastre!...

ZULNIA

Dar l'am pus la locul lui.

MIRTESOU (răsufând).

A!

ZULNIA

Altă dată n'are să mai cerce... dar el se linguşeşte pe lângă bunică-mea, pe lângă tată-meu, i-a pus în cap să se facă senator...

MIRTESOU

Ce nenorocită idee!

ZULNIA

Vrea să vă duşmănească; dar dacă votați pentru dînsul îi stricați tot planul.

MIRTESCU (trist).

Imi pare rău... dar asta n'o pot face.

ZULNIA

Nici dacă v'aș ruga eu ?

MIRTESCU

Nici atunci !

ZULNIA

Speram să am mai multă trecere!...

MIRTESCU

Nu fiți supărată. Ce ați zice de mine dacă aș fi un om fără caracter care aș urma numai povățuirile folosului meu? (Zulnia tace). Ați voi să fiu dintr'acei care se tupilează și se pleacă pentru interes, sau dintr'acei care stau drepți și neclintiți în principiile lor în orice împrejurare ?

ZULNIA (uitându-se în ochii lui).

Așa trebuie să fie un bărbat.

MIRTESCU

Așa sunt și voiți fi. Dați-mi ajutor și nu mă tem de dușmani.

ZULNIA

Eată !... (Ii dă mâna).

MIRTESCU (țiindu-i mâna).

Așa ne-om primbla împreună sub sălciile
pletoase de pe malul lacului.

ZULNIA

(trăgându-și mâna incet, cu glas tainic).

Eu m'am mai primblat pe-acolo când erați
dus odată de la țară!

MIRTESCU

Și eu n'am știut nimic?

ZULNIA

Dar nici nu trebuia să știți: era o taină.

MIRTESCU

O taină! Nu vom mai ave deacum taine
unul pentru altul. Nu-mi mai e frică de ni-
meni, nici de părinți, nici de bunica, nici de
veri. Sunt fericit!

ZULNIA (dându-i amândouă mâinile).

Și eu sunt fericită! (Pausă în care se uită unul
în ochii altuia. Musica dă semnalul unui contradans).
Musica! Și eu sunt încă cu imbrăcămintea
aceasta! Alerg!

MIRTESCU (rugând-o).

Mai stați!

ZULNIA

Nu, nu, abia voi avea vreme! La revedere! (Ii face un semn din cap zimbând și ese).

MIRTESCU (uitându-se după dânsa).

Ființă încântătoare!—Intr'o goană ajung acasă, intr'o clipă schimb aceste haine și sbor înapoi în fuga cailor! (Ese prin altă parte).

SCENA VI

(Scena rămâne goală un moment, în grădină se aprind fânare venețiane, invitați, domni și doamne vin din toate părțile, între dâșii *Păltinaș*, *Aspasia*, *Antița*, *Dudulea*, *Simconovici*, *Cașcaloni*. Musica începe contradansul).

PĂLTINAȘ

Invitați damele! (Cavalerii iau dame de braț și încep contradansul în fundul grădinei).

DUDULEA

Sunt azi de o veselie!...

OAȘCALONI (oferind brațul Aspasiiei).

Cucoană Aspasiie, îmi dați voie? de hatîrul cumetriei... (Aspasia îi dă brațul).

PĂLTINAȘ (cătră Antița asemenea).

Cucoană Antiță... voi să-mi mai aduc aminte de anii cei trecuți...

ANTIȚA (dându-i brațul).

Nu vorbiți așa cucoane Iancule, ar zice cineva că sunteți bătrân.

PĂLTINAȘ

Să facem vis-à-vis cucoane Neculai.

CAȘCALONI

Bucuros! Bucuros! (Merg în grădină. Invitații se imprăștie).

DUDULEA (cătră Simconovici).

Ei, cum ți a plăcut cuvântul ce am făcut mai deunăzi alegătorilor?

SIMCONOVIOI

Nu se poate mai frumos, mē mir de unde scoteai toate vorbele. Curgeau gârlă, dă-i, dă-i, dă-i...

DUDULEA (zimbînd cu mulțămire).

Eu cred că treaba-i sigură, ce zici?

SIMCONOVIOI

Mai incape indoială?

DUDULEA

Cand am inceput teoriile constituționale...
ce tablou ți-am făcut!

SIMCONOVICI

Tare frumos!

DUDULEA

D'apoi libertatea, egalitatea... d'apoi abuzurile guvernului de astăzi, cum ți le-am înșirat... ha?

SIMCONOVICI

Eu am rămas cu gura căscată.

DUDULEA

Prefectul trebuie să crăpe de necaz, nu alta...

SIMCONOVICI

Așa cred, eu nu l'am mai văzut cine știe de când. (In parte). Am fost chiar astăzi la dînsul.

DUDULEA

Îți spun drept că mai mult de ciuda lui m'am pus s'o scot la capăt.

SIMCONOVICI

Ai s'o scoți, ai s'o scoți!

DUDULEA (uitându-se împrejur).

Nu ved nici pe doamna, nici pe d-șoara de gazdă. Trebuie să-mi fac datoria, să joc întâi cu dinsele.

SIMCONOVICI

Or fi in grădină!

DUDULEA

Mă duc să le caut. (Ese).

SIMCONOVICI (singur).

A dracului mi-a venit peste mână și alegerea asta! Nu știu ce să fac? De votez pentru Păltinaș mă stric cu prefectul—unde se poate una ca asta—să-mi perd locul din comitet?—Ferească Dumnezeu!—Dacă votez pentru Dumescu mă stric cu Păltinaș, care-mi dă casă, masă, — nici asta nu se poate! Rău ș'așa, rău ș'așa! Breeee!...

SCENA VII.

ROGOJINĂ (intrând cu o hârtie in mână).

Ce-i in mână nu-i minciună! Am pus mâna pe in scris, de-acum easă senator cine-a vra, mie ce-mi pasă? Ce stai pe gânduri singur, cucoane Gavrilaş?

SIMCONOVICI

Mă gândeam și eu moș Ilie, la ale lumii.

ROGOJINĂ

Ia lasă gândurile cucoane, și haidem colo... unde-i masă intinsă... zi-i pe nume!

SIMCONOVICI

La bufet?

ROGOJINĂ

Fie ș'așa. Este un puiu de vin!...

SIMCONOVICI

Cotnar vechiu... Il are încă de la tată-seu.

ROGOJINĂ (punând degetele la gură).

Minunat! Te mai scutură puțin de cele
bêtrânețe! Hai, hai. (Se îndreaptă amândoi spre
fund).

SCENA VII.

Cei de sus, Zoîța.

ZOÎȚA

D-nule Simconovici!

SIMCONOVICI

(lăsând pe Rogojină și întorcându-se).

Poronciți, cucoană Zoîță!

ZOÎȚA

Cine-i cel din fund, de colo?

SIMCONOVICI

Cel cu barba mare?

ZOIȚA

Ba nu, pe acela îl știu... cel cam pleșuv.

SIMCONOVICI

Unul Andronilă!

(Rogojină face un gest de necaz și ese).

ZOIȚA

Mi s'a spus că votează în colegiul întâiu.

SIMCONOVICI

Da, are moșia Urlata.

ZOIȚA

Vorbit-a cineva cu dînsul?

SIMCONOVICI

Apoi... știu eu?

ZOIȚA

Cum nu știi, dar d-ta ce treabă ai avut?
De ce nu i-ai vorbit?

SIMCONOVICI

Apoi...

ZOIȚA

Dă-mi brațul și mă du lângă dînsul, să
mi-l prezentezi ca de la întîmplare. Auzi?
Am să-l ieu pe departe... cu binele. Are fe-
mee, copii... caută de moșie... e pensionar...

e mulțămît de guvern sau nemulțămît ?
Spune ca să știu cum să-l apuc.

SIMCONOVICI

E văduviu. Are șase copii. Caută singur
de moșie. Dar nu-i merge bine, an au avut
boală de vite, și data asta l'a bătut peatra.

ZOIȚA

Boala de vite, peatra ? Trebuie să fie ne-
mulțămît de guvern.

SCENA IX.

*Cei de sus, Păltinaș, apoi Rogojină, Cașcaloni și
Dudulca.*

PĂLTINAȘ

Am invêrtit-o de la roate, ca la douăzeci
de ani.

ZOIȚA (cătră Păltinaș).

Eu mă duc să dăscălesc pe un alegător.
Să mă aștepți in grădină că am să-ți spun
ceva.

PĂLTINAȘ

Bine !

ZOIȚA (in parte).

Trebuie să-i vorbesc de Leon și să-l de-
părtez de Mirtescu. (Tare cătră Simconovici). Hai-
dem ! (Es prin ușa din mijloc).

ROGOJINĂ

(intrând pe altă parte cu o înghețată în mână, în parte).

Zaifetul era închis, și în loc de vin m'am ales cu mâncarea asta. Bree! Că rece-i! (mănâncă).

CAȘCALONI

(intrând și el cu o înghețată în mână).

Mă inferbântase jocul.. mă rog de atâți ani de când nu învêrtisem picioarele... bună înghețată!

PĂLTINAȘ

Sunteți veseli, prietenilor?

CAȘCALONI

Veseli, cucoane Iancule.

ROGOJINĂ

Ca peștele în apă. De când sunt n'am mâncat bazaconie ca asta. Eu mă duceam la caifet să trag un pahar de cel vechiu, și mi-au dat tălgerașul ista... dar e bun.

PĂLTINAȘ (uitându-se în fund).

Eaca pun să deschidă bufetul. (În parte). Mama e singură. Să vedem ce are să-mi spue. (Tare).. Să-mi faci cinste moș Ilie, cum știi d-ta, bătrânește. (Ese):

ROGOJINĂ

Las pe mine cucoane Iancule. (Cătră Cașcaloni) Indemnam adinioarea pe cuconul Gavrilaş să vie cu mine colo... cum ii zice?... la bufet și mi l'a furat cucoana Zoîța din palmă. Hai d-ta, cucoane Neculai.

CAȘCALONI

Bucuros, bucuros, moș Ilie!

DUDULEA (intrând).

Sunt azi de o veselie. Am jucat cu cucoana de gazdă, acum trebuie să trag un ștaer și cu duduca, așa cere rândueala.

ROGOJINĂ

Decât un ștaer, hai mai bine să tragem un pahar!

DUDULEA

Unde?

CAȘCALONI

La bufet. Aud cum se destupă gărăfile cu șampanie. (Rogojină și Cașcaloni es).

DUDULEA

Mergeți înainte că vin și eu. Să-mi dau întâi foc gâtlejului cu jocul, și apoi să sting para în vin, așa-i hazul. Nu ved ni-căiri pe domnișoara de gazdă.

SCENA X.

Dudulea, Mirtescu.

MIRTESCU (intrând).

N'am gonit, am sburat.

DUDULEA (in parte).

Eaca și Mirtescu; n'a fost la intrunirea electorală. (Tare). D-nule Mirtescu, se vede că balurile îți plac mai mult decât adunările politice unde se discută interesele țării.

MIRTESCU

Și mai mult decât procesele. (In parte). N'o vęd nicăiri!

DUDULEA (in parte).

Mi-o trase pe la nas. (Tare). Vrei să facem un vis-à-vis?

MIRTESCU

Nu am damă.

DUDULEA

Și eu aștept pe domnișoara de gazdă, să-mi fac datoria. Par'că o vęd viind in fund.

MIRTESCU

Așa mi se pare și mie. (Mirtescu și Dudulea se răped spre culise, Dudulea se intoarce).

DUDULEA

Mi-a șters-o. Pa! Atâta pagubă! Hai și eu la bufet! (Ese).

SCENA XI.

Păltinaș, Aspasia.

PĂLTINAȘ

Tare bine zice mama. Am făcut rău că te-am ascultat și am invitat pe Mirtescu.

ASPASIA

Se putea altfel? Să călcăm în picioare toate datoriile sociale?

PĂLTINAȘ

El le-a călcat în picioare. L'am invitat la intrunirea electorală și n'a venit. Putea să rămână a casă și astăzi.

ASPASIA

Ce are a face una cu alta?

PĂLTINAȘ

Are a face; mama are dreptate. El e prieten când se atinge de petreceri, și nici mă cunoaște când e vorba să mă indatorească. Am să-l apuc să-mi făgăduiască votul; dacă nu vra, nici eu nu voesc să-l mai știu.

ASPASIA

De când cu alegerea asta, judeci lucrurile foarte ciudat!

PĂLTINAȘ

Ba le judec foarte bine. Minunat ginere mi-ai ales. Dacă pețirea lui se intemeiază pe dragostea ce are pentru Zulnia, s'ar mai gândi el la interes, ar mai ține cu guvernul ca un mișel ce se teme să fie prigonit?

ASPASIA

Mirtescu e un om cu caracter.

PĂLTINAȘ

Da, cu caracter. Avere caută! Eată caracterul lui!

ASPASIA

Eu nu te mai pricep, Încule. De eri il cunoaștem? Nu știi cine este? Nu l'ai văzut crescând sub ochii tăi?

PĂLTINAȘ

La nevoie se cunoaște inima omului: abia acum ved ce soiu este. Cu totul altfel e Leon. Un băet care e in stare să se jertfească pentru mine!

ASPASIA

Un desfrănat, ale cărui patimi rele l'au ruinat.

PĂLTINAȘ

Zi mai bine că l'a ruinat inima lui cea bună. Mama mi-a deschis ochii. Eu nici nu vedeam că el iubește pe Zulnia.

ASPASIA

Ce spui? El iubește pe Zulnia?

PĂLTINAȘ

Și Zulnia pe dînsul. Eu nici nu știam.

ASPASIA

Zulnia nu-l poate suferi și eu nici atât. Un om viclean, prefăcut!

PĂLTINAȘ

Care din doi e mai viclean: cel ce mă părăsește la nevoe, or cel ce aleargă neobosit pentru sprijinul onorii mele? Spune!

ASPASIA

Eu susțin că Mirtescu are o inimă nobilă și că Teoveanu e un lingușitor injosit.

PĂLTINAȘ

Ce orbire! Ei bine, astăzi vom vedea. Am să mă talmăcesc cu Mirtescu.

ASPASIA

Orice va fi, eu nu voi ingădui să nenorocesc viitorul ficei mele.

PĂLTINAȘ

Bine, bine, incurând te vei incredința singură dacă am dreptate și dacă mama a văzut bine. (Ese).

SCENA VII.

Aspasia singură, apoi Teoveanu.

Niciodată! Tirania aceasta începe a mi fi nesuferită. Să vedem cine este stăpână în casă: ea sau eu (pausă). Toate le-am lăsat să treacă, nebunia senatului ca celelalte, dar aceasta nu se va trece: aici drepturile mele de mamă sunt mai mari! Inșă răbdare, nu trebuie să-l iau răpede! Aici și-a întins Leon mrejele sale și trebuie să găsec chipuri de a-l da pe față! (Intoarce capul). Cine-i? Tocmai el! Ce desgust când îl ved! Dar trebuie să mă stăpănesc, să mă prefac...

LEON

Te căutam în tot balul, verișoară. Stai aici singurică, ce ai? Păr'că nu ești veselă.

ASPASIA (silindu-se să zimbească).

Ba sunt veselă.

LEON

Ba nu ești. In zadar te prefaci. Știu ce trebuie să fie. Ear vre-o nebunie de-a mamei soacre.

ASPASIA (in parte).

Vicleanul! (Tare). De unde știi?

LEON

E greu de găcit? (In parte). Trebui să o ating unde o doare. (Tare). Iți spun drept că de multe ori te admir, Aspasio când ved cu ce răbdare suferi ca alta să fie stăpână și să calce drepturile d tale.

ASPASIA

Să nu crezi că le voi suferi toate.

LEON

Dar și moșul ce om slab! La virsta lui să fie sub papucul mamei sale ca un copil, pricep cât de dureros trebuie să-ți fie aceasta. Să asculte de mamă, când are așa o soție! Dar nu-i e dat fiecăruia să priceapă norocul său.

ASPASIA

Mă lingusești, verișorule.

LEON

Spun adevărul. Alți oameni in poziția lui

ar fi cei mai mulțămiiți pe lume. Cu numele, cu averea lui și mai ales cu așa soție, el umblă după ambiții politice și lasă fericirea din mână pentru visuri goale și deșertăciuni!

ASPASIA

Poate că ai dreptate!

LEON

De te-ar putè înțelege, precum te înțeleg eu! Dar el nu-i în stare și nu va fi nicio-dată!... Eu cred că nu poți stima pe un asemenea bărbat. Ce deosebire, ce depărtare între amândoi soții!

ASPASIA (în parte).

O! Căci nu-i Iancu aici să-l audă! (Tare). D-ta mă înțelegi, verișorule. De mult am văzut că ești un bărbat cu minte.

LEON

Cu minte? Te înșăli, cu minte nu sunt. Mintea mea judecă bine, dar inima imi e prea pasionată.

ASPASIA

Așa-mi plac bărbații!

LEON

Da, am o inimă pasionată, care nu judecă.

Când iubesc, inima mea nu mai cunoaște nici o stavilă, ci ca flacăra împinsă de vânt, mă arde pe mine și arde tot împrejur!

ASPASIA

Cum se potrivește acest caracter cu al meu!

LEON

De mult compătinesc cu suferințele tale. De mult un foc ascuns imi consumă sufletul. De mult voiam să-ți spun ceea ce simțesc și nu îndrăzniam...

ASPASIA (in parte).

Nerușinatul! (Tare, prefăcându-se speriată). Nu-mi spune nimic, nu vreau s'aud un cuvânt mai mult!

LEON

O! Vei auzi! Nimic nu mai e în stare să oprească pornirea sufletului meu.

ASPASIA

O! Nu, nu spune, căci te înțelesesem!

LEON

Așa dar ai pătruns secretul meu, știi că de ani de zile eu suspin după o privire a ta mai blândă, după un zimbet mai dulce!

ASPASIA (făcându-se că tremură).

Mă infiorezi... Taci!...

LEON

Nu tac! Cine poate opri șivoiul pornit?
Aspasio, ângerul meu!

ASPASIA

Taci! O! taci!...

LEON

Spune-mi un cuvânt, un singur cuvânt!

ASPASIA

Niciodată!

LEON

Am să-ți scriu și tu-mi vei răspunde.

ASPASIA

Nu!

LEON

Spune-mi că-mi vei răspunde și fă-mă
omul cel mai fericit!

ASPASIA

Nu!

LEON

O! Imi vei răspunde, căci pătrund până
în inima ta; tu mă iubești!

ASPASIA (ascunzându-și fața).

O! (În parte). Ticălosul! (Fuge afară).

SCENA XIII.

Teoveanu (singur).

Am găcit-o, am simțit-o! De mult se uita ea la mine ca la singurul liman de scăpare! Norocul ajută pe cei sumeți! Acum să scriu degrabă cât sunt inferbântat! (Se așează la o masă și scrie). Aduceri aminte din alte vremi... pornire... foc! Aici nu-i o copilă cu mintea în nourii... ci o femeie care știe ce-i amorul! (Închizând scrisoarea și sculându-se). Încă un pas! Și va asculta de poruncile mele! Ce-oiu vra să fac în această casă, voi face! (Ese).

SCENA XIV.

Rogojină, Cașcaloni, Dudulea (cu paharele de șampanie în mână, alții cu șervetul la gât, alții cu șervetul în mână), *Simconovici*.

ROGOJINĂ

Vinul acesta e mai bun decât cotnarul.

DUDULEA (cam amețit).

Sunt azi de o veselie. (Bea).

CAȘCALONI (asemenea).

D'apoi eu, d'apoi eu? Ce zici moș Ilie' acum ar trebui s'o învârtim de brâu.

ROGOJINĂ

Eaca cuconu Panaite e gata! (In parte). S'au
chefăluit amândoi! Avem să ridem. Hei! Cu
Ilie Rogojină nu ține la bēut te miri cine!

CAȘCALONI

Ce zici, d-nule Dudulea, nu-i vremea s'o
dăm pe o corăbiască? Ce zici cucoane Ga-
vrilaș?

SIMONOVICI

Mă ertați, eu nu pot!

CAȘCALONI

V'ați hărbuit cu toții, numai eu sunt
zdravěn!

DUDULEA

Acum ar trebui să fiu inaintea alegēto-
rilor, sau la curtea cu jurați. De-ar vedē
jurații omorul cu ochii, eu i-aș face să creadă
că nu-i vinovăție: „Domnilor jurați! Acest
om nevinovat. . . această victimă... acest...
(Il înădușă tusea).

CAȘCALONI (bea).

Pe amorul și cunoștința mea: Nu, vino-
vatul nu-i vinovat! Na...

ROGOJINĂ

Ba-i vinovat! Ha, ha, ha.

DUDULEA

Te recus. Te-ai pronunțat mai 'nainte.

OAȘCALONI

Ce-l recuși? Las' că l'oiu învăța eu! (Amenință pe Rogojină).

SIMCONOVICI

Cucoane Neculai, cucoane Neculai!... (Se pune între dînșii, în parte). Să nu faci vre-o necuviință.

SCENA XV.

Cei de sus, Păltinaș, apoi Zoîța, Aspasia, Teoreanu, Antița, mai mulți invitați.

OAȘCALONI

Eaca cuconu Iancu; să spue d-nialui cine are dreptate. E vinovat vinovatul, ori nu?

PĂLTINAȘ

De ce e vorba?

OAȘCALONI

Rězășul zice că-i vinovat.

SIMCONOVICI (încet lui Păltinaș).

S'a cam... amețit... (Arată la cap). Trebuie să-l depărtăm.

ASPASIA, ANTIȚA, ZOIȚA (intră).

CAȘCALONI (amețit).

Nu-i vinovat!

DUDULEA

Beu in sănătatea viitorului senator!

CAȘCALONI

Să trăiască senatorul nostru, peară protivnicii lui: Dumescu, Petrașcu, Ministerul...
Vo.....

SIMONOVICI (in parte, spăriat).

Trebile se ingroașă. Aici nu-i bine să mai stee cineva! Pe ici mi-e drumul! (Êse).

ANTIȚA (in parte).

Vai de mine! Ce-a pățit! (Apropiindu-se de Cașcaloni incet). Cumnate vino, e vreme să mergem, Cristița așteaptă singură.

CAȘCALONI (tare).

Ce-mi pasă de Cristița! Eu... nu... vreu... sunt in casa cumătrului care-i senator!

PĂLTINAȘ (lui Rogojină).

Cum l'am scoate?

ROGOJINĂ (incet)

Las pe mine. (Cătră Cașcaloni). Nu-i vinovat.

CAȘCALONI

Aha! Te-ai incredințat, rězășule!

ROGOJINĂ

Hai să bem in sănătatea lui!

CAȘCALONI

Hai! (Să iau de braț și es).

ANTIȚA

Trebue să l urmăresc. Ce rușine! (Ese).

ASPASIA (cătră Păltinaș).

Fă semn să 'nceapă musica!

PĂLTINAȘ

Musica! (Musica incepe). Veseli domnilor, invitați damele!

DUDULEA

Imi furnică picioarele. Cu cine să mai joc?

LEON (intrând cătră Aspasia).

Ia aceste rânduri.

ASPASIA (incet).

Nu, nu.

LEON (asemenea).

Te rog! Te jur!

ASPASIA (lăsând să cadă batista).

Verișorule, ridică-mi batista!

LEON

(ridică și i-o dă cu scrisoarea înăuntru, în parte).
-A luat!

ASPASIA (în parte).

L'am prins vicleanul!

DUDULEA (în parte).

Tot cu Aspasia... e ușurică ca o pană!
(Tare). Doamnă... (îi dă brațul).

ASPASIA

D-nule Dudulea. (Es amândoi).
(Invitații se imprăștie, muzica care cântase mai încet
nu se mai aude).

SCENA XVI.

Păltinaș, Zoia, Leon.

ZOIȚA

Mă spăriesem... așa-i când cineva se amestecă cu proștii.

PĂLTINAȘ

Nu-i nimic. A trecut nebăgat în samă.

ZOIȚA

Vorbit-ai cu Mirtescu?

PĂLTINAȘ

Încă nu.

LEON

Toată sara a jucat cu Zulnia: n'a putut scăpa verișoara de dinsul nici un moment.

ZOIȚA

Ce ți-am spus eu? Asta-i batjocură

LEON

Il vęd viind incoace.

ZOIȚA

O! Am să-i vorbesc eu.

PĂLTINAȘ

Și eu...

SCENA XVII.

Cei de sus, Mirtescu.

MIRTESCU

Serbarea e veselă, ați avut o fericită idee cucoane Iancule!

ZOIȚA

Petreceți bine, d-nule Mirtescu?

MIRTESCU

De minune, cuconiță!

PĂLTINAȘ

Sunt numai rude și prieteni... n'am voit să poftesc și pe cei de tot străini.

ZOIȚA

Numai prieteni? Nu știu...

LEON

Poate că sunt și de acei ce-și zic prieteni ai casei, și sunt tocmai contrariul.

MIRTESOU

Aveți dreptate, d-nule! Mi se pare că s'a strecurat și unul de aceștia.

LEON (în parte).

E și obraznic!

ZOIȚA

Cine-i adevărat prieten, trebuie să o dovedească prin fapte.

PĂLTINAȘ

Cucoane Andrei, deși erați de părere că ar fi fost mai bine să nu mă pun la senat...

MIRTESOU

Dați-mi voe, cucoane Iancule, părerea mea a fost că era mai bine să nu vă puneți în condițiile aceste.

PĂLTINAȘ

Nu era de demnitatea mea să dau înapoi, trebuie să es cu onoare din pasul acesta. Alegerea începe mâni și m'am adresat pe față la toți prietenii mei să mă sprijine. Mă adresez dar și la d-ta. Îți cer votul în puterea legăturii ce avem împreună. Cred că nu mi-l vei refuza.

LEON

Aici se poate vedè cine ține la onoarea familiei și cine nu.

MIRTESCU

Dă-mi voe d-nule Teoveanu, să am altă idee despre onoare decât d-ta... Cucoane Iancule, v'am rugat să vă retrageți candidatura din cauză că în aceste condiții nu-mi părea nimerită și nu o puteam sprijini și eu. Eu vă sunt prieten, și poate cel mai bun, dar tocmai fiindcă sunt, nu vă pot făgădui votul meu.

LEON (cu ironie).

Refușați de sigur în interesul moșului, nu-i așa?

MIRTESCU

Da, în interesul său și viitorul va dovedi că eu am avut dreptate. Aceasta însă nu are a face nimic cu legăturile noastre. Ce-

reți de la mine ce vrei alta și sunt gata a face orice muncă, orice jertfă!

LEON

Știut! Știut! Se făgăduște sarea cu marea, numai lucru de care ai nevoie acum se refuză. (Cătră ceilalți). Ce v'am spus eu? Judecat-am bine? (Ese).

MIRTESCU (după dînsul).

M'ai judecat bine precum te judec și eu. — Cucoane Iancule, sunteți preocupat de interesul momentului. Nu măsurați simpatia mea după acest fapt neînsemnat.

ZOIȚA

Neînsemnat! Oamenii cu ambiție și cu inimă nu vorbesc așa.

MIRTESCU

Lăsați să treacă cîtva timp și măsurați-mi devotamentul după întreaga mea purtare.

ZOIȚA

Ei bine! Nu vota nici pe Dumescu! Abține-te de la vot. Aceasta nu va fi împotriva onoarei d-tale.

MIRTESCU

Mă ertați. Eu nu sunt de cei ce înlătură

greutățile prin meșteșuguri și mijloace mici. A mă abține, ar fi fapta unui mișel, pe care n'o puteți cere de la mine.

ZOIȚA

Minunat! Minunat! Urmați dar faptele d-voastre de viteaz. (Cătră Păltinaș). Lucru-i pe față, n'ai ce mai zice. Am spus-o dinainte și nu m'ai crezut! (Ese).

PĂLTINAȘ (cu receală).

Mă ertați, trebuie să mă ocup de invitații mei... (In parte). E un trădător! (Ese).

SCENA XVIII.

Mirtescu apoi Zulniă.

MIRTESCU

Ce însemnează purtarea aceasta? Aici e un complot a acestui ticălos, care vrea să lovească în simțirile mele și să-mi indușmănească întreaga familie! A isbutit! Mi-a ridicat simpatia tuturor și am rămas singur!

ZULNIA

(care intrase pe virful picioarelor, înaintează și întinde mâinile).

Nu ați rămas singur, aveți încă un prieten!

(Cortina cade).

ACTUL IV

La Păltinaș. Decorul actului întâiu.

SCENA I.

Zulnia apoi Păltinaș.

ZULNIA

S'a dus! Ce scenă grozavă, nu pot s'o mai uit!

PĂLTINAȘ (intrând palid și turburat).

Azi e zioa hotăritoare! M'am svircolit toată noaptea fără să pot dormi... presimțiri rele mă tulburau... Zulnio, unde-i Leon?

ZULNIA

Nu l'am văzut.

PĂLTINAȘ

Nu știu ce se face omul acela. Nu se mai arată de loc... Unde-i mama?

ZULNIA

Trebue să fie la d-ei in odae.

PĂLTINAȘ

Par'că se ascund toți. Dudulea n'a mai venit pe aici, n'a trimis nici un răspuns?

ZULNIA

Nu știi nimic.

PĂLTINAȘ

Ce incet trece vremea ! Poftește pe mama, spune-i c'o rog să vie aici.

ZULNIA

Eat'o, chiar vine.

PĂLTINAȘ

Bine. Lasă-ne singuri. (Zulnia esc).

SCENA II.

Zoița, Păltinaș.

ZOIȚA

Ei, ce știi ?

PĂLTINAȘ

Nu știi nimic. Nimeni nu s'arată. Dudulea nu mai vine și Leon par'că s'ascunde.

ZOIȚA

Fii fără grijă. Când se vor arăta, te vei mira singur de isprava ce au făcut. N'ar fi bine, ca să te mai răpezi singur până la Primărie?

PĂLTINAȘ

Nu-i de demnitatea mea să stau insumi pe capul alegătorilor toată vremea. Să mă ia prefectul în rîs?

ZOIȚA

Odată în luptă, trebuie să te bați pînă la sfîrșit.

SCENA III.

Cei de sus, Dudulea.

PĂLTINAȘ, ZOIȚA

Ei?

DUDULEA

Optsprezece și optsprezece!

ZOIȚA

Paritate! De unde știi așa de bine?

DUDULEA

Doar am eu ceva practică în trebi de aceste. Helbet! Deatîtea ori... îți pot spune

pe degete cum a votat fiecare. Dar ce stați acasă? Totul are să atirne de la un vot sau două.

PĂLTINAȘ

Tocmai eram să es.

ZOIȚA

Simconovici a votat?

DUDULEA

Nu a venit încă la vot.

ZOIȚA

Trebue să trimitem numai decât după dînsul. Dar Samsoniu?

DUDULEA

Nici el n'a venit.

ZOIȚA

Nu l'a dus încă Rogojină? El il luase asupra sa.

SCENA IV.

Cei de sus. Rogojină.

PĂLTINAȘ

A! Eaca moș Ilie!

ROGOJINĂ

Bine-am găsit. Venisem, cucoane Iancule pentru ca să ne înțelegem asupra inginerului care trebuie să măsoare cele patru falci de pădure.

PĂLTINAȘ (cu necaz).

Dau tătarii? Ce grabă mare? Astăzi ți-ai găsit? N'avem vreme destulă?

ROGOJINĂ

Nu de alta dar știți vorba ceea: mai bine azi un ou decât mâni...

ZOIȚA

Ei bine, bine... mâne... poimâne! Ce face Samsoniu?

ROGOJINĂ

Care Samsoniu?

ZOIȚA

Cum, care Samsoniu? Samsoniu, prietenul d-tale...

ROGOJINĂ

A! Grigore Samsoniu?

ZOIȚA

Grigore sau cum l'a fi chemând...

ROGOJINĂ

Bine, sănătos, slavă Domnului!

ZOIȚA

Dar nu întreb de sănătate. Întreb de vot.
Fost'a să voteze?

ROGOJINĂ

Apoi dă? Știu eu? El mi-a zis că se duce.

DUDULEA

N'a fost încă. Trebuie să-l aduci d-ta...
poate va fi uitat.

ROGOJINĂ

Dar cum. Doamne iartă-mă să-l aduc?
par'că-i copil să-l iau pe sus?

DUDULEA

La o nevoe trebuie să-l iei pe sus!...

PĂLTINAȘ

Adă-i aminte cel puțin.

ROGOJINĂ

Apoi bine... vra să zică vorba noastră
pentru inginer...

PĂLTINAȘ

Dar lasă pe inginer, pentru Dumnezeu!

Vom lua pe care-i vra d-ta, acum aleargă după Samsoniu!

ROGOJINĂ

Vra să zică tot una-ți este care a fi in ginerul...

ZOIȚA

Tot una... numai du-te astăzi și adă pe Samsoniu!

ROGOJINĂ

Eaca mă duc, (In parte). Mă duc la inginer. Pe Samsoniu il aduce subprefectul Gospodin. Ce-mi pasă mie? Bine c'am isprăvit cu inginerul. (Tare). Și cu bine! (Ese).

SCENA V.

Păltinaș, Dudulea, Zoita.

ZOIȚA

Mare poznă, până faci de se mișcă rezășul ista. Sufletul ți-l scoate! (Cătră Dudulea). Cașcaloni a votat?

DUDULEA

Pe față pentru cuconu Iancu. Chiar lucra grozav pentru noi.

ZOIȚA

Ce om de treabă!

DUDULEA

Când îl apuca unul din ceilalți, el răspun-
dea : am un cumătru de care ascult ! L'am
văzut vorbind prin colțuri și cu Buhalof.

PĂLTINAȘ

Cum a votat Buhalof ?

DUDULEA

Numai de acesta nu știu. E omul cel mai
fricos din țară. A luat biletul, s'a dus la
fereastră și a scris invălit în perdele. N'am
putut vedea nici măcar mișcarea mâinei.

ZOIȚA

Leon îl avea sigur, vorbise cu dînsul.

DUDULEA

Hm... d. Teoveanu... e cam șugubăț.

PĂLTINAȘ

Ce vorbă-i asta ?

DUDULEA

Hm... nu știu ce să cred... Jubor nu vo-
tase încă. D. Teoveanu tare nu se mai arată.

ZOIȚA (cătră Păltinaș).

Jubor nu-i cel care ceruse... ?

PĂLTINAȘ

Psss!

DUDULEA (in parte).

A păpat Teoveanu paralele. Dacă mă însărcina pe mine, eu cel puțin îi dam pe jumătate. Eu nu sunt interesat!

SCENA VI.

Cei de sus, Leon Teoveanu.

PĂLTINAȘ

Ce te-ai făcut? Unde-ai fost? Nu te mai vede nimeni.

LEON

Am alergat ca un cal de poștă.

ZOIȚA

N'am spus eu că el lucra?

DUDULEA

După toată probabilitatea, pân'acum este paritate de voturi. Un vot trage în cumpănă cât zece, Jubor nu votase încă.

LEON

Nu se poate.

DUDULEA

E chiar așa.

LEON

Trebue să fi venit in lipsa d-voastre.

PĂLTINAȘ

Nici Simconovici n'a venit încă.

ZOIȚA

Aleargă la dînsul și adă-l iute.

PĂLTINAȘ

Sunt trăsuri gata la dispoziția ta.

LEON

Alerg! (In parte). Paritate de voturi! Este primejdie! Trebuie să opresc pe Simconovici să voteze cu orice preț. (Ese).

DUDULEA

E vremea să veniți și d-voastră, d-le Păltinaș. Eu am in buzunar lista tuturor care n'au venit încă. Am să mai dau o raită.

ZOIȚA

Du-te Iancule răpede. Eu am să stau la fereastra din colț, de unde se vede toată ulița. Dacă aduci este bună să faci de departe semn cu batista.

PĂLTINAȘ

Bine, haidem la treabă! (Ese cu Dudulea).

SCENA VII.

Zoița apoi *Aspasia*.

ZOIȚA

De când eram tînără și părinții puneau la cale căsătoria mea cu răposatul — Dumnezeu să-l erte — n'am mai avut așa emoții. Numai nora mea pare că n'are sânge într'insa, Vezi-o cum vine de liniștită.

ASPASIA

(între, caută ceva pe masa de lucru și vra să iasă).

ZOIȚA

Unde te duci ?

ASPASIA

Am treabă.

ZOIȚA

Se vede că nu te interesezi de ceea ce se petrece ?

ASPASIA

Pentru ce ?

ZOIȚA

Noi toți ferbem și ciocotim și ție pare că nici nu-ți pasă.

ASPASIA

Trebui să mai fie cineva în casă care-și păstrează și sângele rece.

ZOIȚA

În adevăr! Spune mai bine că nu împărțășești ambiția bărbatului tău.

ASPASIA

Sunt destui care i-au aprins-o, trebuie să fie și cineva care să i-o potolească.

ZOIȚA

Frumoase principii, n'am ce zice! Noroc că am mai fost eu pe aici. Noroc că am mai avut un nepot care are o inimă mai puțin rece, mai puțin nepăsătoare.

ASPASJA

Vorbești de Leon?

ZOIȚA

Da, de dînsul vorbesc; eată un bărbat care ține la onoarea familiei!

ASPASIA

Teoveanu ține la onoarea familiei?

ZOIȚA

Da, căci a moștenit sânge nobil de la părinți, nu se trage din negustori sau breslași.

E un om plin de simțire, care poate ridica o familie.

ASPASIA

Așa crezi?

ZOIȚA

Așa cred. Și tu dacă ai ave mai multă mândrie, nu te-ai fi gândit nici un moment la un ginere ca trădătorul cela, ci de la început ai fi cugetat ca mine la un adevărat fecior de boer.

ASPASIA

Avem fiecare părerile noastre.

ZOIȚA

Noroc că fiul meu știe ce însemnează a sprijini un nume moștenit. Mai vorbește-i acum de un Mirtescu și-i vedea ce-ți va răspunde. Dar dacă te ai uita mai aproape și ai vedea cine este Leon... dacă ai ști cât cumpănește un bărbat ca dînsul, atunci n'ai vra să-ți nenorocești copila. Intreab'o chiar pe dînsa.

ASPASIA

Fericirea ficei mele este datoria mea cea sfântă; eu nu voiu hotări nimic împotriva voinței sale. Vrai s'o întrebăm împreună?

ZOIȚA (se scoală).

Negreșit... dar mai întâi trebui să se povățuiască precum se cuvine și de dorințele tatălui ei.

ASPASIA

Cum vrei așa voi face. Dar imi e teamă că nici el nu va împărtăși păreriile d-tale.

ZOIȚA

Foarte bine, foarte bine. Vom vedè. Acum i s'au deschis ochii, și vede lucrurile precum sunt.

ASPASIA

Dacă vrei voi face mai mult. Te voi lăsa să hotărăști chiar d-ta.

ZOIȚA

Mi-ar părea bine să știu că vorbești serios. Dacă crezi că eu imi alcătuesc păreriile după impresiile momentului, te înșăli, draga mea. Sunt prea bătrână, am văzut prea multe, ca să nu cunosc vrednicia și nevrednicia oamenilor. Vei judeca și tu mai bine. Chiar azi, nu mai departe, ne-om vorbi, când vei vedea ce au făcut Leon pentru bărbatul tău. (Ese).

SCENA VIII.

Aspasia apoi Leon Teoveanu.

ASPASIA

Vă voi deschide ochii, și vă veți rușina cu toții de amăgirea voastră!

LEON (intră, incet)

Aspasia! (Tare). Nu te-am mai găsit, te-ai ferit de mine. Aspasio, așa răsplătești amorul meu?

ASPASIA (coboară ochii și stă nemișcată).

LEON

Când știi că singurul meu gând, singurul meu vis pe lume ești tu, mă lași în această grozavă indoială? Dece nu mi-ai răspuns două rânduri, spune! Știi ce am făcut ca să nu mă despart de tine; eu am lucrat împotriva bărbatului tău; i-am înșălat, trădat pe toți, numai să nu te pierd de lângă mine un cîș măcar și tu nu-mi spui nimic? Vorbește-mi!... Cătră bătrâna m'am făcut că iubesc pe Zulnia, ca să nu prepue adeverata mea simțire. Față cu bărbatul tău, m'am prefăcut că sprijin planurile sale ambițioase, pentru ca să pot intra în casa lui oricând imi place, numai să te ved... dar dece taci?... Spune!... Spune un cuvânt!..

ASPASIA (fără a ridica ochii).

Nu acum...

LEON

Acum... acum...

ASPASIA

Astăzi încă îți voi deschide tot ce se ascunde în inima mea. (Ese).

SCENA IX.

Leon, apoi Dudulea, mai târziu Cașcaloni.

LEON

Astăzi încă! A fost luptă între datorie și amor! A fost luptă, însă datoria a fost învinsă. (Incântat). Astăzi încă!

DUDULEA (intrând răpede).

Cucoană Zoiță, cucoană Aspasiu, Simconovici nu-i nicăiri. (Văzând pe Leon). Ce ai făcut cu Simconovici? Avem numai câteva minute până la despuerea scrutinului. Totul atirună de la un vot.

LEON (în parte).

Pe acela l'am pus la cale!

DUDULEA

Dar ce faci, ce stai aici? Aleargă și d-ta, avem numai câteva minute! (Aleargă pe altă ușă).

OAȘCALONI (intrând repede).

Unde-i Simconovici? Nu-l găsesc nicăiri. Nu-i nici aici? Mai alerg la dînsul a casă! Aleargă și d-ta, avem abia câteva minute până la deschiderea urnei, totul atîrnă de la un vot! (Ese repede).

LEON (uitându-se după dînsul).

Sermanii amăgiți! Acel un vot nu-l veți avè! E vreme să mă retrag până va trece furtuna, și apoi m'oiu întoarce pentru a liniști pe toți și a primi dulcea resplată a muncilor mele! (Ese).

SCENA X.

Scena rămîne goală un moment, apoi intră *Antița* mai pe urmă *Aspasia*, *Zulnia* și *Zoița*.

ANTIȚA

Prin oraș vezi numai trăsuri care aleargă în fuga mare. La casa lui Simconovici am văzut oprindu-se când oameni de-ai prefec-tului când prieteni de-ai lui Pălținaș. După un moment trăsurile plecau earăș în goană.

ASPASIA (intrând).

Ai vre-o veste, cucoană Antiță?

ANTIȚA

Nu știu nimic. Cumnatu-meu aleargă pe

uliți in trăsură: când merge la primărie, când pornește de la primărie. N'am mai avut răbdare.

ASPASIA

Vom afla rezultatul in curênd.

ANTIȚA

Vă vêd liniștită, cucoană Aspasică. Se vede că sunteți sigură că cuconu Iancu va isbuti.

ASPASIA

Alte griji mai mari mă cuprind pe mine.

ANTIȚA (cu curiositate).

Ceva mai mare? Ce, ce este, cucoană Aspasiu?

ASPASIA

Iți voiu spune. Te rog numai să nu te duci așa iute și dacã va trebui să mă sprijini.

ANTIȚA (ince!).

Vai de mine! Ce poate să fie! (Tare). Stau cucoană Aspasiu, stau câtã vreme vei porunci mata.

ZULNA (intrând rãpede).

Eram in grădină și am vëzut de departe trăsura noastrã viind in fuga mare. Tatã-meu era cu capul gol.

ANTIȚA (spăriată).

Cu capul gol pe uliță!

ZOIȚA (intrând răpede).

Iancu vine în goana cailor; n'am văzut mișcând batista!

ANTIȚA

Trăsura trage la scară.

ZOIȚA

Cum mi se bate inima! Zulnio, deschide ușa răpede. Ei? Cum a eșit?

SCENA XI.

Cei de sus, Păltinaș (intră cu capul plecat, posomorit, trece prin mijlocul tuturor fără a ridica ochii, se aruncă pe un jilț în fața scenei, și lasă să-i cadă mâinile în jos).

PĂLTINAȘ

Sunt bătut!

ZOIȚA

Bătut! Ai căzut! A! A! (Se aruncă pe un jilț de altă parte).

ANTIȚA

Bătut! Dumnezeu!

ZULNIA (alergând la Zoița).

Bunică, nu e nimic! Liniștește-te! Nu-nimic!

ASPASIA (lângă Păltinaș).

Nu te turbura așa, fii bărbat!

PĂLTINAȘ (clătinând din cap).

Bătut! Căzut!

ASPASIA

Ei bine, ce face? Negreșit că unul din doi trebuia să cadă.

PĂLTINAȘ (ca sus).

Ce rușine! Ce rușine!

ZOIȚA (sărind în picioare și strigând).

Țară ticăloasă! Alegători fără ispravă! Cărmuire mișelească! Prefectul i-a silit, i-a jurat, i-a amenințat. Asta-i mișelie, blăstămăție!

ASPASIA

Nu te aprinde mamă, fii mai liniștită, are să-ți vie rău!

ZOIȚA

Are să-mi vie rău? Da! Așa să știi, eu nu sunt ca tine nepăsătoare. Tu ești de vină că a căzut Iancu!

ASPASIA

Eu ?

ZOIȚA

Da, tu. Ce-ai făcut ca să isbutească ? Te ai mișcat măcar din casă ? Făcut-ai un pas ? Ia ți-ai căutat de gospodărie ca o jupâneasă.

ASPASIA

Ești infuriată și nu vreau să bag în samă cuvintele ce spui.

ZOIȚA

Altfel am fost noi, cu altă inimă a lucrat bietul Leon ! Și el trebuie să fie desperat, sărmanul ; îi datorim și lui o mângâiere ! Trebuie să-l unim mai de aproape cu familia noastră.

ZULNIA (sperietă către Aspasia).

Ce spune ?

ASPASIA (incet).

Fii liniștită !

PĂLTINAȘ (ca sus).

N'am să mă pot arăta printre oameni !

SCENA XII.

Cei de sus, Cașcaloni.

CAȘCALONI (mergând spre Păltinaș).

Fiți incredințat cucoane Iancule, că-mi pare foarte rău...

PĂLTINAȘ

(stringându-i mâna fără a ridica capul).

Îți mulțămesc, prietene!

CAȘCALONI

Așa cădere neașteptată, și cu un singur vot!...

ZOIȚA și ANTIȚA

Cu un singur vot!

CAȘCALONI

Am căutat pe Simconovici în toate părțile, dar nu l'am găsit nicăiri. Poliția îl mi-stuise!

ZOIȚA

Ce ticăloșie!

CAȘCALONI

Și Samsoniu a votat contra. Acum se știe. A văzut cineva pe subprefectul Gospodin ducându-l cu trăsura lui până în colțul

uliței. (Incet către Antița). Hai cumnată, ce să mai stăm aici?

ANTIȚA (incet).

Era să-mi spue ceva Păltinășoaea și sunt grozav de curioasă.

CAȘCALONI (ca sus).

In casa unui om ce a căzut nu-i bine de stat mult. Tot nu-l putem ajuta. E vreme să ne ținem noi la o parte...

ANTIȚA (tare).

Soră-mea nu-i e bine și mă chiamă? Atunci trebuie să mă duc, cumnate. Ertățî, cucoană Zoiță...

CAȘCALONI

Ertățî, cucoane Iancule... când veți mai avea nevoie de mine... voin fi totdeauna gata... (Către Antița). Hai răpede!... Să nu ne vadă cineva eșind de-aici! Destul mi s'a bănuit că sunt contra guvernului! (Ese cu Antița).

SCENA XIII.

*Cei de sus afară de Cașcaloni și Antița, pe urmă.
Dudulea.*

ASPASIA

Cum se grăbesc să se ducă!

PĂLTINAȘ

Cine va mai sta în casa unui compromis?

ASPASIA

Pentru ce această descurajare? Dacă ai căzut la alegere, nu mai ești tu același om? Ce s'a schimbat? Nu mai ai poziția ce o aveai, nu mai ai numele și reputația ta?

PĂLTINAȘ (clătinând din cap).

Ce are să se zică de mine?

ZOIȚA

Gândurile oamenilor se pot schimba.

PĂLTINAȘ

Nu mai pot face nimica deacum înainte.

ZOIȚA

De pildă prin o nuntă ce am avè în casă...

ASPASIA

Ce fel?

ZOIȚA (cătră Iancu).

Tu știi că Leon iubește pe Zulnia. Nime n'ar zice că ești supărat; lumea ar crede că nici nu-ți pasă, dacă s'ar hotărî chiar astăzi cununia lor, în loc să mai lăsăm să treacă vremea...

ZULNIA (in parte).

Ce aud? (Cătră Aspasia). Mamă!

ASPASIA (cu energie).

Mă impotrivesc!

ZOIȚA

Te impotrivești fiindcă ai destulă micșurime de inimă, ca să te gândești încă la dușmanii noștri.

ASPASIA

Mă impotrivesc fiindcă Teoveanu e un desfrănat!

PĂLTINAȘ

El singur mi-a fost prieten până la urmă.

DUDULEA (intrând).

A fost presiune, violență, ingerență administrativă! Ni s'au furat voturi. Ni s'a sequestrat un alegător, am să-i dau pe față în gazetă, am să le fac proces la tribunal, am să protestez alegerea, am să-i denunț vindictei opiniei publice!

PĂLTINAȘ

Deacum ori vei denunța, ori nu vei denunța, tot una este!

DUDULEA

Când veneam aici am văzut musica la ușa lui Dumescu. Erau la dînsul o mulțime de trăsuri cu alegătorii care îl felicitau.

ZOIȚA

Musică!

DUDULEA

Se bea șampanie, se striga: trăească senatorul!

ZOIȚA

Șampanie! Senatorul! Mor nu alta!

DUDULEA

Am mai fost și trădați, și chiar de oameni la care nici nu ne gândeam!

ZOIȚA

Cine sunt trădătorii?

DUDULEA

Rogojină nu a vorbit cu Samsoniu, care a votat pentru Dumescu.

PĂLTINAȘ

Ticălosul de rězăș!

ZOIȚA

Țopirlanul!

DUDULEA

Simconovici a intrat in pământ! D. Leon Teoveanu ne-a trădat!

PĂLTINAȘ

Aceasta nu se poate!

ZOIȚA

Ia sama la vorbele d-tale d-le Dudulea, nepotul nostru e de viță nobilă.

ASPASIA

A! Incepe a-mi eși dreptatea!

ZOIȚA

Dă dovadă, dă dovadă!

DUDULEA

A lucrat pe din dos impotriva d-voastre. Lui Jubor nu i-a dat...

PĂLTINAȘ

Pssst... pentru Dumnezeu!

DUDULEA

Teoveanu ne-a prădat!

ZOIȚA (cu mândrie).

Află d-le avocat, că in familia lui neam de neam au fost boieri, nu hoți de codru.

DUDULEA

Nu știu ce-a fost odată, știu ce este astăzi. Jubor a votat pe față pentru Dumescu în momentul din urmă și i-a făcut majoritatea cu votul lui. Judecați singur...

ZOIȚA

Jubor a fi tâlharul.

PĂLTINAȘ

Tăceți pentru Dumnezeu!

SCENA XIV.

Cei de sus, Leon Teoveanu.

LEON (în parte).

Emoții mari!

ZOIȚA

Vino incoace Leone, spune d-sale (arătând pe Dudulea) că noi suntem boeri nu ciocoi...

LEON

Ce însemnează aceasta?

ZOIȚA

D-nialui te învinovățește că ai lucrat pe din dos contra lui Iancu.

LEON (rîzînd).

Ha, ha, ha, se vede că pe bietul d-nul

Dudulea așa l'a ameuțit acest nenorocit rezultat, încat nu mai știe ce spune.

DUDULEA

D-nule, să știi că eu nu mă ameuțesc!

ZOIȚA

D-nialui te mai invinovește că oarecare... present nu a mers la destinația lui...

LEON

Nu înțeleg...

ZOIȚA (cătră Dudulea).

Spune-i d-ta mai lămurit. Eu nu găsec cuvinte.

DUDULEA

E treaba d-voastră, ce-mi pasă mie? Eu n'am căzut. Eu nu am dat presenturi...

LEON

Care presenturi?...

PĂLTINAȘ (in parte).

Ce prepus grozav! (Tare). Lăsați acum, lăsați!...

LEON (cu dirzie).

Ba nu, vreu să știu ce este, ca să pot respunde cum se cuvine celui ce indrăznește să mă calomnieze!

DUDULEA

Eu n'am zis nimic pozitiv.

LEON

O! A zis cineva ceva care atinge onoarea mea? Cine-i acela, cu să-i spun două vorbe, nu aici, ci pe câmpul de onoare!

SCENA XV.

Cei de sus, Feciorul apoi Petrașcu și Mirtescu.

FECIORUL (anunșând).

D-nul prefect și cu d-nul Mirtescu.

ZOIȚA

Cine, cine?

PĂLTINAȘ

Prefectul la mine? Vrea să mă iee in ris?

ZULNIA (in parte).

El aici!

DUDULEA

Prefectul! Curios lucru!

LEON

Nu-l primi. Ce caută ei aici?

DUDULEA

Ba primește-i; de ce nu? (In parte). Poate c'a fi chip să mă impac cu prefectul.

LEON

Ei au venit să te infrunte!

ASPASIA

Nu se poate să le inchizi ușa. Te vei purta cu dinșii după cum s'or purta și ei.

PĂLTINAȘ

Nu-i pot da afară de spate din casa mea.
(cătră fecior). Poștește!

LEON (in parte).

Hm... nu-mi place de loc această vizită neașteptată.

PETRAȘOU și MIRTESOU

(intră, se'nchină adânc, toți ceilalți deasemenea deși rece)

PETRAȘOU

D-nule Păltinaș, visita mea in această zi vă va părea poate neobicinuită, dar am crezut că o explicație între noi era neapărat și am venit să v'o dau!

ZOIȚA

Cam târziu!

PETRAȘOU

Sperez că nu va fi prea târziu. Este de prisos a ne întreba dacă ați făcut bine sau rău să combateți, fără a mă preveni, un guvern pe care l'ați sprijinit atâta vreme...

ASPASIA

Momentul nu-mi pare potrivit pentru...

ZOIȚA

Foarte nepotrivit. (In parte). A vorbit și ea odată bine.

PETRAȘOU

Departe de mine gândul de a face muștrări. Dincontra, am venit să mărturisesc greșelile ce am putut face. Am greșit de a nu mă consulta și cu d-voastră, ca unul ce-mi erați prieten intim, asupra candidaturii ce trebuia să sprijinim.

ZOIȚA

A! A!

LEON

Vra să zică marturisești că ați influențat alegerile?

PETRAȘOU

Mărturisesc că am sprijinit pe d-nul Dumescu și că, cu tot sprijinul meu, d. Păltinaș nu a căzut decât din lipsa unui singur vot.

ZOIȚA

Pe care l'ați sequestrat.

PETRAȘCU

Vă veți încredința în curând.

LEON (în parte).

Ce vra să spue?... Nu cumva...

PETRAȘCU

Am mai greșit de a lăsa să se hotărască șoseaoa în lipsa d-voastre.

PĂLTINAȘ

D-nule prefect...

PETRAȘCU

Am hotărit însă să se lege cu șoseaoa principală un alt drum care va trece pe la casa d-voastre.

PĂLTINAȘ

Eu nu am stăruit pentru aceasta.

PETRAȘCU

Am stăruit eu. Am venit să vă mai rog să primiți a fi president consiliului județan în lipsa d-lui Dumescu care merge la senat.

ZOIȚA (cu mirare).

A! A!

PĂLTINAȘ

Vă rog să mă ertați... nu pot...

DUDULEA (in parte).

Prefectul vra să se impace cu noi. Așa poate voiu dobândi mai lesne advocatura publică, decât prin opoziție. (Cătră Păltinaș). Primește, nu vezi cum se teme de d-ta? (Cătră Petrașcu). Aveam să vă spun ceva, când pot veni să vă ved?

PETRAȘOU (incet lui Dudulea).

Când iți voi...

DUDULEA (iu parte).

Mă duc să-l pândesc acasă la dinsul. Pe ici mi-e drumul *à la française*. (Se furișează afară).

PETRAȘOU

Vă rog să primiți, d-le Păltinaș, veți face un bine județului prin aceasta.

MIRTESOU (cătră Aspasia).

Vă rog mijlociți cu autoritatea d-voastre.

ASPASIA

Este aceasta dorința consiliului?

PETRAȘOU

Este dorința intregului consiliu, al cărui interpret sunt eu.

LEON (cătră Zoița).

Fă-l să nu primească.

ZOIȚA (cătră Leon).

Dece n'ar primî, nu vezi cum se injosește prefectul?

LEON (ca sus).

Zi mai bine că vrea să se arate ca protector.

MIRTESCU (inaintând).

Vă rog și eu, cucoane Iancule din partea colegilor noștri, să primiți această sarcină în interesul județului.

PĂLTINAȘ

D-le prefect, vă rog să-mi dați timp de cugetare. Sunt astăzi cam turburat!

PETRAȘCU

Nu aveți nici un cuvânt. V'am spus adîncioarea că ați fost mai tare decât mine în județ. Acum când d-nul Dudulea s'a dus, vă pot spune, că nu influența mea, ci trădarea amicilor d voastre v'a pricinuit căderea.

LEON

Această ironie șade foarte rău biruitorului.

PETRAȘCU

Este adevărat. D. Simconovici nu a venit la vot, fiind oprit de d-nul Teoveanu.

LEON

Nu-i adevărat.

PETRAȘOU

Vom vedè indată. (Merge spre ușa din fund și o deschide). D-nule Simconovici!

SCENA XVI.

Ceide sus, Simconovici (intră cu ochii plecați).

PETRAȘOU

Spuneți-ne, d-nule Simconovici, cum s'a întâmplat să nu veniți la vot. Am stăruit eu ca să votați pentru Dumescu?

SIMCONOVICI

Ați stăruit, cucoane Costachi, in multe rînduri, dar mai stăruise și întreaga familie a lui cuconu Iancu. Eram nehotărît ce să fac. N'aș fi vrut să mă stric cu d-nul prefect, căci imi făcuse mult bine; dar nu voiam să mă stric nici cu cuconu Iancu, căci am fost de casa tatălui d-sale, vornicului. Cu ajutorul lui am făcut puțina avere ce am. Cuconu Iancu și toți ai lui mă privea ca făcînd parte din familie. Casa, masa, și chiar punga mi se deschidea, cînd aveam nevoie. Eu sunt un om slab, ertați boeri, și aș fi vrut să mă abțin; dar cînd am aflat că de

la un vot poate atîrnă isbînda, mi-a fost ruşine să fiu nemulţumitor, şi mi-am zis : mai bine să-mi perd postul din comitet dar voi vota pentru cuconu Iancu.

PĂLTINAŞ

Ş'atunci ?

SIMCONOVIOI

Atunci vine d-nul Teoveanu şi-mi spune, că cuconu Iancu îşi retrace candidatura şi că mă roagă, să fug din oraş şi să nu votez de loc.

PĂLTINAŞ

A !

SIMCONOVIOI

Nu-i aşa cucoane Leone, spuneţi singur !
(Teoveanu tace, toţi îl privesc).

PETRAŞOU

Prin tăcerea d-voastre faptul se adevăreşte. (Cătră Păltinaş). Familia d-voastre va şti să judece ce scop l'a indemnă să se poarte aşa. Cucoană Zoiţă, vă rog să aveţi o mai bună opinie de mine în viitor şi să credeţi în respectul ce am pentru d-voastre. (Îi sărută mîna). Cucoane Iancule, vă întind mîna, să urmăm a fi prieteni ca în trecut.

ASPASIA

Poți da mâna d-lui Petrașcu, demnitatea ta îngăduie aceasta.

PĂLTINAȘ (dându-i mâna),

Credeți că sunt mișcat.

PETRAȘCU

Nu mai puțin și eu. D-nule Simconovici, noi ne putem retrage, fericiți că ne-am întârit prietenia mai mult decât înainte! (Petrașcu și Simconovici es).

SCENA XVII.

Cei de sus, afară de Petrașcu și Simconovici.

PĂLTINAȘ

(se uită la Leon, încrucișând brațele).

E timp să vorbești. Tălmăcește-ți purtarea!

ZOIȚA

Vorbește, ori vom crede că ne-ai înșălat.

PĂLTINAȘ (cu energie).

Ne-ai înșălat, ori nu?

LEON (in parte).

Aici trebuie sumeție! (Tare). Da, v'am în-

șălat. Inșă ascultați-mă și mă judecați. Eu iubesc pe Zulnia cu pasiunea cea mai adâncă și o puteam perde, dacă o despărțeați de mine. Această idee imi era atât de grozavă încât mi-am călcat datoria pentru dînsa. Nu eu, amorul meu cel fără margini v'a inșălat.

ASPASIA (inaintând).

El minte!

LEON (spăriet).

Ce!

ASPASIA (cu energie).

Minte, zic. E un viclean și un trădător! Nu s'a sfiit să voească a desonora familia noastră. (Cătră Păltinaș). Nu ficei, soției tale el a făcut propuneri de amor!

LEON (furios).

Ha! Calomnie!

ASPASIA (arătând o scrisoare).

Eată dovada! A cutezat să-mi scrie această scrisoare. Cetiți și vă incredințați!

PĂLTINAȘ

(îi smulge scrisoarea din mână și aruncă răpede ochii asupra ei).

Ce vęd! (apoi o lasă să cadă). Vēnzătorule!....
(Vrea să se răpedă asupra lui).

MIRTESOU (oprindu-l).

Cucoane Iancule, stăpâniți-vă, pentru Dumnezeu!

ZOIȚA (care ridicase scrisoarea).

Vai de mine! Dacă ar trăi părinții lui, ar intra în pământ de rușine!

PĂLTINAȘ

Eși din ochii mei, ori...

LEON (cu dîrzie).

Imi bat joc de voi. Ați pierdut mințile cu toții!

ZOIȚA (împreunând mâinile).

Dumnezeule! Ce deșteptare!

PĂLTINAȘ (ca sus strigând).

Desfrănatule!... eși... îți zic!...

LEON (puindu-și pălăria în cap cu despreț).

Atât imi pasă de voi! Vă desfid pe toți! Așa mi se cade dacă m'am vîrit într'o casă de nebuni! (Ese).

SCENA XVIII.

Cei de sus afară de Teoreanu.

PĂLTINAȘ (cătră Zoița).

L'ai auzit! D-ta mamă, imi lăudai pe blăstematul acesta!

ZOIȚA

(aruncându-se pe un jilt și ștergându-și lacrimele).

Nu mai zic nimic. Mă amăgise vicleanul cu măgulirile lui. Nu avea sfială de părul meu cel alb!

ZULNIA

Mângăe-te bunică; s'a dus pentru totdeauna!

ZOIȚA (desmerdând-o).

Și eu voiam să perd viitorul bieteii copile, dând o după un asemenea rău!... Vai de mine!... Din ce am scăpat! Aspasia, tu ne-ai luminat! Iartă-ne dacă ți-am greșit!

ASPASIA

Să-l uităm cu toții cu alte gânduri mai vesele. D-nule Mirtescu, puteți vorbi.

MIRTESCU

Cucoane Iancule, vă cer mâna ficei d-voastre. Nu mi-o refușați, căci o iubesc și voi face-o fericită!

ZOIȚA (cătră Zulnia).

Nu tremura, draga mea, nu tremure.

PĂLTINAȘ

Fiica mea va răspunde pentru mine. Zulnio!

ASPASIA (o ia de mână și o duce la Păltinaș).

Răspunde. (Zulnia tace).

PĂLTINAȘ

L'am avut totdeauna de prietenul meu
cel mai bun și primesc cererea lui. Il vrei
și tu? (Zulnia tace).

PĂLTINAȘ

Il iubești? (Zulnia face un semn din cap).

MIRTESCU (luându-i mâna).

Cat sunt de fericit!

PĂLTINAȘ

După zile urite să ne întoarcem la altele
mai senine!

(Cortina cade).

O P O V E S T E

COMEDIE INTR'UN ACT

1 8 6 6.

P E R S O A N E L E

ELENA. — JULIETA. — FLAVIAN.

Teatrul infățișează un salon elegant cu trei uși: în fund, în dreapta și în stînga; Piano, gheridon, canapea etc.

În iarna 1866—67, mai multe persoane din societate, voind a veni în ajutorul celor săraci, au dat în folosul lor un șir de reprezentații teatrale pe scena teatrului național din Iași. Cu această ocaziune s'a jucat pentru întâia oară în luna Decembrie 1866 comedioara „O Poveste“. Doamna Eugenia Ceaur Aslan juca rolul Elenei, Domnișoara Natalia Mavrocordat rolul Julietei iar rolul lui Flavian a fost jucat de D. Mihail D. Cornea.

SCENA I.

Elena, Julieta.

(La ridicarea cortinei Julieta șede pe canapea și lucrează la o pungă, pe jilț șede Elena și cetește o scrisoare).

ELENA

Iorgu imi scrie că trebile îl silesc să întârzie întoarcerea sa cu trei sau patru săptămâni... dorește foarte mult să fie acasă... se plânge că scrisorile mele sunt prea scurte. — Prea scurte! Lasă, onorabilul meu soț, am să-ți scriu un tom întreg, împărțit în douăzeci de capitule! Să vedem dacă te-i mai plânge! (Urmează a ceti). A! Eată și despre tine!

JULIETA

Ce spune?

ELENA

Pe tine te tratează și mai crud, fără îndurare. Să-ți cetesc pasagiul: „Sperez că

„Julietta nu mai este atât de îndărătnică,
„nici atât de mândră, precum era înainte.
„Pentru cine n'o cunoaște mai bine, blân-
„deța sa naturală se perde cu totul în re-
„ceala și indiferența ce simulează. Când rosa
„cea mai frumoasă se incunjură de spini,
„nime nu se poate apropiè de dînsa și gusta
„parfumul ei. Mirosul cel mai îmbătător
„se perde fără folos în imensitatea aerului
„și lumea a văzut numai spinii“.

JULIETA

Ce comparație minunată! O rosă miro-
sitoare incunjurată de spini! Nici o rosă
fără spini! (Cu ironie). Ideea e nouă și origi-
nală.

ELENA

Idee veche dar adevărată! Iorgu are drep-
tate. Spune cătră oricine că ești din natură
așa precum voești să arăți, însă nu mie
care, ca o soră mai mare, ți-am ținut loc
de mamă, după ce părinții noștri ne-au
părăsit, și te cunosc cum mă cunosc pe
mine insumi.

JULIETA

Și ai cuvânt a te plânge de mine? Nu-ți

sunt recunoscătoare? Nu te-am iubit și te iubesc? Nu ți-am fost totdeauna...

ELENA

Dragă Julietă, pentru ce mă înțelegi rău? M'am plâns vreodată de tine? Cine știe să te aprețuiască mai bine decât mine? Dar tocmai pentru asta aș dori, și Iorgu ca și mine, să te arăți precum ești; prin aceasta numai *tu* ai câștiga. Lumea nu poate să te cunoască ca mine; lumea judecă după ce vede și aude...

JULIETA

Lumea! Ce are lumea cu mine? Nu doresc laudele ei. Ocupe-se lumea cu cei cari se ocupă de dînsa.

ELENA

Dacă nu te ocupi *tu* de lume, ea se ocupă de *tine*. Teoria ta e foarte frumoasă — ca *teorie*, dar pentru viața comună și pentru o domnișoară, ea cuprinde prea multă filosofie. Crede-mă că am dreptate. Sau vrei să-ți dau o dovadă că faci toate chipurile pentru a te arăta rece și nesimțitoare chiar în momentul când simțiri cu totul opuse se mișcă în inima ta? Mai dăunăzi Flavian... pentru ce te înroșești?

JULIETA (sculându-se).

Eu mă inroșesc? Pentru ce să mă 'nroșesc? Ce am eu cu d. Flavian? Ce-mi este mie d. Flavian? Vezi cum ești? Ți place să mă chinuești. Cum să nu caut a mă arăta nesimțitoare, când neconținut mă schin-
juești; când... (plânge).

ELENA

Nu te supără, dragă Julietă. Am greșit! Ți cer ertare. (Vine lângă dînsa și o sărută). Să nu mai vorbim de asta (pausă). — Cui ai hotărît punga la care lucrezi? (Tăcere, apoi mai apăsat). Cui ai să dai punga la care lucrezi?

JULIETA (cu nedumerire).

Știi... că... Duminica trecută... am pus un rêmășag... și l'am perdut.

ELENA

Nu știu. Am uitat. Cu cine ai pus rêmășagul?

JULIETA

Nu poți să fi uitat. Eu spuneam că duetul cel mare din „Hughenoți“ e în actul al treilea când e în actul al patrulea.

ELENA

Dar bine cu *cine* ai pus rêmășagul?

JULIETA

(cu un glas tremurător pe care se silește a-l arăta hotărât).

Cu d. Flavian. (Se uită țintit la soră-sa).

ELENA (zimbînd).

A! cu d. Flavian!

JULIETA

Ei, da, cu d. Flavian. Ce este de zimbîț? Ce este de mirat? Nu pot perde un rêmășag? Este asta ceva esttraordinar?

ELENA (tot zimbînd).

Nu, nicidecum; dar imi părea curios că tu imi tot vorbeai de rêmășag, cînd eu te întrebam cui ai să dai punga. Cât ai fost de sirguitoare! A gătî o pungă in două zile! Trebuie să fie cineva inspirat ca să lucreze cu așa abnegație. Fericit Flavian!

JULIETA

Eleno, nesfirșit mă necăjești cu d. Flavian al tîu. Îți declar că nu-l pot suferi pe acel Flavian; că mi-e omul cel mai antipatic... și dacã mi-i mai vorbi de dinsul, fug la mine in casã și nu mă mai arăt. Drept dovadă cãt mi-e de indiferent d. Flavian am să rup... (vra să desfacă punga).

ELENA (oprind-o).

Julietă, ești o copilă ! Ce-i de vină biata pungă ? Tocmai animositatea aceasta dovedește...

JULIETA (cu obstinație).

Ce dovedește ?

ELENA

Dovedește... (zimbînd) că'n adevăr urești pe d. Flavian peste măsură. Mie imi pare foarte rău de aceasta. Bărbatul meu nu are prieten mai bun și mai intim decât pe Flavian. Și în adevăr e un tîner vrednic de toată stima. Lumea zice că e un sîlbatic, dar se înșală. Eu il cunosc mai bine...

JULIETA

Și eu il cunosc mai bine. E un îngâmfat și un fanfaron ; mîndru de averea și de spiritul lui e un... într'un cuvînt e nesuferit.

SCENA II.

Cei dinainte, Flavian.

FLAVIAN

(intră și se 'nchină ; Elena se ridică, îi merge înainte și-i dă mâna ; Julieta ascunde punga cu grabă în panerașul de lucru).

ELENA

Nu speram că veți veni astăzi; vă credeam dus la țară pentru mai multe zile.

FLAVIAN

Voiam în adevăr să mă duc, dar în această seară este operă și fiindcă m'ați condamnat să vă opresc o lojă pentru cea întâi reprezentare, am mai rămas până mâine. Acesta era cel de pe urmă bilet.

ELENA

Amabil ca totdeauna! Vă mulțumesc, eu una voi merge cu plăcere.

FLAVIAN

Și domnișoara Julieta, sper, vă va întovărași. D-voastră domnișoară care sunteți așa amatoare de muzică...

JULIETA

Eu rămân acasă.

FLAVIAN

Sunteți indispusă?

JULIETA

Nu sunt bine dispusă...

FLAVIAN

Și care este cauza... dacă nu-i indiscret?...

JULIETA (scurt).

Nu sunt bine dispusă.

(Flavian increțește fruntea și se 'ntoarce iute).

ELENA

Dar ce operă se dă? Nu ne-ați spus încă.

FLAVIAN

Se dă Romeo și... (se uită iute la Julieta care nu ridică ochii)... se dă I. Montecchi ed I. Capuletti.

ELENA

Montecchi și Capuletti? Una din operele tale favorite, Julietă, și poți rămâne acasă? Cred că cu ceva bunăvoință ai pute stăpani indispoziția ta!

JULIETA

Cât de mult aș dori, mi-e cu neputință. Dacă vrei însă să mergi, în locul tău m'aș grăbi să-mi fac toaleta, timpul e scurt.

ELENA

Ai dreptate, mă duc. (Ese, Flavian se închină).

SCENA III.

Julieta, Flavian.

(Julieta șede în dreapta, Flavian pe o canapea în stînga.
Tăcere).

JULIETA

Aveți să petreceți foarte bine la operă.

FLAVIAN (rece).

Așa sperez.

JULIETA

Spuneți că lojele sunt toate ocupate. Aceasta contribuie mult la petrecere. Sunt persoane care se duc la operă numai pentru acest al doilea spectacul.

FLAVIAN

Sunt în adevăr și asemenea persoane.

JULIETA

Eu le plîng și nu le înțeleg. Melodia cea mai duioasă, scena cea mai tragică le face mai puțin efect decât toaleta unei dame. Pot Romeo și Julieta să fie victimele unui amor nenorocit, pot să moară cât le place, numai cutare damă să primească cu un zimbet grațios cornetul lor de bomboane, sau cutare cavalier să le facă o vizită în intractul următor. Eu plîng aceste persoane.

FLAVIAN

Impărtășesc in totul părerea d-voastre.
(Tăcere).

JULIETA

A! Imi aduc aminte. Punga ce am pierdut
mai deunăzi in rătășag, gândesc s'o încep
zilele aceste. De nu mă 'nșel *verde* este
culoarea d-voastră favorită?

FLAVIAN

Ba nu, *galben!*

JULIETA

Ce fel galben? O pungă galbenă? Nu se
poate, glumiți. N'aș face niciodată o pungă
galbenă!

FLAVIAN

Ce pungă? A! Rătășagul ce am câștigat!
Uitasem. Fie de orice culoare, n'am preferință.

JULIETA (atinsă).

Uitaseți? N'aveți preferință? Vă este in-
diferent? (Tăcere).

FLAVIAN

(se scoală și se apropie de dînsa după o tăcere).

Ați cântat notele ce am luat îndrăzneala

de a vă aduce în săptămâna trecută. Nu știu de v'au plăcut?

JULIETA (rece).

Mi-au plăcut peste măsură.

FLAVIAN

Sunt de Chopin. Chopin este compositorul meu favorit. Nu pot asculta o piesă de-ale sale, fără adâncă mișcare. Toate compunerile sale au o culoare melancolică care te umplu de durere. Chopin a fost un om foarte nenorocit; nenorocit din amor.

JULIETA (cu ironie).

Bietul Chopin!

FLAVIAN

Și cu toate acestea, acești nefericiți din amor au aflat în artă o dulce mângâiere!

JULIETA

Fericiți oameni!

FLAVIAN

Se vede că nu se poate să exprim vre-o idee, să pronunț vre-un cuvânt fără ca să-mi răspundeți cu ironie?

JULIETA

Cu ironie? D-tale îți place a interpreta astfel cuvintele mele.

FLAVIAN

Imi place? Dar aş dori să le pot interpreta altmintrelea de-ar fi numai cu putință. (După o tăcere). Văd că între noi o conversație nu poate avea loc. Cum ar fi de am ucide timpul în alt chip?

JULIETA

Tăcând amândoi! Pentru ce nu? Am pe-trece foarte bine!

FLAVIAN

Da, tăcând amândoi. D-voastră ați executat pe piano vr'o bucată de muzică și eu aş asculta. D-voastră sunteți atât de perfectă în această artă pe cât sunt eu mare amator.

JULIETA

Ar fi foarte bine. Dar mă doare un deget; nu-mi pot astăzi arăta perfecția în aceasta artă și nu vă pot satisface dorința de mare amator.

FLAVIAN (cu ironie).

Înțeleg. Indispoziția ce vă oprește de a merge la spectacul este durerea degetului.

O! Durerea de deget e grozavă! Ea poate prefăce pe omul cel mai amabil în ființa...

JULIETA (sculându-se iute).

În ființa cea mai nesuferită. Aveți dreptate. Durerea de deget e în adevăr atât de grozavă, încât mă silește să mă retrag în camera mea. (Ii face un compliment și iese).

SCENA IV.

Flavian (singur).

(Se uită câteva momente după dînsa, mușcându-și buzele; apoi se plimbă prin casă turburat).

Nu e cu putință! Orice amabilitate, orice cuvînt mai din inimă, cade în fața acestei ființi de ghiată! Și de când o știu, de când am simțit că toate sunt zadarnice; de câte ori mi-am propus să-mi înăduș astă nenorocită pasiune! Și earăș m'am întors ca un miserabil pentru a-mi reînoui decepțiile. (Mai iute). Trebuie să sîrșesc odată cu o slăbiciune nedemnă de un bărbat! (Hotărit). Astăzi am călcat pentru ultima dată în această casă fatală! Deacum hotăritor nu m'a mai vedea. Și... o hotărîre energică trebuie îndeplinită îndată. (Își ia pălăria). Adio, domnișoară Julietă! Nu-i mai ave pe cine lua în rîs nici schin-

jui după plăcerea matală! Adio pentru totdeauna! (Ese).

SCENA V.

JULIETA (intră cu ochii la pământ, incet).

M'am încercat dincolo la piano și am văzut că tot ar merge. Dacă stăruiești, domnule Flavian... (ridicând ochii). S'a dus? Ce fel, s'a dus? Nu merge cu Elena la operă? Trebuie să fi fost foarte atins pentru a uita că este în astă sară cavalerul Elenei. A mea este vina. L'am chinuit din cale afară. Are dreptate Elena, sunt răutăcioasă, sunt nesuferită! Dar și el, ce nevoie avea să zică că-i plac pungile galbene. A spus-o numai ca să-mi facă neplăcere. Nu poate unui om cu puțin gust să-i placă a avea o pungă galbenă. Nu mi-a spus el singur mai deunăzi că din toate preferă culoarea *verde*? Apoi pentru ce spune astăzi *galben*? Dar ori și cum, n'ar fi trebuit să m'arăt precum am fost. Și totdeauna fac așa! Totdeauna! Când ar ști el cât de mult sufer când m'arăt așa! Și de câte ori mi-am propus să fiu mai blândă: Cum intră în casă, toate propunerile mele sboară și ear sunt rece și indiferentă. (Își șterge o lacrimă). Dar deacum voiu să fiu altfel, voiu să vadă... dar el a plecat, poate că nu

va mai veni! N'are să mai vie! Se 'nțelege, nici eu in locul lui, n'aș mai veni! N'are să mai vie și eu l'am alungat! (Iși șterge ear echii).

SCENA VI

JULIETA, ELENA (in toaletă de teatru).

ELENA

Eată-mă gata! Cum, Julietă? Serios vrei să rămăi singură a casă? Credeam că ți-a trece și că te-oiu găsi altfel dispusă. Dar ce ai? Ești cu ochii roși, ai plâns!

JULIETA (tot plângend).

N'am nimica! N'am plâns. M'am uitat la lampă și mi-au dat lacrimile.

ELENA

Dar Flavian unde-i?

JULIETA

Nu știu.

ELENA

Nu știi? Cum nu știi? V'am lăsat împreună.

JULIETA

Așa. Inșă eu am trecut in camera mea și când m'am intors nu l'am mai văzut.

ELENA

Se vede că s'a dus. Da, s'a dus, nu-i vîd pălăria. Ei bine, cum e asta? Era să mă întovărășescă la operă. Așa crede d-lui că trebuie să se poarte un cavaler? Frumos, foarte frumos! Incep a crede că tu l'ai judecat mai bine decît mine.

JULIETA

Il osindești prea iute, poate c'a avut cuvînt a se duce; poate vre-o împrejurare neașteptată...

ELENA

Se poate. Dar s'ar fi căzut să-mi dea de știre. Insfirșit, imi pare bine că am scăpat de operă. Fără tine nu-mi făcea plăcere să mă duc. Nu-mi place a petrece când te știu singură acasă, indispusă, poate chiar bolnavă.

JULIETA (o îmbrășoază).

Scumpă Elenă! Cât mă iubești de mult și cât m'arăt eu de nemulțămitoare. Sunt rea, sunt caprițioasă!

ELENA

Julietă!

JULIETA

Dar așa e. Eu am fost de vină că s'a

dus Flavian. Am fost ear așa de rea cu dînsul, așa de urită...

ELENA (in parte).

Am prepus că trebuea să se fi petrecut așa ceva.

JULIETA

Nu știi cât am fost de rea; și eu in locul lui m'aș fi dus. (Mai incet). Poate n'a mai veni.

ELENA

Să nu mai vie? Fie ș'așa! Dacă ți-e atât de antipatic, pentru ce ar veni așa de des in casa noastră? El nu aduce cu dînsul decât supărări.

JULIETA (plecând ochii).

Nu mi-e așa tare... antipatic.

ELENA

Cât de puțin! E un om ce nu ți place să vezi și asta-i destul.

JULIETA (ca sus).

Vezi că... nu-mi e nicidecum antipatic.

ELENA (făcându-se că se miră).

Cum? Nu mi-ai spus adinioarea, când eram singure...

JULIETA

Așa este, am spus, dar n'am spus adevărul.
(se aruncă plângând în brațele Elenei). O! de n'ar
mai veni...

SCENA VII.

Cei dinainte, Flavian.

ELENA, JULIETA

A!

FLAVIAN (cătră Elena).

Vă rog nu vă supărați pe mine. Am fost
silit... dar m'am grăbit...

ELENA

Nu sunt supărată nicidecum. Vom rămâne
a casă.

FLAVIAN

Avem timp destul. Vom perde cel mult
actul întâiu.

ELENA

Mă simt obosită și prefer să rămân a
casă. Vă invit a petrece cu noi sara; dacă
nu voiți numai decât a merge la operă.

FLAVIAN

Nu, nu.

ELENA

Mă 'ntorc in câteva momente, voiu numai să-mi scot astă *coafură* care mă supără, dar... (amenințând pe Flavian cu degetul) să te găsesc aici! (Ese).

SCENA VIII

Julieta, Flavian.

JULIETA

Au să moară Romeo și Julieta in absența d-voastră.

FLAVIAN

Nu-mi pare rău de aceasta. Când cineva asistă la suferințe străine ce-i representă însăși starea sufletului său, plăcerea spectaculului se preface in durere.

JULIETA

Eu cred dincontra că o asemenea vedere produce alinare unui suflet ce pătimește. Când vedem suferinți străine, înțelegem că pot fi persoane tot atât de nenorocite ca și noi, compătimim cu dinsele și astă compătimire micșorează însăși durerea noastră. Dar d-voastră nu cred să fiți in acest cas, (zimbînd) sau iubiți poate fica unui dușman

neîmpăcat a familiei d-voastre cu care v'ati cununat in secret ?

FLAVIAN

Familia mea nu are dușmani neîmpăcați. Dar vă 'nchipuiți, domnișoară, că aceleași suferințe trebuie să fie numai decât produse de împrejurări asemănătoare ? Ura între familiile Montecchi și Capuletti e numai *una* din milioanele de piedice ce ar fi putut nenoroci amorul tinerilor. In orice împrejurare Romeo ar fi fost tot atât de nenorocit și sfârșitul său ar fi fost tot atât de tragic. Impedcările ce se pot ivi unui amor nemărginit sunt fără număr.

JULIETA

O da ! Piedicele sunt fără număr, dar amorul de astăzi nu mai este nemărginit. Astăzi nu mai sunt sfârșituri atât de tragice, fiindcă nu mai sunt Romei.

FLAVIAN

Vă înșalati ! Un *Romeo* tot s'ar mai găsi, dar nu mai sunt *Juliete*. Julieta — vorbesc de cea din tragedie — avea o inimă de ânger, amorul ei era viața ei. Ea poate iubi numai odată, dar acea dată până la moarte. Când

iubește, ea nu vede, ea nu simte alta, decât numai amorul ei.

JULIETA (cu ochii la pământ).

Și credeți că Julietele au dispărut de pe pământ?

FLAVIAN

Au dispărut! Astăzi Julietele—voiam să zic femeile în general—sunt sau reci și nesimțitoare sau prefăcute. O! Ele sunt meștere în arta desimulației!

JULIETA (ca sus).

Și credeți ca toate să fie așa?

FLAVIAN

Toate, fără excepție!

JULIETA

Mă mir cum puteți trăi într'o societate așa de rea! De-aș avea convingerea d-tale, eu una m'aș retrage departe de lume, în vre un loc ascuns, depărtat. E grozav a trăi într'o lume sau rece și nesimțitoare, sau perfidă și disimulată.

FLAVIAN

Aceasta este și intenția mea. Voiu să mă retrag cât de curând.

JULIETA

Și nimic nu ar mai fi în stare a vă opri?

FLAVIAN

Nimic!

JULIETA

Ori și cum, avem multe relații, multe legăminte cu lumea pe care nu le putem zdrobi fără durere. Poate că și d-voastră aveți pe cineva, vre... un prieten, de care v'ați despărți cu neplăcere.

FLAVIAN

Dacă am adevărați prieteni, ei mi-or dovedi-o, vizitându-mă în singurătatea mea.

JULIETA

Și unde ați găsi acea singurătate?

FLAVIAN

Foarte ușor, la țară. Am o moșie așezată în Carpați care e foarte departe de lume.

JULIETA

În adevăr! Am auzit că zidiți pe acea moșie un castel gotic. Aveți să fiți ca un cavaler din vechime, ascuns în ziduri urieșe, și când veți eși, aveți să respândiți groază prin incunjurime.

FLAVIAN

Cam așa. Cu deosebire că n'am să m'apuc de prădat pe locuitori cum făceau cavalerii ce trăiau în acele timpuri.

JULIETA

Acei cavaleri aveau însă alte obiceiuri frumoase; ei aveau câte o damă pentru care bătea inima lor, la care se inchinau, pe care o indumnezeau. D-voastră n'aveți să vă puteți ține de acest obicei. Cum aveți să găsiți o asemenea damă între flințele nesimțitoare și disimulate ce trăesc astăzi?

FLAVIAN

Acele dame erau tocmai nesimțitoare. Ele lăsau pe cavalerii lor să se arunce în primejdii nesfârșite și le plăcea a-i vedea cum cad în desperare din amor. (Se scoală). Așa damă așa găsi, fără osteneală. Poate c'am... și... găsit.

JULIETA (zimbînd).

Ați și găsit? Minunat! Aș dori să vă ved ca Orlando furioso singur și desperat, rătăcind prin munți, înscriind numele ei pe stânci, sărind în jos de pe culmile cele mai ascuțite și cântând cu duioșie laudele ei către ecoul munților.

FLAVIAN

Nu rîdeți! Viața câmpinească presentă frumuseți cum nu le găsim nicăiri. De-ați cunoaște-o, și d-voastră v'ați simți atrasă de dînsa.

JULIETA

O! Eu ador viața câmpenească, și gîndesc cu plăcere la momentul în care voiu petrece la țară o vreme îndelungată.

FLAVIAN (inspirat).

Inchipuiți-vă munții sălbatici prin care te duc numai niște cărări înguste. În mijlocul lor e așezat un castel care infățișază toată mărirea trecutului. De pe turnul castelului vezi un riu impetuos care se aruncă în vale cu răpejune, făcându-și loc cu putere printre stâncele cele mai mari. În dreapta și în stînga se desfășură lanțuri de munți ce se perd în albastrul orizontului. Aceste locuri încântătoare sunt acoperite de un firmament totdeauna zimbitor, încât pămîntul se 'n-trece în frumuseță cu cerul și omul admiră pe unul și pe altul în tăcere și uimit de grandiositatea naturei!

JULIETA (cu emoțiune).

Și a trăi singur în această natură, a nu

impărtăși bucuria, admirația cu nime, cu nime în lume, trebuie să fie grozav!

FLAVIAN

Nu singur; dar cu acea ființă pe care o iubești și care îți este mai mult decât tot restul universului.

JULIETA

A! Pentru doi înamorați viața acolo trebuie să fie ca 'n paradis.

FLAVIAN

Ca'n paradis. Ce le pasă de lume și de oameni, nu le este deajuns amorul lor? Plăcerile lumii, cât de variate, te lasă la urmă rece și te desgustă. Amorul singur e nesfârșit.

JULIETA

O da, căci numai el poate mulțumi toate cererile sufletului; și când vin oarele de neplăcere...

FLAVIAN

Atunci se plimbă înamorații la braț prin grădină (o ia de braț și se plimbă amândoi prin casă) admiră împreună frumuseța cerului, sufletele lor tind spre țermuri necunoscute și ei uită miseriile lumii.

JULIETA

Când datoria îl silește s'o părăsească câteva oare, ea îl așteaptă cu nerăbdare, îi culge flori din grădină...

FLAVIAN

El le ia cu recunoștință, căci florile sunt frumoase ca și dînsa. Când vr'o împrejurare a lumii îi umbrește fruntea, el îi cetește în ochi cauză ce o întristează și câteva cuvinte de amor îi redau veselia perdută.

JULIETA

Și după o despărțire, cum le bate inima pentru momentul revederii ce are să vie. Ea îl așteaptă... momentele i se par secole...

FLAVIAN

Atunci el sosește, o cuprinde în brațele sale, o lungă sărutare... (o cuprinde în brațe, dar deodată se deșteaptă amândoi și se despart cu îngrijire; lungă pauză).

JULIETA

Oare Elena n'a mai făcut *toaleta*? nu mai vine.

FLAVIAN

În adevăr, se 'ntârzie.

JULIETA

Nu înțeleg astă întârziere, să mă lase aice singură...

FLAVIAN

Credeți a fi singură? Imi pare că eram doi, dar se vede că un *tête à tête* cu mine este pentru d-voastră ca și singurătatea.

JULIETA

Aveți ear de gând a interpreta cuvintele mele pe dos. Ce să fac? este ca o manie...

FLAVIAN

Vă supărați pentru o nimică. N'am avut de gând...

JULIETA

Mă supăr? Vă rog să credeți că asemenea nimicuri nu mă supără. Imi este foarte indiferent...

FLAVIAN

O da, sunteți de o nepăsare esemplară. Nimic nu e in stare să vă intereseze.

JULIETA

Precum sunt unele lucruri care mă interesează, astfel sunt lucruri și persoane care imi sunt cu totul indiferente.

FLAVIAN

Lucruri și *persoane*. Intre aceste figurez și eu.

JULIETA

N'am numit pe nime.

FLAVIAN

Mi-ați dat destul a înțelege. Nu voi ca prezența mea indiferentă să vă supere mai mult. (Își ia pălăria).

JULIETA

Poate că oareși care împrejurări delicate reclamă prezența d-voastre aiurea; nu vă opresc.

FLAVIAN

Imprejurări delicate reclamă absența mea de-aice. Domnișoară Julietă, puteți fi sigură că in viitor nu vă voi mai da ocasiune a vă plânge de prezența mea.

JULIETA

D-le Flavian, dacă ați căutat numai un pretest pentru a îndeplini o intenție ce aveți de mult; pretesturi sunt ușor de găsit.

FLAVIAN

Greu sau ușor, am onoare a lua concediu de la d-voastră pentru multă vreme.

JULIETA

Dacă-mi dați dreptul de a vă acorda concediu, vi-l acord pentru multă vreme.

SCENA IX.

Cei dinainte, Elena.

(Elena intilnește pe Flavian care tocmai eșă).

ELENA

Ei bine, ear aveai de gând să fugi? Ți-ai și uitat făgăduința de dinioarea?

FLAVIAN

Vă rog să mă scusați...

ELENA

Nu te scusez și nu te las să pleci. Nu mi-ai dat cuvântul că'n astă sară ai să rămâi cu noi? Un cavaler își ține cuvântul. Dați-mi pălăria. (Ii ia pălăria și o pune la o parte). Acuma să ședem cu toții și să vorbim. (S'așează cu toții). Ce este nou in politică?

FLAVIAN

Vă 'ncredințez că n'am auzit nimic. Nu mă ocup de politică.

ELENA

Așa este. D-voastră și cu politica, trăiți

rău. Nu sunteți ca Iorgu, pentru care politica e o pasiune.— Dar din societate ce mai știți ?

FLAVIAN

Cu societatea mă ocup și mai puțin; lumea mă numește sëlbatîc...

ELENA

Și cam are cuvânt. D-voastră o nesocotiți prea mult. Ea nu vë interesează întru nimic. Sunteți cam egoist. Castelul ce zidiți la țară, vë ocupă mai mult decăt întreaga lume. Apropos, ce mai face acel castel, de care toată lumea vorbește și pe care nimeni nu l'a vëzut? Trebuie să fie ceva grandios. Aud că l'ați și gătit. Sunt curioasă s'aud mai multe despre dînsul.

FLAVIAN

E mai de tot gata.

ELENA

Nu sunteți bine dispus. N'aveți gust de vorbă. Și tu Julietă nu-mi pari a fi veselă.

JULIETA

Dincontra.

ELENA

Conversația noastră șchiopăteaza. Tre-

bue să găsim un mijloc pentru a petrece timpul. A! O idee! Cum vă pare dac'am spune povești? Mie-mi place astă petrecere foarte mult. Am o pasiune pentru povești.

JULIETA

Să spunem povești!

FLAVIAN

Ideea e minunată.

ELENA

Ei bine să începem. Domnule Flavian începeți. Numai să nu fie prea mulți smei și uriași. Acești monștri mă fac să am visuri urite.

FLAVIAN

Vă ncredințez că prefer să ascult. Eu povestesc așa de rău...

ELENA

Julietă, începe tu.

JULIETA

Nu-mi aduc aminte de nici o poveste.

ELENA

Ved că trebuie să fac eu inceputul. Tocmai imi aduc aminte de o poveste ce-mi

spunea dacă de multe ori. Imi făgăduiți
că mă veți asculta cu luare aminte?

FLAVIAN

Da.

JULIETA

Ascult.

ELENA

E povestea cu Trufășel și Mândrulica.

FLAVIAN

Trufășel și Mândrulica? Mumele sunt ori-
ginale.

ELENA

Era odată...

JULIETA

O babă ș'un moșneag.

ELENA

Ba nu, un împărat ș'o împărăteasă și im-
păratul acela avea un fiu; un făt-frumos voi-
nic cum nu mai era altul. (Uitându-se la Flavian)
Dar ce folos! Pe cât feciorul de împărat era
voinic pe atâta era de mândru; el își in-
chipuia că altul ca dinsul nu mai este și
trufia sa era fără margini. Deaceea lumea
il numise „Trufășel“.

JULIETA

Mare greșală pentru un fecior de împărat.

ELENA

Impăratul însă, care se chema împăratul Roșu, era în resboiu cu împăratul Negru. De la o vreme amândoi împărații au hotărît să inchee pace între dinșii și s'au înțeles ca Trufășel să se căsătorească cu fiica împăratului Negru.

FLAVIAN

Presimțesc nefericiri; vęd că politica face victime și 'n poveste.

ELENA

Vē 'nșălați. Fiica împăratului Negru era bună, compătimitoare și frumoasă. Era așa de frumoasă, încât la soare te puteai uita, dar la dînsa ba. (Uitândă-se la Julieta). Ce folos! Și ea, pe cât era de bună, pe atîta era de mândră; ea nu credea ca vre-un om ar merita să se apropie de dînsa și lumea pentru asta o numise Măndrulica.

FLAVIAN

Mare greșală pentru o fiică de împărat.

ELENA

Atunci împărații au trimis portretul lui

Trufășel Măndrulicăi și pe al Măndrulicăi lui Trufășel. Cand aceștia au văzut portretele, un amor grozav s'a aprins in inimile lor; ei au simțit că erau născuți unul pentru altul și că dacă nu s'or lua, au să moară de durere.

FLAVIAN

Mă prind că ș'acest amor are să se sfirșească rău ca toate amorurile.

JULIETA

Sunteți prea pesimist, eu cred din contra că amorul lor va sfirși bine.

FLAVIAN

Nu puneți rămășag Domnișoară, in rămășaguri n'aveți noroc.

JULIETA

O! data asta!...

ELENA

Puțină răbdare ! Trufășel purcese la curtea împăratului Negru ca să ceară mâna ficei lui. Ajungând însă, trufia sa l'a oprit de a spune un cuvânt despre amorul lui. Măndrulica earăș, s'a făcut rece și nesimțitoare când l'a văzut. Și așa de câte ori se vedeau se despărțiau cu răceală și indiferență.

JULIETA

Aşa oameni nu pot să fie.

FLAVIAN

E in contra naturei lucrurilor.

ELENA

Uitați că vă spun o poveste. (Zimbind). Teribile, cum vedeți, se complicau. Impăratul Roșu da vina pe vecinul său și vice-versa. Inverșunarea cea veche se inflăcăra din nou și un nou resboiu fu declarat.

FLAVIAN

Toate aceste din cauza Măndrucăi. Ea a fost de vină. Trufășel vine s'o vadă, dar întâlnește o inimă mândră ce-l inghiață și cuvintele de amor se veștejesc pe buzele sale.

JULIETA

Vina a fost a lui Trufășel. Ea îl așteaptă cu nerăbdare; eată-l sosește, dar în loc de a arăta ce simțește, ochirea lui e mândră și rece; ea înspăimântă pe Măndrucica care ar fi greșit in contra sexului, dacă ar fi făcut cel întâiu pas.

ELENA

Sunteți părtinitori amândoi. Vina era și

a unuia și a altuia. Mândrulica care gândea zi și noapte la iubitul ei, îi lucra în taină un brâu de voinic, un brâu frumos, foarte frumos.

JULIETA (c'un aer de mustrare).

O!...

ELENA

Nimic mai natural. Și când lucra la dînsul, îi plăcea să se retragă în grădină, unde se acufunda în vîsurile plăcute. Într'o zi, când era gînditoare, trecu, fără a lua sama, din grădină în parc, din parc în pădure și când se deșteptă, era singură într'un loc selbatic; ea se uită împrejur dar inghiață de spaimă căci un balaur îngrozitor...

JULIETA

Sermana Mândrulică!

FLAVIAN

Și Trufășel nu era acolo s'o scape, nici o presimțire nu-i vestise...

ELENA

Dar Trufășel apare cu paloșul în mînă; lupta se 'ncepe între dînsul și între balaur și sfîrșitul este că balaurul zace mort la picioarele feciorului de împărat. Pu-

teți să vă inchipuiți ce se petrecuse în inima Măndrului în momentele de luptă. Acum când vitejia iubitului îi scăpase viața, toate fură uitate. O pornire de amor o făcù să se arunce în brațele sale și să verse lacrimi de amor și de fericire. Momentele de fericire trec însă răpede și, deșteptați amândoi, erau să se despartă din nou simulând indiferență, când pentru a sfârși odată suferințele acestor doi inamorați, o zină bună și blândă care de mult le voia binele, apărù înaintea ochilor lor.

JULIETA (suspînând).

Zinele apar numai în poveste.

ELENA

Zina le vorbi multe, și farmecul vorbelor ei, făcù ca inamorații să cadă pocăiți și îndreptați în genunchi înaintea ei care le dădu binecuvântarea sa. Ce să vă mai spun? Se făcù o nuntă împărătească cum nu s'a mai văzut, și la masă cea mare am fost și eu, și la nuntă am jucat și eu și fericirea lor ținù cât le ținù și viața, care ține și astăzi dacă n'au murit. (După o tăcere). Cum vă place povestea mea? (Flavian și Julieta se uită la pământ dar nu răspund). Povestea mea v'a pus pe gânduri. A! Dar am uitat ceva. Când le vorbea zina în pădure, ea scoase brăul la care lucra

Măndrulica (ia paneraşul de lucru de pe masă şi scoate o pungă) şi i-l întinse (îi întinde punga) — brăul era verde, culoarea primăverii şi a fericirii. (Trece de ceea parte, aşa încât Julieta se află în mijloc).

JULIETA

Da, verde însă nu galben, nimăru nu i poate plăcè o pungă galbenă.

FLAVIAN

Verde este culoarea speranţei. Dacă cu toate defectele mele, mi-ar fi iertat să sperez... Dacă imi puteţi ierta greşalele trecute.

ELENA

Greşala este a mea...

FLAVIAN (tulburat).

Domnişoară Julietă, am fost... ce simţesc... (cu pasiune şi curagiu) voiţi să realizăm împreună visul de fericire ce ne-a părut dinioarea atât de încântător?

ELENA

Cine tace consimte. (Le împreunează mâinile). În momente de uitare, aduceţi-vă aminte de Trufăşel şi Măndrulica.

FLAVIAN

Ca şi dinşii avem o zină blândă care ne va ocroti!

(Cortina cade).

BEIZADEA EPAMINONDA .

OPERA COMICA IN TREI ACTE ȘI PATRU TABLOURI*)

*) Representată pentru întâia oară pe Teatrul Național din București în luna Aprilie 1885. —
Musica e de D. Eduard Caudella.

PERSOANELE

BEIZADEA EPAMINONDA

TĂNASE, meșter blănar.

ZAMFIR, calfă la Tănasă.

MUCALIDI } oameni de casă ai
PLICTICHIDI } lui Epaminonda.

MAMA AXINIA.

ZINCA, fiica lui Tănase.

UN PAȘĂ TURC.

Calfe și ucenici de blănar. Popor.

Scena se petrece în București în timpul Domniei
Fanarioților.

ACTUL I.

Prăvălia lui Tănasă blănarul.

SCENA I.

Zamfir, calfe și ucenici, apoi Tănasă.

No. 1.

Chor și ensemble.

CHORUL

Haidem toți voios la treabă,
Mușterei se 'nmulțesc:
Trebue să sfișim în grabă
Lucrul ce ne poruncesc!

TĂNASE

(vine din fund ținând în mână un pergament mare).

Copii, o bună veste!

CHORUL

Ce este? Ce este?

TĂNASE

Un Arnăut de la Domnie
In mână mi-a dat mie
Această carte ce vedeți
Cu slove mari și cinci peceti.

CHORUL

Da 'n carte ce se scrie ?

TĂNASE

Am fost la dascălul Ilie,
Și dinsul mi-a cetit
Că eu de Vod'am fost numit
Mai mare starost' pe blănari.

CHORUL

Mai mare starost!..

TĂNASE

Pe blănari!
Și mai stă scris cu slove mari,
Că din blănarii câți trăesc
Eu singur sunt blănar domnesc!

CHORUL

Să trăiești, blănar domnesc!

TĂNASE

Vă mulțumesc, vă mulțumesc!

CHORUL

Ce noroc, ce înălțare!
Intru mulți ani să trăești,
Și ca staroste mai mare
Pe blănari să-i ocrotești!

TĂNASE

Vă mulțumește Moș Tanasă,
Dar este vreme să lucrați,
Căci mușterei ne indeasă;
Haideți, de treabă v'apucați!

CHOBUL

Haidem toți voios la treabă
Mușterei se 'nmulțesc:
Trebui să sîrșim în grabă
Lucrul ce ne poruncesc!

(Calfele se îndreaptă spre dreapta și es. Zamfir merge în urma tuturor cu capul plecat. Tănăsă îl vede și-l chiamă).

TĂNASE

Zamfire!

ZAMFIR

Jupâne!

TĂNASE

Ce ai de arăți așa plouat? Nu te bucuri
că am ajuns deodată, pe neașteptate, coj-
goge mai mare staroste și blănar domnesc?

ZAMFIR (măhnit).

Ba mă bucur, Jupâne.

TĂNASE

Ce cinste, bree! Staroste de blănari! Ba
încă să mai vezi! Am aflat că bizdadeaoa

cea ténără—un bujor de bizdadea—are să poruncească la mine o blană scumpă de samur... Știi bizdadeaoa, care trece adesea pe uliță dinaintea casei noastre, călare pe un armăsar roib...

ZAMFIR

Știu!

TĂNASE

Cu un işlic mare... mare...

ZAMFIR

Știu, știu!

TĂNASE

Daca îi nimerim blana după cheful feței sale luminate, apoi halal!... Tu, Zamfire, care ești întâia mea calfă, mai ales ai să lucrezi la blana bizdadelei.

ZAMFIR

Voiu lucra, jupâne.

TĂNASE

Daca va fi mulțumită bizdadeaoa, toți boerii cei mari au să-mi fie mușterii, și banii au să curgă gărlă. Ș'apoi, dacă m'oiu imbogăți bine și tu vei urma a fi băiat harnic, cu vremea am de gând să te iau tovarăș la parte, și berechet!

ZAMFIR

Bunătatea dumitale, jupâne!

TĂNASE

Dar înainte am altă treabă neapărată de făcut. Trebuie să-mi mărit fata!

ZAMFIR (suspînând).

Hăi, hăi!

TĂNASE

Ce zici?

ZAMFIR

Nimic.

TĂNASE

Trebue să știi că eu nu dau pe Zinca după te miri cine. M'am hotărit s'o dau după un boer... nici se cuvine altfel pentru un mai mare staroste... după un boer, cât de mic, dar căftănit să fie!

ZAMFIR (cu iușeală).

Să nu faci așa păcat, jupân Tănasă, că zău!...

TĂNASE

Ce? Tu crezi, prostule, că o fată așa de frumoasă cum e Zinca mea și care are să aibă zestre mare, va merge după vreun negu-

storaș... Atâta rău... Alte gânduri am! Sunt blănar domnesc și voiu să-mi înalț neamul... Un boer... cât de mic, dar căftănit.

ZAMFIR

Îți spun că una ca asta n'ai să faci!

TĂNASE

Cum? Nu cumva ți-au intrat gărgăuni în cap?

ZAMFIR

Dar eu ce mă fac, jupâne?

TĂNASE

Tu ești un prost. Îți spun înc'odată ca s'o știi: pe Zinca am s'o dau după un boer. Acum mă duc s'adun breasla. (Vrea să iasă și se'ntoarce). Dacă vine cumva vre un slujitor să mă cheme la bizdadeaoa, să-mi dai de știre îndată. Ce cinste pentru mine! Bree! Bree!
(Ese prin fund).

SCENA II.

Zamfir singur, apoi Zinca.

ZAMFIR

După un boer! Vrea să-și înalțe neamul! Să dea pe Zinița mea după un boer... căftănit! N'am să rabd una ca aceasta în rup-

tul capului. Eu o iubesc de un an de zile și ea mă iubește de șase luni, care vrea să zică ne iubim amândoi de un an și jumătate. Decât să las ca altul să-mi-o răpească, mai de grabă o fur și mă ascund cu dinsa în fundul pământului.

Nr. 2.

Romanță și duet.

Plin sunt în suflet de întristare,
Dragostea-mi arde inima 'n piept;
Zioa și noaptea fără 'ncetare
Spre-a mea iubită gândul îndrept!

De dinsa soarta-mi este legată,
Cu ea ferice să fiu voesc;
De nu se poate, viața toată
Numai durerii am s'o jertfesc!

(În vreme ce cântă strofa a doua, Zinca apare eșind din stânga, apoi înaintează și cântă).

ZINCA

Nu întristare, ci fericire
Soarta ne-așterne în viitor,
Cine în suflet simte iubire.
E pe neazuri biruitor.

Nimeni nu poate să ne despartă;
Peste simțire cine-i stăpân?
A noastre inimi cu drag de soartă
Au fost unite, și-n veci rămân.

ZAMFIR

Zinița mea frumoasă
Ce vorbe dulci grăești!

ZINOA

Zamfire, sunt voioasă
Știind că mă iubești.

ZAMFIR

Ziniță, imi ești dragă.

ZINOA

Imi ești pe plac, Zamfire.

ZAMFIR

Îți dau viața 'ntreagă.

ZINOA

Tu vei fi al meu mire!

Ensemble

ZAMFIR

ZINOA

Te voiu iubi, Ziniță,	Imi vei fi drag Zamfire,
Cât timp eu voiu trăi.	Cât traie eu voiu avea,
Tu-i fi a mea domniță,	Cu dor și cu iubire
Eu robul tău voiu fi.	Eu vreau să fiu a ta.

ZAMFIR

Ah! Zinițo, pe cât imi ești de dragă, pe
atât sunt de nenorocit!

ZINOA

Dar ce ai, Zamfiraș?

ZAMFIR

Jupân Tănasă a fost numit mai mare sta-
roste și blănar domnesc...

ZINOA

Ei, ș'apoi? Ce are aface?

ZAMFIR

Chiar astăzi i-a venit o carte mare cu pe-
cete domnească. De îndată i s'au și suit fu-
murile la nas. Mi-a zis că vrea să te dea
după un boer...

ZINOA

Pe mine după un boer?

ZAMFIR

Dă, după un boer, cât de mic, numai căf-
tănit să fie. Vrea să-și înalțe neamul!

ZINOA

Dar eu vreau să merg după tine.

ZAMFIR

Zinițo dragă!

ZINOA

Pe mine, după un boer! Nu cumva o fi
conășul cel ténér care trece în toate zilele
călare pe dinaintea ferestrei mele?

ZAMFIR

Care cuconăș? Unul cu ciubuc în mână
și işlic mare în cap?

ZINCA

Da, da.

ZAMFIR

Acela nu-i cuconăș, e bizdadea.

ZINCA

Bizdadea? Ce vrea să zică bizdadea?

ZAMFIR

Nu știu, dar e ceva mare, mare.

ZINCA

Ce spui?

ZAMFIR

Mare, mare. Are arnăuți, are greci de-ai
lui... oameni de casă.

ZINCA

Elei! Și el imi făcea cu ochiul, imi tri-
metea răspunsuri.

ZAMFIR (iute).

Îți trimetea resp... și tu...?

ZINCA

Eu mă făceam că nici îl bag în seamă.

ZAMFIR

Zinco, să nu cumva să-l bagi in seamă, că-i foc!

ZINOA

Vězând așa, m'am dus la nașă-mea, la mama Axinia, care-i cărturăreasă vestită...

ZAMFIR

Cine n'o știe? Ei, și... ?

ZINOA

Ca să-mi dea cu cărțile și să-mi spuie ursita.

ZAMFIR (cu curiositate).

Ei, și... și?

ZINOA

Nu era acasă, dar i-am lăsat răspuns să treacă pe aici. Chiar trebuie să vie.

ZAMFIR

Of! Ce-i pe capul meu! Acum ș'o bizdada!

ZINOA

Eaca mama Axinia!

SCENA III.

Cei de sus, Axinia.

Nr. 3.

Cuplete și trio.

AXINIA

I

Eu sunt mama Axinia,
Care dau in bobi și 'n cărți,
Mi-e vestită dibăcia
In a țării patru părți.

II

Când o fată vrea să știe
Care-a fi al ei ursit,
La mătușa grabnic vie
Și eu i-l arăt leit.

III

Pe-un gelos ce se 'ngrijește
Că nevastă-sa prin flori
Bate lături... meștereste
Il fac ear increzător.

IV

La boeri, ce de domnie
Gărgăuni le trec prin cap...
Ptiul... Ducă-se pe pustie
Chiar de astă boală-i scap.

Fac pe ursită
Luând o sită

Și dau in bobi.
Sau c'o frigare
Plec pe oricare
Și îi fac robi.

Pot fuduliei
Și gelosiei
Să aflu leac,
La orice pacoste,
Chiar și la dragoste...
Eu vin de hac.

Trio.

ZAMFIR, ZINOA

Axinia e vestită,
Află 'n cărți orice ursită,
Cată zodia ușor.

AXINIA

Cu ulcica fac de dor.

ZAMFIR, ZINOA

Cată bine in gheoc.

AXINIA

Ori și cui spun la noroc.

ZAMFIR, ZINOA

De deochi stinge cărbune.

AXINIA

Lecuesc inimi nebune

ZAMFIR, ZINCA

Stinge plumb la Bobotează
Și descântă și lucrează
C'o vârguță de alun.

AXINIA

Viitoru 'n palmă-ți pun!

Ensemble.

AXINIA

ZAMFIR, ZINCA

Eu sunt mama Axinia Axinia e vestită
Care dau in bobi și'n cărți, In a țării patru părți,
Mi-e vestită dibăcia A oricărnia ursită
In a țării patru părți. Poate s'o citească 'n cărți.

AXINIA

Ei, finișoară dragă, eaca am venit. Ce
treabă ai cu mine?

ZINCA

Imi era dor să te ved, mamă nașă, ș'apoi...

AXINIA

Apoi ce?

ZINCA

Apoi dă...

AXINIA

Să-ți spun eu de ce ai venit la mine? Ei,
lasă, nu mai pleca ochii in jos, nu mai fi

aşa ruşinoasă... că dă... acum ți-e vremea. Când îi fi ca mine... (Cătră Zamfir). Dar tu, ce stai acolo așa prăpădit par'că ești un puiu de bogdaprosti?...

ZAMFIR

Apoi cum să fiu, mamă Axinie, dacă jupânul spune că vrea să o dea după un boer...

AXINIA

Cum după un boer? Ce după un boer? Cine după un boer? Ai nebunit tu, ori a nebunit cumătrul Tănasă?

ZAMFIR

Zău, nu știu dacă el e cu minte, dar știu că eu sunt par'că trăsniț cu leuca (suspiniță) mai ales de când a venit și bizdadeaoa ceea!

AXINIA

Ce bizdadea? Cum bizdadea? Care bizdadea? Ce halimale spuneți voi acolo?

ZINOA

Toate zilele trece pe la ferestrele mele călare pe un cal roib, cu șea frumoasă numai cu aur, apoi îmi trimite vorbă, îmi trimite găтели...

AXINIA

Ce zici ?

ZINCA

Dar eu nu le-am priimit.

AXINIA

Dar de unde scoateți voi că-i o bizdadea ?

ZAMFIR

Are Arnăuți, Greci...

AXINIA

Auleo ! Ia asta-i mai rea din toate !

ZAMFIR

Nu mă speria, mamă Axinio !

AXINIA

Dar cum a descoperit-o bizdadeaoa ? Ai dracului mai sunt Grecii ăia, de sub pământ scormonesc fetele frumoase ! (Cătră Zinca). Dar ia vino incoace, fetiço, uite la mine : Zamfir ți-e pe plac ?

ZINCA (rușinoasă).

Apoi... știu eu ?

AXINIA

Uite la mine, drept in ochi, așa ! Acum cată bine, poate că știi... ha ?

ZINOA (ca sus).

Mă întrebi și d-ta așa, mamă nașă!...

AXINIA

Bine, bine, pricep, mâncați-aș ochișorii!
(Cătră Zamfir). Dar tu, măi băete, ia apropie-te!
Așa! Acum, spune și tu, maică, ți s'au
aprins călcăele bine?

ZAMFIR (suspînând).

Mă topesc, na!

AXINIA

Dragii mamei!... Ei lasă că găsește mama
Axinia doftorie! Veniți incoace, ascultați
(Misterios). Mâni într'amurg să vă furișați de
a casă și să veniți la mine. Am să întind
cărțile și să văd ce mi-or zice ele.

ZINOA

Venim! Venim!

ZAMFIR

Venim negreșit.

SCENA IV.

Cei dinainte, Tănase apoi Căfele și Ucenicii.

TĂNASE (intră răpede și găfâind).

Vine! Vine, să s'adune toată casa, să-i
eșim toți înainte...

TOȚI

Cine vine? Cine vine?

TĂNASE

Grozavă cinste pentru casa mea! Bre! bre! bre! Unde sunt lăzile, să deschid blănille, cu chei scumpe? Ba nu, unde sunt blănille, să deschid lăzile? Ba nu, unde sunt cheile?... Am amețit de tot!

TOȚI

Dar cine vine, cine?

TĂNASE

Cine? Bizdadeaoa!

TOȚI

Bizdadeaoa!

TĂNASE

Da, bizdadeaoa vrea să-și aleagă singur o blană frumoasă în prăvălia mea. Inchipuiți-vă ce cinste pentru mine. Bre! bre! bre!

AXINIA (în parte).

Bizdadeaoa aici! Apoi trebile se 'ncurcă de tot! Ce dracu-i de făcut? Deocamdată să ascund pe Zinca și apoi vom vedea. Hai, finișoară, hai!

ZINCA

Unde, mamă nașa?

ZAMFIR

Dar du-te unde-o fi, du-te!

AXINIA

Haidem răpede! (ese cu Zinca).

TĂNASE (urmându-le).

Unde mergi, cumătră? unde mergi, Zinco? Stați!... S'au dus! (Se 'ntoarce). Toate calfele, toți ucenicii să iasă! Să primim cu cinste luminata față a bizadelei. (Cătră Zamfir). Zamfire, aleargă de-i chiamă. Du-te. Dar mișcă odată! Piei azi!

ZAMFIR (eșind incet).

Iacă mă duc, mă duc.

TĂNASE (singur).

Bree! Mare zi asta! Blănar domnesc, mai mare staroste, bizdadeaoa la mină in casă! Ce cinste! ce cinste! ce cinste! Bre! bre! bre!...

CALFELE și UCENICII (intrând).

Ce este? Ce este?

TĂNASE

Să stați toți aici! Ține-ți-ve bine! Vine bizdadeaoa. Auziți? Vine bizdadeaoa!

TOȚI (cu mirare).

Bizdadeaoa!

TĂNASE

Da, bizdadeaoa! Știți voi ce vrea să zică bizdadea! Nu știți! Ei, aveți să vedeți îndată pe bizdadeaoa. Când va intra bizdadeaoa să strigați cu toții într'un rost: să trăiți Luminăția Voastră! Ați priceput?

O CALFĂ

Am priceput: să trăiți Minunăția Voastră!

TĂNASE

Nu Minunăție, prostule, Luminăție! Hai, odată cu toții! Când voi zice „trei“ să strigați. Băgați samă: una, două, trei!

TOȚI (cu neorânduială).

Să trăiți, Luminăția Voastră!

TĂNASE

Nu așa. Voi strigați halandala! Luați-o toți împreună. Hai înc'odată. Băgați bine samă: una, două, trei!

TOȚI

Să trăiți, Luminăția Voastră!

TĂNASE

Așa-i bine! Eaca aud viind. Să fiți cu luare

aminte. Cum imi bate inima! Ce cinste!
Bre! bre! bre!

SCENA V.

*Cei dinainte, Arnăuți apoi Mucilidi și Plictichidi,
apoi Beizadea Epaminonda și la urmă Axinia și Zinca
(muzică cântă un marș in sunetul căruia intră Arnăuții.)*

Nr. 4.

Chor și ensemble.

ARNĂUȚII

Suntem Arnăuți.
Oameni tari și iuți.

TOȚI

Arnăuți
Iuți, iuți, iuți.

ARNĂUȚII

Purtăm fustanea,
Facem dandana.

TOȚI

Dandana,
Na, na, na.

ARNĂUȚII

Avem iatagan
Cu simcea de taban!

TOȚI

De taban,
Ban, ban, ban.

ARNĂUȚII

Și in cap, drept chiulaf,
Avem fes cu canaf.

TOȚI

Cu canaf.
Naf, naf, naf.

Ensemble.

ARNĂUȚII ȘI CALFELE

Arnăuți,
Oameni iuți,
Cu chiulaf
Și canaf,
Iatagan
De taban.

Imbrăcați cu fustanea,
Noi slujim } pe beizadea!
Ei slujesc }

Arnăuții se despart și se pun in două rânduri in dreapta și in stînga. Intră Mucalidi și Plictichidi, unul purtând un ciubuc frumos cu imanea bogată, altul un ișlic mare.

MUCALIDI

Eu sunt Mucalidi.

PLIOTICHIDI

Eu sunt Plictichidi.

MUCALIDI

Sunt din Chios.

PLICTIICHIDI

Sunt din Pafos.

MUCALIDI

Ș'am plecat din țara mea

PLICTIICHIDI

Să slujesc pe Beizadea.

MUCALIDI

Eu am slujbă foarte grea,
Căci intind lui Beizadea
Cu talim dup'al său plac
Un ciubuc plin de caimac.

PLICTIICHIDI

Eu port șlicul — slujbă grea —
Mergând după Beizadea,
Și pe fruntea-i, după plac,
Pun și scot acest capac.

MUCALIDI

Cine nu trage ciubuc
Pentru mine-i un năuc!

PLICTIICHIDI

Cine nu poartă işlic
Pentru mine-i un mojić.

Ensemble.

MUCALIDI, PLICTIICHIDI

CHORUL

Noi din Chios

Ei din Chios

Și din Pafos

Și din Pafos

Am venit in țar' aice

Au venit in țar' aice

Cu ciubuce și işlice.

Cu ciubuce și işlice.

(Intră Beizadea Epaminonda în haine orientale de mătăș, de brâu și atîrnă o sabie turcească bogată, în cap cu fes roș, încălțat cu papuci galbeni).

EPAMINONDA (înaintînd).

Eu sunt Beizadea
Epaminonda.

MUCALIDI, PLICTICHIDI

El e Beizadea
Epaminonda!

E pa pa

E pa pa

Pa pa mi mi non da.

EPAMINONDA, MUCALIDI, PLICTICHIDI, ARNĂUȚII

Eu sunt } Beizadea
El e }

Epaminonda!

E pa pa

E pa pa

Pa pa mi mi non da.

TĂNASE și CHOR DE CALFE

Să trăești Luminăție

Răsărită în Fanar,

Să te sui pîn' la Domnie

Lucind ca un felinar.

EPAMINONDA

(cătră Mucal. și Plict.)

Mult îmi place vorba lor.

(Cătră chor).

Mulțumesc, moșicilor!

(Cătră Muc. și Plict.)

Dați ișlicul și ciubucul.

MUCALIDI și PLICTICHIDI

Sărutăm papucul!

(Mucalidi sărută mâna dreaptă, apoi dă ciubucul;
Plictichidi pe cea stîngă, apoi îi pune pe dinapoi ișlicul)

CHOR

Să trăești Luminăție
Resărită in Fanar,
Să te sui pân' la Domnie
Lucind ca un felinar!

(Doi Arnăuți întind lui Epaminonda un jeț, alți doi îl
țin de subțioare și îl așează pe scaun, in mijlocul scenei).

EPAMINONDA

Cine-i stăpânul casei?

TĂNASE (inaintând).

Eu, Luminăția Voastră.

EPAMINONDA

Cum te chiamă?

TĂNASE (îngăimând).

Tănase, mă chiamă, jupân Tănase... mai
mare staroste...

EPAMINONDA

Ai fost numit blănar al Curții?

TĂNASE

Da, Luminăția Voastră și mai mare stă-
roste de blănari, mare cinste pentru mine...

EPAMINONDA

Am auzit că ești om de treabă...

TĂNASE

Bunătatea Luminăției Voastre.

EPAMINONDA

Voiu să-ți dau de lucru și am venit in-
sumi să-ți ved marfa.

TĂNASE

Să trăiți! (Cătră calfe). Hai, băeți, scoateți
și arătați blăni frumoase!

EPAMINONDA

Mucalidi, Plictichidi, alegeți voi!

(Calfele aduc blăni. Mucalidi și Plictichidi le examinează,
in vreme ce Epaminonda se uită distras in toate părțile,
fumând).

PLICTICHIDI (uitându-se la blăni).

Asta-i lucru prost!

TĂNASE

Cum prost?—Marfa cea mai bună, de la
Lipsca.

MUCALIDI

Prost lucru !

TĂNASE

Cum ? Ce fel ?

MUCALIDI (incet lui Tănase).

Imi dai zece la sută să zic că-i bună ?

TĂNASE (incet).

Dau. (In parte). Asta-ți era !

EPAMINONDA (in parte).

Unde să fie fata cea frumoasă ?

PLIOTICHIDI (incet).

Să-mi dai douăzeci la sută, sau rămâi cu marfa.

TĂNASE (incet).

Dau zece !

PLIOTICHIDI

Douăzeci, bre !

TĂNASE (in parte).

Ce chilipirgiu ! (Tare). Bine, bine !

EPAMINONDA

Opriți trei blăni.

TĂNASE (in parte).

Trei ! Bree !

PLICTICHIDI

Am ales trei minunate, Luminăție. Nici
am mai văzut așa blăni frumoase.

EPAMINONDA

Bine ! Dați-i două pungi.

TĂNASE (in parte).

Două pungi ! (Tare). Sărutăm dreapta Lu-
minăției Voastre.

(Plictichidi și Mucalidi se apropie de Tănase, îl iau la
o parte și îi dau banii, împărțind cu el).

EPAMINONDA

Tănasă !

TĂNASE

Luminăție !

EPAMINONDA

Vino mai aproape ! (Tănasă se apropie). Te-am
făcut om dămnesc. Deăcum ai să te ții de
casa mea.

TĂNASE

Am să mă țiiu, Beizadea, am să mă țiiu
grozav.

EPAMINONDA

Fiind de casa mea trebuie să-ți cunosc familia, nevasta, copiii.

ZAMFIR (iu parte).

Al dracului!

TÂNASE

Am numai o fată!

EPAMINONDA

Vroiu s'o vęd.

TÂNASE

Nu vreau să mă laud, Luminăție, dar bună fată am, curățică... harnică...

ZAMFIR

Da-i rușinoasă, n'are să s'arăte!...

EPAMINONDA

Cine-i mojicul care vorbește acolo?

TÂNASE

Ia o calfă, un prost... (Cătră Zamfir). Mě, o să teucid, auzi?

EPAMINONDA

Adă-mi copila, voiu s'o vęd!

TÂNASE

Eacă, mă duc, Luminăție (ese).

ZAMFIR.

Minunăție... Luminăție, fata-i rușinoasă,
nu-i cum sunt altele..

EPAMINONDA (cătră Plictichidi și Mucalidi).

Ziceți mojicului să tacă.

PLICTICHIDI (apucând câte de o mână pe Zamfir).

Taci, mojice, ori...

MUCALIDI

Te facem bucăți.

ZAMFIR

Eaca tac. (In parte). Imi vine să crăp de
necaz, nu alta.

SCENA VI.

Cei dinainte, Zinca.

Nr. 5.

Ensemble și quintet.

(Intră Tănase fiind pe Zinca de mână. Acsinia îi
urmează).

TĂNASE

Luminate Beizadea,
Asta este fata mea.

EPAMINONDA

Vin mai aproape, vin, fetică,
Sărută mâna mea.

ZINCA (in parte).

Ce tare-mi bate inima,
Grozav imi e de frică!
(S'apropie și-i sărută mâna).

EPAMINONDA (in parte).

Ce figură ângerească
N'am mai văzut așa ceva!

(Tare).

Fiindcă ești acum domnească,
De grijă Noi îți vom purta.

AXINIA (in parte).

Al dracului de Arnăut
Viclean și prefăcut!

ZAMFIR (in parte).

De ciudă crăp in mine,
Și să-l omor imi vine!

TĂNASE

Ce cinste, ce 'nălțare,
Ce zi de serbătoare!
Ce Bizdadea de treabă!

EPAMINONDA (arătând pe Axinia).

Cine-i această babă?

TĂNASE

Este cumătra mea!

AXINIA (inaintând).

Sunt, Luminate Bizdadea,
Vestita Mamă Axinie,
Care cu multă dibăcie
Știu să farmec, să descânt,
Inimi mândre să incânt;
Fac de dragoste, de dor,
Spun ascunsul viitor!

EPAMINONDA

Că te cunosc prea bine-mi pare,
Pe mână-mi pune-o sărutare;

(Axinia se pleacă și-i sărută mâna. Epaminonda li șoptește incet).

Spune-mi, unde locuești
Căci tu, babă-mi trebuiești.

AXINIA

Luminate Bizdadea,
Eu sunt la porunca ta!

(Trece în dreapta. Epaminonda se scoală și înaintază.)

Q u i n t e t.

EPAMINONDA

Ce dragălașă fată,
Ce chip incântător!
Mi-e inima 'mbătată
De dragoste și dor!

TÂNASE

Ce cinste, ce 'nălțare!
Ce bună Bizdadea!
O zi de sărbătoare
E azi în casa mea!

AXINIA

Ce neagră viclenie,
Ce drac de Arnăut!
Dar mama Axinie
Pe loc te-a priceput!

ZINCA

Mă infior ca frunza
Ce tremură de vânt,
Și-mi vine ca să intru
De frică în pământ!

ZAMFIR

Ard de necaz in mine
La dînsul cînd privesc,
Pe el să sar imi vine
Și gâtul să-i sucesc!

EPAMINONDA

Arnăuți, oameni de casă,
Gătiți-vă, deacum mă duc.

MUCALIDI, PLICTIOHIDI

Sărutăm al tîu papuc!

ARNĂUȚII

Noi te urmăm, stîpâne.

EPAMINONDA

Blănar domnesc, rîmâi cu bine!

TĂNASE

Să trăești, Luminăție,
Calea trandafiri să-ți fie!

EPAMINONDA

(cîtră Zinca desmerdându-i bărbia).

Îți dau voe, dulce fată,
Să-mi săruți mîna inc'odată!

ZINCA (in parte, sărutându-i mîna).

De groază tremur toată!

ZAMFIR (in parte).

Fiară turbată, căne!

EPAMINONDA (cătră toți).

Să vă găsesc cu bine!

TĂNASE și CHORUL

Să trăești, Luminăție,
Calea trandafiri să-ți fie!
Pe norod să-l ocrotești
Intru mulți ani să trăești!
Să trăești!

(Epaminonda, Grecii, Arnăuții pornesc spre fund.
Perdeaoa cade).

ACTUL II

T A B L O U L I.

O grădiniță la mama Axinia. Uluci cu portiță in fund. Intrări la dreapta și stinga.

SCENA I.

MAMA AXINIA (singură).

Astăzi încă nu mi-au venit mușterii până acum, dar au să vie. Mă mănâncă mâna stingă, de mă prăpădește, semn bun!... Bani! După vorba ce mi-a șoptit eri la ureche bizdadaoa grecească, m'aștept pe mică pe cias să mă cheme la curtea lui. Ba poate să vie și el la mine. Mai știi? Se prea poate! Au mai fost ei boeri mari in casa mea. Dapoi cuconițe! Hei! Cate și câte! Și mai tinerele, și mai stătutele. Ia colo in colțul podului se oprește careta, și numai vezi câte o cuconiță dându-se jos, și treapa trapa cu piciorușele prin praf sau prin noroiu până la

bordeiașul meu, de mai le cad condurii din picioare: „Mamă, ia intinde cărțile... vezi, mă iubește, mă dorește... spune drept, mă rog... mamă dragă... că te-oiu mulțumi... că ți-oiu fi recunoscătoare...” Și eu... las' pe mine... că meșter e dracul, și una-i mama Axinia!

SCENA II.

Axinia, Plictichidi.

PLIOTICHIDI (intrând).

Dumneata ești babă Acsinia?

AXINIA

Eu, voinicule. Care-i dorința d-tale?

PLIOTICHIDI

Spune-mi „boerule“, babo, nu voinicule!

AXINIA (in parte).

Mă! Că mândru te-a mai făcut mătă!
(Tare). Boerule, boerule, mă iartă!

PLIOTICHIDI

Știi de ce am venit, babo?

AXINIA

Oiu ști, dacă mi-i spune, palicare.

PLIOTICHIDI

Spune-mi „boerule”. — N’auzi, băbătie?

AXINIA

Boerule. (In parte). Ei apoi?

PLIOTICHIDI

Ai să ’ngheți când îi auzi cine a să vie la tine.

AXINIA

Eu să ’ngheț?

PLIOTICHIDI

Da, să ’ngheți. Are să vie... însuș. Bizadeaoa.

AXINIA

Eaca n’am inghețat. Au mai venit ei boeri mari la mine...

PLIOTICHIDI (in parte).

Mă! n’a inghețat! — Babă, ești pricepută sau proastă?

AXINIA

După vreme, căpitane... boerule!

PLIOTICHIDI

Ai să dai Bizadelei cu cărțile. Dacă nu ești proastă, spune-i cum i-ar plăcè mai bine să fie.

AXINIA

Cum or cădea cărțile...

PLICTICHIDI

Ba să nu spui cum or cădea, ci să cadă cum dorește el. Ear dacă va trebui să-i mai faci și alte slujbușoare, să invărtești treaba cu meșteșug.

AXINIA

Cam ce fel de slujbușoare?

PLICTICHIDI

Este o fată de blănar la mahala. Beizadeaoa și-a pus ochiul pe dînsa.

AXINIA (în parte).

Eaca beleaoa!

PLICTICHIDI

Tu ai să... (îi vorbește la ureche). Ai priceput?

AXINIA (făcîndu-se proastă).

Ăă! Ăă!

PLICTICHIDI

Beizadeaoa are bani, bani mulți. El nu mai numără. Din haznaua lui ia cu pumnul, cu merticul.

AXINIA

Ce zici ?

PLIOTICHIDI

Chiar așa. Hazneaoa e plină cu virf. Din banii ce are să-ți dea Beizadeaoa, ai să-mi faci parte și mie.

AXINIA

Care bani ?

PLIOTICHIDI

Douăzeci la sută sunt ai mei.

AXINIA

Să-ți dau douăzeci de bani ?

PLIOTICHIDI

Nu te face proastă, babo ! Eu vęd după ochi că ai înțeles. Douăzeci la sută...

AXINIA

Douăzeci de sute...

PLIOTICHIDI

Să nu te impingă păcatul să vrei să mă tragi pe sfoară, babă, că... piut !... te-am stins.

ACSINIA (in parte).

Inicerul dracului ! (Tare). Bine, bine. Dar ești singur, nu mai ai tovarăș ?

PLIOTICHIDI

Ba mai este unul care poartă ciubucul.
Dar acela e un gogoman: Când oiu veni cu
dînsul să te faci că nu mă știi, pricepi?
Am să-ți vorbesc par'că nu te-aș cunoaște.
Pricepi, babă? răspunde.

AXINIA

Pricep, boerule, pricep.

PLIOTICHIDI

Dar fii cinstită, sau... piut! (Face semn că-i
retează capul).

AXINIA

Cum piut?

PLIOTICHIDI

Atăta-ți spun... piut!

Duet.

PLIOTICHIDI

Dacă nu ești cinstită,
De cerci să m'amăgești,
Atunci, babă pocită,
Cu mine o pățești!
Piut! Piut!

AXINIA

Grozav sunt de cinstită,
Ce-am zis odată-i sfânt,

Nu vreau să fiu stîlcită,
Mă tem de-acest cuvînt!
Piut! Piut!

PLIOTICHIDI

Să ştii că nu-i birfeală,
Eu prăpădesc pe loc
Pe cel ce mă inşală,
Cu sabie şi foc!
Piut! Piut!

AXINIA

Voinic eşti, palicare,
Eşti mândru ca un leu,
Tu viri în boală mare
Pe-o babă cum sunt eu!
Piut! Piut!

Ensemble.

PLIOTICHIDI

AXINIA

Piut! Piut! Eu sunt în stare	Piut! Piut! Ce voinicie!
Să fac amarnic jaf,	Ce palicar isteţ,
Pe tine vrăjitoare	Pe-o biată băbătie
Eu pot să te fac praf!	S'o vîre 'n sperieţi.
Piut! Piut! Da! Da!	Piut! Piut! Da! Da!

PLIOTICHIDI

Vrea să zică ne-am înţeles?

AXINIA

Înţeles (În parte). Ba că chiar.

PLIOTICHIDI

Tocmeala-i ruptă ?

AXINIA

Ruptă ! (In parte). Să mă vezi ruptă când
ți-oiu da vr'un ban.

PLIOTICHIDI

Acum scoate-mă pe undeva pe din dos,
să nu intilnesc pe tovarășul meu.

AXINIA

Vino cu mine pe ici. (Es amândoi prin stînga).

SCENA III.

ZINCA

(singură, intră prin porțița din fund pe vârful picioarelor
și înaintează incet).

Mamă nașă ! Mamă nașă ! Eu sunt... Zinca.
Dar unde-i mama Axinia ? — Am pus la cale
cu Zamfir să ne intilnim aici ca să ne dea
mama nașa cu cărțile... să-mi aflu și eu ur-
sita... Of ! Grozav sunt de ingrijată... cu
Bizadeaoa aia !... Mai ales de când a făcut
pe tăiculița blănar al Curții ! I-a pus in cap
tot felul de gânduri... Vrea să mă vadă bo-
gată... să mă facă cucoană !... Dar eu nu
vreau, vreau să merg după Zamfir !

Romanță.

I

Nu vreau mărire și bogăție,
Nici o schimbare nu pot dori;
Căci fericirea n'are să vie
Dacă amoru-mi il voiu jertfi.
Numai un bine eu il rivnesc:
Cu Zamfir dulce ca să trăesc.

II

Daca o floare de pe câmpie
Muți in palatul cel mai frumos,
Curând, sërmana, nu mai e vie,
Ci trist își pleacă capul in jos.
Așa copila cea din popor
Când spre mărire se 'nalță 'n sbor.

III

Eu insă nu vreau averi, mărire;
Ele inghiață inima mea,
Căci incântare și fericire
M'așteaptă astăzi, și voiu avea
Viața 'mpletită numai cu fir
Iubind cu dulce pe-al meu Zamfir.

SCENA IV.

Zinca, Zamfir (intră prin fund).

ZAMFIR

Zinițo, eu sunt!

ZINCA

Dar ce-ai intârziat, Zamfiraș?

ZAMFIR

Abia acum m'am furişat din mânilor ju-
pânului. De când lucrez la blana Bizdadelei,
nu mai pot scăpa. Dar unde-i mama Axinia?

ZINCA

N'am găsit-o aici. Dar trebuie să vie in-
dată.

ZAMFIR

Eaca chiar vine cu sita în mână.

SCENA V.

Axinia (intră), Zamfir, Zinca.

AXINIA

Cine-i acolo?

ZAMFIR

Noi suntem, mamă Axinio...

AXINIA

Voi?

ZINCA

Da, noi, mamă naşă, am venit după cum
a fost vorba...

ZAMFIR

Ca să ne dai cu cărţile, să ne spui vii-
torul...

AXINIA

Rău v'ați ales vremea, puii mamei. Mai bine stați a casă.

ZAMFIR

Dar ce-i?

AXINIA

Este că o să vie la mine boerul de ieri. Mi-a trimes vorbă cu un arnăut.

ZINOA

Bizdadeaoa !

AXINIA

Da, chiar Bizdadeaoa !

ZAMFIR

Nu mă nebuni !

AXINIA

Deaceea duceți-vă cât de răpede !

ZINOA

Dar era vorba de cărți...

AXINIA

Ce cărți? Acu nu-i vreme ! Cărați-vă, hait !

ZAMFIR, ZINOA

Ne ducem ! (Se indreaptă spre portița din fund).

AXINIA

Stați ! Stați ! Nu pe acolo. Ați putea întâlni pe cel cu pricina ! Eaca, par'că aud viind. Ascundeți-vă colo. (Arată culisa din dreapta). Bate la ușă ! Hait, răpede, răpede ! (Zamfir și Zinca es in dreapta, se bate ear la ușă). Eaca vin, deschid.

SCENA VI.

Axinia, Mucalidi (intră) apoi Zinca și Zamfir.

MUCALIDI

Babo ! Babo !

AXINIA (in parte).

Na ! Alt arnăut ! Tovarășul celuiilalt ! (Tare).
Cine-i ?

MUCALIDI

Eu sunt, Mucalidi.

AXINIA

Așa !

MUCALIDI

Sunt Ciubucci-bașa !

AXINIA

Să fii sănătos !

MUCALIDI

. Mulțumim dumitale. (Misterios). Vine Biz-
dadeaoa!

AXINIA

Știu:

MUCALIDI (cu mirare).

De unde știi?

AXINIA

Dela... adică știu din cărți. Eu știu toate.
(in parte). Aha! ei se ascund unul de altul!

MUCALIDI

Babo!

AXINIA

Ce-i, voinice?

MUCALIDI

Dacă le știi toate, știi tu câți bani are
Beizadeaoa?

AXINIA

Asta n'o știu. Câți are?

MUCALIDI

Daca nu știi tu, apoi nici eu și nici el.—
Nimeni n'are vreme să-i numere.

AXINIA

Ce-mi pasă? Tot n'are să mi-i dea mie.

MUCALIDI

Ba da, are să-ți dea .. mulți și dumneata ai să-mi dai și mie.

AXINIA

Dumitale? Pentru ce?

MUCALIDI

Pentru că... fiindcă... se 'nțelege... nu se poate fără asta... Nu știi? Asta este, adică... cum se zice... filotim.

AXINIA

Nu pricep ce-i asta.

MUCALIDI

Filotim este când se dă... fiindcă... pricepi... nu se poate altfel... aici în țară totdeauna trebuie să se dea... altfel nu faci treabă.

AXINIA

Așa!

MUCALIDI

Am drept la zece la sută.

AXINIA

Așa!

MUCALIDI

Va să zică am pus la cale?

AXINIA

Bine! Bine! (In parte). Da de pus la cale!

MUCALIDI

Acum mă duc să nu mă vadă Plictichidi, că acela e aprig... grozav. Mă întorc cu dînsul. Fă-te că nu știi nimic. (Ese prin fund).

AXINIA

Chiar nu știu nimic! (Se apropie de ușa din dreapta). Ia ascultați, mei copii!

ZAMFIR, ZINOA (apărînd în scenă).

Ce-i?

AXINIA

Este că să vă țineți acolo până vă voi chema eu. Auziți?

ZINOA

Dar dacă tăiculița mă caută?

ZAMFIR

Dacă jupânul o prinde de veste că lipsim amîndoi?

AXINIA

Nu vă 'ngrijiți de cumătrul Tănăsă. Il impac eu. Voi țineți-vă liniștiți că toată casa mi-i inconjurată de greci ai Bizadelei.

ZAMFIR

Aoleu ! (Zamfir și Zinca dispar în dreapta).

SCENA VI.

Axinia, Mucalidi, Plictichidi, apoi Epaminonda.

Recitativ, Arie, Ensemble, Sextet și Final.

MUCALIDI

Bună zioa, babă Axinie.

AXINIA

Boeri, bine-ați sosit.

MUCALIDI

Beizadea îndată o să vie.

PLICTICHIDI

Beizadea e darnic la plătit.

MUCALIDI

De-i dai în cărți, să-i spui tot lucruri bune.

PLICTICHIDI

Să nu cumva să-i prorocești vr'un rău!

MUCALIDI

O pungă'ntreagă'n palmă îți va pune.

PLIOTICHIDI

Dacă-l va mulțumi cuvântul tău.

MUCALIDI (incet).

Din ce-i lua să-mi dai zece la sută.

PLIOTICHIDI (asemenea).

Mi se cuvin la sută douăzeci!

MUCALIDI

Tu înțelegi... ești babă pricepută!

PLIOTICHIDI (arătând capul).

Socot c'aici nu-ți sunt creeri seci!

AXINIA

Să pună 'ntâi o pungă'n palma mea,
Ș'apoi, boeri, ușor ne-om împăca.

(In parte).

Las' Grecilor, că'ți aștepta voi bine
Pân' veți vedea lescae dela mine.

(Se bate la ușă).

Dar la portiță bate cineva.

MUCALIDI

Mergi de deschide.

PLICTICHIDI

Este Beizadea!

(Epaminonda intră).

AXINIA

Bine-ai venit cu bucurie
In casa mea, Luminăție!

EPAMINONDA

Babă, bine te-am găsit
Hai, pune-te pe vrăjit!

(Cătră Mucalidi și Plictichidi)

Ești voi!

AXINIA (ducându-i in culisa stîngă).

Pe-aice... (se'ntoarce) Bizdadaea,
Șezi acum in fața mea!

(Epaminonda se pune pe un scăunaș. Axinia ia cărțile, le apropie de gură și le menește; orchestra acompaniază misterios).

Douăzeci și patru cărți, — bine știți, bine găciți! Cum a știut zugravul să vă zugrăvească, așa graiul vostru să procească, daca crăeasa de verde se gândește la craiul de ghindă, cu dragoste, gând la gând, casă in casă, dar in dar, așternut la așternut!

(Intinde cărțile).

Una, două, trei... o pagub' o să ai,
Un craiu de roșu... vezi un craiu
Iți ese inainte.

EPAMINONDA (rizînd).

Ha, ha, ha, o să-l învăț eu minte!

AXINIA

Patru, cinci, șasă
La tine acasă
O bucurie
Pe drum de sară o să-ți vie!

EPAMINONDA

O bucurie! Spune mai departe!

AXINIA

Șapte, opt, nouă... Nu ai parte!
Eată ear craiul de roș...

EPAMINONDA (tot rizând).

Am să-i rup gâtul ca la un cocoș!

AXINIA

Douăsprezece... pe-o crăeasă de verde
Eat-un craiu de ghindă o perdel...

EPAMINONDA

Eu sunt de ghindă... Aferim!
Aferim, babă, Aferim!

AXINIA

Dar ea nu-l vrea... Ce fudulie!

EPAMINONDA

Asta-i obrăznicie! (se scoală).

AXINIA

Ea vrea pe craiul roș.

EPAMINONDA

Minciună!

Babă Axinie, ești nebună!

(răstornă masa cu piciorul).

AXINIA

Stăpâne!

EPAMINONDA

Ce! Îți inchipuești

C'am venit s'ascult asemenea povești?

Eu merg pe sigur, babă, eu vroesc

Cu ajutorul tău pe Zinca să-mi robesc.

AXINIA (in parte).

Ce-aud?

ZAMFIR, ZINCA (apărând in dreapta).

Ce grozăvie!

MUCALIDI, PLIOTICHIDI (apărând in stînga)

Ce cabazlic are să fie!

Arie.

EPAMINONDA

Dar, azi dela Tănasă,
Blănarul meu domnesc,
Pe Zinca cea frumoasă
Eu vreau să o rănesc!

Voiu să silesc norocul
Cu ajutorul tău,
Și să astîmper focul
Ce arde 'n pieptul meu!

AXINIA (in parte).

Auzi blăstemăție
E bun de spânzurat!

ZAMFIR, ZINCA

Ce-am auzit, vai mie!
De groaz'am înghețat!

MUCALIDI, PLICTICHIDI

Halal, halal să-i fie,
Halal! voinic bărbat!

Ensemble și Sextet.

MUCALIDI, PLICTICHIDI

EPAMINONDA

Apilpisit, al naibei
Și nostim Beizadea,
Cu ajutorul babei
El s'o răpească vrea!

Sunt hotărit norocul
In cale să-l îndrept
Și să astâmpăr focul
Ce arde 'n al meu pept.

AXINIA

ZAMFIR, ZINCA

Auzi blăstemăție
El să răpească vrea
Prin mine, Axinie,
Pe Zinca, fina mea.

Din casa părintească,
Cu-al mamei ajutor,
El vrea să {^{mă}_o răpească:
De groază mă 'nfior!

EPAMINONDA (cătră Axinia).

La Zinca azi să te găsești
Isprava mea s'o inlesnești!
Fii chibzuită, fii cu mintel
Și ia-ți simbria de 'nainte!

(Ii aruncă o pungă și ese).

AXINIA (singură, ridică punga și o pune în sîn).

Las' c'am să fiu cu chibzuire
Mi-a trecut un gând prin cap...

(Merge spre culisa dreaptă și se 'ntoarce fiind pe Zamfir
și pe Zinca).

Hai acasă cu grăbire
N'aveți grijă, eu vă scap!
(Zamfir și Zinca es prin fund).

SCENA VII.

Axinia, Mucalidi, Plictichidi.

(Axinia după ce-a dus la porțișă pe Zamfir și Zinca,
se 'ntoarce; din stînga vin atunci Mucalidi și Plictichidi).

MUCALIDI (intinzînd mâna).

Babă, dă-mi zece la sută
După vorba cea știută.

PLICTICHIDI (asemenea).

Dă-mi la sută douăzeci!

AXINIA (în parte).

Ce ai dracului de greci!

MUCALIDI

Dar dă astăzi...

PLICTICHIDI

Dă mai tare!

AXINIA

N'am nimic!

MUCALIDI

Dă vrăjitoare!

AXINIA

N'am, vè spun!

MUCALIDI (trăgând-o de mână).

Dă părăluțe.

PLIOTIOTIDI (trăgând-o de cealaltă mână).

Scoate banii din punguță!

AXINIA

Auleu, mă ristigniți!

(Se sbate până scapă din mâna lor).

Lasă, greci afurisiți!

(Se răpede la cînaun, ia făcălețul și îi lovește)

Hait, eșiți din casa mea!

MUCALIDI, PLIOTIOTIDI

Nu da, babă, au! nu da!

AXINIA

Hai din casa mea eșiți

Parpaleci afurisiți!

(Li-gonește prin fund și ese dupe ei).

TABLOUL II

Decorul se schimbă. Teatrul reprezintă o piață, în stînga un cerdac mare, dar puțin ridicat de la pămînt cu balustradă împrejur. Din cerdac se scoară o mică scară de cîteva trepte lângă culisa din stînga. În fund o uliță. La ridicarea cortinei Tănase și cu Zamfir înaintează din fund.

SCENA I.

Tănase, Zamfir, apoi Zinca, la urmă Axinia.

TĂNASE

N'ai văzut și tu, Zamfire?

ZAMFIR

Ce să vîd, jupâne?

TĂNASE

Nu miroase a bine. Tot felul de oameni se furișează primprejurul casei mele. Trebuie să mă păzesc. De cînd sunt mai mare stăroste, am mulți dușmani cari mă pismuesc. Zinca unde e?

ZAMFIR

Unde să fie? Trebuie să fie în casă,

TĂNASE (spre balcon).

Zinco, n'auzi, Zinco?

ZINOA (eșind din cerdac).

Eacă-mă, taică. Ce este?

TĂNASE

Ia coboară jos.

ZINOA (coborindu-se în scenă).

Dar ce e?

TĂNASE

Nu m'a căutat nime?

ZINCA

Nime.

TĂNASE

Ce-i bine nu-i rău. Mă duc să mai strâng din breasla noastră. Prea multe umbre văd pîmprejurul casei mele.

ZINOA (cu frică).

Nu te duce, tăiculiță!

TĂNASE

Nu-ți fie frică, Zinco. Te las cu Zamfir, care-i băiat voiric.

ZAMFIR

Lasă, jupâne, că am s'o păzesc ca ochii din cap.

TĂNASE (cătră Zamfir).

Să fii neadormit. Cu un ochiu să păzești pe Zinca și cu altul să privighezi blana Bizadelei.

ZAMFIR (puind succesiv degetul la ochi).

Cu un ochiu la Zinca... cu alt ochiu la blană.

TĂNASE

Da, la blana Bizadelei. Dela mulțumirea feței sale luminate atîrnă viitorul meu și prin urmare ș'al tău.

ZAMFIR

Ba că chiar!

TĂNASE

Cum?

ZAMFIR

Nimic..

TĂNASE

Vine cineva, cine-i?

AXINIA (intră îmbrăcată la fel cu Zinca).

Eu sunt, Axinia.

TĂNASE

Bine-ai venit, cumătră. Mă găsești cam îngrijat, nu știu pentru ce?

AXINIA

Se 'ntimplă câteodată. Ți-o fi eșit cineva cu gol înainte.

TĂNASE

Dar cum te-ai imbrăcat astăzi? Par'că ești mai galantă decât alte ori. Ce te-ai gătit așa?

AXINIA (fasolindu-se).

Apoi dă! Eu n'am inimă? Câtă vreme ești tânăra...

TĂNASE

Ha! ha! Tot mucalită, cumătra! Ei, eu mă duc. Cu sară bună! (Ese).

AXINIA

Mergi sănătos, cumătre! (Cătră Zamfir și Zinca) Voi știți cine are să vie. Să nu vă spărieți. Am un gând... da un gând... să mă pomeniți cât veți trăi. Ori es toate bine, ori... ce-o da Dumnezeu! Haideti in cerdac și de acolo in odaea dealături. Țineți-vă după mine și faceți cum vă voi povățui.

(Se urcă cu Zinca in cerdac și de acolo in casă. Zamfir rămâne jos).

Arie.

ZAMFIR

Ce îngrijire mă apasă
Și stringe vai! inima mea,
Mă prigonește moș Tănase
Și mi-e dușman și Bizadea.

Pe fetișoara scumpă mie
Tănase nu vrea să-mi o dea,
Ear Bizadea cu viclenie
Făr' a ei voie vrea s'o ia.

Oh! din această grea urgie
O Doamnel! dacă m'ar scăpa
Dibacea mamă Axinie,
Să dobândesc pe Zinca mea!

(Se sue pe scară în cerdac, și deacolo se îndreaptă spre casă. În momentul în care Zamfir o să dispară, Mucalidi și Plictichidi se arată în fund).

SCENA II.

Mucalidi, Plictichidi

(urmași de câțiva Arnăuți).

MUCALIDI

Pus-ai să păzească pe la răspântii?

PLICTICHIDI (frecându-și mâinile).

Pus. Are să fie un cabazlic nostim de tot. Dar lăutarii?

MUCALIDI

Vin in urmă. Beizadea imi părea cam ingrijat... ofta...

PLIOTICHIDI

Ofta? Se 'neca de nerăbdare. Se gândea poate la crăeasa de verde... drum de sară... casă in casă... dar in dar...

MUCALIDI (clătinând din cap).

Nu, nu. Era ingrijat, îți spun eu.

PLIOTICHIDI

Ei aș, fleacuri! Câte mahalale am mai cutreerat cu dînsul! Are să fie nostim! Cu dragoste... gând la gând... așternut la așternut...

MUCALIDI

Ce gând? Ce așternut? Astădată e altfel...

PLIOTICHIDI

Cum altfel? Asta nu-i tot mahala? Beizadea nu-i tot Beizadea și noi nu suntem tot noi?

MUCALIDI

Da, însă mahalagioaica nu-i mahalagioaică cum sunt alte mahalagioaice. Aici au să fie mofturi. Așa miros eu!

PLIOTICHIDI

Aș! Când vine cojcogea fiu de beiu! Eu nu miros nimic!

MUCALIDI

Vezi că eu am nas mai subțire, eu miros. Ai să vezi, fata-i cu plicsis: nu și nu!

PLIOTICHIDI

Nu? — Atunci (face un gest) pe sus!

MUCALIDI

Pe sus, pe sus; dar vezi că aici pedica are să fie Beizadea. E lovit ici (arată inima).

PLIOTICHIDI

Atâta rău! Tocmai el are să ne zică: Hai, băeți, răpede, prindeți vênatul, și la palat. Ai să vezi.

MUCALIDI

Par'că vine!

(Se aud acorduri de scribeă și cobză. Lăutarii intră cântând un fel de marș pe instrumente. După dîșșii patru arnăuși duc pe Epaminonda într'un scaun (chaise à porteurs) și-l așază în fața scenei în dreapta. Mucalidi și Plictichidi se țin lângă dîșșul. Arnăușii rămân în fund. Lăutarii stau la mijlocul scenei. Odată ce Epaminonda s'a așăzat, ei incetează marșul lor).

SCENA III.

Cei de sus, Epaminonda, Arnăuții, apoi Zinca, Zamfir și Axinia.

EPAMINONDA

Nu știu pentru ce par'că mi se bate inima.
(Cătră Mucalidi). Dă-mi un ciubuc !

MUCALIDI (dându-i-l cu talim).

Sărut talpa, Luminăție.

PLIOTICHIDI (cătră Epaminonda).

Nu se vede nimeni, stăpâne. Dar o să vie.
Cum va simți că fața dumitale luminată e
pe-aci, numai hup !

EPAMINONDA

Să-i dăm de știre că Noi suntem.

PLIOTICHIDI

Vra să zică să începă lăutarii ?

EPAMINONDA

Da, zi-le să începă.

PLIOTICHIDI (cătră lăutari).

Hai, ciorilor, cântați de dragoste. Dar
colea, de la meșteșug. Să meargă peticele !

INTĂIUL LĂUTAR

Las pe noi, boerule. (Cântă acompaniându-se singur și acompaniat și de ceilalți.)

Of! of!

Of! suflete of!

Cuconiță dumneata

Răcorește-mi inima!

Dacă ești cucoană blândă,

Nu-mă lăsa la osindă!

Of! of!

PLIOTICHIDI

Oftează mai cu inimă, Faraoane!

LĂUTARUL

Of! of!

Of! suflete, of!

Arde-ar rochița pe tine

Cum arde inima 'n mine!

Alică ce păcat!

Dragostea m'a ofticit!

Of! of!

EPAMINONDA

Bine-au cântat! (Cătră Pliotichidi). Uite-te, nu se vede nimic?

PLIOTICHIDI

Păn' acum, nimic, Luminăție.

EPAMINONDA (cătră Mucalidi).

Mai dă-mi un ciubuc.

MUCALIDI

Gata Luminăție. (Ii dă).

EPAMINONDA (fumând).

Cântecul lăutarilor m'a lovit drept la inimă. Simt cum mi se bate tot mai tare. (Se uită în sus). M'am muiat de tot și ea nu vine și pace! Așa-i că nu vine, Plictichidi?

PLIOTICHIDI

Păn' acum nu, ce-i drept. Dar dacă mi-ai da voie Beizadea, aș cânta eu ceva cu Mucalidi... ceva „alla franca“... și atunci să vezi...

EPAMINONDA

Hai, să vă aud. Dar dacă cântați „alla franca“, alegeți ceva galant.

PLIOTICHIDI (cătră lăutari).

Țineți hangul, măi țigani!

EPAMINONDA (trăgând ciubucul).

Să știți că dacă nu se arată Afrodita, pun să vă aștearnă la fiecare câte zece ciubuce.

MUCALIDI, PLIOTICHIDI

Sărutăm papucul Luminăției Tale.

Arie.

I

MUCALIDI

Kera Zinca, fi miloasă
Nu aibi inimă de drac,
Eși mai răpede din casă
Și te-arată in cerdac.
Psihi-mù! Matia-mù!
Vin! Ah! Vin amù!

MUCALIDI, PLICTICHIDI și CHORUL

Psihi-mù! Matia-mù!
Vin! Ah! Vin amù!

II

PLICTICHIDI

Kera Zinca, vin incoace
Din bordeiul tîu cel trist,
Lasă blăni, lasă cojoace,
Căci te-așteapt' un evghenist.
Psihi-mù! Matia-mù!
Vin! Ah! Vin amù!

MUCALIDI, PLICTICHIDI și CHORUL

Psihi-mù! Matia-mù!
Vin! Ah! Vin amù!

III

MUCALIDI

Kera Zinca, vino dragă
Zeu, nu are niciun haz,

Când o Beizadea te roagă
Numai face-atâta naz!
Psihi-mù! Matia-mù!
Vin! Ah! Vin amù!

MUCALIDI, PLICTICHIDI (jucând) și OHOBUL

Psihi-mù! Matia-mù,
Vin! Ah! Vin amù!

EPAMINONDA

Aferim! Aferim! Ați cântat cu ifos. Dar
nu se vede nimic?

MUCALIDI (făcându-se că vede ceva).

Par'că zăresc ceva...

PLICTICHIDI

Da... da... o umbră! Ba nu! par'că nu...

EPAMINONDA (sărind din scaun).

Țineți-mi ciubucul și ișlicul! Dați-mi o
ghitară.

Arie.

Ângeraș cu vii lumine,
Dulce fată de blănar,
Jalnic arde după tine
Un luceafăr din Fanar!

MUCALIDI, PLICTICHIDI și OHOBUL

Jalnic arde după tine
Un luceafăr din Fanar!

EPAMINONDA

Zinco, fi îndurătoare,
Pleacă ochii tăi incoa,
Căci de dor, de aşteptare,
Se usuc'o Beizadea.

MUCALIDI, PLIOTICHIDI și OHOBUL

Căci de dor, de aşteptare
Se usuc'o Beizadea!

(Zinca preludă și se gătește de cântat)

EPAMINONDA

Ah! Se aude! Așa-i că se aude?...

MUCALIDI, PLIOTICHIDI

Se aude! Se aude! Este ea!

EPAMINONDA

Tăceți! ce zice?

Arie.

ZINOA (apărând în cerdac).

Când dormeam acufundată
Intr'un vis frumos,
Mă deșteaptă de odată
Un cântec de jos.

Cine 'n noaptea 'ntunecoasă
S'aude cântând,
Cu pornire-așa duioasă
Cu glas așa blând?

Duet

EPAMINONDA

Eu sunt! Ah! Mor după tine,
Fată de blănar!

ZINOA

Cine ești? Nu te ved bine,
Mândre lăutar?

EPAMINONDA

Sunt bogat, puternic, mare,
Têner și frumos.

ZINOA

Eu sunt ah! din proastă stare
Din popor, de jos.

EPAMINONDA

Vino, cel care te chiamă
E chiar beizadea!

ZINOA

Nu, nu pot, imi este teamă
De puterea ta!

EPAMINONDA (vorbit).

Vino!

ZINOA (asemenea).

Nu pot!

Ensemble.

EPAMINONDA

ZINCA

Te aștept cu nerăbdare, Eu nu pot, nu sunt în stare,
Dulce fată-mi ești pe plac. Boer mândru și frumos,
Sunt bogat, puternic, mare, Ești bogat, puternic, mare,
Fericită-am să te fac. Eu sunt din popor de jos.

(În vreme ce se cântă duetul Axinia și Zamfir es din
casă în balcon).

AXINIA (incet).

Este vreme-acum, Zamfire,
Să fugi răpede cu ea.

ZAMFIR (incet).

Ce noroc! Ce mulțumire
Acum Zinca e a mea;
Hai, Zinițo!

ZINCA

Hai, Zamfire!

ZAMFIR

Ce noroc!

ZINCA

Ce fericire!

(Zamfir și Zinca se coboară pe scară, ținându-se de mână,
și dispar în culisa din stînga. Axinia înaintează spre mar-
gina cerdacului).

EPAMINONDA (urmând).

Iți dau salbe de mărgele,
Rochii mândre și gătele,
Vino!

AXINIA

Nu pot!

EPAMINONDA

Orice vrei eu îți dau tot!
Vino!

AXINIA

Nu!

EPAMINONDA

Crudo, tu!

PLIOTICHIDI (inaintând).

Stăpâne, e vreme
Altminteri s'o iai,
N'ai de ce te teme!
De vrei ca s'o ai,
O vorbă-i de spus.
Ș'o umflu pe sus!

MUCALIDI

Un cuvânt numai ne spune
Și in palmă ți-o vom pune!

PLIOTICHIDI

Un cuvânt, Luminăție!

EPAMINONDA

Bine, fie! (bis).

Solo, Chor și Final.

PLICTICHIDI (cătră Arnăuți).

Să nu fiți moi,
Hai după noi
Tiptil, tiptil!
Să ne urcăm.
S'o ridicăm
Ca pe-un copil,
Tiptil, tiptil! (bis).

ARNĂUȚII

Nu suntem moi
Mergem cu voi
Tiptil, tiptil!
Noi ne urcăm,
Ș'o ridicăm
Ca pe-un copil,
Tiptil, tiptil! (bis).

(Mucalidi, Plictichidi și mai mulți Arnăuți se sue pe scară)

AXINIA (văzându-i, se face că se sperie).

Cine sunteți?
Ce vreți? Ce vreți?

(Ea își inbroboade fața, Arnăuții o înconjoară).

Tâlharii!! Ah!

(Se face că leșină în brațele Arnăuților, care o coboară și o depun în scaunul în care a adus pe Epaminonda.)

EPAMINONDA

E leșinată
Sărmana fată!

(Cătră Arnăuți).

Duceți-o 'n legănare,
Drept la palatul meu,
Vă dau pedeapsă mare
De-i faceți vre un rău.

MUCALIDI PLICTICHIDI

Hai la palat
La Beizadea! (bis).

ARNĂUȚII

Cu acest vênat
Hai la palat!
La Beizadea
Hura! Hura!

CHORUL

La palat,
La palat!
Hai acum la Beizadea;
S'o luăm,
Să plecăm
Impreună toți cu ea!

Plin de foc
Și noroc,
O să fie al lor traiu,
Cu amor,
Și cu dor,
Viața dulce ca în raiu.

S'o luăm,
Să plecăm,
Împreună toți cu ea;
La palat,
La palat,
Hai acum la Beizadea!

(Marș. Arnăuții duc scaunul. Toți se îndreaptă spre fund.
Perdeaoa cade).

ACTUL III.

Un salon mare la Curtea lui Epaminonda. Intrări
la fund și la părți.

SCENA I.

Plictichidi, Chor de femei.

CHOR DE FEMEI

Stăpâna noastră e ciudată!
De când la Curte a venit,
Ea stă deoparte supărată
Și nici o vorbă n'a vorbit.

PLICTICHIDI

Așa ceva-i nepomenit,
Eu rămân incremenit!

CHOR DE FEMEI

De loc nu se disbrobodește,
N'arată fața nimărui,
Ea stă deoparte și mocnește
Oricât o rogi, oricât îi spui!

PLICTICHIDI

Așa ceva-i nepomenit,
Eu rămân incremenit!

FEMEEA I-a.

Ce-avem acum să 'nchipuim,
Căci noi nimica nu mai știm?

PLICTICHIDI

Duceți-vă din nou la ea
Pân' oiu vorbi cu Beizadea.

OHOR DE FEMEI (repriză).

Stăpâna noastră e ciudată!
De când la curte a venit,
Ea stă deoparte supărată
Și nici o vorbă n'a vorbit.

(Femeile es).

SCENA II.

PLICTICHIDI (singur).

Rămân incremenit! O fată de blănar!...
proasta!... să fie atât de fudulă cu un fiu
de beiu! Asta n'am mai văzut, câte țăriși
câte mahalale am umblat, căci am umblat
multe cu Beizadea! Asta nu-i lucru curat
—trebuie să fie la mijloc vreo diavolie, o
vrajă a babei Axinia. Hei! Rău m'a tăiat
la inimă baba cea pocită! M'a prădat ca 'n
codru; mi-a furat flotimul ce mi se cuvenea
cu toată cinstea! Lasă, hîrco, ne-om intîlni
noi vreodată la un capăt de pod... imi vei

cădea vreodată in palmă!... Atunci vei vedea
tu cine-i Plictichidi cel din Pafos!

A r i e.

Când tu, babă Axinie,
Vre odată 'n palma mea
 Vei cădea,
Atunci am să-ți fac eu ție
Ceea-ce n'ai pomenit
 Nici gândit.

Am s'aștern pe-a ta spinare
Loviri iuți c'un șfichiu de biciu
 Ca un briciu,
Pân' ce in dureri amare
Ai să strigi aman, aman,
 Vai! aman!

Eu, văzând a ta jălire
Chipul tfeu urit și hfd
 Am să rid,
Și atunci cu mulțumire
Te-oiu lăsa să gemi amar
 Vai! ș'amar!

SCENA III.

Plictichidi, Mucalidi (intră).

MUCALIDI (intrând).

Ei, ce faci? Cum o duci cu Ileana Cosinzana cea cu pricina?

PLICTIOHIDI

Rău de tot.

MUCALIDI

N'am spus eu! Asta nu-i o mahalagioaică ca toate mahalagioaicele, asta e o mahalagioaică cum nu sunt alte mahalagioaice.

PLICTIOHIDI

Nu mai pricep... M'am prostit! El un fiu de beiu și ea o...

MUCALIDI

Ea o cojocăreasă.

PLICTIOHIDI

Cum zici: o cojocăreasă... O iei de pe vatră, din cenușă, o speli, o lai, o imbraci, o ții ca în palmă... și ea... țifnă și țifnă.

MUCALIDI

Ce să fie asta, ce să fie?

PLICTIOHIDI

Am ajuns a crede că nu-i lucru curat, că e vrajă de-a babei Axinia.

MUCALIDI

Că bine zici, așa trebuie să fie. Bat'o s'o bată, hidă! Hei, dac'aș putea pune mâna pe dînsa!

PLIOTIOTIIDI

D'apoi eu? ptii!... Căci pe mine, —trebuie s'o spun, că-mi stă ici (arată gâtul) — pe mine m'a înșălat, mi-a jucat un renchiu...

MUCALIDI

Te-a înșălat și pe tine? Ei aferim! bine că n'am fost singur tras pe sfoară!

PLIOTIOTIIDI

Vrea să zică ți-a mâncat și ție paralele câștigate cu toată cinstea?

MUCALIDI

Mâncat! Dar când m'oiu răsbuna...

PLIOTIOTIIDI

Să ne resbunăm!

MUCALIDI

Bine; dar cum, dar când?

PLIOTIOTIIDI

Dacă nu ne cade in palmă de la sine, să mergem noi la mahalaoa ei... cu câțiva tovarăși... pe vreme de noapte... și să... (face semn că sucește gâtul).

MUCALIDI

Nu-i bine, te pomenești că se află la Curte

sau face vre-o vrăjitorie baba, și trezește
vr'un duh necurat... ptiu! ducă-se pe pustii!
(Scuipă in sân).

PLIOTICHIDI

Aș! N'are să prindă nimeni de veste,
nici chiar diavolii ei, hîrca dracului!—Trebue,
trebue răsbumare, n'o să ne mai crează prin
mahalale, ne perdem tot ipolipsul!

MUCALIDI

Așa-i trebue păstrat ipolipsul! dar eacă
vine Beizadea. Uite ce măhnit e!

PLIOTICHIDI

Prăpădit, topit!

SCENA IV.

Cei de sus. Epaminonda.

EPAMINONDA (după ce suspină).

Ei, cum merge treaba? Ce face Afrodita?

PLIOTICHIDI

Tot așa.

EPAMINONDA

Nu s'a mai imblanzit?

MUCALIDI

Nu.

EPAMINONDA

Tot nu vorbește?

PLIOTICHIDI

Nici o vorbă, tace pitic.

EPAMINONDA

Nu mănâncă, nu bea?

PLIOTICHIDI

Ba de mâncat mănâncă... și mai ales bea...
țeapăn.

EPAMINONDA

Bea, mănâncă, și tot mahnită? Asta-i
foarte ciudat.

MUCALIDI

In adevăr ciudat.

PLIOTICHIDI

Se vede că numai mâncarea și mai ales
bèutura o mai mângâie de necazuri, căci
bea... bea...

EPAMINONDA

Ai zărit-o la față? Cum arată?

PLIOTICHIDI

N'am putut s'o vèd, nu-și ridică marama
de loc. Când i-a adus bucatele, ne-a făcut

semn să eșim și a mâncat singură, dar a mâncat până s'a ghiftuit și mai ales a bcut...

EPAMINONDA

Grozav de ciudat! Aici trebuie să facem ceva. Să ne gândim! (Se pune turcește pe divan).

MUCALIDI

Da, trebuie făcut ceva.

PLICTIICHIDI

Negreșit!... Să ne gândim!

(Toți trei pun mâna la frunte și se gândesc).

EPAMINONDA (după o pauză).

Eu nu pot gândi fără ciubuc! Mucalidi!

MUCALIDI

Gata, Luminăție! (Ii dă un ciubuc cu talim).

EPAMINONDA (după o pauză).

Ce-mi bat eu capul! Datoria voastră este să găsiți ceva pentru stăpânul vostru. Hai, răpede.

PLICTIICHIDI

Am găsit!

EPAMINONDA

Ce?

PLICTICHIDI

Trebue să facem ce-om face ca Afrodita să se imblânzească.

MUCALIDI

Da, trebue să facem ce-om face și să dregem ce-om dreg.

EPAMINONDA

Dar cum?

PLICTICHIDI

Afrodita trebue să îndrăgească fața voastră luminată.

EPAMINONDA

Bine, dar cum, cum?

PLICTICHIDI

Foarte ușor, phiii...

MUCALIDI

Nu-i greu, phiiii...

EPAMINONDA

Nu-i greu, foarte ușor... Ce prostii sunt astea? Ori spuneți-mi ritos un mijloc, ori pun să vă dea bătaie.

PLICTICHIDI

Sărut talpa.

MUCALIDI

Sărut papucul.

EPAMINONDA

Hai, găsiți răpede că n'am vreme.

PLIOTICHIDI

A!

EPAMINONDA

Ei!

PLICTICHIDI

Ba nu, nu-i bine.

MUCALIDI

A!

EPAMINONDA

Ce ai găsit?

MUCALIDI

Nici așa nu-i bine.

PLIOTICHIDI

Evrica! Am găsit! — Trebuie s'o inglin-
disim!

MUCALIDI

Da, s'o inglindisim ca să uite.

EPAMINONDA

S'o inglindisim, bine. Dar cum?

PLIOTICHIDI

De pildă, de pildă... să punem să-i joace jocuri frumoase.

MUCALIDI

Da, să-i joace jocuri, ca să riză.

EPAMINONDA

Fie ș'așa. (Se scoală).

Trio.

PLIOTICHIDI

Cum? O cojocăreasă
 Nu este bucuroasă
 Când vine-un fiu de beiu
 Să ceară' amorul ei?

(Indignat). Oh!

EPAMINONDA (duios).

Ah!

PLIOTICHIDI, MUCALIDI

Oh!

MUCALIDI

Cum? O mahalagioaică
 Să fie o drăcoaică
 Cu suflet inegrit,
 Dușmană la iubit?

(Indignat). Oh!

EPAMINONDA (duios).

Ah!

PLICTICHIDI, MUCALIDI

Oh!

EPAMINONDA

Pe cât e de frumoasă
Pe-atât e nemiloasă,
Și eu, un fiu de beiu,
Mă pierd de-amorul ei!

(Duios). Ah!

MUCALIDI, PLICTICHIDI (indignați).

Oh!

Ensemble.

Da! Trebuie făcut ceva.
Căci numai poate merge-așa —
Nu! Nu! Da! Da!
Trebuie făcut ceva!
Om drege-om face, om face-om drege
Așa nu poate merge
Nu, nu! Da, da!
Trebuie făcut ceva!

EPAMINONDA

Trebuie să fie mai voioasă

MUCALIDI

Eu voi să fie drăgostoasă!

PLICTICHIDI

Să nu mai fie-așa țifnoasă!

EPAMINONDA

Ah! faceți ce veți face,
Să capăt earăș pace!

Ensemble.

Da! Da!
Trebue făcut ceva!

PLIOTICHIDI

Cum o cojocăreasă
etc. până la Ensemble.

Dar trebue făcut ceva,
Căci numai poate merge-așa
Nu! Nu! Da! Da!
Trebue făcut ceva.
Om drege-om face, om face-om drege
Așa nu poate merge
Nu! Nu! Da! Da!
Trebui făcut ceva!

EPAMINONDA

Păn' veți face ca să se inglindisească, eu
aș vrea s'o mai vęd, și chiar am să mă duc..

PLIOTICHIDI (oprindu-l).

Sărut talpa, Luminăție... nu e bine, are
să se fudulească și mai mult...

MUCALIDI

Da, o să capete nas.

EPAMINONDA

Of! Ce să mă fac de dragoste?

MUCALIDI

Să vă dau un ciubuc! (li dă).

EPAMINONDA

Cu ciubucul puțină mângăere. Dar insfirșit
dă incoace! (Se așază pe divan și fumează). Of!

MUCALIDI (incet lui Plictichidi).

Ce-ți am spus eu? E pîrlit tare.

PLICTICHIDI (asemenea).

Rău! Rău!

EPAMINONDA

Mucalidi, du-te după dănțuitori. Dar vino
răpede.

MUCALIDI

Sbor ca vîntul. (ese).

EPAMINONDA

S'a isprăvit! Nu mai pot! Plictichidi, dacă
zici că nu e bine să mă duc eu la dînsa,
ad'o pe ea incoace. Să vie Afrodita, voi
s'o vîd chiar cu fața acoperită. Numai s'o
știu mai aproape.

PLIOTICHIDI

Inșă, Luminăție... are să se mândrească
blănăreasa...

EPAMINONDA

Nu se 'ncape...

PLIOTICHIDI

N'avem s'o putem atinge cu prăjina.

EPAMINONDA

Ce prăjină! Ție am să pun să-ți dea o
sută cu prăjina, dacă n'o aduci indată. Hai,
mergi, nu 'nțelegi că mă afanisesc, bre!
(Plictichidi ese). Off! Mare lucru e dragostea
la casa omului!

SCENA IV.

Axinia (cu fața acoperită se așează pe un scaun în
dreapta) *Epaminonda*.

EPAMINONDA

Ah! Eat'o! Ce frumoasă este, adică trebuie
să fie! (Epaminonda se apropie, Axinia îi întoarce spa-
tele). Zinco, Afrodito, nu mă cunoști, nu res-
punzi? (Axinia face semn că nu). Ești supărată?
(Axinia face semn că da). Cum să te indulcesc?
(Axinia dă din umeri). Ai vre-o dorință? Poate
vrei juvaeruri, mătăsurii, blăni frumoase...
ba nu, că tată-tău e blănar, ai blăni destule...

Tu știi că te iubesc și rămâi nepăsătoare?
(Axinia face semn că da). Nu vrei să ridici marama de pe față, numai nițel... nițeluș... numai un colțișor. (Axinia face semn că nu). Eu te văd chiar prin ștergarul ce te acopere. Eaca văd ochii tăi cei frumoși care mi-au străpuns inima ca două sfredele.

Arie.

I

Zincuțo, ah! o vorba imi șoptește,
Tăcerea ta mă desnădăjduțește;
La vorba mea răspuns nu dai?

(Axinia face semn că nu).

Ce negru suflet ai! (bis).

II

Zincuțo, ah! obrazu-ți desvelește,
Marama ta mă desnădăjduțește;
Tu nu răspunzi la vorba mea?

(Axinia face semn că nu).

Ce aspră ești și rea! (bis).

III

De chinul meu dacă nu-ți este milă,
Am să te fac să mă iubești din silă;
Acest cuvânt nu-l cântărești?

(Axinia face semn că nu).

Ce îndrăcită ești! (bis).

Nu și nu! Ce-i asta? Visez eu sau este ea în adevăr așa de crudă? Ce să fac că nu mă mai ajunge capul! (bate în palme). Plictichidi! Să mă mai sfătuesc cu cineva, că sunt amețit de tot! Plictichidi! Plictichidi!

SCENA V.

Cei dinainte, Plictichidi.

PLIOTICHIDI (intrând răpede).

Stăpâne, stăpâne, ce este?

EPAMINONDA

Nu vrea să-mi răspundă. Tot face din cap că nu și nu!

PLIOTICHIDI

Cum se poate?

EPAMINONDA

Chiar așa, ce-i de făcut?

PLIOTICHIDI

Dacă m'oiu apropia și-i voiu ridica marama...

AXINIA (văzându-l că se apropie dă un țipăt).

Ah!

EPAMINONDA

Fugi, Plictichidi, fugi; că mi se rupe inima!

PLIOTICHIDI

Eacă vine jocul!

SCENA VI.

Cei dinainte. Intrare de Arnăuți și Greci care au să cânte și să joace.

CHORUL

Poruncă aspră ne-a fost dată
Aici să venim,
Și pe-o ducă supărată
Să o inglindisim.

PLIOTICHIDI

Vedeți cum șade și mocnește,
Răspuns nu vrea să dea,
Deși stăpânul o iubește
Ca pe-o zarnacadea!

CHORUL

Vroim cu jocuri șugubețe
A o invesele.
Poate c'o fi mai cu blândețe
Când s'o inglindisi.

(Aci urmează jocuri grecești).

EPAMINONDA (după ce s'a sîrșit jocul).

Ei, Afrodito, acum când te-ai inglindisit,

Ți s'a mai muiat sufletul? (Axinia face semn că nu). Nu? Tot încă nu? (Axinia face semn că nu. Epaminonda către chor). Mă rog, mai văzut-ați vreodată așa ceva, boeri d-voastră?

PLICTIICHIDI

Nu, niciodată.

OHORUL

Niciodată!

EPAMINONDA

Imi vine să-mi turtesc ișlicul, să-mi sfărâm ciubucul. (Cătră Axinia). Afrodito, poate că nu vrei să te tălmăcești față cu dumnealor! (Axinia face semn să rămâie toți). Ce! Să rămâie? (Hotărit). Ei bine nu! Avem să stăm singuri. Să vedem dacă vei stărui în purtarea ta, când îți voi porunci cu asprime. (S'aude sgomot). Dar ce este, ce vuet s'aude?

PLICTIICHIDI

(care a fost prin fundul scenei și a cercetat, incet).

Beizadea, este o mișcare neobicănită prin oraș.

EPAMINONDA

Ce mișcare? Cine se mișcă? Eu vęd că-i vorbesc dumisale de un cias, și nu-i pot mișca sufletul cel impietrit.

PLICTIOHIDI

Este o mișcare. S'aude sgomot.

EPAMINONDA

Cine îndrăznește să facă sgomot și să mă supere când sunt măhnit?

PLICTIOHIDI

Este norod adunat...

EPAMINONDA

Mojici? Vezi ce este și adă-mi răspuns.

(Intră Mucalidi).

PLICTIOHIDI

Eacă Mucalidi. Il vęd speriat. Abia suflă.

SCENA VII.

Cei de sus, Mucalidi

Mare ensemble final.

MUCALIDI (abia răsufând)

Beizadea, Beizadea

Treabă rea!

Norodul tot se resvrătește

Și spre palat se imbulzește;

Ei vin țipând, răcnind, strigând,

Și cu ciomege-amenințand.

EPAMINONDA

Ce spui?

CHORUL

Ce spui?

AXINIA (in parte).

Ia asta bine nu-i.

EPAMINONDA

De unde vine resvrătirea
Ii prigonește-ocârmuirea?

MUCALIDI

Beizadea, Beizadea,
Treabă rea!

Ei n'au nici o nemulțumire
De curte sau ocârmuire,
Ci toți cu glas ingrozitor
Pe Zinca cer, pe Zinca vor.

EPAMINONDA

Ce spui?

CHORUL

Ce spui?

AXINIA (in parte).

Ia asta bine nu-i.

MUCALIDI

Tânase cu blănarii,
Tabacii, jococarii,
Brânzarii, curelarii,

Cismarii, măcelarii,
Cu calfe, ucenici,
Năvală dă aici!

(Se aude sgomot).

PLIOTIICHIDI

Stăpâne, gloata vine.
Hai să fugim mai bine!

EPAMINONDA

Nu vreau, nu pot!

AXINIA (in parte).

Acum e rău de tot!

(sgomot).

PLIOTIICHIDI

Fuga-i cam rușinoasă,
Dar este sănătoasă.

EPAMINONDA

Să fug eu de-aici
De niște mojici!
Nu! Voi Arnăuți,
Bărbați tari și iuți,
Mă incunjurați
Și mă apărați!

ARNĂUȚII

Noi te incunjurăm
Și te apărăm!

(Arnăuții inconjoară pe Epaminonda in stinga).

SCENA VIII.

*Cei dinainte, Tănase urmat de Calfe, Ucenici și Popor
inarmați cu ciomege in mână.*

TĂNASE

Eu am venit, Luminăție,
Să cer pe Zinca inapoi.

CALFE, UCENICII

Dă-ne pe Zinca inapoi.

EPAMINONDA

Ce e această-obrăznicie
Ce vrei, mojice, de la noi?

MUCALIDI, PLICTICHIDI, ARNĂUȚII

Ce vrei, mojice, de la noi?

MUCALIDI (cătră Epaminonda).

Dă-i pe Zinca, Baizadea,
Și te scapă de belea!

EPAMINONDA

Niște proști!

PLICTICHIDI

Sunt proști dar mulți.
Mai cuminte-i să-i ascuți!

TĂNASE (văzând pe Axinia).

Eat'aice mândra fată,
Ce cărarea și-a perdut,

Și pe mine, al ei tată,
De rușine m'a făcut.
Hai arată-ți acum fața
Ca să vîd de te 'nroșești.

AXINIA (in parte).

Ai intins prea tare ața,
Acum, bab' ai s'o pățești.

EPAMINONDA

Afrodito, vin aice,
De mojici eu te păzesc,
Am să-i dau cincizeci de bice,
Zorul său să-l potolesc.

TĂNASE

Luminate Bizdadea,
Fata asta e a mea!

CHOR de CALFE

Fata asta e a lui!

EPAMINONDA

Nu știi ce spui! (bis)

MUCALIDI, PLICTICHIDI, ARNĂUȚII

Nu știi ce spui! (bis)

TĂNASE și CALFELE

Bizdadea, dă-ne copila,
Sau noi o luăm cu sila!

EPAMINONDA și ARNĂUȚII

N'o dăm, nu!

AXINIA

Ce grozăvie!
Ce-o să fie! Ce-o să fie!

SCENA IX.

Cei de sus, Zamfir, Zinca (ținându-se de mână) apoi
un *Pașă* cu suita sa.

(Chorul se imparte în două și îi lasă să înainteze până
la planul întâiu).

ZAMFIR, ZINCA (cătră Epaminonda).

Bizadea, noi la picioare
Îți cădem, cerând iertare,
Cu foc mare ne-am iubit
Și 'mpreună am fugit.

EPAMINONDA

Ce ved, Zinca?

TĂNASE

Cu Zamfir?

EPAMINONDA

Stau uimit.

TĂNASE

Grozav mă mir!

ZINCA, ZAMFIR (cătră Tănase).

Tăiculiță, }
Moș Tănase, } la picioare

Îți cădem cerând iertare,
Noi cu dulce ne-am iubit
Și 'mpreună am fugit.

TĂNASE

Mi-a fost spaima in zadar!...

EPAMINONDA

Dar atunce cine este
Asta ce-a vrut să mă joace?

(Mucalidi și Plictichidi se apropie de Axinia pe la spate
și li ridică marama).

EPAMINONDA (scuipând in sân; vorbit).

Fevghe Satana!

TĂNASE (idem).

Piei drace!

TOȚI

O bătrână! O bătrână!

AXINIA (făcând o reverență).

Eu sunt mama Axinia,
Care dau in bobi și 'n cărți,
Mi-e vestită dibăcia
In a țării patru părți.

TOȚI

Axinia! Axinia!

PLICTICHIDI (in parte).

Acum trebui să-mi răsbun
(Tare). Beizadea, să nu fii bun
O pedeapsă dă-i cumplită,
Să nu scape nestilcită!

EPAMINONDA

Am s'o dau la judecată!

PLICTICHIDI (cu răutate).

Ca s'o bată! Ca s'o bată!

EPAMINONDA

(cătră Mucalidi și Plictichidi).

Mergeți iute la Agie,
Spuneți slujitori să-mi vie.

(Mucalidi și Plictichidi es).

AXINIA

Stăpâne, ai de mine milă,
Eu n'am gândit că fac vr'un rău,
Am vrut pe-o tinără copilă
Să o mărit cu dragul său.

EPAMINONDA

M'ai înșălat, n'am indurare
Tu ai să mergi la închisoare!

TOȚI

La închisoare!

AXINIA

Stăpâne, ai milă de mine!

EPAMINONDA

Nu vreau, nu vreau!—Dar cine vine?

(Uşile din fund se deschid mari. Orchestra incepe un marş. Intră un paşă turc cu un baston poleit în vârful căruia e legat un pergament mare cu mai multe peceti, care atârnă. Pe Paşa, Mucalidi şi Plictichidi îl ţin sub umeri. Mai mulţi Turci urmează).

MUCALIDI, PLICTICHIDI

Un firman
Dela Sultan:

EPAMINONDA (cu mirare).

Un firman
Dela Sultan!

TOŢI

Un firman
Dela Sultan!

(Epaminonda, Mucalidi, Plictichidi şi Arnăuţii se închină adânc. Paşa loveşte pe Epaminonda cu plicul pe cap, apoi îl dă în mână. Epaminonda îl primeşte în genuchi apoi se ridică, scoate pumnalul dela brâu, tae așa care lega plicul, îl deschide și citește).

EPAMINONDA (cetind).

„Caine de ghiaur!“ Ce cinste mare pentru mine!

PLICTICHIDI, MUCALIDI

Grozavă cinste!

EPAMINONDA (cetind).

„...Pentru că ne îndurăm a fi mulțămiți
de tine, te numim stăpânitor la Candia, unde
vei pleca îndată și vei domni în numele
nostru!“

In Candia stăpânitor,
Ce cinste, slavă mare!

TOȚI

In Candia stăpânitor,
Ce mândră înălțare!

EPAMINONDA

(cătră Tănase și Axinia).

Axinia și Tănase
Eu vă iert, voiu să fiu bun!

(cătră Zamfir și Zinca).

Vă iubiți? Trăiți cu bine,
Chiar eu insumi vă cunun!

TĂNASE, AXINIA, ZAMFIR, ZINCA

Să trăiți intru mulți ani!

EPAMINONDA (cătră public).

Și tu, țară priimitoare,
Pentru oriși ce străin,
S'ajungi falnică și mare

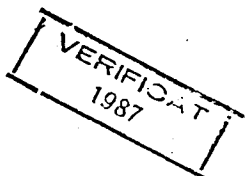
Și să-ți meargă tot în plin,
Zioa bună de la tine
Ia azi Epamînonda.

MUCALIDI, PLICTIOHIDI, ARNĂUȚII

E pa pa
E pa pa
E pa pa mi mi
Non da.

TOȚI

Pleacă vesel de aici
Să domnești în Candia:
Fii puternic și fericit,
Luminate Beizadea!

SFIRȘIT

BUCURESCI

Stabilimentul grafic I. V. Socecă

59, Strada Berzii, 59